HET MISSIEWERK

TIJDSCHRIFT VOOR MISSIEKENNIS EN MISSIEACTIE

UITGEGEVEN DOOR DEN PRIESTER-MISSIEBOND IN NEDERLAND

ONDER HOOFDREDACTIE VAN
PROF. DR. ALPH. MULDERS
EN
MGR. TH. M. P. BEKKERS

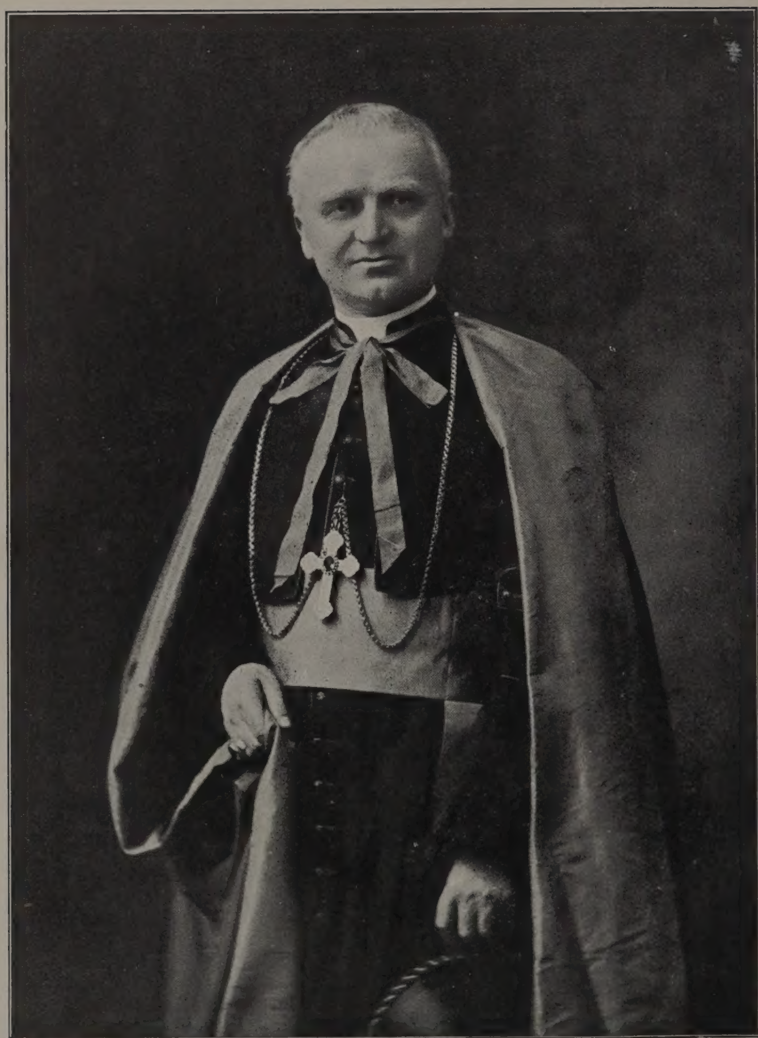
DERTIENDE JAARGANG

ADMINISTRATIE: HUIZE BIJDORP, VOORSCHOTEN
DRUK EN EXPEDITIE: C. N. TEULINGS' KON. DRUKKERIJEN N.V.
'S-HERTOGENBOSCH

Z. H. EXCELLENTIE MONSEIGNEUR L. KIERKELS, C.P.
TITULAIR-AARTSBISSCHOP VAN SALAMINA,
APOSTOLISCH DELEGAAT VOOR ENGELSCH-INDIË

BIJ HET PORTRET VAN Z. H. EXC. MGR. L. KIERKELS C.P.,

TITULAIR-AARTSBISSCHOP VAN SALAMINA, APOSTOLISCH DELEGAAT VOOR ENGELSCH-INDIË

De vreugde over het voorrecht, dat wij den 13en jaargang van ons Tijdschrift mogen openen met het portret van den nieuw benoemden Apostolischen Delegaat voor Engelsch-Indië — Het Missiewerk, Jrg. 12, blz. 250 heeft reeds eenige levensbijzonderheden meegedeeld — wordt eenigszins getemperd door de teleurstelling, dat wij bij deze gelegenheid niet ook een artikel van zijne hand kunnen publiceeren, zooals wij hadden gehoopt.

Inderdaad was Mgr. Kierkels van plan geweest om, op ons verzoek, zelf een bijschrift te plaatsen bij zijn portret in den vorm van een opstel over zijn gebied en zijn zending. Den hiervoor benoodigden tijd had Z. H. Exc. gemeend te zullen kunnen uitwoekeren op de zeereis naar zijn missiegebied ; maar overdrukke bezigheden, kort voor zijn vertrek nog onverwachts verzwaard, hebben hem zeer tot zijn spijt — zooals hij uit Port-Said ons wel wilde berichten — verhinderd gevolg te geven aan zijn aanvankelijk voornemen.

Intusschen zal het onzen lezers groot genoegen doen te vernemen, dat Mgr. Kierkels ons de toezegging heeft gedaan : een opstel voor ons tijdschrift te zullen gereedmaken, zoodra de omstandigheden zulks veroorloven. Wij twijfelen niet, of deze sympathieke welwillendheid zal voor velen een nieuwe aansporing zijn om in een hartelijk gebed Gods milden zegen af te smeeken over den persoon en het werk van den Nederlandschen Apostolischen Delegaat te Bangalore.

DE HOOFDREDACTIE.

HET AANPASSINGSVRAAGSTUK IN DE MISSIEMETHODE!

Zoo veelzijdig het gebied is waarmede het missiewerk in contact komt, zoo veelzijdig is ook het aanpassingsvraagstuk ; men spreekt immers met recht van een taalkundige, aesthetische, sociale, juristische accommodatie enz.

Wij willen hier echter het aanpassingsvraagstuk alleen binnen het gebied der directe missiemethode behandelen, in tegenstelling met de indirecte methode, die vooral op aesthetisch, sociaal, oeconomisch, paedagogisch gebied werkzaam is.

Directe missioneering is : de bekeering van individu en volk met rechtstreeksche middelen (predicatie, katechismusonderricht enz.) tot het christelijk geloof.

De ,,bekeering'' is echter het eindstadium van vele voorbereidende phasen ; aan de synthese gaat vooraf een antithese met de religieuse traditie, die tot dusver in individu en volk heerschte, en die met het heele cultuurprobleem van een volk zeer eng verbonden is.

Doch juist hier, in de eerste phasen der bekeering is een aanpassing van fundamenteel belang.

De grondslagen dezer religieuse accomodatie bij het directe bekeeringsproces der niet-christelijke volken : zoo zal, juist geformuleerd, ons thema zijn.

I. *a. Volk en heidendom.* — Een volk, ,,dat ligt in de duisternis en schaduw van den dood'', — zoo luidt een woord der H. Schrift, — is op zich genomen over de heidenen echter een relatief begrip.

Absoluut godsdienstlooze volken zijn er ethnologisch tot nu toe niet gevonden, en wanneer men van ,,heidendom'' tegenover ,,christendom'' spreekt, zoo bestaat zijn positieve inhoud *daarin*, dat het alle *niet*-christelijke religie's omvat, hetzij die der minbeschaafde stammen, hetzij die der meer-geciviliseerde volken. ,,Gentes'' naar bijbelschen zin : zijn volken die Christus' leer niet kennen of haar verwerpen en die zonder doopsel buiten de gemeenschap der H. Kerk staan. ,,Docete omnes Gentes, baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti'' [1]).

---

[1]) Mt. 28, 19.

Ook de heidenen zijn godsdienstig : dit is ongetwijfeld een grondbeginsel der accomodatie. Men zou immers aan den menschelijken geest zelf moeten wanhopen, wanneer ondanks natuurlijke openbaring en gezond verstand een heel volk zonder God zou kunnen leven. Waarin bestaat dan het wezen van den Godsdienst ? *Godsdienst* is de innerlijke verhouding die den mensch bezit tot een bovenmenschelijke macht. Religio importat ordinem ad Deum [1]).

In theistischen vorm is deze relatie : de toewijding van den mensch aan een persoonlijken God, van wien hij zich afhankelijk voelt. De oudere opvatting die „religio" van religare" afleidde mag etymologisch onjuist zijn, de zin dezer afleiding blijft juist : in den godsdienstigen act verbindt de mensch zich met God.

Twee elementen zijn namelijk met elk godsdienst-begrip verbonden : Afhankelijksbewustzijn en toewijding : „Van God" en weer „tot God."

Psychologisch wordt deze „verhouding tot een hoogste macht" gemotiveerd door het causale denken van het verstand, dat van deze wereld der empirie opstijgt tot een bovenwereldsche eerste oorzaak en zóó voor het religieuse leven een objectieve basis schept. Tegelijk treden ook de andere vermogens van den mensch in werking, hij stelt acten van vrees, vertrouwen, eerbied enz.

Bij den primitieven mensch is het causale denken door zijn gansche wereldbeschouwing wel meer van sterke gevoelsmomenten afhankelijk, doch geheel ontbreken zal het niet [2]).

Van den anderen kant is bij min-beschaafde volken door hunne sterk ontwikkelde traditie"s en den zwakken invloed van buiten de oer-openbaring, die God aan het menschdom heeft geschonken, nog beter bewaard gebleven.

Het is echter moeilijk deze positief aan te geven ; details over de schepping, gelijk ze b.v. in oude volksliederen nog voortleven, geven ons slechts zwakke conjecturen.

De religieuse act is dus gecompliceerd ; de heele mensch, met al zijn vermogens onder leiding van den logos, neemt er aan deel [3]).

---

[1]) S. Thomas, S. Theol. II, qu. 81, a. 1.

[2]) Prof. Georg Wunderle, Grundzüge der Religionsphilosophie, Paderborn 1924, S. 225. Juist door de liefde wordt het denken meer voor het bovennatuurlijke ontsloten. „Die Liebe hat helle Augen!" (Max Scheler).

[3]) Prof. J. Steffes, Religionsphilosophie (Philosophische Handbibliothek Bd. IX), Münster i. W. 1925 S. 89. In dit opzicht moet elke godsdienst op een psycho-

Individueel-concreet neemt het godsdienstig leven echter een andere ontwikkeling. De mensch vormt zijn eerste religieuse begrippen niet uit zichzelf ; *voor* dat het causale denken ontwikkeld is, vouwt (naar 't europeesche ceremoniale !) moeder de kleine handjes van het kind en leert het bidden.

Het kind wordt in een wereld van bepaalde cultureele en godsdienstige opvattingen geboren, met de banden des bloeds is het aan zijn omgeving verbonden, daarmede vergroeid. Voor dat het in staat is op zijn eigen genesis te reflecteeren is het, als 't ware van huis uit, reeds voor een bepaalde wereldbeschouwing gedisponeerd, zoodat die scholastieke „tabula rasa" nauwelijks meer dan een abstractie blijkt.

Deze geestelijke ontwikkeling, toegepast van het individu op een volk, toont ons de belangrijke verhouding van het volk en religie. Nu is een *natuurlijke godsdienst*, die zich uit het volk zelf (b.v. animisme) heeft ontwikkeld, of door groote persoonlijkheden uit het volk (b.v. buddhisme) is ontstaan zonder den auctoritatieven invloed van buiten, altijd *aan de volkspsyche aangepast.* Ook de groote reformatoren waren typen van hun volksaard en daarin lag hun kracht. Met deze natuurlijke accommodatie en bewegingsvrijheid kan, zooals we nog zullen zien, het Christendom niet concureeren.

Wat is dan eigenlijk *volksaard* ?

Het is een geheel van physische en psychische eigenschappen (ontstaan door afstamming, klimaat, bodemgesteldheid, taal, zeden en gewoonten enz.), die in haar verdere ontwikkeling aan een volk zijn innerlijke eenheid geven. Uit den volksaard ontstaat de in den laatsten tijd zooveel besproken volkscultuur : het is de vrucht der geestelijke vermogens van den mensch en wel van den mensch sociologisch gedacht in de totale eenheid van zijn volk. De natuurlijke godsdienst behoort dus ook naar den gedachtengang, dien we zooeven ontwikkelden, tot de cultuur van een volk. Na deze begripsontleding van godsdienst en volk, komen we logisch tot een critische beoordeeling der *waarde van den godsdienst voor*

---

logisch individualisme steunen, d.w.z. de individueele menschenpsyche moet in den godsdienst haar diepste redelijk verlangen, haar innigste menschenbehoefte bevredigd zien. P. Constantin van Schiedam O. M. Cap. De Missiegedachte bij de volkeren. Eindhoven 1928, blz. 2.

het volk, m.a.w. wij stellen ons de vraag : is elke heidensche volksreligie totaal te veroordeelen en welke waarde bezit ze in het accommodatieprobleem ?

A priori en de overblijfselen der oer-openbaring buiten beschouwing gelaten, kunnen we toch zooveel optimisme, *vertrouwen* hebben *in den menschelijken geest*, in de natuurwet, die God in 's menschen hart heeft neergelegd, dat we in elke natuurlijke religie een gezonde kern veronderstellen. Volksgodsdienst, die in en uit het volk ontsproten is en door het volk leeft, is in zekeren zin *natuurlijke openbaring*. Want naar de Scholastiek is God zelf causa exemplaris bij de vorming van grootere menschengroepen d.w.z. die volken zijn de uitdrukking van Gods verheven gedachten en weerspiegelen Zijn volmaaktheid. Het eene volk representeert zijn macht, het andere zijn wijsheid, zijn reine vreugde of gerechtigheidsliefde.

God is echter ook de causa finalis der volken.

Elk volk heeft in zijn aard van den Schepper een bepaald doel, een taak, een goddelijke zending ontvangen : het eene bewaart en beoefent de mystiek temidden eener materialistische wereld, het andere ontwikkelt en houdt rein die ideeën van ethisch plichtbewustzijn, van de schoonheid of het strenge recht [1]).

Concreet gesproken kan men echter de heidensche religie's niet zoo optimistisch beschouwen, omdat we bij de beoordeeling hunner werkelijke gestalte, hunner historische ontwikkeling rekening moeten houden met de *erfzonde*.

Wanneer de menschelijke natuur door de erfzonde in de kern ook niet bedorven is, zoo is dwaling van den geest en afwijking van de natuurwet daardoor mogelijkheid en maar al te dikwijls werkelijkheid geworden.

Hoevele volken hebben de steenen tafelen der ethica tegen de rotsen hunner zinnelijkheid en hoovaardij verpletterd ! Hier is natuurlijk om den absoluten voorrang der zedenwet accommodatie uitgesloten. Uitwendige handelingen, die in zich niet slecht zijn, en alleen een civiel of politiek karakter dragen, kunnen evenwel nog bewaard of door substitutie en sublimatie een hoogere beteekenis ontvangen. Het aanpassingsprobleem wijst ons dus in be-

---

[1]) Otto Zimmermann, Soll die Religion national sein ? Ergänzungshefte zu den Stimmen der Zeit, 1e Reihe : Kulturfragen 3 Heft, S. 63 Freiburg i. Br. 1916.

trekking tot de heidensche religie's op *een dubbele taak* : dat men uit den volksgodsdienst zijn bijzonder karakter, zijn psyche leere kennen en vervolgens juist onderzoeke, welke christelijke of algemeen menschelijke idee's, verlangens en gevoelens in het heidensch systeem terugkeeren en welke opvattingen en gebruiken verchristelijkt kunnen worden.

b. Volk en Christendom. — Het is zeker waar, dat in het christendom de verhouding tot God, ondanks haar maatschappelijke beteekenis, op de eerste plaats een persoonlijke is.

God heeft elk afzonderlijk als individu geschapen. Domine, *tu* creasti *me* ! Voor elke ziel is Christus gestorven, elk ontvangt Zijn genade en is voor zijn medewerking verantwoordelijk en zal eens voor Gods rechterstoel rekenschap moeten afleggen voor zijn persoonlijk leven. Toch spreekt men, en terecht, van Christendom en volk, omdat elke individualiteit ook de karaktertrekken der gemeenschap in zich draagt en het doel der Christianizeering is ook door de bekeering der afzonderlijke zielen het heele volk als totaliteit met den geest van het Christendom te doordringen.

Nu is de kwestie echter bij 't *Christendom wezenlijk anders dan bij 't heidendom*, dat uit het volk zelf gegroeid is. Het christendom is een bovennatuurlijke religie, een Goddelijke openbaring en bezit om zijn verhevenheid een absoluut karakter. Verder moet men bij elke christianizeering in het oog houden, dat hier heterogene machten werken : Goddelijke openbaring en volksaard, genade en natuur.

Principieel bestaat tusschen beide wel geen conflict, omdat God van beide de ,,causa prima'' is. Sinds het dualisme als ketterij veroordeeld is en *Pius V* de 55e stelling van Baius heeft verworpen, is het niet orthodox meer nog van een antigonisme te spreken tusschen de Goddelijke genade en de menschelijke natuur.

Christus kwam om de natuurlijke orde te voltooien, niet te vernietigen.

Een volk dat zedelijk gezond is, is een geschikte bodem voor het evangelische zaad [1]).

De facto moeten we echter bedenken : God heeft door een posi-

---

[1]) Autour du problème de l'adaptation. Compte rendu de la 4ième Semaine de Missiologie de Louvain (1926) P. Charles in de inleiding, p. 6.

tieve wilsbeschikking, die ons door Jesus Christus in de geschiedenis openbaar geworden is, een bepaalde kerkgemeenschap gewild, opdat door haar alle menschen zalig zouden worden. In de handen van den plaatsbekleeder van Jesus Christus en het zichtbaar opperhoofd dezer H. Kerk, legde Hij den rijkdom zijner sacramenteele genade neer.

Het was en is nog steeds een doorbreken der eeuwigheid in onzen eindigen tijd : apparuit gratia Dei Salvatoris nostri [1]).

Doch daarmee verscheen de Goddelijke openbaring in menschelijke sociologische vormen en trad het christendom in een ,,secundum quid'' historische ontwikkeling met den stempel der feitelijkwestersche beschaving. Weliswaar bleef de christelijke openbaring (godsdienst in objectieven zin) in haar oorsprong en wezen supranationaal — want de volksaard kan om de absolute transcendentie der Godsidee tegenover het kosmische zijn niet tot de wezenselementen dezer objectieven religie behooren, [2]) — doch hiermede heeft men nog geen godsdienstig *leven*. Het christendom is wel niet van deze wereld, maar kwam toch *in* deze wereld. Religieuse daden, omdat zij door menschen geschieden, zijn altijd *ook* natuurlijk, nationaal. De goddelijke, eeuwige ideeën moeten concreet in menschelijke denk-categorieën worden ondergebracht, in een menschelijke taal geformuleerd.

Elk volk heeft zijn eigen aard, zijn wetten in het assimileeringsproces der eene goddelijke waarheid. Deze is een zaad in deze aarde gelegd ; God is het, Die wasdom geeft, Die echter ook de kracht. in deze geheimzinnige, donkere, doch levenbrengende aarde verborgen, kent en gebruikt.

En wanneer daarom dit zaad onder de zon der goddelijke genade zestig-, honderdvoudige vruchten voortbrengt, zoo draagt deze de kwaliteiten van den moederbodem in zich. Een levende godsdienst-gemeenschap moet dus twee elementen in zich vereenigen : het eeuwige, bovennatuurlijke en het tijdelijke, nationale, historische element. *Een belangrijk beginsel bij het aanpassingsvraagstuk* in het missiewerk ! De katholieke Kerk in alle tijden en alle landen moet bezitten : de conservatieve kern der eeuwige waarheid en een mobielen vorm, een fluidum, dat zich naar het leven laat

---

1) Tit. II. 11.
2) Vgl. Wunderle, l.c. S. 159.

regelen. Legt ze teveel nadruk op het eerste moment, zoo zal zij in steriele verharding haar contact met de wereld, die zich verder ontwikkelt, verliezen ; ziet zij alleen op het tweede moment, zoo verliest zij haar goddelijk karakter en ontaardt in klein menschelijke, nationaal-kerkelijke strevingen.

Het is juist de taak eener rationeele accommodatie deze twee krachten : openbaring en volkskarakter, goddelijke gaven en menschelijke, nationale vormen te balanceeren tot eene harmonische gelijkheid en christelijk-levensvolle eenheid.

De bekende Tübinger, prof. Karl Adam, schildert de positieve verhouding van het christendom tot den volksaard in de volgende zeer markante omlijning : ,,So wie der Mensch aus der Hand Gottes kam, in der Schönheit seines Leibes, in der Glut seiner Sinnlichkeit, im Sturm und Drang seiner Leidenschaft, im geistsprühenden Verstand und im kraftstrotzenden Willen, so bejaht sie (die kath. Religion) ihn, so will sie ihn haben und so erzieht sie ihn, dass dieser glühende, stürmische geistesklare und starke Mensch Gott gehört, dass er all dieses Grosse, Herrliche seiner ursprünglichen natürlichen Mitgift in übernatürlicher Verbundenheit mit seinem göttlichen Lebensgrund zu innerer Einheit und Vollendung gestaltet" [1]).

II. *Het recht der heidenen.* — Elk volk is een persoonlijkheid ; door vele ethnologische, geographische, linguistische en politieke factoren heeft een bepaalde groep van menschen een eigen physionomie verworven, die aan het denk- en gevoelsleven der afzonderlijke leden richting geeft ; zij behoort tot het organisme van een volk, dat een *natuurlijk recht* bezit dit karakter te bewaren ook in de boven-nationale eenheid der katholieke Kerk.

God, die in groote lijnen het plan van al 't wereldgebeuren en van de ontwikkeling der volken ontworpen heeft, schonk tot versterking en versiering Zijner H. Kerk, ,,de Bruid van Jesus Christus" aan elk volk zijn bijzondere taak. Alle kunnen *hunne* gaven mede-

---

[1]) Das Wesen des Katholizismus 4. Düsseldorf 1927. S. 169. ,,Weil wahre religiöse Kultur entsteht aus dieser Verbundenheit von Religion und Volkstum" zegt D. Baum in een artikel ter aanleiding van het eeuwfeest der Hervorming, ,,sind wahrhaft Kultur-erzeugend und Kultur-fördernd immer auch nur die Kreise, deren Leben in die Tiefe der Ewigkeit hinabreicht." Evang. Gemeindeblatt für Augsburg 1927.

brengen en in hun milieu zich „Heimisch" voelen : sicut laetantium omnium habitatio est in Te [1]) !

Zoo ontvangen het helder oog voor vormenschoonheid, de elasticiteit der Romanen, verbonden met de scherpzinnigheid, degelijkheid en innerlijkheid der Germanen een bijzonderen zin ; verder de bezonnenheid en de tact van het Angelsaksische ras, de pieteit en tevredenheid van den Chineeschen landbouwer met het fijne „sentiment" der Indiërs of de activiteit en het initiatief der Amerikanen [2]).

De H. Kerk wint daardoor, niet alleen quantitatief, maar ook qualitatief.

Welke gedaante zou zij immers bezitten, wanneer zij zich voor vele eeuwen tot de Grieksch-romeinsche cultuur zou hebben bepaald !

Dit recht met hun gansche persoonlijkheid in het heiligdom der H. Kerk te mogen binnentreden, geldt natuurlijk slechts in zoover die opvattingen der betreffende volken niet in strijd zijn met de goddelijke openbaring en de natuurlijke zedenleer. Doch nu kunnen we constateeren : er heerscht ook in het heidendom en vooral onder de *landbouwende bevolking*, — waartoe de missie-actie zich bijzonder uitstrekt — nog zooveel gezonde zedenleer en natuurlijke godsdienstzin. In den boerenstand breekt het transcendente zoo zichtbaar door deze wereld der empirie. De landman voelt zich bij zijn arbeid verplaatst tusschen hemel en aarde ; hij weet, dat de gang der jaargetijden in verbinding staat met den loop der hemellichamen ; regen en zonneschijn, warmte en koude laten zich niet met menschelijke krachten regelen en toch, zij bepalen zijn vóór- en tegenspoed.

Zooals wij reeds zeiden, heeft iedereen het recht naar eigen kracht en vermogen met God in verbinding te treden. Nu is het een bekend feit, dat vooral bij oostersche volken het *emotioneele leven sterker ontwikkeld* is, dan het intellectueele. Hunne verhouding tot God berust daarom niet zoozeer op eene overtuiging van het verstand, als veel meer op het gansche gemoedsleven. Aan deze zijde van den Bosporus zijn de menschen critischer.

Bij de behandeling van het aanpassingsprobleem is het daarom

---

[1]) Ps. 86.
[2]) Karl Adam, — Das Wesen des Katholizismus, l.c. S. 161.

van belang, nadruk te leggen op het recht der volken, dat zij n.l. niet alleen de waarheid van het christendom in streng logisch opgebouwd katechismus-onderricht moeten leeren kennen, maar dat zij langs hun eigen wegen tot God mogen naderen ; dat zij in de christelijke Godsidee leeren bewonderen eene macht, die in verhevenheid Allah in de schaduw stelt, eene menschenliefde en barmhartigheid, die in innigheid die van Buddha verduistert.

Hoe zou het mogelijk zijn dat het offerleven van Jesus Christus, aan wiens Hart het „cor inquietum" dezer menschen vrede en zielerust vinden kan, geen weerklank wekt in hun gevoelsleven, wanneer we slechts afstand doen van onze dialectische, westersche leermethode. Wanneer die goddelijke waarheden worden gedoopt in het zonnelicht en kleurenpracht van het oostersche leven, winnen ze aan vitaliteit : het is de synthese van natuur en genade, waarvan wij boven spraken.

Wanneer men deze *irrationale* [1]) zijde van het christendom niet meer ontwikkelt, zal het moeilijk zijn volken, die hun geheele leven reeds in één groot wereld-al hebben gerangschikt, die hun bestaan reeds voortdurend op cosmische grootheden reduceeren, nu om de christelijke Godsidee te centraliseeren. Een harde, gedeeltelijk succeslooze missiearbeid der laatste 400 jaren, heeft aangetoond, hoe moeilijk het is, menschen, die een innerlijk leven leiden, — over de groote metaphysische problemen reflecteeren, — die vol *vertrouwen* zich aan God overgeven, gelijk de Indiërs in hun Bhaktileer, — waarin een zeer hooge opvatting over de werkelijkheid der transcendente wereld leeft en een ernstige wil, alles aan deze bovenzinnelijke wereld op te offeren, — hoe moeilijk het is, zulke menschen nog te bekeeren, om hunne geheele persoonlijkheid aan den God van het christendom toe te wijden.

Doch ter opheldering van de kwestie stellen we ons nog deze vraag : hebben de buiten-europeesche volken *niet hun recht op accommodatie verloren*, omdat het christendom nu eenmaal een westerschen vorm heeft aangenomen, die toch historisch bestaans-

---

[1]) In de beteekenis der moderne godsdienstphilosophie n.l. die verheven mystische zijde, die geheime macht, die met begrippen niet te definieeren is, die ook niet spreekt tot het nuchter verstand, maar tot de andere vermogens ; een macht, die bij vele moderne menschen ook in 't westen zeer aantrekkelijk is.

recht bezit ? De ontwikkelde Hindoe's verwijten wel aan onze missionarissen : Christus was een Oosterling ; gij hebt Hem echter tot eenen Europeaan gemaakt, en zijn universeelen godsdienst tot eenen europeeschen : europeesch in zijne philosophie, wetenschap en kunst, in onderricht en godsdienstig leven, in heel de methode der verbreiding. Gij dringt ons dezen europeeschen godsdienst op, die ons losrukt van den moederbodem en ons tot vreemdelingen maakt in eigen vaderland" [1]).

Dit is echter in zijn algemeenheid niet juist. Bij Jesus' goddelijk Hart voelt elk den rhytmus van zijn eigen hart. Voor Jesus met Zijn universeele liefde, Zijne verheerlijkte menschheid is geen stam, geen volk vreemd. Als het Woord is vleesch geworden en onder ons heeft gewoond, is de goddelijke en menschelijke natuur in een hypostatische vereeniging getreden.

Een zóó innige vereeniging tusschen het goddelijke en het menschelijke is echter aan de H. Kerk niet gegeven.

Daarom koos ook Christus een bepaalde natie, en respecteerde het Joodsche volk doordat Hij voor Zijne predicatie de rijke beeldspraak van zijn land gebruikte, in het dagelijksch leven de joodsche gewoonten onderhield en eerst tot de verloren schapen van het Huis van Israël ging. Zooals Jesus met het joodsche volk handelde, zoo moet Zijne H. Kerk onder alle volken de blijde boodschap brengen, want in Zijn laatste plechtige zendingsrede (Mt. 28, 19) sluit de Zaligmaker geen volk uit : ,,gaat en leert *alle* volken !" Dat is de oorkonde van het recht, dat alle volken bezitten op de messiaansche zending. Extensief is het arbeidsveld uitgebreid, intensief moet echter de methode dezelfde blijven. Wanneer dus, consequent, nù het christendom een hoofdzakelijk westersch karakter draagt, zoo is dit geen bewijs *tegen*, maar juist *voor* de accommodatie-methode der H. Kerk.

Ziet, hoe onze Moeder de H. Kerk bij haar gang door de eeuwen talrijke ketterijen ontmoet heeft, zonder er een over te nemen, omdat de goddelijke waarheid in haar wezen geen syncretisme, geen accommodatie dulden kan ! Doch hoe is haar religieuze leven

---

[1]) Vgl. Alf. Väth. S. 7. Im Kampfe mit der Zauberwelt des Hinduismus. Upadhyaya Brahmabandhav und das Problem der überwindung des höheren Hinduismus durch das Christentum. Berlin u. Bonn 1928, S. 196.

naar tijden en landen veranderd ; dit is mobiel gebleven omdat de psyche harer kinderen dit verlangt [1]).

III. *De plicht der H. Kerk.* — De plicht der H. Kerk tot religieuse accommodatie blijkt eigenlijk reeds uit het recht der volken ; doch wij willen ook van ons geloofsstandpunt deze kwestie beschouwen n.l. vanuit het gebied exegese, der dogmatiek en pastoraal.

Heel het *leven van Jesus* was, zooals wij reeds zagen, een aanpassing aan Zijn volk, zoo ook dat Zijner *apostelen.* Hoe was b.v. een H. Jacobus in Jeruzalem niet fijnvoelend voor de joodsche psyche ! Als de H. Kerk uit den joodschen cultuurkring heidensch gebied betreden wilde, pleitte een H. Paulus voor een wijdere accommodatie.

Reeds *twee duizend jaren* vóórdat Chineezen en Japaneezen in den volkerenbond om de pariteit met andere rassen streden, schreef St. Paulus : ,,Graecis et barbaris debitor sum,'' [2]) want voor Christus bestond dit onderscheid niet : ,,ubi non est Gentilis, et Judaeus.... barbarus et Scytha, servus et liber [3]).''

Ook de eerste bronnen, waarin de goddelijke openbaring is neergelegd, toonen ons duidelijk het volks-millieu waarin de geïnspireerde schrijvers leefden en dachten.

De volkspsychologische achtergrond van de brieven van St. Paulus b.v. is heel anders dan die van het evangelie van Mattheus en deze weer verschillend van die van het Evangelie van Johannes. De dogmatiek leert, dat de H. Kerk het *mystieke* lichaam van Jesus Christus is, een levend organisme, waarin alle ledematen mede-lijden en mede-werken aan zijn groei en zijn uitbreiding.

Wanneer het bestuur der H. Kerk ook monarchisch is, zoo toont de geschiedenis vanaf de tijden der Apostelen toch, dat elk volk een bepaalde taak, en daarom ook genade van God ontvangt :

---

[1]) Wanneer de Heiden-christenheid recht heeft op een eigen nuanceering van 't religieuse leven, dan geldt dit ook voor hare nationale heiligen ; en dan denk ik niet alleen aan martelaren, maar ook aan Confessores — Pontifices et non-Pontifices, Virgines et Viduae, die voor elken stam en stand in plastisch concreete vormen den ideaal-typus eener nationale heiligheid bieden een verbinding van genade en natuur, in den bonten rijkdom onzer Acta Sanctorum.

[2]) Rom. 1, 14.

[3]) 16. Coloss. 3, 11.

„der Glaube ist für die Glaubigen nicht nur eine Gabe, — sondern auch eine Aufgabe" [1]).

Ook in de toekomst is het dus de plicht der H. Kerk dat leven der volken te ontzien. Door de duizend beddingen, die de missionarissen in vreemde cultuurgebieden graven, zullen uit de volkeren de rijke stroomen van hun levensbloed in deze Kerk vloeien en zich vereenigen, gezuiverd in den H. Geest door het onfeilbaar leer-ambt van den Paus, als opperhoofd, tot één machtigen stroom, die bevruchtend en zuiverend door de gansche menschheid vloeit [2]), — zóó kan dan de godsdienst-historicus uit de 40ste, 50ste eeuw — gelijk hij ook nu elementen uit de antieken vindt — in het katholicisme voorstellingen, motieven, vormen ontdekken, waarvan hij den oorsprong in Indië, Japan of China zoeken zal, als eeuwen-oude bouwsteenen hunner rijke kultuur; [3]) zij zullen dienen tot opbouw, tot ornament der H. Kerk.... de hoeksteen blijft Jesus Christus.... de uitvoering naar wijde perspectieven wordt gedaan door het werk van den H. Geest, die het zichtbaar opperhoofd leiden en besturen zal!

De plicht tot accommodatie in het Heiden-apostolaat volgt ook uit de *catholiciteit der H. Kerk* — Jesus heeft dikwijls op haar universeel karakter gewezen: „multi ab Oriente et Occidente venient et recumbent cum Abraham et Isaac et Jacob in regno coelorum" [4]).

Doch hoe is dit mogelijk, wanneer wij met joodsche kleinzieligheid van alle volken de circumcisio hunner eigen beschaving verlangen zouden!

Vooral komt hier die innerlijke katholiciteit in aanmerking: Onze Moeder de H. Kerk heeft een vrijen blik voor die gansche menschen-psyche in hare ontplooiing naar verstand en gemoedsrichting, zoolang niets in strijd is met geloof of zeden.

„De katholieke Kerk alléén is in staat het kwade te verwerpen, zonder het goede op te offeren en dingen te vereenigen, die in

---

[1]) Adam, l. c. S. 246. De geloovigen werken zoo actief mede aan den opbouw der H. Kerk; dat men zich daarbij op Ephes. 2—22 beroept, gelijk deze schrijver in zijn boek (S. 246) schijnt ons minder juist.

[2]) Ibid. S. 161.

[3]) Ibid. S. 12.

[4]) Matt. 8. 11; naar 't woordgebruik van 't Evangelie is regnum coelorum — de H. Kerk op aarde.

alle andere scholen onvereenigbaar zijn." (Newman). Wij gebruiken voor de H. Kerk zoo graag Jesus' vergelijking van den wijnstok. — Welnu hij slaat zijn ranken uit naar alle steunpunten die hij vindt, deze regelen zijn groei en hoe meer *uiteen-liggende* steunpunten hij vindt, des te sneller schiet hij op en breidt zich uit, zonder daarom zijne innerlijke levensstructuur te veranderen.

Tenslotte ook de *Pastoraal* verlangt religieuse accommodatie, omdat zonder het eigene, *persoonlijke* moment intensief religieus leven onmogelijk is.

De H. Kerk, zegt Dr. Gisbert Brom,[1]) — maakt ieder volk en elken mensch afzonderlijk naar eigen karakter katholiek. Alles wat zij in de samenleving of in den individueelen mensch zuiver natuurlijks aantreft, tracht zij niet te vernietigen maar zij laat het onder den louterenden, veredelenden en verheffenden invloed der genade voortbestaan. Dit is de kracht van het religieuze leven, die helden en heiligen vormt.

Waar vindt men echter nog religieus leven ter accommodatie ? Niet in de moderne, nivelleerende, ongeloovige hoogcultuur [2]). In de Chineesche, Japansche of Z.-Afrikaansche fabriekcentra is de natuurlijk-godsdienstige grondslag verdwenen.

De belangstelling, die we van Chineesche, Japansche universitaire kringen voor de Amerikaansche en Europeesche cultuur ontmoeten, zoekt meestal uit wijsgeerig syncretisme ook het Christendom te leeren kennen, als systeem, — niet als eene religie met goddelijke openbaring. Om deze reden moet het godsdienstig leven wortelen in de onder-cultuur, waarvan terecht Prof. Schrijnen zegt [3]) : „dat zij alleen in staat is, iets persoonlijks, iets eigenaardigs aan het volksleven te schenken". Hoe hooger men echter in de cultuurlagen opklimt, des te meer verdwijnt, wat men eigenaardig en karakteristiek pleegt te noemen : „de bovenste laag is volstrekt internationaal". Deze houdt dan ook het minst contact met de volkspsyche en is geen directe uiting harer vitaliteit.

De groote onophoudelijke kultuurexpansie in de niet-christelijke landen van Azië alsook van kultuureele strevingen der Afri-

---

[1]) De Katholiek, CXIII, blz. 88.
[2]) Jos. Schrijnen, Religieuse Volkskunde. Studia Catholica, VI Jaarg. (1930) blz. 101.
[3]) Ibid. blz. 82—83.

kaansche volken zijn kunstmatig ontstaan door het oeconomisch overwicht van het Europeesche en Amerikaansche continent, en het internationale verkeer. De protestantsch-angelsaksische richting speelt daarom gevaarlijk spel, wanneer ze in deze hoogere cultuur alleen alle heil ziet. Wie weet, hoe spoedig deze oppervlakkige belangstelling voor Europa, als eb en vloed, weer naar haar uitgangspunt zal terug keeren ? Reeds zijn de eerste teekenen van eene reactionaire nationalistische richting weder zichtbaar.... gelukkig het Katholicisme, wanneer het proces der religieuse accommodatie in deze landen dan voltooid zal zijn !

GREGORIUS VAN BREDA,
Münster i.W. O. M. Cap.

IETS OVER MISSIEBIBLIOGRAPHIE

Het is de blijvende verdienste van *Rob. Streit, O.M.I.*, onze katholieke missiebibliographie, d.w.z. de wetenschappelijke verzameling en beschrijving van alle literatuur, die de missie behandelt of uit de missie voortkomt, voor het eerst doelbewust en systematisch te hebben bewerkt. Weliswaar bezaten we reeds vóór hem waardevolle missiebibliographische bijdragen, o.a. die van den Spaanschen bibliograaf Medina voor Zuid-Amerika en Azië, van Retana voor de Philippijnen, om van de verschillende ordesbibliographen, als Backer-Sommervogel-Rivière (S.J.), Civezza (O.F.M.), Coulon (O.P.) e.a. niet te spreken, maar met betrekking tot de missieliteratuur bleef dat alles ten slotte slechts stukwerk.

Naar aanleiding van Warneck's herhaalde bewering, dat op katholieke zijde niets bestond, wat naar wetenschappelijke missieliteratuur zweemde, begon Streit met eenige losse artikelen in „der Katholische Seelsorger" en in het „Zeitschrift für Theologie und Glaube" over „die Deutsche Missionsliteratur" (1907), „die theologisch-wissenschaftliche Missionskunde" (1909), „die Missionsgeschichte" (1910), „die Mission in Exegese und Patrologie" (1911) e.a., die hij spoedig organisch samenvoegde in een „*Führer durch die deutsche katholische Missionsliteratur*" (Freiburg i. Br. 1911) — tegenhanger van Strümpfels „Wegweiser durch die deut-

sche Missionsliteratur," die de katholieke missieliteratuur van den ouden en den nieuwen tijd volstrekt verwaarloost — en later om- en bijwerkte in zijn boek : ,,*Die katholische deutsche Missionsliteratur*. Die geschichtliche Entwicklung der katholischen Missionsliteratur in deutschen Landen von Beginn des 19 Jahrhunderts bis zur Gegenwart. Ein Beitrag zur Geschichte des heimatlichen Missionslebens." Aachen, 1925.

Maar zijn bibliographisch standaardwerk vormt de monumentale *Bibliotheca Missionum*, voor welker tot-stand-koming hij reeds in 1911 gepleit had in zijn ,,Denkschrift über die Herausgabe einer Missionsbibliographie" (Freiburg i. Br.). De bedoeling hiervan zou zijn de missieliteratuur — hieronder ook de gedrukte bronwerken te verstaan — op wetenschappelijke en overzichtelijke wijze samen te stellen, opdat men zich gemakkelijk en betrouwbaar omtrent het op-dit-gebied-bestaande zou kunnen oriënteeren. Deze literatuuropgave zou zich uitstrekken van het begin der 16e eeuw, toen met de groote ontdekkingen de missieijver opnieuw ontbrandde, tot het begin der 20e eeuw, omdat het missiebibliographisch overzicht, dat het Zeitschrift für Missionswissenschaft sinds 1911 jaarlijks geeft, als een voortzetting van de Bibliotheca Missionum kan worden beschouwd.

Om zooveel mogelijk eenvormig te werk te gaan, stelde hij voor zich en zijn medewerkers een soort handleiding op, waarin o.a. gezegd werd, dat men de geschriften chronologisch zou rangschikken ; dat men ze volgens hun eigen schrijfwijze zou aanhalen ; dat men er een korte beschrijving zou bijvoegen omtrent druk, inhoud, vindplaats, schrijver enz. van het werk.

Het oorspronkelijk plan om het werk in vier deelen compleet te doen verschijnen moest bij de bewerking der overvloedige stof definitief worden opgegeven.

Nut en noodzakelijkheid dezer uitgave behoeven we niet te betoogen, doch een nadere kennismaking met de tot dusver verschenen deelen moge nog beter doen inzien, hoe degenen, die zich met missiestudie bezighouden, in de Bibliotheca Missionum bezitten : een onschatbare en onontbeerlijke bron.

Na een moeizamen onderzoekings- en verzamelarbeid van meerdere jaren, kon de Sch. in 1916 den *eersten band* doen ver-

schijnen, welks inleidende bedoeling hij aangaf door den ondertitel : *Grundlegender und allgemeiner Teil.* [1])

Inderdaad wilde hij vooreerst die missieliteratuur samenstellen, waarin de theologische grondslagen van (missieleer) en de praktische regels voor het missiewerk (missiemethodiek en missierecht) worden behandeld. Hier moest hij zich echter reeds een beperking opleggen om te voorkomen, dat het eerste deel letterlijk uit den band zou springen ; dientengevolge bleven die theologische werken onvermeld, die slechts terloops een of ander missievraagstuk in de omlijsting der godgeleerde wetenschap behandelen, tenzij de auteur om zijn oorspronkelijke meening bijzondere aandacht verdiende. Vervolgens wilde hij hier — en daarom heet dit deel ook algemeen — missiewetenschappelijke literatuur van algemeenen aard samenstellen, zoowel op het gebied der geschiedenis als op dat der geographie en statistiek.

Om de ontzaglijke stof van dezen eersten band te verzamelen en te ordenen, heeft Sch., naast een uitgebreid onderzoek in archieven en bibliotheken, nog 95 bibliographische werken geraadpleegd, die hij ter inleiding alphabetisch rangschikt en kort karakteriseert.

De 2078 titels van dit eerste deel zijn volgens het jaar van verschijnen gerangschikt, terwijl op het einde van iedere eeuw nog de voornaamste handschriftelijke literatuur wordt samengesteld.

Boven ieder nummer staat de naam van den auteur, als deze bekend is ; daarop volgt de vermelding van den titel, gescheiden door teekens die den drukspiegel aangeven ; daarna komt een korte beschrijving van het boek wat het formaat, het aantal bladzijden, de vindplaats en de eventueele opdracht betreft ; vaak volgt nog een korte, soms zelfs een lange inhoudsopgave van het werk, en altijd de literatuur, die daaromtrent bestaat. En dit alles wordt niet slechts van de eerste, maar ook van de volgende oplagen en van alle vertalingen vermeld.

Drie uitvoerige registers — personen, zaken en plaatsen — vergemakkelijken het gebruik van dezen eersten band, die jarenlang de eenige bleef.

Wegens de ongunst der tijden kon het *tweede deel* der Bibliotheca

---

[1]) *Bibliotheca Missionum*, Bd. I, Münster i. W., Aschendorff, 1916—XI + 24* und 877 S.

Missionum [1]) pas in 1924 verschijnen. De opdracht van dezen lijvigen band aan den Nederlandschen Priestermissiebond en diens toenmalige voornaamste bestuurderen [2]) is een bewijs van erkentelijkheid voor de royale tegemoetkoming in de drukkosten, terwijl het voorwoord vermeldt dat voortaan niet meer de firma Aschendorff van Münster i. W., maar de Xaverius-Verlagsbuchhandlung te Aken als uitgever zal optreden.

Het overvloedig materiaal had den Sch. genoodzaakt om zijn oorspronkelijk plan: heel de Amerikaansche missieliteratuur in één band te verzamelen, op te geven. Wat in dezen tweeden band is bijeengebracht, betreft het voormalige Spaansche, Portugeesche en Fransche Amerika (Canada) en omvat de missieliteratuur van twee eeuwen (1493—1699), die echter van bijzondere beteekenis zijn.

De zestiende eeuw immers, de tijd der groote ontdekkingen, is de eeuw van het begin der missioneering in de nieuwe wereld. De Kerk zag zich toen voor nieuwe problemen geplaatst. Tot geheel vreemde menschenrassen moesten de missionarissen gaan met de boodschap des heils, heel andere kultureele verhoudingen waren van invloed op de te volgen missiemethode, heel aparte politieke strevingen en maatschappelijke toestanden bevorderden of belemmerden de missioneering. Dit alles vond zijn neerslag in de werken der geloofsboden en de geschriften, met betrekking tot de missies, uit dien tijd: geschiedkundige documenten van den eersten rang, waaraan men tot dusver weinig aandacht heeft geschonken.

En de zeventiende eeuw is, blijkens de toenmalige literatuur, de tijd van de organisatie en motiveering der missie. Dat hierbij het menschelijk element soms op den voorgrond trad, is even onmiskenbaar, als dat het missiewerk in zijn geheel bleek te zijn: het werk van God.

Als het resultaat van moeizame onderzoekingen — behalve sommige van de reeds in den eersten band genoemde, heeft Streit voor dit deel nog ± 60 min of meer uitvoerige bibliographieën benut — publiceerde Sch. sine ira et studio de documenten, die op genoemde eeuwen en landen betrekking hebben, aan den ge-

---

[1]) O.c. Bd II. *Amerikanische Missionsliteratur* 1493—1699. Aachen, Xaverius-Verlagsbuchhandlung A. G., 1924. XI + 28* und 939 S.

[2]) Z. H. Exc. Mgr. H. van de Wetering, Mgr. C. Prinsen en Mgr. A. Hermus.

schiedschrijver overlatend, ze kritisch te onderzoeken en oordeelkundig te verwerken om het verloop der missioneering genetisch en pragmatisch te schetsen.

De rangschikking ervan, die hij naast zijn viervoudig register bij de inhoudsopgave had moeten vermelden, is de volgende. Over de laatste jaren der 15e eeuw handelen No. 1—35, blz. 1—11. Over de 16e eeuw krijgen we eerst de literatuur met betrekking tot Spaansch Amerika (No. 36—1182, blz. 12—283), met een aanhangsel documenten zonder aangifte van jaartal (No. 1183—1198, blz. 284—287) en een aanhangsel ongedrukte documenten en linguistica (blz. 287—330) ; vervolgens komt Brazilië aan de beurt in de Nos. 1199—1322 (blz. 331—359) met twee dergelijke aanhangsels (blz. 360—361). De missieliteratuur der 17e eeuw wordt verdeeld over Spaansch-Amerika (No. 1324—2452, blz. 362—674), Portugeesch-Amerika (No. 2363—2455, blz. 739—764) en Canada (No. 2456—2792, blz. 772—873), waaraan telkens nog een of twee aanhangsels worden toegevoegd.

De aangehaalde geschriften worden op dezelfde wijze omschreven als in den eersten band was geschied ; enkel krijgen eenige voornamere auteurs een korte biographie, terwijl de beschrijving van meer gewichtige documenten soms tot een kleine, maar waardevolle verhandeling uitgroeit.

In den *derden band* [1]), opgedragen aan Z. H. Paus Pius XI, den bevorderaar van het missiewerk en van de missiewetenschap, vindt men de Amerikaansche missieliteratuur van de 18e en 19e eeuw samengesteld. Een uiterst-merkwaardig en sterk-gevariëerde verzameling.

Meer dan anders stelt niet alleen de missionaris, maar ook de politicus, de kolonist en de reiziger zijn beschouwingen en bevindingen te boek ; meer dan anders wordt de missiearbeid bestreden en becritiseerd, maar ook verdedigd en verheerlijkt ; meer dan anders ontstaan er geschriften, die waardevolle bronnen-publicaties, synthetische overzichten of aanvullende berichten bevatten. Op den tijd der heftige missiecontrovers volgt de tijd der gezuiverde missiegeschiedenis.

Terwijl men in de desbetreffende literatuur een opgang van het

[1]) o.c. Bd. III. *Amerikanische Missionsliteratur.* 1700—1909 Aachener Missionsdrückerei A. G. in Aachen, 1927 XIV + 29* und 1172 S.

aldoor-beter-georganiseerde missiewerk in de eerste helft der 18e eeuw kan nagaan, verandert omstreeks het midden dier eeuw het geheele aspect. De strijdschriften ontstaan, vooral tegen de Jezuieten en hun missiearbeid gericht. Weinig kieskeurig in de keuze der middelen, verwerpelijk in haar methode, schaamteloos in haar verschijning, is deze literatuur vooral heilloos in haar gevolgen geweest. Zij vormde het machtigste wapen tegen het katholieke missiewerk, omdat zij gedurende langen tijd de openbare meening ongunstig heeft beinvloed, terwijl tegenwoordig het meeste ervan tot de geschiedvervalsching wordt gerekend. Met onvermoeiden speurzin heeft Streit een massa dezer scheld-literatuur achterhaald : koloniaal-politieke voogdij, inmenging van den Staat, kerkvijandige vernieling zijn er schering en inslag.

Als providentiëele taak kreeg de 19e eeuw het missiewerk te hervatten en tot bloei te brengen. Inderdaad zien wij in Zuid- en Midden-Amerika den missiearbeid, ondanks vijandelijkheden en strijd, opnieuw gaan gedijen. In de Vereenigde Staten van Noord-Amerika bevecht de Kerk de vrijheid, waarna zij zich voorspoedig ontwikkelt. In Canada worden eindelijk ook de knellende boeien geslaakt en dragen missionaris-handen het kruis der verlossing tot aan de kusten der Noordelijke IJszee. In dezen tijd der wedergeboorte van de wijde wereldmissie constateeren we ook de eerste resultaten van missie-wetenschappelijk onderzoek, dat de schatten van het verleden, ten koste van veel moeite en opoffering, aan de vergetelheid ontrukt en in verschillende bronnenpublicaties een imposante apologie van het katholieke missiewerk opbouwt.

Heel dit ontzaglijk materiaal, waarvoor Sch. weer verschillende andere bibliographieën moest naslaan, is chronologisch gerangschikt. Wat de 18e eeuw ons over Spaansch Amerika, Portugeesch Amerika, Canada en de Vereenigde Staten naliet, vinden we van blz. 1—496 op de gebruikelijke wijze vermeld. De 19e en 20e eeuw zijn in slechts twee geografische rubrieken onderverdeeld : vooreerst Latijnsch Amerika, vervolgens de Vereenigde Staten en Canada. Dank zij vijf uitvoerige en uitstekende registers (auteurs, personen, zaken, landen en volken, talen) vindt men gemakkelijk den weg in de 3253 nummers van gedrukte werken en nog een aanzienlijk aantal ongedrukte documenten en linguistica, die niet genummerd zijn.

Met den *vierden band* [1]) begint Streit, in het volle bewustzijn van het veelomvattende dezer taak, de beschrijving der Aziatische missieliteratuur, die vier deelen zal beslaan ; hierbij is dan Vóór-Azië nog uitgesloten, omdat een afzonderlijk deel aan de missie onder de Mohammedanen aldaar zal worden gewijd.

Azië vertoont zich aan ons in verschillende opzichten als een reus : het beslaat een derde van de geheele oppervlakte der aarde ; het strekt zich uit over alle zonen ; zijn bevolking telt meer dan de helft der menschheid ; en deze bewoners verschillen onderling zeer in volkenkundig, taalkundig, godsdienstig, maatschappelijk en staatkundig opzicht ; daarbij komt nog, dat dit oudste tevens het meest actueele arbeidsveld is voor de geloofsprediking der Kerk, waar de moeilijkste missieproblemen om behandeling en oplossing blijven roepen. Geen wonder, dat ook de desbetreffende missieliteratuur een reusachtige massa vormt.

Deze vierde band brengt ons vooreerst de literatuur uit het tijdperk der Mongolen-missie in de 13e, 14e en 15e eeuw. Dit is weliswaar een afwijking van den eigenlijken opzet van het werk — de missieliteratuur der vier laatste eeuwen samen te stellen — maar deze is alleszins gemotiveerd door het bijzondere karakter, den eigenaardigen stempel, dien de Mongolen op hun missioneering drukten. Uit de pauselijke bullen en breven, uit de brieven en berichten der missionarissen, uit geschriften en kronieken van tijdgenooten, voor zoover een en ander is bewaard, leeren we de ideale opvatting kennen, die men zich toen van het missiewerk gevormd had, en de groote verdiensten, die de bedelorden van Dominicus en Franciscus — de bronnenverzameling ,,Sinica Franciscana" zal ons hieromtrent nog nieuws brengen — zich op dit gebied hebben verworven. Van hun hoogen wachtpost overschouwden de pausen dien aangolvenden Aziatischen volkerenvloed : Innocentius IV, Nicolaas IV, Clemens V, Joannes XXII, Benedictus XII, Bonifacius IX zijn groote missie-pausen en de jaren 1245, 1291, 1318, 1321, 1329, 1338 zijn groote missiejaren geweest. Men zou uit de pauselijke documenten van dien tijd zeer gewichtige missietheoretische grondslagen kunnen opdiepen en praktische zorg voor het missiewerk kunnen leeren.

[1]) o.c. Bd. IV, *Asiatische Missionsliteratur*, 1245—1599. Aachener Missionsdrückerei. A. G. in Aachen, 1928. XII und 21 * und 626 S.

Toen in de 15e eeuw de Mongolen-missies, die zooveel verwachtingen hadden gewekt en zooveel begeestering losgeslagen, langzamerhand in verval geraakten, begonnen de Portugeezen hun koenen en avontuurlijken tocht naar Indië, vanwaar Vasco da Gama in 1499 terugkeerde. Naast de beide genoemde bedelorden zien we nu andere religieuze genootschappen optreden, met name de Augustijnen, van wier Spaansche provincie er reeds in 1542—1549 eenigen een reis om de wereld maakten, en de pas gestichte Jezuieten-orde, die van den beginne af aan missiewerk deed en door de voorgeschreven Litterae annuae de geschiedschrijving ervan vergemakkelijkte.

Bij het doorbladeren van dezen vierden band, die voor veruit het grootste gedeelte gevuld is met missieliteratuur der 16e eeuw, met betrekking tot Indië, de Philippijnen, Japan en China, brengen ons de vermelde boeken, brochuren, brieven en verslagen de roemrijke namen van den eenigen Franciscus Xaverius, van den Nederlander Gaspar Berse, van Gaspar da Cruz, Matteo Ricci, Diego de Torres, Alessandro Valignano, Gaspar Vilela, Francisco Domingo de Salazar en zoovele anderen in het geheugen, terwijl we omtrent hun persoon en hun werk talrijke bijzonderheden vernemen in de gebruikelijke opgaven (titel, vindplaats, uitgaven, vertalingen, inhoud, biographie, literatuur) bij de afzonderlijke nummers gedaan.

Aan de vijf toegevoegde registers, die de waarde en de bruikbaarheid van iederen band niet weinig verhoogen, werd dezen keer heel bijzondere zorg besteed. De samensteller ervan, Dr. J. B. Dindinger, die van een vriendelijke hulp langzamerhand een vaste medewerker van zijn confrater was geworden, zet de methode uiteen, door hem hierbij gevolgd : in de Aziatische literatuur biedt immers de schrijfwijze en transcriptie der eigennamen een bijzondere moeilijkheid, die nog ingewikkelder was in den tijd dat Portugal er koloniseerde.

Was de vierde band aan Z. Em. Kard. Jos. Schulte, aartsbisschop van Keulen, opgedragen, den *vijfden band* [1]) siert de opdracht aan den Nederlandschen Prefect der Propaganda, Z. Em. Kard. W. van Rossum.

---

[1]) o.a. Bd. V, *Asiatische Missionsliteratur*, 1600—1699. Verlag : Franziskus Xaverius Missionsvereins Zentrale in Aachen, 1929 XIV—24* und 1114 S.

Het lijvige boekdeel bevat de Aziatische missieliteratuur der 17e eeuw; met de ongenummerde documenten der aanhangsels tezamen meer dan 3000 geschriften over Indië, de Philippijnen, Japan, Indo-China en China verdeeld en op de gebruikelijke wijze beschreven.

Als eerste kenmerkende eigenschap van Azië's missie-geschiedenis der 17e eeuw, kunnen we in de desbetreffende literatuur gemakkelijk *drie stroomingen* onderscheiden, die op het genoemde missieveld zich baanbreken en op de missioneering aldaar niet zelden stimuleerend maar ook vaak remmend, verwarrend en verbitterend inwerken.

We noemen op de eerste plaats de stroomingen der *koloniale politiek.* In de 16e eeuw heerschten de koloniale grootmachten, Spanje en Portugal ongestoord in haar overzeesche gewesten: de beroemde demarcatielijn van Alexander VI had immers beiden haar gebied aangewezen. De 17e eeuw bracht hierin verandering, toen Azië het tooneel werd van tegenstrijdige strevingen en intrigues der koloniale politiek, waarbij de missie het gelag moest betalen. En hiermee bedoelen we niet zoozeer de militaire vijandelijkheden der verschillende mogendheden in Azië als wel de vergiftiging der koloniaal-politieke atmosfeer door overdreven nationalisme. En het treurigste was, dat deze nationalistische stemming van de politici op de missionarissen oversloeg. Deze verfoeilijke pest, zooals Benedictus XV het nationalisme in de missie brandmerkte, verdeelde de zonen derzelfde Moederkerk, vervreemdde de leden eener zelfde orde of congregatie, joeg de missionarissen eener zelfde streek tegen elkaar in het harnas; zij dreef tot heilloozen naijver, pijnlijk misverstand, liefdelooze verdachtmaking, kleinzielige lichtgeraaktheid, geniepige vervolging, soms zelfs tot openlijk geweld.

De tweede strooming op het Aziatische missiegebied in de 17e eeuw is *van kerkelijken aard.* Meer dan voldoende had de missie-ervaring der vorige eeuw geleerd, dat een straffere organisatie, een centrale leiding, een algemeen-geldende oplossing van missiemethodische vraagstukken alleszins gewenscht, zelfs noodzakelijk was. De Congregatio de Propaganda Fide ontstond (1622). Haar leidende positie bracht haar noodzakelijkerwijze in botsing met de aanspraken der patronaatsmogendheden, wier geest ook in sommige katholieke kringen de heerschende was.

In de Aziatische missieliteratuur van dien tijd komt ook deze strooming tot uiting, naast nog een derde, die we zouden kunnen omschrijven: *het streven der missioneerende genootschappen om aaneengesloten en voor hen gereserveerde missiegebieden te krijgen.* Dit streven was toen een algemeen verschijnsel, zoodat de eene orde of congregatie de andere op dit punt niets heeft te verwijten; het ligt trouwens voor de hand, dat vooral in het begin eener missie, eenvormige actie veel vóór heeft.

Naast de genoemde stroomingen zouden we als tweede karakteristiek van Azië's missiegeschiedenis der 17e eeuw willen aanduiden: de *missieproblemen*, die toen en daar zijn ontstaan.

Er waren vooreerst problemen *van kerkrechtelijken aard*, die zich groepeeren rondom het optreden der apostolische vicarissen. Dit „novum" bracht toen tal van moeilijkheden met zich, die tegenwoordig geen moeilijkheden meer zijn, zoowel op het gebied der koloniale politiek als op dat der hiërarchie.

Niet minder ingewikkeld en ingrijpend waren de *methodische problemen*, die uit de aanraking der missie met de hoogstaande kulturen van het Oosten ontstonden. Het vraagstuk der aanpassing kwam onvermijdelijk aan de orde. Missiemethodisch gesteld, luidde de vraag: „moet de Europeesche missionaris Chinees of Indiër worden, of omgekeerd de Chinees, resp. de Indiër Europeaan? En van godsdienstgeschiedkundig standpunt vroeg men zich af: „Bestaat er slechts een Europeesch Christendom of is het Christendom de volstrekte godsdienst der menschheid, die voor ieder volk en iedere kultuur geldt?" Wil men den fameuzen riten-strijd onpartijdig en juist beoordeelen, dan moet men hem beschouwen in het licht van zijn tijd, in de omlijsting van de heele missiegeschiedenis der betrokken kulturen en volken, en bovendien uitgaan van de veronderstelling, dat men van weerszijden met goede bedoelingen bezield, doch in de keuze der middelen niet onfeilbaar was.

Uit het samenvloeien dezer stroomingen en het samenstellen dezer problemen rijst het beeld op van het katholieke missiewerk in Azië gedurende de 17e eeuw in al zijn grootte en kracht. Het is de tijd van intensieven missiearbeid vol heiligen wedijver, vol offervaardige toewijding en heldenmoed; het is de tijd van breede en stevige organisatie der missioneering; het is de tijd van groote

missionarissen en onvergankelijke missieliteratuur, die een nadere bestudeering volop verdient.

Zoo hebben we dan in het kort den inhoud van de tot dusverre verschenen deelen der Bibliotheca Missionum, goeddeels met de inleidende woorden van den samensteller zelf, geschetst. De verzameling der katholieke missieliteratuur zou, volgens de bedoeling van Streit, een daadwerkelijke apologie vormen voor de beteekenis en waarde van het missiewerk en tevens nut afwerpen voor de beoefening der missiewetenschap en voor den missiearbeid zelf; dat doel heeft Streit met scherpzinnigen speurzin, verbazingwekkende vakkennis en onvermoeibaren ijver nagestreefd.

Aan de dankbare erkenning dezer onschatbare verdiensten doen de desiderata, die na iederen pioniersarbeid overblijven, niet de minste afbreuk: een bibliographie is nu eenmaal nooit af; met name zijn de aanhangsels, die de onuitgegeven documenten vermelden voor aanvulling vatbaar en zullen grootere verzamelwerken, als de reeds genoemde Sinica Franciscana en de monumentale Monumenta historica Societatis Jesu, die o.a. de Litterae Indicae opnieuw en critisch gaan uitgeven, misschien nog nieuwe schatten aanwijzen.

Helaas, heeft Streit zijn levenswerk niet mogen voltooien. Toch zal het standaardwerk geen torso blijven: p. J. Dindinger, onder Streits leiding jarenlang geschoold, zal de uitgave der verdere banden bezorgen, op zijn beurt bijgestaan door zijn Confrater J. Rommerskirchen. Veel van hetgeen in die deelen zal worden gedrukt, was reeds bijeengezameld; intusschen heeft men bij de verplaatsing der Propaganda-bibliotheek naar de nieuwe zalen der Vaticaansche missiebibliotheek merkwaardige vondsten gedaan, waarmee men in deze bibliographie rekening moet houden. Men hoopt echter omstreeks Paschen 1932 den 6en band te kunnen publiceeren, dien we, evenals de volgende, bij voorbaat welkom heeten.

Waar onze H. Vader Pius XI, die zich op bijzondere wijze voor de Bibliotheca Missionum interesseert, aan de verzorgers van den druk vier zilveren medailles liet uitreiken, kan de technische uitvoering van 't werk onzen lof missen.

Hoeven. ALPH. MULDERS.

DE GESCHIEDENIS VAN HET ROMEINSCH MISSIECOLLEGE S. PIETRO IN MONTORIO

Over een speciale opleiding van missionarissen in de christelijke oudheid bezitten we geen positieve gegevens. Terecht wordt daaruit besloten, dat speciale kennis van den missionaris niet werd geeischt. Ook de bronnen uit de vroege middeleeuwen zwijgen, voorzoover bekend, over een wetenschappelijke scholing, die van de gewone afwijkt. Daaruit volgt niet, dat de roeping tot missionaris minder hoog werd aangeslagen. De behoefte aan bijzondere voorstudies was gering, omdat de missiegebieden van dien tijd in taal en kultuur niet zoo sterk verschilden van de landen, waaruit de geloofspredikers kwamen. En de missionarissen waren nog zeer goed vertrouwd met de heidensche levensopvatting, die door hen zelf eerst voor korten tijd was verlaten, en soms nog door een gedeelte van hun eigen volk werd vastgehouden. Toch moeten we er ons voor wachten, een definitief oordeel uit te spreken. De opleiding der missionarissen in den loop der eeuwen is grootendeels nog onontgonnen terrein.

Zoodra in taal en kultuur geheel verschillende volken in de missioneering werden betrokken, moest het gemis van een bijzondere wetenschappelijke uitrusting, zich sterker doen gevoelen. Dit geschiedde toen, in de late middeleeuwen geloofsboden werden uitgezonden tot naar het verre Oosten. De pauselijke legaten en later de missionarissen werden bijna uitsluitend uit de pas-ontstane bedelorden van Dominicanen en Franciscanen genomen. Geen wonder dus, dat in die beide orden voor het eerst op speciaalstudie voor den missionaris werd aangedrongen.

De eerste, die onder de Minderbroeders voor den missionaris een bijzondere wetenschappelijke voorbereiding verlangde, was Rogerius Bacon. (1214—1294). Persoonlijke relaties met zijn medebroeders, die gezanten waren geweest aan de hoven van de Tartaren, zullen hem wel tot die overtuiging gebracht hebben.

De Zalige Raymundus Lullus (1232—1315) liet het niet bij een warm pleidooi, maar trachtte de idee van den Zaligen Raymundus de Pennafort O.P., die afzonderlijke studiehuizen voor toekomstige missionarissen verlangde, voor de Minderbroeders te verwezenlijken door de stichting van een Arabisch college te Mallorca.

Van den Paus wist de Zalige zelfs te verkrijgen, dat aan de universiteiten van Parijs, Bologna, Salamanca, en steeds op de plaats, waar het pauselijk hof zou gevestigd zijn, leerstoelen werden opgericht voor Hebreeuwsch, Chaldeeuwsch en Arabisch, om het bekeeringswerk te bevorderen.

Wat sedert dien tot aan de 17e eeuw in de Orde der Minderbroeders voor het onderwijs der missionarissen werd gedaan, is vrijwel onbekend. Wel kent men kapittelbesluiten, die speciaalonderricht verplichtend stellen. Maar, zooals vaak, schijnt men aan een ernstige doorvoering daarvan niet gedacht te hebben.

Na de oprichting van de Congregatie der Propaganda Fide werd eindelijk in 1622 in het klooster van S. Pietro in Montorio een college voor het Arabisch door de Minderbroeders-Riformaten gesticht. Voor de Minderbroeders-Observanten ontstond eenzelfde inrichting in het Convent Ognisanti te Florence, die later naar Rome werd overgebracht.

P. Arduinus Kleinhans, lector aan het Internationaal College S. Antonio te Rome, heeft de geschiedenis van het missiecollege S. Pietro in Montorio beschreven. De volledige titel van diens werk is : ,,Historia Studii Linguae Arabicae et Collegii Missionum S. Petri in Urbe. Quaracchi presso Firenze, Collegio di S. Bonaventura, 1930.'' pp. XX—508. Het is verschenen in de bekende studiereeks : ,,Biblioteca Bio-Bibliografica della Terra Santa e dell' Oriente Francescano. — Nuova Serie-Documenti-diretta dal P. Girolamo Golubovich O.F.M. ,,als Tomo XIII.

Reeds in de inleiding hebben we in hoofdzaak genoemden auteur gevolgd. In het vervolg van ons artikel zullen we de inhoud van diens boek verkort weergeven. Slechts enkele opmerkingen voegen we er aan toe, wanneer de materie daartoe aanleiding geeft. De cijfers tusschen parentheses verwijzen naar de betreffende paginas van het bovenvermelde werk.

Zooals reeds gezegd, werd in 1622 voor de Minderbroeders-Riformaten te Rome het missiecollege van S. Pietro in Montorio opgericht. Aanvankelijk diende het uitsluitend om toekomstige missionarissen en lectoren in het Arabisch te onderrichten. Maar al spoedig werden ook andere vakken in het studieprogram opgenomen, zoodat een vrij volledige missiecursus ontstond. De

vakken, waarin geregeld onderwijs werd gegeven, waren Arabisch, Albaneesch, Controverse en Moraaltheologie (7—22).

Soms werd het program nog uitgebreid b.v. met Grieksch en Geographie, misschien ook met Chaldeeuwsch en Koptisch (21—22). Zoo noodig, volgden ook eenige studenten lessen aan andere inrichtingen van hooger onderwijs, zooals in het Chineesch, in de hoogere wiskunde en in de geneeskunde (22—23).

De Generaal van de Minderbroeders had het recht de leeraren of lectoren voor te stellen. Hun aanstelling kregen deze echter van de Congregatio de Propaganda Fide, nadat ze eerst voor een speciale commissie met succes examen hadden afgelegd. (27 ss.).

De paters, die als studenten wenschten ingeschreven te worden, moesten de philosophische en theologische studies reeds beeindigd hebben. Bovendien werd na 1675 nog een toelatingsexamen verlangd. Die jonger waren dan 25 jaar, of ouder dan 35, konden geen opname vinden. Voor het begin van den cursus legden allen den eed af, waardoor ze zich verplichtten te gaan naar de missies, waarheen de Propaganda hen zou sturen. De duur van den studiecursus werd op 2 jaar vastgesteld. Niet zelden echter werd door de Propaganda reeds voor afloop van de studies over de candidaten beschikt. (35—42).

Ongetwijfeld heeft het college voor Kerk en Missie zegenrijken arbeid verricht. Maar grootere vruchten zou het hebben afgeworpen, wanneer niet gebreken in de organisatie, den bloei hadden verhinderd. Een voornaam beletsel voor de ideale ontwikkeling was de jacht naar privileges en waardigheden, de zwakke zijde van onze zuidelijke broeders. De voorrechten, die door de Propaganda aan de studenten waren verleend, werkten dit euvel niet weinig in de hand. (45—46). De zucht naar privileges was echter niet de eenigste kwaal, die bloei en voortbestaan van het college in gevaar bracht. Andere, in vele opzichten nog meer ernstige gebreken, beletten den normalen groei. Die gebreken kan men gevoegelijk tot vijf terugbrengen.

1. Het klooster, waarin het college gevestigd was, behoorde toe aan de Romeinsche Ordesprovincie. Om hun rechten daarop te laten gelden, verlegden kortzichtige provinciaals de philosophische en theologische studies van de Fratersclerici der provincie

naar dit convent. Door deze onpaedagogische handelwijze schiepen ze een oorzaak van voortdurende oneenigheid. (47).

2. Herhaaldelijk beklaagden de studenten zich bij de Propaganda, dat hun respectieve provinciaals zelfs de noodzakelijke kleeding weigerden te verschaffen, terwijl de guardiaan van het klooster evenmin zorg droeg voor de dagelijksche benoodigdheden. Pauselijke breven en decreten van de Propaganda schijnen daarin heel weinig verbeteringen gebracht te hebben. Men wilde blijkbaar niet begrijpen, dat het doel de middelen veronderstelt. (47—48).

3. Dikwijls werden de toekomstige missionarissen zoowel door de oversten als de bewoners van het convent, zelfs door clerici en leekebroeders, op onvriendelijke en onheusche wijze behandeld. Dat de klachten daaromtrent in hoofdzaak op waarheid berustten, moest nog in 1747 de Apostolische Visitator Kardinaal Caraffa toegeven. (48).

4. Weinig bevordelijk voor de studie was, dat de studenten geregeld werden uitgestuurd om buiten het klooster de H. Mis te lezen, of in de stad zaken voor het klooster te regelen. Niet zelden moesten daarvoor de lessen verzuimd worden, terwijl voor de studie in het geheel geen tijd overbleef. (48—49).

5. Dat niet alle studenten voorbeelden waren van heiligheid, is te begrijpen. Onbegrijpelijk is echter, dat sommige provinciaals minder voorbeeldige religieusen stuurden, om ze uit de provincie kwijt te zijn, terwijl ze onderdanen met werkelijk apostolischen ijver voor de missie niet wilden afstaan. Het college kreeg zoodoende in vele, vooral noordelijke provincies, een minder goeden naam. En niet weinig paters, die zich tot het missieleven geroepen gevoelden, weigerden beslist in S. Pietro hun studies te maken. (49).

Om aan de misbruiken een einde te maken, werd herhaalde malen een apostolische visitator gezonden. Maar zoolang de generaals der orde weigerden het eenige afdoende middel aan te wenden, mocht het niet veel baten. Eerst in 1833 werd aan den wensch van de Propaganda gehoor gegeven, en het college rechtstreeks onder de jurisdictie van den Generaal gesteld. Nu hielden de klachten op, terwijl studie en discipline voorbeeldig werden. Wanneer de politieke toestanden het voortbestaan van het college niet

onmogelijk gemaakt hadden, zouden we het met gewijzigd program waarschijnlijk nu nog bezitten. (50—53).

Door de opsomming der schaduwzijden mag ons oordeel echter niet te sterk beinvloed worden. De gebreken hebben alleen een grooteren bloei verhinderd. De diensten, die het college aan het missiewerk heeft bewezen, zijn werkelijk zeer groot geweest. In den loop van zijn bestaan telde S. Pietro in Montorio een groot aantal uitstekende docenten. Niet weinigen onder deze publiceerden werken van wetenschappelijke waarde. Bijzonder vermelding verdienen P. Thomas Obicini (57—63) en P. Dominicus de Silesia (75—87), beiden lector voor de Arabische taal. Een uitstekende leeraar van het Albanisch was P. Franciscus de Montalto (112—114). Van de lectoren der controverse muntten uit P. Carolus Franciscus Fraida de Varisio (118—121) en P. Carolus Franciscus Camozzi de Breno (123—126). Van 1695 tot 1704 werd de leerstoel der controverse door een Nederlander, P. Franciscus, ingenomen. P. Franciscus (Albertus Burgh) werd omstreeks het jaar 1651 te Amsterdam uit protestantsche ouders geboren. Onderricht in Grieksch en Latijn ontving hij hoogstwaarschijnlijk van Baruch de Spinoza. In 1668 liet hij zich als student te Leiden inschrijven, en volgde de colleges in philosophie, wiskunde en de rechten. Na voltooiing van zijn studies maakte Albertus in gezelschap van eenige vrienden een reis naar Italië. In de kerk van den H. Antonius te Padua werd hij door de genade getroffen, en besloot hij katholiek te worden. Te Rome liet hij zich in de Katholieke Kerk opnemen. Op de terugreis schreef hij vanuit Florence een brief aan Spinoza, waarin hij trachtte de philosophische dwalingen van zijn vroegeren leermeester te weerleggen en dezen van de waarheid van het katholiek geloof te overtuigen. Bij zijn terugkeer in het Vaderland stelden ouders en verwanten alles in het werk om hem weer tot het protestantisme terug te voeren. In een werkje „Methode facile", gaf hij daarom een uiteenzetting van de redenen, die hem tot het katholicisme gebracht hadden. Om ook voor zijne ouders de genade van het ware geloof af te smeeken, besloot hij Minderbroeder te worden. Na te Brussel het ordenskleed te hebben aangenomen, vertrok hij naar Rome en werd daar door den Z. Bonaventura van Barcelona in het convent op den Palatijn opgenomen. Kort na zijn professie werd hij tot lector der controverse benoemd.

Een bekende moralist van het College was P. Johannes de Capistrano Tecca (139—146).

De studenten, die in den loop van het ruim 200-jarig bestaan in het College S. Pietro hun studies voltooid hebben, zijn bijna allen als missionaris werkzaam geweest. Eenige van hen stierven den marteldood, zooals P. Joseph de Atina en P. Felix de S. Severino in Aethiopie in 1648, P. Franciscus de Mistretta en P. Ludovicus de Laurenzana eveneens in Aethiopie in 1668. (163) Door wetenschappelijke publicaties zijn bekend geworden: P. Agapitus Daprà, die professor in het Arabisch aan de universiteit van Padua was (206); P. Bartholomeus Lancia (157—159); P. Franciscus Maria de Lycio, die het eerste leerboek van de albaansche taal samenstelde (221—223); P. Gregorius Brunelli (190), P. Franciscus Maria Niccolini (168—176) en P. Remedius Prutky (349—352). Zonder gevaar voor overdrijving kan men zeggen, dat het college in 't geheel 1000 missionarissen heeft opgeleid. Doch slechts van 914 studenten konden de namen nog gevonden worden. Aan de meesten dezer is een uitvoerige biobibliografische schets gewijd (426).

In hoofdtrekken is hiermede de geschiedenis van het college van S. Pietro in Montorio, zooals Pater Arduinus die in zijne monographie heeft neergelegd, weergegeven. Allen, die in de missiegeschiedenis belang stellen, zullen het er over eens zijn, dat P. Kleinhans een zeer waardevolle bijdrage heeft geleverd tot de geschiedenis van de missiebeweging in Europa. Mogelijk blijft het, dat door nieuwe vondsten de bio-bibliographische gegevens aangevuld worden. De documenten echter die de auteur heeft geraadpleegd, behoeft niemand meer in te zien. Met de grootste objectiviteit heeft de schrijver licht- en schaduwzijden doen uitkomen. We hebben dan ook maar één wensch. Dat n.l. de andere missiecolleges, die in de 17e eeuw bestonden, zooals die van de Minderbroeders-observanten, van de Minderbroeders-conventueelen, van de Carmelieten en Trinitariërs een even kritische monographie mogen bekomen. Want de geschiedenis der missiecolleges vormt een belangrijk, maar weinig bekend hoofdstuk uit de geschiedenis der missiebeweging.

P. PANCRATIUS MAARSCHALKERWEERD
O.F.M.

Rome.

DE CONGREGATIE „DE PROPAGANDA FIDE”

De 6de Januari 1622 is de dag van oprichting van de Congregatio de Propaganda Fide, gewl. kortweg de Propaganda genoemd. De gedachte echter van de oprichting eener Congregatie ter behartiging der missiebelangen is niet plotseling ontstaan. Zij heeft zich in den loop der tijden ontwikkeld.

Reeds onder het Pontificaat van Pius V, die gloeide van missieijver, vinden wij de oprichting vermeld in Juli 1568 van congregatie's van kardinalen voor de verbreiding des geloofs, de eene voor de Protestante landen, de ander voor de landen van overzee. Ook zijn opvolger Gregorius XIII vormde in 1573, daartoe aangezet door kardinaal Santori, een Congregatie voor de verbreiding des geloofs in het Oosten. De Congregatie echter, die het meest overeenkomt met die van de Propaganda Fide, is die in het leven geroepen door Clemens VIII in 1599. Doel en inrichting dier Congregatie waren dezelfde en zoo lang kardinaal Santori den ijver der leden bezielde, werkte deze dan ook schitterend voor de geloofsverkondiging. Onder Paulus V staakte hij zijn werkzaamheden, maar de gedachte aan een centraal punt, waaraan alle missiën onderhoorig zouden zijn, bleef voortbestaan. Deze gedachte werd vooral levendig gehouden door de Carmelieten Tommaso di Gesu, Dominico di Gesu Maria en de Capucijn Girolamo da Narni.

De eerste vooral bepleitte de gedachte van het stichten eener congregatie tot verbreiding des geloofs. Zij zou bestaan uit 12 apostolische mannen, die, gesteund door eenige secretarissen, op vastgestelde dagen zouden beraadslagen, hoe alle volken konden geholpen worden aan vorsten en prelaten, zij zouden troost- en aanmoedigingsbrieven schrijven aan de oversten der verschillende orden, bevorderen, dat goede boeken en catechismussen verspreid werden, weifelende en door de ketterij bedreigde katholieken zouden zij in het geloof bevestigen.

Gregorius XV en zijn staatssecretaris Ludovisi beluisterden aandachtig deze plannen, vooral omdat er alle hoop bestond op de bekeering der Mahomedanen en der ketters. Alle kardinalen zagen in, dat er iets voor het missiewezen moest gedaan worden, maar eenigen zochten het in de oprichting van nog meer collegie's voor de verschillende volkeren, anderen waren van meening,

dat men de nuntii de regeling der geloofsverkondiging moest toevertrouwen. De Paus echter en zijn staatssecretaris besloten volgens het plan, door Tommaso di Gesu geopperd, tot het oprichten eener afzonderlijke congregatie.

Op het feest der Epiphanie, 1622, werd dan ook de Congregatie de Propaganda Fide opgericht.

De annalen der Congregatie vermelden dit met deze eenvoudige woorden : In den naam van Christus Amen.

In het jaar 1622 na zijn geboorte, den 6den Januari, grondde onze heilige Vader in Christus, Gregorius XV, door Gods voorzienigheid Paus, in de overtuiging, dat de voortreffelijkste taak van zijn herdersambt de verbreiding is van het christelijk geloof, waardoor de menschen tot de erkenning en de vereering van den waren God gebracht worden, een congregatie van dertien kardinalen en twee prelaten met een secretaris, wien hij de zorg voor de verbreiding des geloofs toevertrouwde en aanbeval.

De leden der Congregatie kregen van den Paus de volmacht, acht te geven op de verkondiging van het geloof en het godsdienstig onderricht in alle missiën, missionarissen uit te zenden of terug te roepen, alles wat de verbreiding des geloofs in de geheele wereld betrof te onderzoeken en daarover te onderhandelen. Daarvoor moesten zij maandelijks eenmaal in tegenwoordigheid van den Paus en tweemaal in het huis van het oudste lid samen komen ; alleen het allergewichtigste moest den Paus worden voorgelegd, het overige mochten zij zelf beslissen.

Tot bestrijding der onkosten werden hun, behalve de door den Paus en de geloovigen bijeengebrachte gelden, vaste inkomsten toegewezen uit de Apostolische Kamer. Later werden daar nog andere inkomsten aan toegevoegd. Den 14den Januari 1622 had de eerste vergadering plaats en reeds den 15den ging een rondschrijven aan alle Pauselijke nuntiën, om hen tot mededeelingen omtrent den stand missiën uit te noodigen en hen aan te sporen deze te bevorderen, den 17den kregen de generaals der verschillende orden een dergelijk schrijven, ook tot alle bisschoppen richtte de Congregatie zich, om hun missieijver en die hunner geloovigen op te wekken.

De gewone werkwijze der Propaganda had hetzelfde verloop als op den huidigen dag.

Volgens de stichtingsbul strekte de bevoegdheid der Congregatie zich uit over het uitsluitend beheer over alle missiestreken. Reeds in de derde zitting, 8 Maart 1622, werd een verdeeling van het arbeidsveld ondernomen, waarbij aan den nuntius te Parijs Frankrijk werd toegekend, aan die te Brussel Holland, Engeland, Schotland, Ierland, Denemarken en Noorwegen, zoo kregen alle nuntii het beheer over een missiegebied, aan die van Spanje b.v. werden alle Spaansche bezittingen met alle koloniën en missiegebieden van deze kroon, speciaal West-Indië toegewezen.

Het groote doel, dat bij de oprichting der Propaganda voorzat, was de unificatie en de vergeestelijking van den missiearbeid door een ver doorgevoerde centralisatie en nauwere verbinding met den H. Stoel en daardoor bevrijding van alle banden, door staten en leeken gelegd.

Wel is waar zou het nog eeuwen duren, voordat het de Propaganda gelukt, de missiën te bevrijden van de Spaansch-Portugeesche inmenging, maar langzaam aan heeft zij toch haar doel bereikt. Daardoor kreeg zij de handen vrij, om geheel naar eigen methoden te werk te gaan, de wijze van missioneering te verbeteren en te vergeestelijken, wat zij vooral ook trachtte te bereiken door de vorming van een inlandsche clerus, wat echter vooreerst op veel wederstand stuitte.

In den eersten tijd van haar bestaan legt de Propaganda echter zich vooral toe, invloed te krijgen op de Oostersche Kerken en besteedt zij haar krachten aan de zeer ingewikkelde missiën in de Protestante landen. Bijzondere zorg besteedt zij ook aan de colleges en studieinrichtingen in en buiten Rome. Op bevel des Pausen werd dan ook eene visitatie ondernomen van al deze colleges. In Rome werden op haar aandrang zeven controversscholen gesticht, om de missionarissen voor te bereiden, die in kettersche landen het Evangelie moesten gaan verkondigen. Niet zonder reden maakte de Congregatie zich bezorgd over de missiën in de Levant, daar de toestand aldaar zeer kritiek was door den haat der schismatieken en heretieken. De daarheen gezonden prelaten zonden ontstellende berichten uit Constantinopel, de Grieksche eilanden, Servië, Bosnië, Bulgarije en Hongarije, alleen in Albanië waren de christenen nog in de meerderheid, overal elders waren verliezen te boeken. De Maronieten van den Libanon schonken troost door hun

vasthouden aan het geloof, ook in Perzië waren vele bekeeringen door het onvermoeid werken der Carmelieten.

Over den toestand der missiën onder Portugeesch bestuur krijgt de Propaganda in het voorjaar van 1623 het ontstellend bericht, dat er meer achteruitgang dan vooruitgang te melden valt, de reden ervan is de gruwelijke behandeling, die de inboorlingen van de Portugeezen ondervinden, het slechte gedrag van vele ordensgeestelijken en hun toegevendheid voor de zonden der Europeanen, maar vooral het exclusivisme in de toelating van enkel Portugeesche missionarissen, die hoofdzakelijk schatten verzamelen voor hunne bloedverwanten. De Propaganda wordt dan ook verzocht enkel ijverige en moedige geloofsverkondigers te zenden. Ook in Afrika was de toestand niet rooskleurig. De Jezuieten hadden de in de 16de eeuw opgerichte missie opgegeven en de hen vervangende Capucijnen waren nog niet aangekomen, alleen Angola werd nog door de Jesuieten bediend. In het Oost-Afrikaansche Kafferland werkten zij ook en hadden plannen tot uitbreiding, zelfs waren zij in Madagascar binnengedrongen, maar P. Mariana moest hier wijken voor de vijandige houding der Portugeezen.

In Ethiopië, waar de Jezuieten in de bitterste armoede werkten, wordt hun hoop op goeden uitslag levendig gehouden door de bekeering in 1621 van Keizer Socinius en de daarop gevolgde bekeering van velen zijner onderdanen.

In Indië werkten ondanks de tegenwerking der heidenen en Mahomedanen zegenrijk de Franciscanen, Dominicanen en Augustijnen. De laatsten richtten in 1622 te Mura een seminarie op voor zonen der Brahmanen. De Jezuieten werkten, ondanks de tegenkanting der wereldgeestelijken, met goed gevolg in Bengalen en in Travancore ; in Koromandel, waar zij twee colleges hadden, waren deze een groote bron voor bekeeringen, ook in Goa doopten zij er velen en zonden van daaruit Paters, om in andere rijken te arbeiden; ook bij den Groot-Mogol werd hun arbeid bekroond; in Kotschin brachten zij 100.000 schismatieke Thomaschristenen tot de kerkelijke eenheid terug. Eindelijk arbeidden zij in Madura in de lastige Brahmanenmissie: ook hier zouden zij grooten voortgang kunnen maken, als de Paus de onderscheidingsteekenen der Kasten zou dulden ; daarvan af te zien was een te groot offer voor

de neophieten. Gregorius XV vervulde dezen wensch in zijn bul van 31 Januari 1623; na de inquisitie geraadpleegd te hebben, stond hij den Brahmanen en andere neophieten toe het snoer en de haarbos, de kenteekenen van adel of ambt, te dragen, zich met sandelhout in te smeeren en de gebruikelijke wasschingen voor de zindelijkheid te doen, maar door zorgvuldige en grondige maatregelen moest er voor gewaakt worden dat er geen afgodische beteekenis aan gehecht werd. Door deze bul werd goedgevonden de door Nobili in Madura nieuw ingevoerde en tegen zijn tegenstanders uitvoerig verdedigde accomodatie-theorie.

Bisschop Sylva zond uit Malacca uitvoerige berichten over zijne missie. Malacca was het uitgangspunt voor de missionarissen der verschillende orden, die Birma missioneerden en ook in Siam en Kambodscha doordrongen; ook in Cochin-China slaagden de Jezuieten en bereidden daar den weg voor den grooten apostel Alexander Rhodes. Ook in ons Oost-Indië werkten voorbeeldig vooral de Franciscanen: zij arbeidden op de groote eilanden Celebes, Java en Sumatra, terwijl op de Molukken tien Dominicanen en evenveel Jezuieten werkten; er waren daar zoovelen, die zich bekeeren wilden, dat nauwelijks honderd missionarissen voldoende zouden geweest zijn.

Behalve talrijke Franciscanen, Dominicanen en Augustijnen verkondigden 118 Jezuieten het geloof op de Philippijnen.

Ricci had in China door toepassing zijner accomodatie-methode schitterende resultaten verkregen en de vooruitzichten beloofden een grooten oogst: volgens een bericht uit Goa waren in China in 1622 zestig Jezuieten in zes groote steden werkzaam, onder hunne bekeerlingen telden zij zelfs mandarijnen, ook naar Thibet wilden zij doordringen; dit had in 1624 de stichting ten gevolge der Tsaperangmissie.

In Japan duurde de vervolging voort, maar de moedige missionarissen Franciscanen, Dominicanen, Augustijnen en Jezuieten weken niet. Meer dan 120 christenen, waaronder 16 priesters en 20 leekenbroeders uit de vier verschillende orden stierven den marteldood. Den 10en September, toen de vervolging zijn hoogtepunt bereikte, had op den Heiligen Berg bij Nangasaki de zoogenaamde groote marteling plaats, waarbij 10 Dominicanen, 9 Jezuieten, 3 Franciscanen en 32 leeken onder verschrikkelijke

pijnen hun bloed voor het geloof gaven. Hoewel de vervolging luwde, was toch 1623 nog rijk aan bloedgetuigen.

In Amerika was de kerstening reeds bijna voltrokken, toen de Propaganda gesticht werd, toch waren er nog ijverige apostelen werkzaam, vooral in het Spaansche Zuid-Amerika, in Tucuman o.a. stichtte de Franciscaan Luis de Bolanos verschillende reductie's en bekeerde er 20.000 Indianen. De grootste onder hen is echter de H. Petrus Claver, die 300.000 negers voor het christendom wist te winnen. Paraguay met zijn reductie's bracht rijken oogst. Vermelding verdient ook nog de universiteit van Quito, die, in 1621 door de Jezuieten gesticht, veel goed bewerkte. In Mexico werkten de verschillende orden met schitterend gevolg. De Antillen waren grootendeels reeds christelijk, daar evenals op Trinidad werkten de Franciscanen zegenrijk. In het Noorden van Amerika arbeidden Fransche Recoletten, hun missie onder de heidenen ondervond echter erge tegenwerking van de kolonisten.

Dat er ondanks deze lichtpunten ook donkere schaduwzijden waren, toen de Propaganda haar zegenrijken arbeid aanving, spreekt van zelf. Nergens komen zij echter beter uit, dan in een rapport, door den Franciscaan Gregorius de Bolivar bij de Congregatie ingeleverd. Hij had omstreeks 1621 in Peru het Evangelie verkondigd. Zijn schrijven gaat over de beide Indiën, vooral West-Indië. Ondanks de 6 aartsbisdommen en 40 bisdommen, zoo klaagt hij, doet men hier veel te weinig voor de bekeering der heidenen: vooreerst daar er te weinig geschikte zielzorgers zijn voor de inboorlingen, wijl degenen die het seminarie verlaten, slechts bestemd worden voor christenparochie's: ook de leden der Orden streven naar die inkomsten ; ten tweede wegens de hebzucht der bisschoppen, die een vierde der inkomsten voor zich opvorderen: ten derde wegens de hier in zwang zijnde kansspelen, die schade toebrengen aan het gedrag der geestelijken; ten vierde wegens den handel in slaven en spiritualiën, gedreven door wereldgeestelijken en ordegeestelijken, behalve de Jezuieten ; ten vijfde door het bezetten van de meeste posten door ordensgeestelijken in plaats van wereldpriesters. De secretaris der Propaganda noemt dan ook in zijn lijst van misbruiken in de beide Indiën als hun hoofdbron : de hebzucht van vele missionarissen en hunne onderlinge twisten, zoowel als het opstaan tegen de hiërarchie en de wereldlijke over-

heden, waardoor het missiewerk sterk wordt benadeeld. Als middelen er tegen geeft hij aan : een absoluut handelsverbod en onderzoek der missionarissen voor hun uitzending, het zenden van nuntii of delegaten, vermeerdering der bisdommen en hun bezetting door wereldpriesters, het kweeken van een inlandschen clerus.

Deze richtlijnen geven reeds het groote ideaal aan, dat aan de Propaganda steeds voor oogen heeft gestaan en dat zij althans eenigermate reeds heeft bereikt ; het onafhankelijk worden der afzonderlijke missiën van Europeesche werkkrachten door het kweeken van een inlandschen clerus.

's-Gravenhage. JOS. KLEYNTJENS, S.J.

DE MISSIETOESTAND IN CHINA

China staat tegenwoordig in het middelpunt der belangstelling van allen, die zich voor de uitbreiding der Kerk interesseeren en zij luisteren daarom leergierig naar hetgeen bij uitstek deskundigen meedeelen omtrent de missies in het onmetelijk rijk : den 29sten Maart 1930 hield de Apostolische Vicaris van Tsingtao, Mgr. Weig, te Amsterdam een radio-rede over de politieke toestanden in China en hun terugslag op de katholieke missie [1]) ; in den zomer van genoemd jaar sprak Mgr. Henninghaus, Apostolisch Vicaris van Yenchow, in de universiteit van München over het tegenwoordige China en de katholieke missie ; en den 8en Maart 1931 besloot China's Apostolische Delegaat, Mgr. Celso Costantini een reeks lezingen voor den Italiaanschen Priestermissiebond, in het paleis der Propaganda te Rome met een conferentie over het crisisdrama in de Chineesche missiën [2]).

Sindsdien heeft het sinologisch bureau van Zi-ka-wei voor de tiende maal zijn jaarboekje ,,*Missions, séminaires, oeuvres catholiques en Chine*'' gepubliceerd met een schat van statistische gegevens [3]). Nu heeft reeds vroeger een ,,insider'' in ons tijdschrift [4]) gewezen op de moeilijkheid om statistieken en jaarverslagen, met name in de Chineesche missie, goed te verstaan. Deze moeilijkheid heeft ook de redactie van het zeer verdienstelijk jaarboek blijkbaar gevoeld en derhalve bij de zoo-nauwkeurig-mogelijk-samengestelde overzichten zelf eenige bemerkingen omtrent den

---

[1]) Het Missiewerk, jrg. 12, blz. 7 vlgd.
[2]) Osservatore Rom., 8 Maart 1931 ; De Tijd, Avondbl. 10 en 11 Maart 1931. — Reeds op het einde van 1930 had Mgr. Costantini een persgesprek gehad met een vertegenwoordiger van Agentia Fides, hetwelk de vorige aflevering van ons tijdschrift ter kennis van de Nederlandsche lezers bracht.
[3]) Imprimerie de T'ou-sè-wè, Zi-ka-wei, 1931.
[4]) Het Missiewerk, jrg. 5, blz. 36, 92 vlgd.

huidigen missietoestand in China gevoegd, waaraan we in hoofdzaak het volgende ontleenen.

De gezamenlijke Chineesche missiegebieden bereikten het vorig jaar bijna het cijfer van 2½ millioen geloovigen : zulks vertegenwoordigde een aanwas van 1.800.000 in de laatste 30 jaren tegenover 350.000 in de voorafgaande 30 jaren. Van 1905 tot 1925 ging de katholieke Kerk in China per jaar gemiddeld met 70.000 leden vooruit ; sindsdien daalde dit cijfer tot op de helft, terwijl het laatste jaar slechts een vooruitgang van 11174 katholieken boekt. Het laatstgenoemde cijfer beantwoordt echter, gelukkig, niet aan de werkelijkheid. Waarom niet ?

Vooreerst dienen verschillende Ordinariaten hun boeken te herzien : meerdere gaven immers voor het laatste jaar een geringer totaalcijfer dan vroeger aan, ofschoon er, blijkens het aantal volwassen doopelingen, in werkelijkheid vooruitgang te constateeren viel. Andere wijzigden plotseling hun methode van opgave : zoo gaf het bisdom Macao dit jaar 6000 katholieken minder op, omdat men de vreemdelingen niet meer meetelde. Eindelijk dient men rekening te houden met het feit, dat tengevolge van hongersnood, strooptochten en andere ongunstige omstandigheden er den laatsten tijd velen van de eene streek naar de andere verhuisden en het sterftecijfer aanzienlijk steeg. Een en ander kan de schijnbare tegenspraak verklaren tusschen den aanwas van slechts 11174 katholieken en het aantal van 50586 volwassen doopelingen.

Intusschen lijkt ook deze oogst, door ruim 3500 priesters — 2092 vreemde en 1446 Chineesche — verzameld, voor geheel China niet groot. We zullen trachten eenige oorzaken van dit oogenschijnlijk te geringe succes op te sporen.

Een *eerste oorzaak* meenen we te vinden in het *gebrek aan missiepersoneel.* Weliswaar nam het aantal Chineesche priesters regelmatig toe : 20 per jaar van 1900 tot 1910, 30 per jaar van 1910 tot 1920 en 45 per jaar van 1920 tot 1930 ; maar met de vreemde missionarissen was het anders gesteld. Ontving China van 1900 tot 1910 er gemiddeld 45 per jaar, van 1910 tot 1920 kwamen er *in het geheel* slechts 50, terwijl de twintiger jaren er + 750 leverden en nog steeds stijgt het aantal.

De buitengewoon geringe aanwas *missionarissen* tusschen 1910 en 1920 kwam, zooals van zelf spreekt, de missioneering niet ten

goede : in al die jaren vestigde er zich dan ook slechts één nieuwe missioneerende congregatie op Chineeschen bodem. Doch terwijl in 1920 elf Orden en Congregaties haar leden naar het Chineesche missieveld zonden, zijn er tegenwoordig al 28. Met de toename van missioneerende genootschappen hield de vermenigvuldiging van missiegebieden gelijken tred : van 1900 tot 1920 werden slechts 9 nieuwe missievelden in bewerking genomen, doch van 1920 tot 1930 kwamen er 49 bij. In verschillende ervan is het missiewerk echter pas in wording, zoodat de organisatie en administratie beslag legt op de meeste beschikbare krachten : wie deze omstandigheid verrekent, verwondert zich niet, dat een nieuw missiegebied in het begin gewoonlijk slechts geringe resultaten oplevert.

Een onmisbare hulp van den missionaris is de *Catechist*. China telt tegenwoordig 6547 mannelijke en 4527 vrouwelijke catechisten, waarbij dan nog komen de 12684 onderwijzers en onderwijzeressen. Deze ongetwijfeld verblijdende cijfers zijn echter van den eenen kant nog te gering voor het vele werk en drukken van den anderen kant reeds te zwaar op het budget van de missie. Want hoe toegewijde diensten de catechisten ook bewijzen, zij zijn gesalariëerde krachten. De pogingen om te komen tot religieuze broeder-genootschappen van catechisten hadden tot dusver weinig succes.

Voorspoedig daarentegen hebben zich de Chineesche *zustercongregaties* ontwikkeld. Een statistiek van 1901 geeft voor China 730 vrouwelijke religieuzen aan, van wie ruim de helft inlandsche waren, verdeeld over 10 vreemde en 7 Chineesche Congregaties ; op het oogenblik werken er 41 vreemde en 37 inlandsche Zustercongregaties in China, met een gezamenlijk aantal van 4235 leden, van wie 2835 inlandsche zusters. Hoezeer gewenscht en opportuun het werk dezer religieuzen is, blijkt uit de groote rol, die de instellingen van onderwijs en liefdadigheid tegenwoordig in de missioneering spelen.

Inderdaad heeft zich in de missioneering — en dit kan als *tweede* oorzaak gelden — een *proces van aanpassing* voltrokken, waardoor werken, die vroeger van minder beteekenis leken, langzamerhand op den voorgrond zijn getreden.

We noemen op de eerste plaats het versterken der reeds bezette posten. Inderdaad moeten de bestaande christen-centra worden bevestigd in hun geloof, opdat zij sterk zouden staan tegen den

materialistischen, onzedelijken en godsdienstloozen tijdstroom. In deze centra kan, dank zij het voortdurend contact met den missionaris, het christelijk leven worden gecultiveerd en tot wasdom gebracht, al was het alleen maar door het regelmatig toedienen der H.H. Sacramenten.

Meer dan ooit dient verder de jeugd in een zuiver-katholieke sfeer te worden opgevoed, waaruit het belang van talrijke en goedgeoutilleerde scholen volgt. Nu is het een verblijdend feit, dat in China ook de heidensche ouders de christelijke onderwijsinrichtingen aldoor beter blijken te waardeeren, doordat zij er in 1930 meer dan 18.000 van hun kinderen ter schole zonden, eveneens worden de inrichtingen van hooger onderwijs door meerdere nietkatholieke studenten bezocht.

Bij de oprichting van nieuwe scholen — in de laatste twee jaren werden 125 inrichtingen van uitgebreid lager- en middelbaar onderwijs opgericht — wijdt men terecht bijzondere aandacht aan de opgroeiende vrouwelijke jeugd, die tegenwoordig een beterverzorgde opvoeding en hoogere ontwikkeling vraagt.

De instellingen van liefdadigheid blijven, evenals in de dagen der Oude Kerk, een machtig propagandamiddel. Voortdurend breiden zij zich uit : het aantal weezen, door de Chineesche Missie verzorgd, steeg in drie jaren van 19502 tot 21390, dat der zieken en verpleegden van 62845 tot 73187, terwijl het getal consultaties verdubbeld en de 6 millioen ver overschreed.

Bijzondere belangstelling trekken ten slotte de opleidingsgestichten voor den priesterlijken en religieuzen staat. In het afgeloopen jaar waren er 9 regionale seminaries in gebruik en andere in voorbereiding. Ook de kloosters namen in aantal toe : reeds telt men 700 mannelijke religieuzen, terwijl vóór 3 jaar de eerste Congregatie van Chineesche priesters werd gesticht : de Leerlingen des Heeren.

Als *derde* oorzaak van hét schijnbaar geringe resultaat der Chineesche missie komen voorzeker de vele en velerlei *moeilijkheden*, waarmee de missioneering heeft te kampen, in aanmerking.

Daar zijn vooreerst de moeilijkheden, inhaerent van het missieapostolaat als zoodanig. We noemen onder de belemmeringen, die de missioneering nu eens hier dan weer daar ondervindt en die we alle voor iedere streek afzonderlijk zouden moeten kennen

om een juist oordeel erover te kunnen vormen, de volgende : uitgestrektheid van en verkeersmoeilijkheid in het gebied ; vlottende bevolking, geringe steun van den missionaris ; tegenwerking in het geheim en in het openbaar, om van de wonderbare werking der genade — de Geest waait waar Hij wil — niet eens te spreken.

Bijzondere moeilijkheden baart de opleiding van een inlandschen clerus ; denkt slechts aan het geringe aantal christenen in het begin dezer eeuw, aan hun nederige positie en armoedig bestaan ook heden ten dage, aan het feit, dat de vaak rondtrekkende missionaris een ontluikende roeping niet voortdurend kan verzorgen, aan de mogelijkheid voor begaafde jongelui om aan het gouvernement of in den handel lucratieve posten te bezetten. Ondanks de genoemde en nog andere moeilijkheden steeg intusschen het aantal Chineesche priesters van 500 in 1901 tot bijna 1000 in 1920 en tot 1446 in 1930, terwijl men 921 Groot-Seminaristen telt.

Bij dat alles komen de laatste jaren de binnenlandsche beroeringen. Al schijnt de burgeroorlog in het Noorden geëindigd, de gevolgen ervan duren voort : onophoudelijk bereiken ons berichten omtrent hongersnood, plundering, brandstichting en gevangenneming. Tientallen missionarissen zijn opgesloten geweest en in hopeloozen toestand vrijgelaten ; meerderen werden vermoord ; weer anderen durven hun residentie niet verlaten wegens het gevaar van bezetting, roof of gewelddadigheden. In dergelijke omstandigheden kan het apostolaat bezwaarlijk gedijen.

Niet minder dreigend is het communistisch gevaar. Systematisch bezet de roode propaganda het land, zoodat reeds geheele streken zijn aangetast en de bevolking, goeddeels gedwongen, het noodlottig systeem omhelst.

In de provincies, die gecontroleerd worden door het gouvernement van Nanking, heeft de missionaris de zielzorg op meer regelmatige wijze kunnen uitoefenen, zoodat er eenige vooruitgang valt te bespeuren ; in sommige leidende kringen waardeert men zelfs het beschavingswerk der Kerk en maakt men gebruik van sommige instellingen der missie.

Daartegenover staat het feit, dat verschillende afgestudeerden aan Europeesche en Amerikaansche universiteiten op de bestaande wetgeving een neutralen, godsdienstloozen, zelfs anti-godsdienstigen stempel trachten te drukken. Meerdere ministeriëele besluiten van

den laatsten tijd ademen dezen geest, waartegen reacties niet konden uitblijven, die vrijheid van onderwijs en godsdienst opeischen. Gevolg van een en ander is, dat, terwijl sommige plaatselijke autoriteiten de regeeringsmaatregelen niet toepassen, elders een soort wettelijke vervolging heerscht, die ook de gebieden, door Chineesche priesters toevertrouwd, niet ontziet.

Intusschen volvoert de Chineesche Kerk haar taak, hier zich bevruchtend door het martelarenbloed van enkelen, ginds zich begeesterend door de heldhaftige plichtsbetrachting van velen, overal vertrouwend op den bijstand der H. Maagd, aan wie zij bijzonder werd toegewijd. De vruchten, in ongunstige omstandigheden gerijpt, wettigen het vertrouwen, dat bij het gloren van den vrijheidsdag, der missie een heerlijke toekomst wacht.

A. M.

OOST-AFRIKA

Britsch-Oost-Afrika, met een oppervlakte van 4.300.000 □ K.M. en een bevolking van 15½ millioen negers, vormt één groot protectoraatsgebied.

Staatkundig is het verdeeld in Nyassa, Tanganyika, Kenya, Zanzibar, Oeganda en Anglo-Egyptisch Soedan.

Kerkelijk vormt het 17 missiegebieden, waarvan er 7 bediend worden door de Witte Paters, 3 door de Paters van den H. Geest, 3 door de Missionarissen van Turijn, 2 door de Fathers van Mill-Hill, 1 door de Zwitsersche Capucijnen, 1 door de Benedictijnen van St. Ottiliën en 1 door de Montfortanen.

Omtrent enkele van deze missiegebieden brengt een brief uit Oost-Afrika, gepubliceerd in Agentia Fides (distr. 262) eenig nieuws, dat we hier verder doorgeven.

Nyassaland verheugt zich over twee nieuwe Seminaries, een in het apostolisch vicariaat Shiré, toevertrouwd aan de Paters Montfortanen, een ander in het apostolisch vicariaat Nyassa, bediend door de Witte Paters. In het laatstgenoemde missiegebied kreeg men het vorig jaar vrijheid van onderwijs, waardoor het schoolwezen een opleving tegemoet gaat. Ook het vicariaat Bangweolo, in 1913 van Nyassa afgescheiden, biedt hoopvolle vooruit-

zichten, zoodat enkel gebrek aan missiepersoneel het bekeeringswerk scheen tegen te houden ; onlangs zijn er Conventueelen uit de provincie Loreto als nieuwe hulptroepen aangerukt.

In heel het *Tanganyika-gebied*, vroeger grootendeels Duitsche kolonie en sinds het verdrag van Versailles Engelsch Mandaatsgebied, overtreft de voorspoedige ontwikkeling van het schoolwezen aller verwachtingen. In de apostolische vicariaten Bagamoyo (Paters van den H. Geest), Tabora (Witte Paters), Tanganyika (Witte Paters), Kilima-Njaro (Paters van den H. Geest), Dares-Salam (Zw. Capucijnen) en Iringa (Missionarissen van Turijn) zijn centrale scholen opgericht of tot verderen bloei gekomen. De apostolische prefectuur Lindi bezit een paar uitstekende onderwijsinrichtingen te Peramiho en Ndanda, terwijl de beide jongste vicariaten Mwanza en Boekoba hun plannen op onderwijsgebied nog slechts ten deele konden volvoeren. Mwanza bouwt bovendien een nieuw seminarie ; die van Tabora en Kilima-Njaro zijn in volle werking. Intusschen meldt een bericht uit Ujiji, dat de bijdragen voor het onderwijs reeds den terugslag der malaise ondergaan.

Het seminarie van het apostolisch vicariaat Nyeri (vóór 1926 *Kenya* genoemd, gelijk thans nog de streek heet), toevertrouwd aan de Consolata-missionarissen van Turijn, heeft reeds twee inlandsche priesters afgeleverd, terwijl anderen zich op hun wijding voorbereiden. In de hoofdstatie van dit vicariaat hebben de Consolata-zusters van Turijn een noviciaat voor inlandsche religieuzen gevestigd en werken er onvermoeid in de onderwijsinrichtingen.

In het apostolisch vicariaat *Zanzibar*, bediend door de Paters van den H. Geest, legt men zich vooral toe op het stichten van scholen. De toestand in dit missiegebied baart op het oogenblik groote zorg, wijl het gelijknamig sultanaat in beroering gebracht werd door bolschewistische propaganda.

Het *Oeganda-gebied* is kerkelijk verdeeld in de apostolische vicariaten Oeganda en Boven-Nijl en de apostolische prefectuur Kavirondo. [1])

Oeganda, het kerngebied van den missiearbeid der Witte Paters

---

[1]) Anderen rekenen Kavirondo bij de Kenya-kolonie.

in Afrika, telt op het oogenblik reeds bijna 50 inlandsche priesters, van wie er twee te Rome hun theologische studies voortzetten en 200 inlandsche zusters : Banabikira, d.i. Dochters van Maria. De apostolische Vicaris, Mgr. Streicher, heeft de leekenkrachten van zijn vicariaat georganiseerd in de ,,Broederschap der Gelukzalige Martelaren van Oeganda'', om zoodoende de katholieke actie te bevorderen.

In het vicariaat van den Boven-Nijl hebben de Missionarissen van Mill-Hill een schoone kerk gebouwd te Kampala en te Nkokonjeru een noviciaat voor inlandsche zusters. In den loop van dit jaar werden Lira en Karamoya van dit vicariaat afgescheiden en toevertrouwd aan de missionarissen der Afrikaansche missiën van Verona, die reeds in de missie van den Evenaar-Nijl werkzaam waren.

In de prefectuur Kavirondo, eveneens bediend door de Missionarissen van Mill-Hill, werd de centrale school te Yala vergroot en een nieuwe school te Kakamego door Nederlandsche Ursulinen geopend.

Anglo-Egyptisch-Soedan, verdeeld in de apostolische vicariaten Bahr-el-Ghazal en Khartoem en de apostolische prefectuur van den Evenaar-Nijl, alle bediend door de missionarissen der Afrikaansche Missiën van Verona, vormt een moeilijk missiegebied. Onlangs heeft het gouvernement van Anglo-Egyptisch-Soedan om politieke en administratieve redenen bepaald, dat de stammen, die in het vicariaat Bahr-el-Ghazal door elkaar woonden, zich afzonderlijk moeten groepeeren. Van godsdienstig standpunt beschouwd, biedt deze maatregel het nadeel, dat sommige kleinere groepen katholieken uit elkaar geslagen worden ; hiertegenover staat echter, dat zij te midden der heidensche bevolking nieuwe kernen kunnen vormen.

A. M.

MISSIE-ACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND

MEDEDEELINGEN.

Mgr. J. Pompen †. — Dinsdag 2 Juni overleed te 's-Hertogenbosch de Doorl. en Hoogw. Heer Mgr. Jacobus Pompen, in den gezegenden ouderdom van bijna 80 jaren.

Een rijk priesterleven, dat voor het bisdom van 's-Hertogenbosch van zeer groote beteekenis is geweest, werd daarmede afgesloten. Voor de missiebeweging in ons vaderland beteekende dit overlijden, dat de Priestermissiebond een lid van het Dagelijksch Bestuur, de Pauselijke Missiegenootschappen der Voortplanting des Geloofs en van St. Petrus haar nationalen Directeur, de H. Kindsheid in het diocees 's-Hertogenbosch haar diocesanen Directeur, ons tijdschrift zijn censor verloor. Deze opsomming getuigt van de belangstelling en de toewijding, welke deze waardige man voor onze missiebeweging getoond heeft. Moge de last der jaren hem al hebben belet in de laatste jaren veel op den voorgrond te treden, de zorg en de ijver, waarmede hij vóór 1922 de diocesane directie van de Voortplanting voerde, bleef ook in zijn hoogen ouderdom voortleven, en deed hem steeds gul den steun van zijn sympathie, zijn aanmoediging en zijn gebed geven.

Moge ook dit deel van zijn rijken priesterlijken arbeid zijn kroon in den hemel glorierijker maken.

Op de laatste vergadering van het Nationaal Bestuur van den P. M. B. beval onze Hoogw. Voorzitter de Aartsbisschop ons overleden Bestuurslid in de godvruchtige gebeden der leden aan. Deze aanbeveling brengen wij over aan alle leden van den P. M. B. en aan alle Missievrienden.

R. I. P.

Benoemingen van Bestuursleden voor het Nationaal Bestuur van den P. M. B. — Z. H. Exc. Mgr. J. H. G. Jansen, Voorzitter van den P. M. B. heeft voor den tijd van drie jaren herbenoemd als leden van het Nationaal Bestuur de hoogeerw. heeren Mgr. C. C. Prinsen, te 's-Hertogenbosch, J. M. van Oers, te Breda, M. W. A. Wijtenburg te Heemstede, den zeereerw. heer R. J. Jansen te Utrecht, de zeereerw. hooggel. heeren Prof. Dr. Fr. Feron te Roermond en Prof. Dr. A. Slijpen S. J. te Nijmegen en den zeereerw. pater J. de Louw W. P., te Boxtel.

In plaats van den zeereerw. pater fr. Desiderius O. Min. Cap. die door

zijn overheid verplaatst is naar het Collegio S. Lorenzo te Assisië, is benoemd de zeereerw. pater H. M. Finke, S. C. J. te Rotterdam.

In de laatste bestuursvergadering werd het Huish. Regl. van den P. M. B. aangevuld met de bepaling dat de voorzitter en secretaris der Vereenigde Missionarissen als adviseerende leden in het Nationaal Bestuur van den P. M. B. zullen worden opgenomen. Dientengevolge treden thans tot dit Bestuur toe de zeereerw. paters W. Keller S. J. en A. Vinkensteijn. M. S. C.

H. Kindsheid in het Diocees 's-Hertogenbosch. Z. H. Exc. Mgr. Diepen heeft in plaats van Mgr. J. Pompen z.g. tot Diocesaan Directeur van het Pauselijk Genootschap der H. Kindsheid benoemd den zeereerw. heer rector A. Vingerhoets, Lange Nieuwstraat 191, Tilburg.

Vereenigde Missionarissen. — Wegens vertrek van Pater Desiderius O. M. C. naar het Collegio S. Lorenzo te Assisië, werd in diens plaats als voorzitter der Vereenigde Missionarissen gekozen Pater W. Keller S. J., Graafscheweg 7, Nijmegen en in diens plaats tot secretaris Pater A. Vinkensteyn M. S. C., Missiehuis Bredascheweg, Tilburg.

Congressen. — De *Fransche Priestermissiebond* houdt een nationaal Congres te *Parijs* van Maandagavond 10 Augustus tot Donderdag 13 Augustus. De avondvergaderingen worden gehouden in het college Stanislas, de dag-bijeenkomsten in het Pavillon des Missions Catholiques der Koloniale tentoonstelling.

De *Missiologische week te Leuven*, welke als algemeen onderwerp heeft „Après la conversion", deed haar program verschijnen voor de dagen 27—30 Augustus.

Van 14—17 Aug. a.s. zal de *Missie Inter-academiale* der Nederlandsche hoogstudenten haar jaarlijksche bijeenkomst houden in het St. Josephstudiehuis te *Tilburg*. Het algemeen onderwerp is : Missie en nationalisme.

Intern. Institut für Missionswissenschaftliche Forschungen. — Tot correspondeerend lid van het internationale instituut voor missiewetenschap te Münster is nog benoemd de zeereerw. pater C. Wessels S. J. bekend door zijn missiegeschiedkundige publicaties.

Missiologische leerstoel te Nijmegen. — De missiologische colleges aan onze Universiteit werden het eerste jaar gevolgd door gemiddeld twaalf studenten, behoorend tot verschillende missioneerende Orden en Congregaties (Carmelieten, Dominicanen, Kruisheeren, Lazaristen, Scheutisten) en een paar leekestudenten. Dit aantal is betrekkelijk zeer hoog, zoowel wanneer we het vergelijken met de studenten, die te Nijmegen de andere leervakken in de theologische faculteit volgen als wanneer we hooren, hoe elders over gebrek aan studenten in de Missiologie geklaagd wordt. Het stemt bovendien tot vreugde te constateeren, dat de hoorders deze niet-verplichte colleges tot het einde toe trouw bezocht en naarstig gevolgd hebben. Twee van hen

zullen spoedig als missionaris naar China vertrekken, een derde naar Java, een vierde naar Brazilie.

Terwijl in het afgeloopen jaar een reeks colleges een inleiding op de Missiewetenschap gaf en een andere den tegenwoordigen toestand der Missies in Afrika schetste, zijn voor het volgend jaar twee nieuwe reeksen aangekondigd, n.l. Theologie en Missiologie ; Missiekunde omtrent Azië.

De gebedsactie van het St. Melania-werk. — In zijn rede bij de huldiging van Mgr. P. Bos O. M. Cap. in Maart l.l. te 's-Hertogenbosch [1]) gehouden, stelde Prof. P. van Grinsven de vraag :

> ,,we hebben een Gebedenverbond voor de bekeering van Sandinavië en Finland, waarom hebben we ook niet een *gebedenverbond voor de bekeering van Nederlandsch Indië*''.

Naar aanleiding van deze vraag mag wel eens gewezen worden op de door Kardinaal van Rossum in 1925 aan het St. Melaniawerk gevraagde gebedsactie.

Aanvankelijk is toen getracht 'n algemeene organisatie op te zetten. Toen deze pogingen tot geen resultaat leidden, besloot het Hoofdbestuur op alle leden 'n beroep te doen om ,,voor de bekeering van Ned. Indië en het welzijn der Inlandsche vrouw in onze koloniën'' (in overeenstemming met het schrijven van Zijne Emin.) maandelijks een half uur in 'n kerk of kapel te bidden en heeft het daartoe eenige duizenden circulaires verspreid.

'n Gelukkige hulp, om deze poging blijvend succes te verzekeren, vond het S. M. W. te Nijmegen toen de Z. Eerw. Pater van der Hulst S. J., rector van de St. Jozefskerk, spontaan aanbood maandelijks 'n Lof ter eere van het H. Hart voor dat doel te bestemmen, waardoor tevens het groote voordeel werd verkregen, dat alle parochianen daaraan kunnen deelnemen. In die richting is niet alleen te Nijmegen, doch ook op andere plaatsen verder gewerkt.

Deze gebedsactie vermocht de aanbeveling van het Doorl. Episcopaat te verwerven, terwijl de gebedsintentie thans luidt : *De bekeering van Nederland's overzeesche gewesten en het welzijn der Inlandsche vrouw*: zoo vallen ook Suriname en Curaçao er onder.

Het St. Melania-blad geeft in ieder nummer de lijst van kerken en kapellen, waar maandelijks een of meermalen Lof en/of aanbidding tot die intentie wordt gehouden. Langzaam, heel langzaam groeide die lijst, zij telt er thans 65 op 27 plaatsen in ons land.

'n Mooie uitbreiding is verkregen, doordat op Java in de zeven kloosters der Zusters Ursulinen R. U. elke week om beurten het gebedshalfuur wordt gehouden, zoodat daar elken dag het gebed dezer Religieusen tot genoemde intentie opstijgt.

Als we echter bedenken dat Zijne Eminentie verlangt, dat ,,de Hemel

---

[1]) Koloniaal Missie-Tijdschrift, April.

worde bestormd met een leger van gebeden, gebeden van onschuldigen en kinderen, gebeden van priesters en kloosterlingen, gebeden van eenvoudigen en grooten, dan blijft er nog wel „wat" te wenschen over.

We denken hierbij in het bijzonder aan de kloosters en pensionaten van de talrijke, vrouwelijke Orden, werkzaam in onze Overzeesche Gewesten, wier arbeid immers geheel samenvalt met de aangegeven intentie.

Gaarne steunen wij het beroep, dat „Melania" doet op alle priesters en religieusen deze gebedsactie, welker organisatie haar werd opgedragen, hun steun te verleenen.

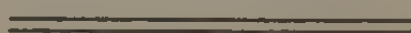
Het adres van het Centraal Bestuur is te Nijmegen. Men kan zich vervoegen bij Ing. E. A. van Arcken.

Centraal Katholiek Koloniaal Bureau. Het Nederlandsch Episcopaat heeft benoemd tot directeur van het *Centraal Katholiek Koloniaal Bureau*, dat te 's-Gravenhage is gevestigd, den zeereerw. Heer P. G. Groenen, die tot dusver professor was aan het Groot-Seminarie te Warmond. Het bureau zal in Sept. a.s. in werking treden, en gevestigd worden in een huis in de Laan Copes v. Cattenburgh te 's-Gravenhage.

Centraal-Missiebureau te Batavia. — Aan het Centraal Missie-Bureau dat op last der Indische Kerkvoogden te Batavia wordt ingericht, en dat nauw voeling zal houden met het hier te lande opgerichte Centraal katholiek koloniaal bureau, is tot medewerker benoemd pater G. Baptist. M. S. C. oud-provinciaal der Missionarissen van het H. Hart en thans rector van het St. Josephs-Rectoraat, Tivoli, Eindhoven. Pater Baptist zal binnenkort vertrekken.

Dit Bureau wordt gesticht om te pogen op allerlei gebied, buiten den directen missiearbeid gelegen, zulk een hulp te bieden, dat daardoor de directe missiearbeid meer vrucht kan dragen. Men denkt hier aan het behartigen der belangen van de missie bij de regeering hier te lande, aan het geven van voorlichting op verschillend gebied, ook aan niet-katholieken, om bij dezen meer waardeering voor de cultureele beteekenis der missie te wekken ; ook — en wel voor een zeer belangrijk deel — om contact te zoeken met hen, die in Indië een werkkring gaan zoeken. Met het bestaande K. I. B. in Den Haag, met het werk in Breda verricht zal samenwerking worden gezocht.

Toen een lid onzer redactie voor een tweetal jaren de plannen voor dit Bureau en voor het Bureau in Batavia diepgaand besprak met Mgr. Marchetti (toen Secretaris der Propaganda, thans kardinaal en vicaris van Rome) aarzelde deze niet te verklaren, dat — indien wij erin slagen beide Bureaux goed te outilleeren en tot krachtige werkzaamheid te brengen — geen missiegebied ter wereld over zulk een hulpmiddel kan beschikken.

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES

MISSIEPERSONEEL

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Vertrokken :			
Z. H. Exc. Mgr. L. P. Kierkels Apost. Delegaat.	C. P.	Juni '31	Britsch Indië
Z. H. Exc. Mgr. M. Meulenberg, Apostolisch Vicaris	Montfortaan	28 Juni '31	IJsland
Z. H. Exc. Mgr. J. Aerts, Apostolisch Vicaris	M. S. C.	12 Juni '31	Ned. N.Guinea
Pr. J. Lemmens (2e keer)	S. M. A.	1 Mei 1931	Ben. Volta (Goudkust)
Fr. L. Ruygrok (2e keer).	Mill Hill	11 Apr. '31	Nellore
Fr. P. Doeswijk (2e keer).	,,	7 Mei '31	Br. Kameroen
Fr. F. v. d. Made	,	Juni '31	Basankusu (Belg. Congo)
Pr. Dr. Nic. Perquin	S. J.	5 Juni '31	Batavia
Pr. Jac. Huygens (2e keer)	,,	16 Juni '31	Batavia
Pr. Ger. Minderop (2e keer) en *Br.* Lambertus Gorens	,,	26 Juni '31	Batavia
Pr. Barth. Hagdorn (3e keer)	,,	Juli '31	Batavia
Prs. Laur. Teepe en Seraph. v. d. Kun (1e keer).	O. F. M.	28 Aug. '31	Batavia
Prs. Inn. Verriet en Theod. Bartel (2e keer)	O. P.	Mei '31	Curaçao
Pr. Fr. Morssink.	C. ss R.	Juni '31	Suriname
Pr. J. Michelotto en *Br.* Laurentius J. v. Lammeren	,,	17 Juni '31	Brazilië
Pr. A. de Leest en *Br.* Longinus Ramaekers (2e keer)	S. C. J.	22 Juni '31	Stanley Falls (Congo)
Pr. Nico Ruyter en *Br.* E. Hoefgeest.	M. S. C. Brs. van	Juni '31	Brazilië
Br. Theobald Evenout (2e keer)	Oudenbosch	22 Mei '31	Java
Fr. M. Assisius (H. v. d. Mey)	Frs. v. Utrecht	5 Juni '31	Malang

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Mère Mathilde Heyma en *Zr.* M. Pia van der Poel	Urs. van Weltevreden	19 Mei '31	Batavia
Zrs. Bellarmina. W. Barten, Donatia B. Venderbosch, Florentia M. Elfrink, Emerita B. van Dijk, Raymunda W. v. d. Klaauw, Silvia. E Vossen en Theresia St. Warsini (deze laatste is het vorig jaar uit het Indisch noviciaat gekomen)..	Francisc. v. Heythuysen	5 Juni 31	Batavia
Zrs. M. Gualberta Leenhouwers; M. Ladeslas de Koning en M. Agatha Belt	Zrs. O. L. Vr. Barm. Tilburg	15 Mei '31	Padang
Zrs. Symphorosa E. M. Koersen, Vitala B. A. C. Kraayvanger, Antera M. de Wit...........	St. Car. Borr. Maastricht	21 Mei '31	Batavia
Zr. Laurentia C. A. M. de Sain	,,	21 Mei '31	Bengkoelen
Zrs. Catharina Sweere en elf medezusters.................	Norbertinessen	28 April '31	Petropolis (Braz.)
Zrs. Elisabethina M. Versteeg en Coelestis M. Dalmijn	Dienaressen v. d. H. Geest	13 Juni '31	Soerabaia
Zrs. M. Nicolina Brust, en M. Willibalda Giesbers	Zrs. v. h. Kostb. Bloed	18 Mei '31	Tanganyika Terr.
Zr. M. Annunciata Jünemann..	,,	18 Mei '31	Zanzibar
Zrs. M. Celine Weissenborn, M. Hedwigis Fuchs, M. Sophina Kaiser, M. Edelfrieda Schmühl, M. Krescentiana Kiebler, M. M. Reinharda Rübsam, M. Kostka Bormann............	,,	30 Juni '31	Mariannhill
Mej. I. Seybel	Vrouwen v. Nazareth	29 Mei '31	Batavia
Zrs. Agnes A. Janssen, Ignatia v. Nuland en Laurentia v. d. Berk	Franc. v. Asten	24 Juli '31	Noorwegen
Teruggekeerd :			
Z. H. Exc. Mgr. D. J. Theelen,	C. P.	17 Mei '31	Nicopolis (Bulgarije)
Prs. R. Zijlstra en L. v. d. Eerd	S. M. A.	9 Mei '31	Ben. Volta (Goudkust)
Pr. A. Reeckers	,,	31 Mei '31	Goudkust
Pr. J. v. d. Hout.............	,,	Juni '31	Goudkust
Pr. J. Sevriens	,,	Juni '31	Nigeria

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Br. Ben. v. Lieshout..........	Mill Hill	Juni '31	Togo
Fr. S. Keet..................	„	30 Mrt. '31	Madras
Fr. F. Koperdraad...........	„	24 April '31	Madras
Fr. A. Rijk..................	„	Mei '31	Philippijnen
Pr. Petr. Ploumen............	S. J.	5 Juni '31	Batavia
Pr. H. Raeskin...............	W. P.	Mei '31	Dar-es-Salam (Afrika)
Pr. Jos. Dreesen.............	Montfortaan	Juni '31	IJsland
Pr. Nic. Walta...............	C. S. Sp.	Mei '31	Kilimandjaro (Tang. Terr.)
Pr. W. van Rooy en *Br.* H. v. d. Aa.........................	O. S. Cr.	Juni '31	Minnesota (U. S. A.)
Pr. Libertus Soppe...........	O. F. M.	9 April '31	Brazilië
Pr. Flavianus van Liempt	„	16 Mei '31	Brazilië
Pr. P. Franken...............	Scheutist	April '31	Ningsia
Pr. L. Joosten...............	„	Juni '31	Jehol
Brs. C. v. d. Meerendonck en van Beurden................	„	April '31	Congo
Prs. J. Raemakers en W. de Haas	O. P.	20 Mei '31	Portorico
Pr. H. de Groot en *Br.* Odulfus	C. ss. R.	Juni '31	Suriname
E. H. B. Kuenen.............	C. M.	Mei '31	Brazilië
E. H. H. Claessen...........	„	10 Juni '31	Ningpo
Pr. G. Trossel...............	S. C. J.	2 Mei '31	Brazilië
Prs. J. W. Reelick en P. Wijtenburg......................	„	2 Juni '31	Stanley-Falls (Congo)
Pr. Ant. Bröcker............	M. S. C.	Juni '31	Celebes
Br. Ulpianus Verouden........	Brs. v. Dongen	Juni '31	Java
Frs. Ladislaus van Bladel, Priscus de Wilde, Maxentius Bayens, Ildefonsus Olders, Realino Janssen....................	Frs. van Tilburg	1 Mei '31	Curaçao
Zr. Humiliana (Missie-overste)..	Gasth. zusters Breda	Juni '31	Curaçao
Mère Emmanuel S. Koch, Vice Provinciale................	Ursulinen Rom. Unie Vught	1 Juli '31	Malang
Mère Carola..................	„	1 Juli '31	Bandoeng
Mère M. Angela Braumeiler en M. Josepha Becker.........	Ursulinen v. Weltevreden	Juli '31	Batavia
Zrs. Angela Chamuleau en Veronica Verhaar...........	Zrs. v.h. Aller. Hart, Moerdijk	20 Juni '31	Finland
Mej. Ivonne Bosch van Drakensteyn......................	Vrouwen van Nazareth	Mei '31	Batavia

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Overleden :			
Z. H. Exc. Mgr. Everardus Ter Laak, geb. 5 Nov. 1868 Missie 1892, bisschop 1914	Scheutist	Mei '31	Siwantze
Pr. Joannes Engbers, geb. 1859; pr. 1888, Missie 1889;.......	S. J.	7 Mei '31	Batavia
Fr. G. van Dijck, geb. 1872, pr. 1897; Missie 1898.	Mill-Hill	12 Juli '31	Nw. Zeeland
Pr. Jan Paul Delgeur, geb. 1869; pr. 1896, missie 1897	O. P.	24 Mei '31	Curaçao
Pr. G. van Tooren, geb. 1853; Missie 1881	C. ss. R.	April '31	Suriname
Br. Norbertus Snel, geb. 1902, Missie 1927	S. C. J.	Mei '31	Stanley Falls (Congo)
Pr. J. W. Reelick, geb. 1847, pr. 1897 missie 1898, overleden te Brussel.............	,,	10 Juni '31	Stanley Falls (Congo)
Pr. Cornelis van Buitenen, geb. 1905, Missie 1930	M. S. C.	13 Juli '31	Surigao (Philipp.)
Br. Willibrord (A. W. Keens) (oud-overste der Broeders op Java, overleden te Rotterdam)	Broeders Oudenbosch	4 April '31	Java
Fr. Nicander de Brouwer, missie 1927	Frs. van Tilburg	21 Mei '31	Padang
Zr. M. Antoni M. Stevens, Missie 1912	Francisc. v. Heythuysen	21 April '31	Batavia
Zr. M. Josephine, Fr. Versteegh, missie 1910	,,	26 April '31	Batavia
Zr. M. Jacoba Ver. Boermans, missie 1891	,,	1 Mei '31	Batavia
Zr. M. Gudula A. J. M. de Wolf	Francisc. v. Roosendaal	Mei '31	Curaçao
Zr. M. Seraphia C. M. H. v. d. Pol	,,	Mei '31	Curaçao
Zr. M. Servatia (Seraphina Kox) geb. 1857, missie 1882	,,	21 Juni '31	Suriname
Zr. Berarda J. W. v. d. Vegt missie 1927	Liefdezusters St. Car. Borr.	23 April '31	Batavia
Zr. M. Anastasia Reichthalhammer.	Zrs. v. h. Kostb. Bloed	27 Mei '31	Mariannhill
Zr. M. Jerôme, M. van de Goor, geb. 1872. Missie 1900.	Urs. v. Weltevreden	31 Mart '31	Batavia

VERSCHILLENDE GEGEVENS.

Pater Willibrord Reelick. S. C. J. — Met dezen eerbiedwaardigen grijsaard is een merkwaardige missionarisfiguur heengegaan. Zijn levensrelaas in De Maasbode vermeldde het volgende, dat waard is in ons tijdschrift een plaats te vinden, opdat het beter bewaard blijve.

Jacques Reelick werd geboren 19 Mei 1847 te 's-Hertogenbosch, en was nog jong toen de familie naar Ravestein en later naar Apeldoorn verhuisde. Zijn gymnasiale studiën maakte hij te Weert.

De „Romeinsche Kwestie'' heeft hij gevolgd en meegeleefd vanaf haar ontstaan tot haar „beëindiging'' toe. Toen bij de schending van den Kerkelijlijken Staat de roep om recht voor den Paus over de ontvankelijke katholieke harten viel, sloot Jacques Reelick zich geestdriftig aan bij het bonte bataljon van vrijwilligers, waarin de zouaven van Frankrijk, België en Nederland verzameld waren, en trok in 1865 mee naar Rome tot den heiligen strijd.

Vijf jaren lang waagde hij zijn dappere jeugd voor den Paus en diens heilige rechten, en onderscheidde zich bijzonder in het hevig gevecht van de Villa Glori, in de bestorming van het huis Aianai in Trastevere en in de gevechten van Mentana. De H. Vader erkende zijn heerlijken moed en benoemde hem tot Ridder in de Orde van Sint Sylvester en in de Orde van de Gouden Spoor, en vereerde hem met het Kruis van Mentana. In Rome was sergeant Reelick bevriend met dr. Schaepman, die hem bij zijn verlof naar het vaderland meerdere van zijn gedichten ter drukkerij liet bezorgen.

Hij verliet Italië na de inneming van Rome op 20 Sept. 1870, en hervatte zijn onderbroken studie in Vlaanderen, waar hij kennis maakte met Mgr. Van Ronsle, den lateren bisschop van Leopoldville.

Na zijn proeftijd werd hij door zijn oversten uitgezonden naar de Republiek Ecuador (Zuid-Amerika), wier katholieke president Garcia Moreno in 1870 de eenige was, die na de overweldiging van den Kerkelijken Staat en de excommunicatie, door Pius IX uitgesproken over allen, die aan deze daad medeplichtig waren, een indrukwekkend protest deed hooren. Maar in 1896 brak in de Republiek de revolutie uit, en de Missionarissen werden verbannen. Pater Reelick had er vijf jaren lang zijn beste krachten gegeven aan het katholiek onderwijs. In 1893 legde hij zijn eerste heilige geloften af, en in 1897 ontving hij de Priesterwijding. Hij was toen vijftig jaar.

In het begin van 1898 vertrok ook Pater Reelick naar de Congo-missie (Stanley-Falls) om er de moeilijkheden te doorleven en te helpen overwinnen. Sindsdien heeft hij het niemand willen moeilijk maken, tenzij den schrijver van zijn leven. Want de moeilijkheden, die dit leven teisterden en de harde ontberingen, die het verdroeg, heeft hij geen besprekingen waard geacht, en een spieghel historiael hebben zijn handen niet nagelaten.

Uitgeput en gevaarlijk ziek verliet Pater Reelick in 1931 zijn missiegebied om in het vaderland zijn gezondheid te herstellen.

God had echter anders beschikt.

Kort na zijne aankomst te Antwerpen vond hij in het Ziekenhuis te Brussel een zaligen dood.

Mgr. Everardus ter Laak. — De onlangs ontslapen Apostolische Vicaris van Si-Wan-tze werd 5 November 1868 te Didam geboren. De Latijnsche studiën voltooide hij aan het bisschoppelijk college te Roermond, zijn filosofische studiën aan het seminarie te Culemborg. Hij studeerde vervolgens te Leuven in de theologie. In September 1888 trad hij in de Congregatie der Missionarissen van het Onbevlekte Hart van Maria en werd 17 November 1889 geprofest. De H. Priesterwijding ontving hij 3 April 1892.

Nog in September van hetzelfde jaar vertrok pater ter Laak naar de missie in Mongolië waar hij met een onderbreking van slechts één jaar voor een welverdiende vacantie in zijn vaderland (1916—1917) bijna veertig jaren aan het heil der zielen heeft gearbeid.

In 1905 werd hij door zijn overheid geroepen tot den verantwoordelijken post van Apostolisch Prefect van Zuid-Kansu, terwijl hij 1 Mei 1914 tot de bisschoppelijke waardigheid werd verheven als coadjutor van Mgr. van Aertselaer, Apostolisch Vicaris van Si-Wantze. In laatstgenoemde plaats vond 16 Nov. d.a.v. de plechtige wijding plaats tot bisschop van Parecopolis.

12 Jan. 1924 volgde de thans ontslapen bisschop Mgr. van Aertselaer op als Apostolisch Vicaris van Si-Wantze.

Van zijn vicariaat werd afgescheiden het eerste vicariaat van den inlandschen clerus in de Missies van Scheut, n.l. het vicariaat van Tsining onder Mgr. Evarist Tchang.

Missies op de Faeroër-eilanden. — Op verlangen van Kardinaal van Rossum is een Katholieke Missiestatie te Thorshavn op de Faeröereilanden geopend. Als missionarissen aldaar heeft Z. H. E. benoemd de Weleerw. heeren E. Boekenoogen uit Amersfoort en Th. King, beiden priesters van het Pauselijk College der Propaganda, terwijl de Zusters Franciskanessen van Maria er den charitatieven arbeid op zich hebben genomen.

De Faeröereilanden, gelegen in de Noordzee, behooren tot het Koninkrijk Denemarken, en bestaan uit een groep van 24 eilanden, waarvan 18 bewoond, met een meerendeels arme bevolking van ongeveer 25000 zielen.

Sinds jaren is dit de eerste missiestatie op deze eilanden.

De residentie van den Doorl. en Hoogeerw. Heer Mgr. Vitus Bouma. — De post van Sambong, op Banka en Billiton wordt overgebracht naar Pankal-Pinag, de hoofdplaats van Banka. Daar zal dan tegelijk de hoofdstatie der missie en de residentie zijn van Monseigneur Vitus Bouma. C. ss. C.C. Apost. Prefect van Banka.

Nieuwe Missioneerende Congregaties. — Den 28sten April vertrokken niet minder dan twaalf Zusters van het eeuwenoude klooster *St Catharinadal van de Norbertinessen te Oosterhout* naar de Missie in Brazilië, om daar nabij Petropolis een nieuw klooster te stichten.

Aan het hoofd dezer nieuwe stichting staat Zuster Catharina (in de wereld mej. Sweere uit Standdaarbuiten). Onder dit twaalftal Zusters is ook

een Braziliaansche religieuze, die haar noviciaat doormaakte in de Norbertinesser Abdij te Grimbergen (bij Brussel).

In Brazilië zullen de Zusters hetzelfde contemplatief kloosterleven van vasten en bidden met nachtkoor leiden, als te Oosterhout in het moederhuis.

De Zusters Franciscanessen van den H. Martelaar Georgius van Thuine (Westph.), die haar Nederlandsch noviciaat te Denekamp hebben, zullen het volgend jaar voor haar Nederlandsche afdeeling een missie-statie aanvaarden in de Prefectuur van Benkoelen (Sumatra) bediend door de Priesters van het H. Hart.

De groei der kerkelijke organisatie in de Missiën. — Uit een overzicht van Agentia Fides in Il Pensiero Missionario van 30 Juni 1931 (Vol. III. fasc. 2, p. 228) blijkt dat van 1 Jan. tot 30 Juni door S. Congr. de Prop. Fide niet minder dan **15 nieuwe** kerkdistricten zijn opgericht, en wel 7 in China, 5 in Afrika, 1 in Turkije en 2 in Europa. Daarvan is er één aan den inlandschen clerus van China toevertrouwd, de overige aan verschillende orden of congregaties. Onder deze nieuwe districten behooren ook de twee nieuwe in Ncorwegen. Dit vicariaat is nl. verdeeld in het vicariaat Oslo, en in de 2 onafhankelijke missies van Noord- en Centraal-Noorwegen.

In hetzelfde tijdperk heeft de H. Stoel in de missiën 18 nieuwe Ordinarii benoemd, nl. 5 in China, 4 in Amerika, 4 in Eng. Indië, 2 in Australië, 1 in Afrika, 1 in Japan en 1 in Siam. Onder de 5 Chineesche Ordinarii zijn 3 inlanders, nl. mgr. Jos. Chow C. M., apost. vic. van Paotingfu (een reeds jaren bestaande missie) en mgr. Bonif. Young, coadjutor van den ap. vic. van Canton Mgr. Fourquet, en Mgr. Casp. Hu, pref. v. Lintsing. Onder de 4 in Eng. Indië treffen wij mgr. Vict. Rosario Fernandes de 2e Inlandsche Bisschop van Mangalore, Mgr. Petr. Rayappa, Bisschop van Kumbakonam, en Mgr. G. Vincenzo Arana Gorgoras, bisschop van Vijayapuram.

China telt thans 104 kerkdistricten, en Pius XI heeft reeds 13 Chineezen tot Bisschop benoemd, van wie er nog 10 in leven zijn.

BOEKBESPREKING

Corman, e.a. *Les Conversions.* Compte rendu de la huitième semaine de missiologie de Louvain. Editions de l'Aucam, 8 rue des Récollets, Louvain. 1930. — 272 pp. — frc. 25.—.

Het verslagboek van de 8ste Leuvensche missieweek, dat wij reeds bij een mededeeling omtrent deze week hadden aangekondigd (Het Missiewerk jrg. 12, blz. 174) is thans verschenen.

Onder den algemeenen titel ,,Les Conversions'' vat het niet minder dan 18 voordrachten samen, hoofdzakelijk door missionarissen of oud-missionarissen van verschillende orden en congregaties gehouden over het ingewikkelde en delicate probleem der bekeering. Met groote belangstelling en veel profijt hebben wij naar hun uiteenzettingen, waarbij zij zich doorgaans tot hun eigen ervaring beperkten, geluisterd en wij zijn ervan overtuigd, dat de lezing van referaten, als : Les inconvertissables ou le bloc musulman ; Sur quelques moyens de conversion employés dans la mission de Chine ; Les catéchistes agents de conversion dans le Vicariat du Nyassa ; Le rôle de la presse au Japon ; — om slechts enkele te noemen, zonder eervolle vermeldingen te willen uitdeelen — de kennis van menigen missievriend niet weinig zal verrijken.

Intusschen verheugen wij ons met p. Charles, ,,ravi qu'il soit prouvé à l'évidence que les théologiens en chambre peuvent rendre parfois service aux missionnaires de la brousse'' (blz. 184), dat ook niet-missionarissen aan het woord zijn gekomen ; zoo gaf de bezielende secretaris der missieweek zelf ons een leerzame uiteenzetting over ,,la théologie de la conversion,'' terwijl zijn veelbelovende leerling, p. Ledrus, sprak over : ,,Le prosélytisme doctrinal du bouddhisme indien.''

Ook het meeste van hetgeen in de discussies na iedere voordracht te berde werd gebracht vinden we hier opgeteekend, zoodat het geheel voor de deelnemers verschillende herinneringen wakker roept en den niet-deelnemers een vrij-getrouwe weergave biedt van de belangrijke verhandelingen dezer 8ste missieweek, waar meer dan 20 landen of naties vertegenwoordigd waren.

A. M.

De Nieuwe Dag. — Uitgave der Paters Kruisheeren, St. Agatha-Cuyk, 1930.

Dit goed-verzorgde en geïllustreerde boekje geeft een aantrekkelijk overzicht van het werk der Kruisheeren-Missionarissen in Noord-West

Uele (Congo), gedurende de eerste tien jaren (1920—1930) dezer missie.

Want ja, de oude Orde van het H. Kruis herbloeit, door haar missiearbeid van tegenwoordig, met nieuwe en jeugdige kracht. Ofschoon zulks wellicht minder bekend is, mogen we veilig beweren, dat het missiewerk haar nooit geheel vreemd was. Immers haar stichter, Theodorus de Celles, had, om mee te werken aan de bevrijding van het H. Land, een vereeniging in het leven geroepen, die wars van allen wapenhandel, zich uitsluitend op de prediking en zielzorg zou toeleggen. Hij wilde een keurbende van Missionarissen vormen, bestemd om overal het Kruis te prediken, als aalmoezenier de legers te vergezellen en gewonden en pelgrims te verzorgen. In 1216 al, toen de vijfde kruistocht uittrok, gingen er Kruisbroeders als missionarissen mee en vielen sommigen van hen als slachtoffers van den Turkschen geloofshaat. Dertig jaar later verwierven anderen den martelpalm in het hooge Noorden, waarheen zij door Bisschop Albert van Lijfland geroepen waren. En toen de H. Lodewijk in 1248 tegen den Islam optrok, bevonden zich wederom Kruisheeren in zijn gevolg.

Toen de tijd der kruistochten voorbij bleek, sloeg de orde, in afwijking van haar oorspronkelijk doel, een meer contemplatieve richting in.

Doch bij de herleving der Orde omstreeks het midden der vorige eeuw zien wij haar aanstonds een missie beginnen in Wisconsin (Ver. Staten van N.-Amerika). Terzelfder tijd zond zij twee harer leden uit naar Curaçao. En in onze eeuw schijnt de missiegeest weer voorgoed over haar vaardig te worden : in 1910 werd de missie in Minnesota begonnen, in 1920 in Congo, in 1926 op Java.

Een en ander van het bovenvermelde danken we aan de vriendelijke bemiddeling van de beide studenten der Orde, die de missiologische colleges te Nijmegen volgen, door wie we bovendien werden verwezen naar de lezenswaardige bijdragen van p. Emonds in de tien eerste jaargangen van hun frissche missietijdschrift, met den zinrijken en toepasselijken titel : De Kruistriomf.

A. M.

P. J. F. J. Schnebbelié. *Wegwijzer voor Katholieken*, die voornemens zijn naar Indië te vertrekken en voor hen, die van Indië naar Holland komen.

Uitgave van het Kath. Indisch Bureau, De Carpentierstraat 153, 's-Gravenhage 336 blz.

Het feit, dat deze gids zijn derde uitgave beleeft, bewijst dat hij goed werk doet. Hij dient ook werkelijk een groot katholiek belang ; want de katholieken die naar onze koloniën trekken of vandaar terugkomen, hebben werkelijk behoefte aan vertrouwbare inlichtingen, waar zij dáár of hier kunnen vinden wat zij als katholieken vóór zich zelf en hun gezin behoeven.

Wij meenen den ijverigen en zorgzamen samensteller van dezen gids een dienst te doen, als wij er op wijzen, dat in onze kolonie Curaçao zich op het eiland Aruba een belangrijke industrie ontwikkelt, die ook meer en

meer Nederlanders trekt; daarom lijkt het ons aanbevelenswaardig, dat de vierde uitgave, die wij spoedig verwachten, ook inlichtingen geeft over dit eiland.

Bij die zelfde nieuwe uitgave kunnen dan de inlichtingen over de reis naar en van Ned. Oost-Indië worden aangevuld met de mededeeling, dat te Singapore een Nederlandsch Priester verblijft; zijn adres is: p. Isfried Meyer SS. CC., Cathedral of the Good Shepherd. A. Queedstreet, Singapore.

Moge Gods zegen op dit mooie werk rusten. Th. B.

Bertram, Adolf Kardinal, *Charismen priesterlicher Gesinnung und Arbeit.* Skizzen und Winke für Tage der Recollectio. 8° (X w. 196 S.), Freiburg i. Br., Herder; — 3.80 Mk.; Lnw. 4.80 Mk.

Dat de uitgever mij bovenstaand boek ter bespreking in H. M. toezond, is ongetwijfeld een vergissing; maar de lezing ervan heeft me zoo opgetogen gemaakt, dat ik bij wijze van uitzondering dit ascetisch werk in ons missietijdschrift, hetwelk onder de oogen van vrijwel de geheele Nederlandsche geestelijkheid komt, wil aankondigen en aanbevelen.

Kard. Bertram zelf noemt deze 119 verzamelde toespraken, tot zijn wijdelingen gehouden, in den ondertitel: schetsen en wenken voor recollectiedagen. Dat zijn ze ongetwijfeld; men kan ze overigens iederen dag gebruiken als geestelijke lezing of overweging. 't Is een heerlijk boek vol levenswijsheid, vaak verrassend en altijd boeiend. Hier deelt een wijze bisschop in fijnzinnige taal van zijn levenservaring mee en licht de geestelijken voor omtrent heel hun geestelijk leven en al hun priesterlijke plichten. We zouden dit naar vorm en inhoud voortreffelijk werk in handen wenschen te zien van alle priesters, en zeker van hen, die betrokken zijn bij de opleiding van toekomstige priesters of het leiden van priesterretraiten.

. ALPH. MULDERS.

Missions, Séminaires, Oeuvres Catholiques en Chine. — Dixième Année, 1929—1930. — Shanghai.

Voor de tiende maal geeft het sinologisch bureau van Zi-ka-wei zijn jaarlijksch overzicht uit over de missies, seminaries en katholieke instellingen van China: een werkje, dat voor iedereen, die van de Chineesche missie op de hoogte wil blijven, onmisbaar is. Enkele bemerkingen naar aanleiding van den tegenwoordigen toestand dier missie vinden elders in deze aflevering vermelding. A. M.

Van Es, M. — S.V.D. — *Gebeden en Zangen der Grieksche Mis.*

De samensteller van dit werkje beroept zich in de inleiding op den wensch van Paus Pius XI, die als een der meest geschikte middelen ter bevordering van het werk der hereeniging aangeeft, dat „de Westersche Christenen er zich op toeleggen, beter en dieper de gewoonten en gebruiken der Oostersche Kerken te leeren kennen.” Voor het bereiken van dit doel lijkt ons het boekje zeer geschikt, te meer wijl het zoo is bewerkt, dat het ook

onder onze H. Mis en bij de H. Communie gebruikt kan worden. Een bijzondere aantrekkelijkheid ervan is zeker wel het bijvoegsel, met de volledige gezangen der Grieksche liturgie, in duidelijk notenschrift. A. M.

Lange, P. Vitalis — O.F.M., Miss. Apost. *Praxis pastoralis pro missionariis in Sinis.* 8° — 359 S. — Franziskus-Druckerei, Werl i. W. 1930.

De schrijver van dit werk, zoowel door de ervaring als door het onderwijs voor zijn taak voorbereid, heeft den missionarissen in China een boek in handen willen geven, dat uitsluitend op de praktische zielzorg zou zijn gericht. Hij is in zijn opzet volkomen geslaagd.

Ordelijk en overzichtelijk, bevattelijk en zakelijk, betrouwbaar en beknopt, biedt dit keurig-uitgegeven handboek den toekomstigen en jongen missionaris van China — ook mannen in den missiearbeid gebruind of vergrijsd zullen er hun voordeel mee kunnen doen — voorlichting bij de meest voorkomende gevallen der alledaagsche praktijk.

Voorop gaat een hoofdstuk over het missiewerk in China, onderverdeeld in een verhandeling over de roeping en de taak van den missionaris ; over de Chineesche riten en den desbetreffenden eed ; over de faculteiten, die de H. Congregatie der Propaganda aan de missionarissen in China gewoonlijk geeft. Hierna volgt een uiteenzetting van hetgeen genoemde missionarissen praktisch van de toediening der afzonderlijke Sacramenten moeten weten, waarbij Sch. vooral de eerste Hongkonger uitgave der ,,Collectanea constitutionum, decretorum, indultorum ac instructionum S. Sedis'' als bronwerk gebruikt en voortdurend naar de jongste bepalingen van het Primum Concilium Sinense (1924) verwijst.

Het feit, dat de ervaren jurist en oud-minister-generaal der Minderbroeders, p. Bern. Klumper, zijn oogen over de drukproeven liet gaan, verhoogt nog ons vertrouwen in de doelmatigheid van het nuttig en aanbevelenswaardig boek. A. M.

F. J. Kersten — De groote Zwartrok, P. J. de Smet S. J. — 2e deel : In de Oregon-missie. 8⁰ — 200 blz. — De Vlaamsche Drukkerij, Leuven, 1931.

Deze Xaveriana-uitgave (niet te verwarren met een andere ,,De *manke* Zwartrok'', welke het leven van den Indianenmissionaris Van de Velde beschrijft) doet ons de grootsche figuur van pater J. de Smet S.J. kennen uit zijn brieven.

Bij dit boek is een kaart gevoegd, waarop de reizen van den onvermoeiden held, heel Noord-Amerika door, van den Atlantischen tot den Stillen Oceaan, staan uitgeteekend. Het is een kaart zooals wij er vinden bij de Bijbelsche Geschiedenissen van het Nieuwe Testament, om ons de reizen van Sint Paulus duidelijk te maken. Een enkele blik op die kaart doet ons zien, dat in dezen modernen geloofsverkondiger het vuur van den apostel brandt. Er waren in het midden der 19e eeuw in Amerika zeker niet veel beter vervoermiddelen dan

in het Apostolische tijdvak, en toch legde Pater de Smet in zijn missionarisleven 348.000 R.M. af, d.i. negenmaal de wereld rond.

Als men die kaart bekeken heeft, begrijpt men niet hoe de altijd maar trekkende geloofsprediker nog tijd gevonden heeft om zoovele brieven te schrijven, dat er meerdere boeken mee kunnen worden gevuld; en brieven van zulk een omvang, en van zulk een diepgaanden ernst, dat zij zijn missiearbeid met zijn troost en zijn ontgoocheling, met zijn inspanning en zijn offers, met zijn rijke ondervinding aan merkwaardige feiten rijkelijk voor ons uitbeelden.

Vóórdat het roode ras aan eigen verslapping uitteerde en door de fortuinzoekers uit het Oosten verdrongen werd, heeft God het de genade des heils wel overvloedig geschonken; laat ons hopen, dat van de stammen uit het Oregongebied, velen die genade hebben gebruikt en hun eeuwig geluk hebben gevonden. Toen ik het boek opnam, viel het juist op blz. 81 open, en het eerste wat ik las, was deze korte maar schoone zin uit den brief van 20 Juni 1845 aan Mgr. Hughes, bisschop van New-York:

„Het geloof dezer arme Indianen is zoo vurig, dat zij drie kerken hebben gebouwd, in de hoop, dat een priester zich in hun midden zal vestigen."

Brieven lezen, mist in den regel het boeiende van een geordend verhaal; maar deze brieven zijn zoo rijk aan allerlei, ook ons nog aansprekende bijzonderheden, dat men lezen blijft.

Mogen velen aan dit boek hun geloofsijver versterken, en er vereering uit putten voor een der grootste missionarissen der 19e eeuw. Th. B.

Valerie Bielack. *Maria Theresia Gräfin Ledochonska.* Nach dem italienischen Original ins Deutsche übertragen und erweitert von Auguste Sander — 8°, 338S. — Salzburg, Dreifaltigkeitsstrasse 19.

Degenen, die wel eens Afrika-missionarissen ontmoeten, zullen hen wel eens hoog hebben hooren opgeven van de „St. Petrus Claver-Sodalität für die afrikanischen Missionen und die Befreiung der Sklaven". Zij zullen wellicht den vollen titel niet zeggen, maar dan alleen om meer woorden over te houden voor de groote weldaden, welke deze Sodalität hen bewijst. In Nederland bestaat deze missievereeniging niet: Duitschland, Oostenrijk en Italië bezitten verschillende nederzettingen. Dit boek geeft de levensbeschrijving der Stichteres, die in het Oostenrijksche hofleven Gods roep vernam en involgde en in een heilig leven een wonderbare werkzaamheid ontwikkelde, waaruit onder druk en zorgen, een grootsche vrouwen-organisatie opgroeide, die in de eerste tientallen dezer eeuw aan het Zwarte ras en aan de missionarissen, die eronder werken, tallooze weldaden bewees.

Moge dit boek aan velen de heilige persoonlijkheid dezer edele vrouw — voor welker zaligverklaringsproces de eerste stappen gedaan worden — meer bekend maken en hen tot een leekenapostolaat opwekken, dat aan hun omstandigheden en de behoeften van dezen tijd past. Th. B.

IMPRIMATUR.

Buscoduci, die 24 Julii 1931. F. N. J. HENDRIKX, Vic. Gen.

DE DOORL. EN HOOGW. MGR. DR. TH. E. DE BACKERE, C.M.
APOST. PREFECT VAN SOERABAIA

MGR. DR. TH. E. DE BACKERE, C.M.

APOST. PREFECT VAN SOERABAIA

Sedert den tijd dat Rome over is gegaan tot eene meer redelijke verdeeling van het missiewerk in onze Koloniën en wij, jaar in jaar uit, nieuwe Congregaties zich zien aansluiten bij het vreedzaam veroveringsleger, is daar allerwegen een rijkere opbloei van het Katholicisme merkbaar. Het *Divide et impera* zou men hier in meer letterlijken zin van toepassing kunnen brengen. Naar gelang de nieuw-aangekomen krachten zich hebben aangepast, kon ook het eigenlijke bekeeringswerk onder de inheemsche bevolking met volle ontplooiing van krachten ter hand worden genomen — terwijl tevens aan de katholieken meer zorg werd besteed. Een vergelijkenden staat die dezen groei der Kerk in Indië beter zou doen uitkomen, kunnen wij hier niet opmaken : zij die het voorrecht hadden den stand der Katholieke Missiën te bezoeken op de Koloniale Tentoonstelling te Parijs vóór dat ons paviljoen door den brand werd verwoest, hebben daarvan eene duidelijke aanschouwing gekregen. Het eigen aandeel der verschillende missioneerende Genootschappen kwam daarbij uiteraard minder tot zijn recht — wat trouwens ook de bedoeling niet was van den opzet die eerder een algemeen beeld had te geven van wat met die vereende krachten was bereikt.

Het was in 1923 dat ook aan de Nederlandsche Lazaristen een deel werd toegewezen van dit vruchtbaar arbeidsveld. Onder leiding van den Zeereerw. Heer Dr. Th. de Backere zijn de eerste missionarissen in de maand Juni van genoemd jaar vertrokken. Voorloopig nog gesteld onder het hooge gezag van Z.H. Exc. Mgr. van Velsen, Apost. Vicaris van Batavia, zouden zij van de P.P. Jezuïeten het werk overnemen in de toenmalige residenties van Soerabaia, Kediri en Rembang, waarvan het aantal katholieken

destijds werd geschat op 5600, haast allen Europeanen. De nieuwbenoemde missie-overste verheelde zich niet de moeilijkheden zijner taak. De arbeid was, in die eerste tijden vooral, wel wat tè veel-omvattend, en het klimaat daarbij zeer ongunstig. Toch was er zegen over het werk en, van meet af aan, vooruitgang. De laatste grootendeels toe te schrijven aan de hechte grondslagen door de P.P. Jezuieten gelegd, aan de gezonde levenskracht door hen opgewekt in alle vereenigingen en organisaties, en aan de uitstekende maatschappelijke verhoudingen met de buitenwereld. Trouwens, hoe zwaar die taak ook mocht vallen, zij had haar man gevonden. Hier evenmin als in het Moederland, waar hij achtereenvolgens gewichtige posten had bekleed en het Seminarie Wernhoutsburg, na de tijden der oorlogsbeproeving, tot een nieuw sprankelend leven had opgevoerd, — ook hier dus zou Dr. de Backere zijne krachten niet sparen. De beste waarborg wel voor zijn succes op dit nieuw arbeidsveld, was voorzeker zijn liefde voor de missie, een werk dat hem, in de eerste jaren reeds van zijn priester-leven, zoo na aan het hart had gelegen.

De bescheiden maar wezenlijke bloei van de Nederlandsche Provincie der Lazaristen stelde de Overheid in staat nieuwe posten te bezetten te Kediri en Blitar, waarvoor geleidelijk jeugdige en frissche krachten beschikbaar kwamen. Daarmede niet tevreden, kon ook in 1928 de geheele residentie van Madioen aan het missiegebied worden toegevoegd. En ondertusschen is de bouw van een derde kerk te Soerabaia in voorbereiding. Blitar vooral heeft steeds een bijzondere belangstelling genoten: en met recht: nu reeds toch mag men het beschouwen als het centrum van het bekeeringswerk onder de Javanen en voor de toekomst belooft het te worden wat Moentilan en Djokja al zijn voor Midden-Java. Met wijs en voorzichtig beleid worden steeds nieuwe voorposten uitgezet tot ver in de binnenlanden waar de dessa-schooltjes den weg bereiden voor de christelijke beschaving.

De Lazaristen stonden ook niet alleen voor die taak. De Broeders van Oudenbosch en de Z.Z. Ursulinen zijn voortgegaan met het werk reeds begonnen lang voor hun komst op Java. Nieuwe hulp werd geboden, voor de medische missie vooral, door de Dienaressen van den H. Geest die een ziekenhuis openden te Soerabaia en tevens te Blitar een begin maakten met het werk onder de

Javaansche jeugd. En, op het oogenblik zelf dat wij dit schrijven, valt de beslissing die een nieuwen mijlpaal zet op den weg voerend tot kerstening van Oost-Java: Vincentius' Dochters gaan ook op Java hulp bieden aan zijn Zonen en zullen zich dit jaar nog naar Soerabaia begeven om zich te wijden aan de verzorging van het verwaarloosde kind — een liefdewerk bij uitnemendheid en zoo dierbaar aan het hart van haar heiligen Stichter.

Zoo lag het voor de hand dat de nieuwe missie geleidelijk meer zelfstandig zou worden, en in 1928 is zij inderdaad als zoodanig ook afgescheiden van het Vicariaat Batavia, met Mgr. de Backere als eerste Apostolische Prefect.

Zij die Mgr. de Backere persoonlijk leerden kennen met al zijn rijke gaven van verstand en hart, met den zielenijver vooral dien hij erfde van zijn Vader, Vincentius, begrijpen dat hij inderdaad de man is geweest om hier pionierswerk te verrichten. Soms dreigden zijne krachten te kort te schieten, maar, onvermoeibaar, zette hij door en putte in zijn liefde voor het werk — voor het werk onder de Javaansche bevolking vooral — het weerstandsvermogen dat hem kenmerkt. Zelf zal hij trouwens de eerste zijn om te erkennen dat zijne missionarissen niet minder toewijding aan den dag hebben gelegd. Het zware klimaat heeft van allen offers gevraagd, en meerderen moesten, voor goed of tijdelijk, het werk opgeven. Dat werk blijft ondertusschen gedijen: het aantal katholieke Javanen werd, in den loop dezer jaren, vertienvoudigd, terwijl ook vele afgedwaalde katholieken werden opgespoord en tot den schaapstal terug gevoerd. De geheele katholieke bevolking kan thans geschat worden op 14.000, terwijl het aantal missionarissen van 5 is gegroeid tot 18.

Zoo is de missie thans gekomen op haar volle kracht, en in de moeilijkheden waarmede zij nog te kampen heeft ziet zij de belofte eener vruchtbare toekomst. Daarom juist moet zij ook dierbaar zijn aan het hart van Vincentius en van den Gelukz. Perboyre in wiens voetstappen onze Confraters daar zijn getreden. Op zijne doorreis toch naar China — het was in 1835 — vertoefde deze te Soerabaia en heeft zich daar meer onmiddellijk voorbereid tot het toenmaals nog zoo gevaarlijk missiewerk in China. Onze missionarissen hebben zich dan ook heel bijzonder onder zijne be-

scherming gesteld en diep in hun hart geprent wat hij van uit Java eens schreef en later door zijn marteldood zoo roemrijk bevestigde : ,,Lijden is de helft van het leven van een missionaris.''

Nijmegen. J. HAEST, C.M.

OPVATTINGEN EN WETGEVING VAN HET EERSTE CONCILIE VAN MANILA (PHILIPIJNEN) OMTRENT KOLONISATIE EN MISSIONEERING

Nu het overal ontwakend nationalisme schier alle koloniën in lichte laaie zet, is de kwestie van Kolonisatie en Missioneering werkelijk geworden wat men noemt een brandend vraagstuk. Niet alleen de Koloniale Mogendheden ieder voor zich worden ernstig bezig gehouden met dit probleem, maar de zaak is voorgebracht en behandeld in den Volkenbondsraad. Konden wij er ook maar bijvoegen : en opgelost. Als er ooit een wereldquestie is geweest, dan is het deze.

Het spreekt wel van zelf dat zij ook de aandacht getrokken heeft van de wetenschappelijke wereld ; koloniale en missietijdschriften staan er vol van. Dat zij de algemeene en levendige belangstelling mocht vinden is wis en zeker een verblijdend verschijnsel, al komt die belangstelling wat laat na 4 à 5 eeuwen kolonisatie. Beter ware het zeker geweest, zoo de kolonizeerders toegepast hadden het : ,,Bezint eer ge begint'' ; maar zalig wie zich bekeeren, en beter nog is het zich halverwege te bekeeren dan heelemaal te dwalen.

Gedwaald heeft men, en erg en ergerlijk, sinds men Missie en Kolonisatie scheidde, en in de kolonies niet christelijk, maar heidensch te werk ging, beschaving beweerde na te streven zonder godsdienst.

Voor den christen is het een troostend schouwspel te zien hoe de Kerk altijd en overal de inlanders onder hare bescherming nam, en voor zich nooit ander recht heeft opgeëischt dan de vrije prediking van Christus' leer. Troostend nog te constateeren, dat de meest vooruitstrevende hervormers op koloniaal gebied hoe langer

hoe meer de voorschriften en de leer der Kerk benaderen, al willen zij 't niet steeds weten en bekennen.

In de katholieke vakbladen heb ik veel desbetreffende documenten gezien, maar vond nergens, ook niet in de Collectie der Concilies van Mansi, vermelding van de zeer merkwaardige voorschriften in zake kolonisatie en missioneering van het eerste Concilie van Manila 1582, waarvan het autograaf zich in 1891 bevond, en hoogstwaarschijnlijk nog bevindt in het archief van 't Bisdom van Manila.

Wijlen Pater Valentin Marin y Morales, O.P., vermaard professor der Geschiedenis aan de Universiteit Santo Tomas te Manila, dien ik de eer en het genoegen had in de Filipijnen te leeren kennen, ruimt een groote plaats in aan dit document in zijn *Ensayo de una sintesir de los trabajos realizados por las corporaciones religiosas de Felipinas*, (Manila, Imprenta de Santo Tomas, 1901 12 deelen.)

In een tijdschrift als dit Missietijdschrift, dat geen specifiek en uitsluitend wetenschappelijk vakblad pretendeert te zijn, gaat het niet aan heel dat lange document, een echte katholieke koloniale Code of Wetboek, over te schrijven en te vertalen. De uittreksels, welke ik er hier van ten beste geef, zullen m.i. voldoende zijn om den geest dier eerste wetgevers van de Filipijnen duidelijk te doen uitkomen, en het bewijs leveren dat de Filipinos heel wat beter zijn behandeld dan de Amerikaansche Indiërs, en dat bij genen geen spoor van eenige *dwangkerstening* ooit bestaan heeft.

Als deze bladzijden tevens kunnen gelden als een hulde aan het ridderlijk Spaansche volk en aan zijn heldhaftige Missionarissen, dan zal mij dat, als Hollander, een ware voldoening zijn.

De eerste Bisschop der Filipijnen, Domingo Salazar, O.P., kwam te Manila aan in 1581. Hij riep aldaar eene Synode bijeen, welke zitting hield van 1582 tot 1586, bestaande uit 90 prelaten en andere geestelijken, plus 6 leeken, bizonder goed bekend met land en costuimen.

Doel was de grondslagen vast te leggen, waarop moest rusten en opgebouwd worden het geestelijk bestuur der 2000—3000 groote en kleine eilanden van den Archipel.

„De besluiten van dit Concilie zijn bewonderenswaardig, een echt gedenkteeken van de geschiedenis der Filipijnen. Zij vormen, voor hetgeen de leiding der Kerk betreft, als hare *Charta Magna*.

,,Wie den geest der Kerk in dat land grondig wenscht te kennen, er zich een juist oordeel over eigen te maken, en zich rekenschap wil geven van verschillende oogenschijnlijk onverklaarbare verschijnselen, moet die besluiten kennen en de daarin vervatte voorschriften met aandacht bestudeeren.

,,Het kostbare oorspronkelijk handschrift, eigendom van het Archief van 't Bisdom van Manila, waaruit ik de volgende paragrafen overschrijf in moderne spelling, is een echt historisch kleinood. Na eerst aangegeven te hebben het doel van die verzameling van wetten en voorschriften, worden omschreven de plichten en verplichtingen van Gouverneurs en overige ambtenaren belast met de politieke leiding van den Archipel; volgt een onderzoek naar het kolonisatierecht der Spaansche Kroon en naar de draagwijdte van den omvang van dat recht; dan worden bepaald de verhoudingen van Kerk en Staat, van overheerschers en onderdanen, waarbij aan iedereen zijn gedragslijn en werksfeer wordt aangewezen; daarna worden wijze politieke, economische, militaire wetten uitgevaardigd, en de bedieningen omschreven en getaxeerd van al de functionarissen, hoogere en lagere, groote en kleine; niemand ontsnapt aan het bespiedend oog van deze eerbiedwaardige vergadering, uit wier schikkingen, even interessant als hoogst merkwaardig, en van het hoogste belang voor de geschiedenis van dit land, zeer sterk spreekt het streven om door alle bereikbare middelen den inlander te beschermen, en paal en perk te stellen aan de geld- en roofzucht van welke heel of half officieele, hooger of lager geplaatste gelukzoekers.

,,En dat alles zonder aarzeling, zonder vrees of angstvalligheid, zonder omwegen, met die heilige onafhankelijkheid en wilskracht, zoo eigen aan de katholieke geestelijke wetgevers, waar het er op aankomt den zwakke te verdedigen tegen de dwingelandij en de kunstgrepen van den sterke.

,,Kortom 't is een wonderschoon geheel van wetten, voorschriften en raadgevingen, zoowel burgerlijke als kerkelijke, politieke, economische, ja militaire voor land- en zeemacht.

,,Nergens anders dan in dit kostbaar document is 't mogelijk het karakter, den geest, de mentaliteit te bestudeeren, die de eerste Filipijnsche missionarissen bezielden, nergens anders hunne opvatting omtrent de evangeliseering dezer volken te achterhalen

en de bron te ontdekken van den milden beschavingsstroom, die heet *Filipijnsche Kerk*, welke meer dan 300 jaren rijkelijk en weldadig deze woestenij besproeide, en tot de heerlijkste oasis van het verre Oosten omtooverde."

De lezer, die zich de moeite getroosten zal de voorschriften van het Manileesch Concilie met eenige aandacht te volgen, zal gaarne het vorenstaand oordeel van den tot oordeelen bizonder bevoegden geschiedschrijver, P. Marin y Morales, onderschrijven.

1e. Titel.

De verzameling der voorschriften van 't Concilie van Manila draagt tot titel of opschrift : *Memoria de una Junta que se hiso a manera de Concilio el ano* 1582 *para dar asiento a las cosas tocantes al aumento de la Fé, y justificacion de las Conquistas hechas y que adelante se hiciesen por los Espanoles.* — Verslag van eene vergadering bij wijze van Concilie gehouden in 't jaar 1582 om datgene te bespreken wat betrekking heeft op de uitbreiding van het Geloof, en op de rechtvaardiging der veroveringen door de Spanjaarden gemaakt of in de toekomst nog te maken.

2e. Doel der Synode.

Het door de Synode beoogde doel is aan de Geestelijken, Predikanten en Biechtvaders eene handleiding te bezorgen, waarin hunne rechten en plichten zoo duidelijk en beknopt mogelijk worden uiteengezet. Daartoe is noodig dat zij de rechten der inlanders kennen en verdedigen, alsmede de meest voorkomende wandaden der overheerschers, om ze te voorkomen en met geestelijke wapens te bestrijden. De missionaris staat in den beginne heel vreemd tegen onbekende toestanden en verhoudingen in de kolonie, en heeft zelden tijd en gelegenheid om door eigen bronnen-studie de ernstige kennis en ervaring op te doen.

3e. Rechtsgrond van kolonisatie.

De koningen van Spanje hebben deze eilanden niet in bezit ontvangen door erfrecht, door schenking of door een rechtvaardigen oorlog.

Het Concilie gaat van het standpunt uit, dat alléén de Koning

der Koningen Meester is van alle volken, naar het woord en het bevel van Jezus-Christus zelf : *Ziet, mij is alle macht gegeven in den hemel en op aarde. Daarom gaat uit en preekt overal. Weidt mijne lammeren. Ik heb nog andere schapen, die niet tot mijn schaapstal behooren, maar er toe gebracht moeten worden.* Van zijne macht evenwel eischt Hij alleen op zijn recht op missioneering, en zijn Evangelie berooft niemand van 't geen hem toebehoort. Dat missioneeringsrecht draagt Hij over aan zijne Kerk, door haar uitdrukkelijk te belasten overal Zijn leer te prediken, dat wil zeggen, al de volkeren te onderrichten, hun vrijen wil door voorlichting over te halen tot bekeering.

Uit dit vooropgezet beginsel trekt de Synode zeer juist als eerste conclusie dat het Hoofd der Kerk, de Paus, met de goddelijke lastgeving, ook het recht ontving overal missionarissen heen te zenden. Ten tweede waar noodig heeft hij het recht, ja daarom de plicht, om die missionarissen, afgezanten van Jezus Christus en van Diens Kerk, te laten verdedigen. Ten derde kan hij deze laatste taak opdragen aan de wereldlijke macht.

Ziehier letterlijk wat de Synode o.m. over 't geval zegt : ,,*Waar is, en wij bekennen het, dat inderdaad de koningen van Castilie op deze landen geen ander recht kunnen doen gelden dan datgene wat zij ontvingen van den Paus, en dat zij alleen dat zelfde recht aan hunne landvoogden kunnen overdragen. Dit recht evenwel is van verre en wijde strekking, daar de geleerden er uit besluiten, dat koningen of keizers der aan onzen koning onderworpen landen, die zich zouden verzetten tegen de prediking van 't Evangelie en tegen de bekeering hunner onderdanen, ofwel de reeds bekeerden afvallig zouden maken, desnoods afgezet kunnen worden.*"

Derhalve waar de vrijheid der prediking van het Evangelie wel bestaat en niet bedreigd wordt, zou het dwingelandij zijn een vreemd volk zijn eigen bestuursmacht en zijn overige rechten te ontnemen. Die vrijheid echter bestaat hoegenaamd niet op de Filipijnen, waar de talrijke koninkjes elkaar voortdurend beoorloogen, en het volk op een ellendig laag zedelijk peil staat.

Wel zeer merkwaardig, en het zeer *katholieke Spanje* waardig, is deze opvatting van een rechtsgrond der kolonisatie, n.l. het

recht van den Koning der Koningen om hier op aarde Zijn Rijk te stichten door de prediking van 't Evangelie, welke prediking aan de wilde volkeren niets ontneemt van de goederen, welke hun volgens natuurrecht toekomen, maar hun de hoogste goederen brengt, en de grootste weldaad bezorgt. De kolonies zijn voor deze Spaansche wetgevers of wetverklaarders geen landen om leeg te halen, maar behoeftige, arme bevolkingen waaraan het moederland zich moederlijk weggeeft. Dus naar de meening van dit Concilie is de missioneering de eenige rechtsgrond van kolonisatie.

4e. Plichten van Koning en Landvoogden.

Hier kan ik overschrijven uit de besluiten van het Concilie:

„Eenmaal aangenomen, dat de koningen van Spanje geen anderen rechtsgrond voor de bezetting en het bestuur van dit land bezitten dan de prediking van het geloof, voldoen zij aan hunne verplichtingen door er bedienaren van het Evangelie heen te zenden, gelijk zij doen; hen te voorzien van al het noodige voor de geestelijke bediening; en, met betrekking tot het burgerlijk bestuur, door het uitvaardigen van rechtvaardige en christelijke Patentbrieven, Wetten en Verordeningen. Daarmede is hun geweten gedekt. Daarentegen bezwaren zijne ministers grootelijks hun geweten door die voorschriften te verwaarloozen, en evenzoo de koningen door de overtreders ongestraft te laten."

Over de plichten der Gouverneurs, generale en provinciale:

„Alhoewel de naaste bewerkers van al de verkeerdheden en ongerechtigheden in dit land gezocht moeten worden bij het bovengemeld slag van lieden, (nl. burgerlijke en militaire ambtenaren) de wortel van al dat kwaad is de Gouverneur, hoofd van dezen Staat, en de reden waarom hij verantwoordelijk is voor al die vergrijpen, is zijn verzuim in 't bestraffen van de groote en duidelijke benadeeling, welke de Spanjaarden toebrengen aan de Indiërs. Van die straffeloosheid besluiten zij tot geoorloofdheid.

Op de vraag of de Gouverneur verplicht is de misdrijven te straffen evenals zij gestraft worden in Spanje en volgens dezelfde wetten, moet het antwoord bevestigend luiden. Ten eerste is het hier een Spaansche Staat, onderworpen aan dezelfde wetten en aan de bizondere koninklijke voorschriften, hier even bindend

voor de Gouverneurs als in 't moederland, wetten en voorschriften die noch vergrijpen, noch onrecht toelaten. Ten tweede, en wel bizonder, omdat het onrecht, den inlander aangedaan, bizonder hatelijk is, wijl wij leven van hun zwoegen, en hier zijn enkel om hun recht te doen. Ten derde omdat die wandaden, zooals voor ieder duidelijk moet zijn, een hinderpaal stellen aan het Evangelie en aan de kerstening, onzen eenigen titel om in dit land ons blijvend te vestigen.

Men zal opwerpen, dat de Spanjaarden zoo weinig in getal zijn, dat, wil men streng tegen hen optreden, zij in een paar dagen opgeruimd zouden zijn. Waarop wij antwoorden, dat niet alle overtredingen halsmisdaden zijn, maar degene die 't wel zijn, moeten met den dood beboet worden. Worden er een paar naar de galg verwezen, dan zullen velen zich verbeteren, en we zullen hier veiliger leven, wanneer de Indiërs zien dat hunne verdrukkers hunne gerechte straf niet ontloopen."

Hoe juist is de opmerking dat de grootste ramp voor een kolonie is de laksheid der koloniale overheid in het bestraffen der Europeanen, die zich vergrijpen aan have en goed, aan lijf en leden der inlanders! Als toch ergens gestrengheid van pas komt, ja geboden is, dan is het zeker onder kolonialen, van wie het meerendeel uitschot van 't moederland is, die zich in den vreemde alles geoorloofd achten; noodig ook voor de opvoeding tot orde en zedelijkheid van lager staande inlanders; noodig voor de eer van het Evangelie en voor de bekeering der heidenen. Wat helpt de grootste ijver van een handjevol eerbiedwaardige missionarissen, zoo de heidenen kunnen wijzen op het alles behalve evangelische gedrag van een zooveel grooter aantal Europeanen? Zonder den minsten twijfel is dat wangedrag der leeken de grootste struikelblok der missioneering. Men vrage het aan welken missionaris ook. Daarom is het zoo goed gezien van echte, degelijke en overtuigde Missievrienden en Katholieke Missievereenigingen zooveel mogelijk leeken-apostelen op te sporen en den weg naar onze koloniën te wijzen, waar zij de leering der missionarissen aanschouwelijk voorstellen en verder uitdragen door hun stichtenden levenswandel. De woorden van den missionaris zullen wekken, maar de voorbeelden der leeken-apostelen zullen trekken. Ach, bestond er eens een artikel 177, waarbij niet de ordebrengers, maar de ordeverstoorders on-

verbiddelijk buiten onze koloniën gehouden werden; bestond er eens een onpartijdige keurraad, die niet onze zedelijke elite, maar, gelijk P. Marin het uitdrukt, het schuim en uitvaagsel onzer maatschappij, laten wij zeggen, de minder gewenschte elementen weerde, tot roem van 't moederland, en tot heil van onze bruine broeders. Dan golden wij, in de oogen dezer laatsten, niet als overweldigers en uitzuigers, maar als vaderlijke opvoeders en weldoeners.

5e. Plichten der Biechtvaders.

,,De bedoeling dezer vergadering is enkel de gedragslijn aan te wijzen door de biechtvaders te volgen tegenover de ambtenaren van dezen staat, en daartoe is noodig dat zij weten wat er meestal aan hunne gedragingen hapert.

Reeds zeiden wij dat de Gouverneur, die zijn ambt slecht waarneemt, de wortel is van alle verkeerdheden, en wel omdat hij wetten, patentbrieven en koninklijke verordeningen niet onderhoudt. Waaruit volgt dat de biechtvader zwaar zondigt, en tot restitutie van alle schade verplicht is, zoo hij zich niet vergewist of de Gouverneur de Koninklijke voorschriften, naar welke hij zijn bestuur te richten heeft, wel leest en kent, en of hij soms geen bizondere verordening uit persoonlijk eigenbelang achterhoudt en niet publiceert. In dit laatste geval zondigt hij zwaar, en is gehouden tot restitutie voor alle daaruit voortvloeiende schade hetzij voor de gemeenschap, hetzij voor particulieren, te wier gunste en voordeel zoodanig voorschrift gegeven werd.

Rijst nu de vraag wat voor middel de Geestelijken binnen de grenzen van hun forum, kunnen gebruiken om al die misbruiken uit te roeien? Wij antwoorden vooreerst dat de Bisschop en Kloosteroverheden onder zware verplichting en op straffe van restitutie van al de kwade gevolgen van verzuim ten deze, gehouden zijn het noodige aantal biechtvaders aan te wijzen om zulke biechten te hooren, en daartoe geen macht te verleenen aan den eerste den beste; vervolgens, dat buiten het geval van noodzakelijkheid de absolutie eerst gegeven worde na bewijs van beterschap, omdat de ondervinding grootelijks bewijst dat zulke lieden zich zelden beteren; verder, dat zij den Gouverneur op zijn plicht wijzen voor de Indiërs een Vader en Beschermer te zijn, met welke bedoeling

hij hier aangesteld werd door Paus en Koning, en zijn best te doen om zich door personen van vertrouwen te laten inlichten over het onrecht, waarvan de Indiërs plegen de slachtoffers te zijn, en wel vooral in plaatsen, waar zich Spanjaarden bevinden, in havenplaatsen en langs verkeerswegen, natuurlijk om alle onrecht tegen te gaan; nog verder, dat zij hem verplichten te zorgen in naam van den koning dat er steeds voldoende inkomsten in kas zijn om den arbeid te betalen van de Indiërs in dienst van den koning, wijl het genoeg bekend is dat men ze pleegt te exploiteeren; eindelijk, dat de biechtvader van den Gouverneur hem niet absolveere zonder ernstig onderzoek naar de wijze waarop hij zich kwijt van zijn veelvuldige ambtsplichten; ten slotte dat de predikanten, met heilige vrijmoedigheid, daaromtrent afzonderlijk en openlijk onderricht geven, met inachtneming van den door waardigheid en persoon vereischten eerbied."

Stein (L.). S. H. PEETERS, M.S.C.

DE CHINEESCHE UITGAVE DER SUMMA VAN ST. THOMAS

Circumdata varietate, met verscheidenheid omgeven, zoo verschijnt vooral in onze dagen de katholieke Kerk op het wereldtooneel. Nergens wellicht openbaart zich die verscheidenheid, dat wonderbaar aanpassingsvermogen, meer opvallend dan in het moderne China. Ondanks de ellendige toestand door heel het onmetelijk rijk, ondanks herhaalde tegenslag en zooveel verijdelde verwachtingen, gaat de Kerk rustig voort in de nieuwe richting, die de veranderde tijdsomstandigheden eischten. Een der meest op den voorgrond tredende uitingen van deze nieuwe missiemethode is de aandacht en belangstelling, die gewijd worden aan de intellectueelen. Was vroeger eeuwen lang de geleerde wereld, de oude litteratoren, een aparte kaste, die zich in trotsche zelfgenoegzaamheid verre hield van het gewone volk, met als grondprinciep: Odi profanum vulgus et arceo, tegenwoordig nu de louter speculatieve wetenschap heeft afgedaan en de democratische richting steeds meer veld wint, beschouwt het nieuw geslacht der bestudeerden zich als de leiders van het millioenenvolk, dat zij tot een

nieuw en ongekend geluk willen brengen in het genot der vrijheid. De wetenschap heeft het stof van zooveel eeuwen van zich afgeschud, is de wereldschuwe afzondering der hooge pagodenmuren ontvlucht, heeft de stevige poorten geforceerd der muffe sombere bonzenscholen op de bergen en is afgedaald naar de zondoorstraalde weelderige vlakten, naar de eerst zoo verachte zweetende zwoegers en wroeters in de vette aarde. En hiermee is een slagboom weggevallen, die de geleerde wereld haast ongenaakbaar maakte voor alle geloofsprediking. Zij waren er immers vast van overtuigd, dat zij het summum de wijsheid hadden bereikt, en verwierpen dus a priori de leer der Westersche „barbaren".

Hiermee is echter niet gezegd, dat deze nieuwe vrijheidszoekers en brengers de bij uitstek geschikte geloofscandidaten zijn, integendeel de meesten verwarren vrijheid met ongebondenheid; maar zij zijn tenminste zoekers en velen van hen ernstige zoekers en waar gezocht wordt, is er kans te vinden. En daarom moest de katholieke Kerk in haar Missiewerk onder de Chineezen, rekening houden met deze veranderde mentaliteit, en hun, die zich geroepen achten het volk op nieuwe banen te leiden, wijzen op Hem, die zichzelf noemde: De Weg, de Waarheid en het Leven. De geloofsprediking mocht zich niet langer vrijwel uitsluitend beperken tot de ongeletterde massa, die voorheen alleen te bereiken was.

Vandaar de stichting van zooveel inrichtingen van onderwijs, met de model universiteiten der Jezuieten te Changhai en der Amerikaansche Benedictijnen te Peking als centrales der katholieke wetenschap, vandaar de stichting der Commissio Synodalis, die reeds vijf jaar met zooveel voortvarendheid de nieuwe actie heeft geleid. Een der mijlpalen op den weg werd dezer dagen bereikt door de nieuwe uitgave door de Commissio Synodalis van de Summa van St. Thomas in het Chineesch. Misschien was de aanleiding hiertoe een artikel van den bekenden Franschen schrijver Jacques Maritain getiteld „Le Thomisme et la Chine". Hierin zegt de geleerde philosoof o.a.: „Je suis persuadé qu'il (le système de St. Thomas) a un rôle capital à jouer dans le grand effort actuel d'évangélisation universelle et que le devoir des thomistes est d'essayer de tout leur effort de servir les volontés exprimées par Pie XI dans l'Encyclique „Rerum Ecclesiae". En wat de praktische zijde betreft, is de professor van meening: „pour penser

soi même une doctrine, il faut la parler dans sa langue, sinon on risque de n'avoir que du „plaqué", une doctrine apprise posée comme un vêtement d'emprunt et qui n'informe pas l'activité générale de la vie". (Collect. Comm. Syn. febr. 1929, p. 90—92).

Het merkwaardige van deze uitgave is, dat zij niets anders is dan de vermoderniseerde herdruk van een reeds ruim 250 jaar bestaand werk van P. Ludovicus Buglio S.J.

Deze pater Buglio (1606—1682) is een unieke verschijning onder de groote figuren der oude China-missionarissen: een man van ongelooflijke activiteit. Hij werd in 1606 te Palermo geboren, en kwam in 1640 als Jezuiet Missionaris in de provincie Szechoan, waar hij een veelbewogen leven leidde vol van de meest spannende avonturen: de hoogste eerbewijzen en waardigheden wisselden elkaar af met de gruwelijkste mishandelingen en vervolging, gevangenschap en doodvonnissen. Vervolgens trok hij als gevangene in het gevolg van een overwinnend Tartaarsch generaal heel China door tot Peking, kwam in de gunst bij den eersten Keizer der Tsin-dynastie, werd kort daarop na den dood des keizers weer verdreven en naar Tartarië verbannen door het stoken der mahomedanen, werd na eenige jaren weer teruggeroepen als gevolg van een aardbeving, die als straf voor de vervolging werd beschouwd, werd door den beroemden keizer K'ang-hi met gunsten overladen. Hij was toen ongeveer 60 jaar oud; wij zouden meenen na zulk een veelbewogen leven een uitgeput en afgeleefd grijsaard voor ons te zien. Maar toen eerst begon hij zijn reusachtigen litterairen arbeid. Van 1665 tot zijn dood in 1682, dus van zijn 60en tot 76en levensjaar verschenen van zijn hand niet minder dan 21 werken in het Chineesch.

De voornaamste zijn de volgende:

Mi-sa King-tien, vertaling van het Missaal 1670;

Je-kouo Kai-yao, vertaling van den Brevier 1674;

Cheng-che Li-tien, vertaling van het rituaal 1675;

Tchao-hing Hio-yao, vertaling der Summa, 1676;

Che touo Tien-yao, Officia Sacerdotis, 1678.

Toen Pater Buglio op sterven lag, zond zijn beschermer, keizer K'ang-hi, een officier naar het huis der Paters te Peking om daar in naam van Z.M. de volgende proclamatie voor te lezen:

Li-lei-seu (Chin. naam van P. Buglio) is nu zeer oud van dagen en ernstig ziek. Ik herinner mij, dat, sinds de regeering van mijn vader tot nu toe, Li-lei-seu nooit heeft opgehouden, mij allerijverigst te dienen, zich steeds toegewijd en vertrouwbaar heeft getoond, en buitengewoon bedreven in de Chineesche litteratuur. Bovendien, gij allen zijt van de landen over de zee : daar Li-lei-seu hier in Peking woont zonder eenige verwanten, om voor hem te zorgen, en zonder middelen, is zijn toestand zeer erbarmelijk. Daarom zend ik hem speciaal 200 onsen zilver en tien stukken satijn als een bewijs van mijn diepe bezorgdheid voor dezen mijn dienaar, die van zoo ver is gekomen ! (cfr. Fou jen ta hio, bulletin n. 6 of the Catholic Univers. of Peking, July 1929 p. 85 sqq ; Collect. Comm. Syn. Vol. III, n. 8, p. 521 sqq.).

De Chineesche vertaling der Summa wordt door het Bulletin of the Cath. Univ. l.c. terecht genoemd : probably the greatest literary undertaking of any missionary in the whole history of Christian Missions in China. Dit kostbaar werk werd op de primitieve manier met planken gedrukt op de bekende drukkerij der Pet'ang te Peking ; verdween daarna tusschen de oude Chineesche boeken der bibliotheken, en weldra was het bestaan ervan bijna totaal vergeten. Zelfs vele professoren aan Groot-Seminaries, die verlangend uitzagen naar een Chineesche vertaling der Theologie, maar hun wenschen als utopie beschouwden, wisten niets van het bestaan der vertaling af.

Eindelijk na ruim twee-en-een-halve eeuw is de Summa uit haar stoffig graf verrezen en wel in een aantrekkelijk eleganten modernen vorm, zooals we dat van de Commissio Synodalis gewoon zijn.

Men zou zich kunnen afvragen : waarom het ruim 250 jaar geduurd heeft voordat een zoo bekend werk als de Summa eindelijk weer het daglicht aanschouwde. De oplossing ligt voor de hand en volgt reeds uit hetgeen ik boven opmerkte over de mentaliteit der oude geleerden : Zij zouden zich nooit verwaardigd hebben kennis te nemen van een andere zedeleer dan die der oude wijzen, en behalve op de seminaries hadden de christenen geen voldoende wetenschappelijke opleiding genoten, om St. Thomas te kunnen volgen bij zijn uiteenzetting van zooveel subtiele kwesties. Maar de laatste decennia is de toestand geheel veranderd : duizenden

jonge Chineezen hebben hun opleiding genoten aan Europeesche en Amerikaansche universiteiten en zijn zooal niet uit overtuiging dan wel om mee te gaan met den tijdgeest geestdriftige bewonderaars van de Westersche cultuur.

Het zou dwaas zijn te ontkennen, dat een groot deel van hen verloren zijn niet slechts voor den christelijken godsdienst, maar voor iederen ernstigen arbeid in het belang van hun vaderland. Men vindt onder hen dans- en sportmaniakken, bezoekers van obscure gelegenheden en verslinders van sexueele lectuur, die zij in hun studiejaren hebben leeren genieten, fanatieke warhoofden, zooals bijkt uit het feit, dat bijna alle propagandisten en leiders der machtige communistische beweging in het buitenland hebben gestudeerd .Maar de besten onder hen zijn, dank hun praktische Westersche opleiding, de leiders van het nieuwe China en waarlijk weldoeners van hun vaderland geworden, terwijl zij een jaar of vijftig vroeger het niet verder zouden hebben gebracht dan zelfgenoegzame wereldverachtende letterzifters.

Onder hen zijn de intellectueele kopstukken der Kwomingtang : een Ou Tche-hoei met zijn levensprinciep : zoek steeds in den diepsten grond van iedere zaak de waarheid, schipper nooit wanneer het de waarheid geldt ; — een Li Yu-ing met zijn ascetisch strenge levensopvatting en plichtbesef, die gezworen heeft nooit een staatsambt te aanvaarden, om zijn geweten rein te houden ; — een Tsai-Yuen-pai, die reeds voor 30 jaar de waarde der Katholieke wetenschap erkende en daarom een der medeoprichters was der Katholieke Aurora van Changhai. Zulke mannen hebben veel meer voor hun land gepresteerd en verdienen veel eerder bekend en beroemd te worden, dan de sabelkletterende maarschalken en generaals en de brallende politici, waar de kranten dagelijks vol van staan. Zulke nobele geesten zullen zeker met belangstelling kennis maken met St. Thomas en zijn leer weten te waardeeren.

Reeds de beroemde moderne geleerde Leang Ki-tchao was onbevangen genoeg, om in een zijner werken te getuigen : ,,Sinds den val van het Romeinsche rijk werd heel Europa verwoest door de barbaren, zoodat het gevaar dreigde dat het werd weggevaagd uit de wereldgeschiedenis ; wie ten slotte de cultuur, die aan een zijden draad hing, nog redde, was de katholieke Kerk. (cfr. d'Elia, Le triple Demisme, p. CXIV.)

Het getuigt van laffe kortzichtigheid en gebrek aan inzicht om steeds maar te smalen op het werk van den katholieken missionaris in China met den dooddoener : geen Europeanisme in de buitenlandsche missieprediking ! De Europeesche philosophie van alle richtingen is op het oogenblik in hooge achting onder de moderne studenten. Met geestdrift worden de uitgaven van Kant, Rousseau, Tolstoi, Freud, Einstein etc. begroet. En dat dit niet slechts een voorbijgaande modekuur is, als reactie tegen het conservatisme der ouden, blijkt wel uit het feit, dat de steeds zoo vooruitstrevende uitgeversmaatschappij ,,The Commercial Press van Changhai'' onlangs de Chineesche uitgave heeft bezorgd van een oeroud werk : ,,De Republica'' van Plato. Het zou dus onverantwoordelijk zijn, als de Katholieke Kerk hier zou achterblijven en haar kostbare schatten zou verborgen houden voor de wetensgierige massa. Vooral ook omdat de naam en faam van St. Thomas reeds bekend is in de Chineesche geschiedenisboeken. En aldus is de uitgave van St. Thomas meer dan ooit opportuun.

En niet minder noodzakelijk. De revolutionaire ideeën doorzoovelen uit Europa meegebracht en gepropageerd in China, dat allerminst op zulk een overrompeling was voorbereid, hebben verwarring gesticht in vele geesten, dreigen een ramp te worden voor het moderne China en al het goede uit de oude beschaving te vernietigen. China wordt gevoed met de giftige zwammen, die groeien op de verrotting der Europeesche cultuur. Het atheisme viert alom hoogtij.

Luister eens naar de treffende jammerklacht van den bekenden Protestantschen hoogleeraar aan de universiteit van Yenching en leider der Chineesche delegatie op het congres van Jerusalem, Dr. T. C. Chao : ,,Men acht den godsdienst in strijd met de wetenschap. Als iemand wil uitmunten in de wetenschap, kan hij geen godsdienst aannemen, om zijn geest bij het onderzoek naar de waarheid te leiden, en evenmin mag hij den godsdienst beschouwen als beantwoordend aan iets werkelijks, dat niet als waar wordt aanvaard, maar te beschouwen is als een louter objectieve en wetenschappelijke hypothese, die den weg wijst tot een gelukkig leven. Ook het christendom mag men niet als zoodanig aanvaarden. Het geloof immers in een persoonlijken God is een verouderd anthropomorphismus, en het leerstuk der H. Drievuldigheid is

ongerijmd. Andere geloofswaarheden, zooals de geboorte van Christus uit een Maagd, de wonderen, de verrijzenis des vleesches, het ontvangen van Doopsel en Eucharistie zijn eenige overblijfselen van primitieve godsdiensten, waaraan reeds lang een eind had moeten gemaakt worden: !".... Let op hoe de geleerde schrijver met geen woord melding maakt van het ,,Europeesche cachet" van den christelijken godsdienst.

En waar zal men een zekerder tegenwicht vinden tegen de verwoesting die dreigt te worden aangericht, dan in de gezonde principepen van St. Thomas. ,,La Somme de St. Thomas, zoo verklaren de Collectanea het nut der uitgave, traduite en chinois et rééditée pendant cette période de renaissance, que traverse la Chine, pourra retenir cette nation sur le bord de l'abime et l'empêchera de s'enfoncer dans l'athéisme." (Coll. Comm. Syn. Vol. 3, N. 11, p. 835).

Maar er is nog meer. Vooral in het laatste jaar is de algemeene bewondering en geestdrift voor het levenswerk van Suen-Yat-chen zeer bekoeld. Zijn systeem, de drie volksprinciepen, bracht niet, wat men ervan verwachtte, en het optreden van zijn partij, de Kwomingtang, verwekte veel teleurstelling en verbittering.

De groote fout lag hierin, dat men meende, dat deze leer het alleen zaligmakend evangelie was voor den modernen Chinees, en het geneesmiddel bevatte voor alle kwalen. Dit was een gevaarlijke vergissing, die op een noodlottig fiasco van heel het stelsel dreigde uit te loopen. Immers de san-min-tchou-i, de leer der drie principepen, is geen philosophisch systeem, evenmin een vorm van godsdienst: 't is slechts een amalgama van vrijheidsidees, principepen en eischen, grootendeels aan Westersche werken ontleend. Door dit wezen van het stelsel uit het oog te verliezen, is men gekomen tot de dolste dwalingen. Reeds in het eerste leesboekje voor de kleuters der lagere school wordt het systeem der san-min-tchou-i verklaard, er worden alle mogelijke philosophische, economische een internationale kwesties behandeld, die bij ons alleen op de universiteiten een plaats vinden. Dit gemis aan een ethischen en moreelen grondslag heeft zich reeds vreeselijk gewroken. De scherpzinnige schrijver van het magistrale werk ,,Le triple Démisme de Suen Wen", P. Pascal d'Elia S.J., wees reeds voor een paar jaar op dit gevaar: ,,Pour nous le grand danger du Démisme

vital est dans les monopoles de l'Etat. L'Etat chez Suen a un rôle démesurement exagéré. Nous y retrouvons le caractère idéologue de l'auteur. Il table sur l'abstrait. Il suppose que ces armées de fonctionnaires du nouvel Etat démiste auront une honnêteté, une obéissance, un esprit de sacrifice, un amour du travail, un désintéressement à toute épreuve, bref des vertus rares chez les hommes et encore plus rares chez les non-chrétiens" (o.c. p. CXLIII).

Deze fout wordt gelukkig thans ook door de leiders erkend: men begint in te zien, dat het zoo geroemde systeem praktisch onuitvoerbaar is, zonder een hoog gevoel van plichtbesef en zelfverloochening bij de verantwoordelijke personen. Reeds in zijn Nieuwjaarsrede in het begin van het afgeloopen jaar verklaarde president Kiang Kiai-che, dat het gebrek aan plichtbesef der ambtenaren een veel grooter hinderpaal was voor de ontwikkeling van het land dan het zoo gesmade imperialisme der mogendheden. En toen, na de laatste overwinning over de rebellen, de president zijn vijf hervormingen van het gouvernement uitvaardigde, luidde punt 3:

„Hervorming van het bestuur door uitroeiïng der onverschilligheid, eigenbelang en omkoopbaarheid der ambtenaarswereld: dit is de groote teleurstelling en schande geweest voor het gouvernement."

China's meest gevierde moderne philosoof en spreker, Prof. Dr. Hou Che durfde zelfs dezen zomer in een zeer opzienbarende rede voor de studenten van Peking te verklaren, dat al het geschreeuw tegen het buitenlandsch imperialisme niets anders is dan een middel om eigen zwakheid en bedorvenheid te verbergen.

Al zegt men het niet met evenzooveel woorden, uit deze citaten blijkt duidelijk, dat men inziet, hoe de san-min-tchou-i op zich niet voldoende zijn voor de verheffing van het Chineesche volk, hoe er voor de praktische uitvoering een ethische en moreele grondslag noodig is. Doch waar vindt men de rechten en plichten van den staat en de zoo hoog noodige en gewaardeerde eigenschappen der leiders duidelijker uiteengezet en verklaard dan bij St. Thomas?

Is dan de hoop niet gewettigd, dat nu zoovelen, die hun vaderland oprecht liefhebben en de waarheid zoeken met erkenning van eigen fouten, — bij het gemis van een moreelen grondslag, getroffen

zullen worden door de gezonde en zoo onweerlegbaar bewezen principiepen van St. Thomas ?

Een verblijdend verschijnsel, dat in deze richting wijst is de groote bloei der christelijke scholen. En des te merkwaardiger is dit feit, omdat in het afgeloopen jaar het christelijk onderwijs aan de meest hatelijke vervolging en achteruitzetting bloot stond door de uitvaardiging der nieuwe schoolwetten, en de lastercampagne der anti-christelijke liga. Maar ondanks dit alles neemt het aantal heidensche leerlingen op de inrichtingen van christelijk onderwijs steeds toe, terwijl de staatsscholen een kwijnend bestaan lijden door gebrek aan tucht. Van hooggeplaatste zijde heeft men zelfs heel de actie tegen het christelijk onderwijs als een uiting van afgunst gebrandmerkt.

Het aantal nieuw ingeschreven studenten aan de universiteit der Paters Benedictijnen te Peking heeft alle verwachtingen overtroffen en bedraagt het dubbele van het vorig jaar.

Bij het begin van het nieuwe schooljaar was het aantal studenten aan de Universiteit en voorbereidende cursus :

Lagere Middelbare School :	165,	waarvan	59	katholiek ;
Hoogere „ „	266,	„	35	„
Universiteit :	268,	„	64	„

Deze cijfers toonen duidelijk aan, dat ondanks alle verdachtmaking en tegenwerking er nog een groot vertrouwen gesteld wordt in de inrichtingen van katholiek onderwijs, als zooveel waarborgen voor degelijke wetenschap en de zoo noodzakelijke tucht en orde. In deze gesteltenis mogen wij zeker een gunstig voorteeken zien voor de ontvangst van Sint Thomas' werk.

Hiermee is echter niet gezegd, dat deze uitgave volmaakt en vlekkeloos is. Er wordt buiten China door geestdriftige missievrienden veel te gauw en te hard gejuicht over resultaten, die bereikt zouden zijn op het Chineesch missieveld, waar door de initiatiefnemers slechts een schuchter en voorzichtig zoeken en tasten is bedoeld. De missionarissen aan het front hebben de laatste jaren in China veel te duur leergeld betaald, om te gauw hoera te roepen, en niet ondanks alle waardeering van de poging op zich en verwachtingen voor een schitterend succes, in alle voorzichtigheid en bedachtzaamheid rekening te houden met een

mislukking. De ondervinding der laatste jaren heeft ons geleerd, dat, hoewel wij op Goddelijk woord verzekerd kunnen zijn van de eindoverwinning, plaatselijke nederlagen ons niet gespaard kunnen blijven, daarvoor immers zijn wij leden van de strijdende en nog niet van de triompheerende kerk.

Er zijn twee bezwaren tegen deze Chineesche uitgave, die het succes minstens twijfelachtig maken. Op de eerste plaats is, hoewel het uiterlijk modern en aantrekkelijk genoeg is, de stijl verouderd en geheel gebaseerd op de oude klassieken: de nieuwe algemeen geldende philosophische termen zijn niet gebruikt: in de werken van P. Buglio wordt nog de oude methode gevolgd, om Latijnsche termen, waarvoor men in het Chineesch geen juist woord heeft, in het geheel niet te vertalen, maar in Chineesche letters, die eenigszins den klank weergeven, uit te drukken. Dit maakt zoo'n werk ongenietbaar voor iemand, die geen Latijn verstaat. Het Latijnsche Sacerdos b.v. wordt weergegeven door de volgende reeks Chineesche letters: Sa-tse-eul-touo-te: deze letters hebben in deze samenstelling totaal geen beteekenis, maar zijn louter klanknabootsing, zooals ook: Sacramentum: Sa-ko-la-meng-to!

Een veel grooter bezwaar schijnt de scholastieke methode in zich, die geheel tegenstrijdig is aan de Chineesche mentaliteit.

Er zijn reeds ongeluksprofeten, die voorspellen, dat de uitgave tot een mislukking is gedoemd, omdat een Chinees nooit smaak zal vinden in de scholastieke methode. Iedereen, die eenigen tijd met Chineezen heeft omgegaan zal moeten erkennen, dat hun redeneertrant hemelsbreed verschilt van de onze. Dat, wat wij juist in de scholastiek bewonderen, de scherpe afbakening der waarheid in de definities, de vèr-doorgevoerde distincties en subdistincties, de logische opbouw der argumentaties, dat alles is voor hem van minder waarde. Reeds eeuwen lang is de Chineesche geest door de oude philosophen toegespitst uitsluitend op het nastreven van het goede, terwijl het zoeken der waarheid op de tweede plaats kwam. Men denke aan de bekende uitspraak van Confucius, dat hij zich totaal niet bekommerde om het bestaan van een leven na den dood van het lichaam; men denke aan het veelomstreden begrip „Tao" in de werken van Lao-tse, men denke

aan de tienduizend deugden van Boedha, (ga die maar eens volgens scholastisch systeem definieeren en distingueeren) ; men denke vooral aan het in Europa onmogelijk verschijnsel, dat drie van elkaar totaal verschillende religieuze stelsels eeuwen lang in een zelfde land in ongestoorde rust en eendracht naast elkaar konden blijven voortbestaan en zelfs zoozeer versmelten, dat men nog overal de san-kiao-miao's vindt, pagoden toegewijd aan de goden der drie godsdiensten. De Chinees kent niet den fellen strijd om de waarheid en de heerlijke kalme berusting in het genot der verworven waarheid van den Westerling. Zoo zijn door de eeuwen heen langzaamaan de grenzen der waarheid voor hem verdoezeld. Dit is b.v. goed te merken in het feit, dat men zoo zelden een afdoend antwoord krijgt, een categorisch ja of neen uit den mond van een Chinees: 't is altijd tch 'a-pou-touo, letterlijk: het scheelt niet veel. Daarom liggen ook b.v. hier in China de grenzen tusschen restrictio mentalis en leugen veel verder dan bij ons in het Westen.

De bewerkers dezer uitgave zijn onbevangen en praktisch genoeg, om deze bezwaren in te zien en te erkennen. Volgens hun verklaring is deze uitgave pas een begin van het werk, dat zij op zich hebben genomen, n.l. Sint Thomas in de intellectueele wereld van China te introduceeren. In een uitvoerig artikel der Collectanea geven zij de middelen aan, om de bezwaren van deze uitgave te ondervangen, en zetten hun plannen uiteen voor een aan de Chineesche mentaliteit aangepaste bewerking van St. Thomas. Ik acht mij niet bekwaam, de uitvoerbaarheid van dit plan en nog veel minder de kans op succes te beoordeelen ; daarvoor zijn de toestanden in China nog veel te verward. Maar iedereen zal bewondering voelen voor hun grootsch ideaal en voor den praktischen kijk, die zij hebben op de nooden en behoeften van het moderne China.

Daarom meen ik niet beter te kunnen doen dan hen zelf aan het woord te laten.

De oude geletterden — en er zijn er niet weinigen in China en hun gezag is nog groot — zullen met genoegen in de Summa een verheven en voorname stijl vinden : idees en bewerking vallen zeker bij hen in de smaak. Maar vooral het jonge China heeft behoefte

aan een degelijk intellectueel voedsel: de atheistische, nihilistische en communistische lectuur hebben een betreurenswaardige geestesgesteldheid geschapen :...., en daarom ware het te wenschen, dat de Summa van Sint Thomas zoo spoedig mogelijk in gewone stijl werd vertaald.... In deze nieuwe uitgave der Summa vindt men reeds heel de philosophische en theologische terminologie van St. Thomas : alleen de vorm moet gemoderniseerd worden, en als men van het nieuwe philosophische vocabulaire wil gebruik maken, vindt men in de vertaling van P. Buglio toch nog de beste gids voor deze bewerking.

Wij zijn nu in China getuigen van wat er in andere landen plaats had na een revolutie. Met het verleden werd afgerekend : de klassieken werden verbannen tusschen de antiquiteiten, maar langzaam aan herrijst, wat ten doode verwezen was. Welke Chinees zou er aan gedacht hebben in 1911 na de revolutie een huis te bouwen in Chineeschen stijl. En zoo juist zagen wij de nationale bibliotheek te Peking voltooid, geheel opgetrokken in Chineeschen bouwtrant. De oude monumenten worden hersteld, de antieke gebouwen aangepast aan de nieuwe eischen, maar terwijl men steeds tracht de oude stijl te behouden. De klassieken, die zooveel jaren de grondslag zijn geweest van heel de opvoeding, zijn niet voor altijd veroordeeld : de san-min-tchou-i zal voorbijgaan, maar de schriften der Ouden zullen hun plaats hernemen in de opvoeding.

,,Wat kan iemand onderwijzen, tenzij hij steunt op de leer der Ouden'', ziedaar de mentaliteit der Chineezen, uitgedrukt in de Chou-king, een mentaliteit, die zich nooit zal verloochenen.

Waarom zouden wij op een andere wijze niet kunnen doen, wat Sint Thomas zelf deed : de methode, de redeneertrant der oude wijzen volgen, zonder natuurlijk de minste afbreuk te doen aan de waarheid ? Aan China een christelijke philosophie geven, maar gedacht door Chineezen en geillustreerd door vergelijkingen, getrokken uit de werken der meest bekende Chineesche schrijvers : b.v. om te bewijzen, dat een goed vorst zijn volk verheft en veredelt, leert Confucius : De vorst is de schaal : het volk water : is de schaal rond, dan strekt het water zich uit in cirkelvorm, is de schaal vierkant, dan zal het water ook zich vierkant uitbreiden.

Kortom gebruik maken van alles, wat kan worden overgenomen uit de geschriften der Ouden, vooral de methode : ziedaar ons

idee! (cfr. Collectanea Commissionis Synodalis, Nov. 1930, p. 833 sqq.).

Van harte hopen en bidden wij, dat dit idee eens werkelijkheid moge worden en het beoogde doel moge worden bereikt.

Intusschen begroeten wij deze nieuwe uitgave van het oude werk ondanks al haar onvolmaaktheid, vol blijde verwachting als een lichtende ster, aan den somberen, stormachtigen Chineeschen hemel.

Een ster waarvan eens vele Chineezen mogen getuigen:

Vidimus stellam Ejus in Oriente, et venimus adorare Eum!

We hebben zijn ster in het Oosten gezien en zijn gekomen, om Hem te aanbidden.

Miao-ts'uen, Chansi.
Kerstmis, 1930.

fr. PACIANUS TEEPE, O.F.M.
Miss.-Ap.

UIT DE WIJDE WERELDMISSIE

DE APOSTOLISCHE DELEGATIE VOOR ENGELSCH-INDIË

Bovengenoemde Delegatie, opgericht door Paus Leo XIII, in 1884, bevatte oorspronkelijk Voor-Indië en Ceylon, behalve de bisdommen onder Portugeesch Patronaat, namelijk Goa, Damâo, Cochin en Mylapore. Naderhand werd Malakka ingelijfd bij de kerkelijke Provincie van Pondichéry en kwam zoodoende ook onder de Delegatie. In 1920 werd tevens Birma er bij gevoegd en in 1923 ook de bovengenoemde Portugeesche bisdommen. Derhalve bevat de Delegatie tegenwoordig heel Voor-Indië, Birma, Malakka en Ceylon.

Gedurende de bijna halve eeuw dat de Delegatie bestaat zijn er zeven ambtsbekleeders geweest, namelijk :

1. Mgr. Ant. Agliardi, Aartsbisschop van Cesarea 1884—1887.
2. Mgr. Andr. Aiuti, Aartsbisschop van Acrida . 1887—1891.
3. Mgr. Lad. Zaleski, Aartsbisschop van Thebe . 1892—1916.
4. Mgr. P. Fumasoni-Biondi, Aartsbisschop van Dioclea .... 1916—1919.
5. Mgr. P. Pisani, Aartsbisschop van Constance . 1919—1924.
6. Mgr. E. Mooney, Aartsbisschop van Irenopolis 1926—1931.
7. Mgr. Leo P. Kierkels, Aartsbisschop van Salamis 1931—

(Van 1924 tot 1926 was er geen Delegaat maar een Apostolische Visitator, in de persoon van Mgr. A. Lépicier, nu Kardinaal).

Wat de residentie der Delegaten aangaat, ze is slechts sedert 1916 te Bangalore gevestigd. Mgr. Agliardi vertoefde te Bombay ; Mgr. Aiuti te Ootacamund ; Mgr. Zaleski te Kandy. Mgr. Fumasoni kwam naar Bangalore, maar slechts in 1925 kreeg de Delegaat eene vaste woning door den aankoop van eene mooi gelegen resi-

dentie, die de Hierarchie als Jubilé-gift aan den H. Vader schonk, voor het verblijf van zijnen Vertegenwoordiger in Indië. Bangalore is op eene hoogvlakte gelegen en de Delegatie staat ruim 1000 meter boven de zee. De temperatuur is gematigd en het klimaat zeer gezond.

Ten opzichte van Rome hangt de Delegatie af van de Congregatie „de Propaganda Fide", behalve voor de bisdommen Goa-Damâo, Cochin en Mylapore, die ressorteeren onder de Congregatie „de Negotiis ecclesiasticis extraordinariis", en de bisdommen met Oostersche kerkgebruiken, Ernakulam, Changanacherry, Kottayam, Trichur, Bethany en Tiruvella, die ressorteeren onder de Congregatie „pro Ecclesia Orientali".

Het gebied der Delegatie is verdeeld in tien Kerkelijke Provinciën, namelijk in alphabetische orde:

1. *Agra*, met onderhoorige bisdommen Ajmer en Allahabad;
2. *Bombay*, met onderhoorige bisdommen Calicut, Mangalore, Poona, Trichinopoly en Tuticorin;
3. *Calcutta*, met onderhoorige bisdommen Chittagong, Dacca, Dinajpur, Krishnagar, Patna, Ranchi, de Apostolische Prefectuur van Assam en de Missie van Sikkim;
4. *Colombo*, met onderhoorige bisdommen Galle, Jaffna, Kandy en Trincomalie;
5. *Ernakulam*, met onderhoorige bisdommen Changanacherry, Kottayam, Trichur;
6. *Goa-Damao*, met onderhoorige bisdommen Cochin en Mylapore;
7. *Madras*, met onderhoorige bisdommen Hydarabad, Nagpur, Nellore, Vizagapatam en de Missies van Cuttack en Bellary;
8. *Pondichéry*, met onderhoorige bisdommen Coimbatore, Kumbakonam, Malakka, Mysore en Salem;
9. *Simla*, met onderhoorig bisdom Lahore en de Prefectuur van Kafristan en Kashmir;
10. *Verapoly*, met onderhoorige bisdommen Kottar, Quilon, Vijapuram.

Birma is verdeeld in drie Vicariaten: Noord-Birma, Zuid-Birma, Toungoo, en een Prefectuur, Keng-Tung.

De onlangs bekeerde Jacobieten, Mar Ivanios en Mar Theophilos,

met de respectieve bisdommen Bethany en Tiruvella, behooren tot geen kerkelijke Provincie, maar zijn rechtstreeks onderworpen aan den H. Stoel.

Volgens de laatste statistieken zijn er in Delegatie 3.566.390 katholieken, met 3545 priesters en 6016 Broeders en Zusters. De aangroei door bekeering gedurende de laatste tien jaren (1921—1931) was gemiddeld 42%, tegen 19% gedurende de twintig vorige jaren (1901—1021). Dusdanig is de tegenwoordige toestand der Kerk in de Delegatie. Nu een woordje omtrent het verleden en de toekomst van het missiewerk in dit uitgestrekt gebied.

Volgens eene gegronde traditie werd het Geloof eerst gepreekt in Indië door den H. Apostel Thomas, die ergens op de noordwestersche kust zou zijn aangeland en van daar eerst naar Kashmir en vervolgens naar Mylapore zou zijn gereisd, waar hij eene christenheid stichtte en later voor het Geloof het leven liet. In Europa was die christenheid weinig bekend en men wist slechts dat er christenen waren in ,,het land waar de peper groeit''. Van Mylapore werd het Geloof overgebracht naar de zuidwestersche kust, naar Malabar, juist wanneer is onbekend, maar zeker gedurende de eerste eeuwen der Kerk. De eerste Europeesche missionarissen die Indië bezochten waren Franciskanen, namelijk Johannes van Monte Corvino, die omstreeks 1293 eenigen tijd te Mylapore vertoefde, en drie anderen die 27 jaren later nabij het tegenwoordig Bombay landden en aldaar door de Mahomedanen om het Geloof werden omgebracht. Omtrent 1321 kwam ook de eerste Dominikaan naar Indië, namelijk fr. Jordaan, die later te Avignon bisschop van Quilon werd gewijd. Toen de Portugeezen in 1510 bezit namen van Goa, waren er ook Franciscanen en Dominikanen bij en van toen af kwamen Europeesche missionarissen steeds in grooter getal over, vooral nadat de H. Franciskus Xaverius de Indische missie beroemd had gemaakt. Zoodoende begon in Indië de langzame maar zekere groei der Kerk, die in 1884 werd bevorderd door de oprichting der Apostolische Delegatie en in 1886 door de organisatie der kerkelijke Hierarchie.

De toekomst, alhoewel betrekkelijk hoopvol, is niet zonder moeilijkheden. Waarschijnlijk is er in de wereld geen land moeilijker te bekeeren dan Indië, schreef in 1928 P. Dandoy, S.J. Geen volk, zegt hij, kan men christen heeten zoolang als de ,,élite'' niet christen

is. Tot nu toe is de ,,élite'' van Indië voor ons H. Geloof nagenoeg onvatbaar. De westersche cultuur en christen-invloed dringt, weliswaar, meer en meer in Indië door ; maar de leidende klassen het Hindoeïsme te doen verzaken, dat is de groote moeilijkheid. In Indië, gelijk in de meeste Oostersche landen, worden godsdienst en nationaliteit als onafscheidbaar beschouwd. Bekeering en denationalizatie zijn hier synoniem en dat legt uit waarom de voornaamste nationale ,,leaders'', ook Gandhi, alle bekeering tegenwerken. Gandhi's ethische opvatting is in vele opzichten bijna christen. In zijne gesprekken, gedurende zijn laatste reis naar Londen, zei hij onlangs : ,,Gebed is de redding van mijn leven geweest. Ik heb een ruim aandeel gehad van de bitterste ondervindingen in mijn publiek en privaat leven en soms heb ik tijdelijk in wanhoop verkeerd; maar door gebed heb ik alle wanhoop overwonnen. Naar mate mijn geloof in God sterker werd, is ook mijne behoefte aan gebed sterker geworden. Gelijk het lichaam niet kan leven zonder voedsel, zoo is het gebed noodig voor de ziel''. Schijnt dat niet de uiting van een christene ziel ? Maar alhoewel Gandhi op ethisch gebied niet ver van ons verwijdert schijnt, is hij op dogmatisch gebied heel anders gestemd. En dat is het geval met de meeste ontwikkelde Hindoe's die onder westerschen invloed zijn gekomen. Ze zijn te verstandig om aan de afgodenleer des volks te blijven gelooven ; maar hun nationale eigenliefde belet hen een ander geloof aan te nemen. Nochtans de toestand is niet hopeloos. Wij moeten de leidende klassen meer en meer trachten in te lichten en tot dat doel wordt er ook ernstig gewerkt. Wat vooral noodig is is de uitbreiding van katholiek onderwijs en van de katholieke pers. De ,,Indian Catholic Truth Society'', te Trichinopoly, is van grooten dienst en zoo ook het Tijdschrift ,,Light of the East'', uitgegeven door de P.P. Jezuieten te Calcutta. Ondertusschen zwicht het heidensch geloof der massa's meer en meer onder den drang van ontwikkeling en cultuur. De behoefte aan eene nieuwe geloofsleer, grondslag van eene gezonde ethiek, zal ongetwijfeld meer en meer gevoeld worden en, zooals onlangs een niet-katholiek Hindoe schreef in ,,Young men of India'', het katholiek Geloof zal Indië voorzien van eene leer en godsdienst die de edelste aspiraties der Indiërs voldoet en ook het nationale leven bevordert, juist omdat de Kerk katholiek is en alle nationaliteiten eerbiedigt.

In de hoop dat die voorspelling eerlang zal vervuld worden, beveel ik de bekeering van Indië en al de geestelijke en tijdelijke belangen der Delegatie in de vurige gebeden der lezers aan.

† LEO P. KIERKELS, C.P.
Bangalore, 10 October 1931. Apostolisch Delegaat.

AZIË

Azië biedt in velerlei opzicht een reusachtig, maar verschillend aspect.

De *oppervlakte* van het land beslaat $4\frac{1}{2} \times$ Europa of bijna 1/3 van al het vasteland der aarde. Geen der overige werelddeelen vertoont intusschen zulk een verscheidenheid van *bodemvormen* als Azië. Het meest op den voorgrond treden de hoogvlakten, grootendeels ingesloten door geweldige randgebergten. Zoo strekt zich door geheel Zuid-Azië een gordel van hoogland uit, van Klein-Azië's West- tot China's Oostkust. Een sterke insnoering in het midden verdeelt dit hoogland in een westelijk en een oostelijk deel, dat van Voor-Azië en dat van Achter-Azië ; de kern van dit laatste wordt gewoonlijk Centraal-Azië geheeten, waaromheen een krans van laagvlakten ligt.

Ook het *klimaat* vertoont groote tegenstellingen, want in Azië komen de heetste en de koudste, de regenrijkste en de regenarmste streken der aarde voor.

Met het klimaat hangt de *planten- en dierenwereld* ten nauwste samen. In het uiterste Noorden groeien slechts mossen, maar daarop volgt zuidwaarts een eindelooze woudgordel, eerst van naaldboomen, daarna van loofhout. In deze bosschen huizen beer en wolf naast kostbare pelsdieren. In de westelijke kuststreken treft men de planten van het Middellandsche Zeegebied aan, altijd groene gewassen en veel zuidvruchten. In de steppen en woestijnen is de plantengroei natuurlijk zeer schaarsch. Als nuttige huisdieren vallen in het droge gebied, naast onze huisdieren, nog kameel en drommedaris te noemen ; in de steppen leven antilopen en knaagdieren, ook leeuwen en hyena's. In het moessongebied is zoowel de planten- als de dierenwereld rijk ontwikkeld. Groot is hier het aantal ge-

kweekte gewassen, waarbij rijst als voedsel op den voorgrond treedt. Van de dieren moeten we olifant, neushoorn, apen, tijgers, krokodillen en giftslangen vermelden.

De *bcvolking* van Azië behoort tot vier rassen, nl. het Mongoolsche ras, het blanke ras, de Maleiers en de Dravida's. Het talrijkst en verst verbreid zijn de *Mongolen*, waartoe minstens 2/5 der geheele bevolking behoort en die het geheele Noorden, Oosten en Midden bewonen. De hoofdvolken zijn de Chineezen en de Japanneezen. Het *blanke* ras bewoont Voor-Azië en Voor-Indië, omvat 1/3 der geheele bevolking en is nog in twee groepen gesplitst, nl. de Indo-Germanen (hoofdvolken : de Hindoes, Iraniërs en Armeniërs) en de Semieten (hoofdvolk : de Arabieren), Het *Maleische* ras is, behalve op den archipel, op het vasteland in een klein deel van Achter-Indië gevestigd, terwijl de *Dravida's* tot het Zuiden van Voor-Indië en Ceylon beperkt zijn.

Een eenigszins nauwkeurig *bevolkingscijfer* is niet te geven, maar tegenwoordig neemt men voor Azië meer dan 1000 millioen bewoners aan. [1]) Wat de *bevolkingsdichtheid* betreft, bestaan er weer sterke tegenstellingen. Door te groote koude (N. en N.O. Siberië) of door te groote droogte (Centraal-Azië, Arabië en de andere woestijn- en zoutsteppengebieden in Voor-Azië) is het grootste deel van Azië slechts door een gezeten bevolking bewoonbaar in de oasen en eenige rivierdelta's; voor het overige worden de uitgestrekte steppen en woestijnranden bewoond door nomadenstammen, herders of handelaars. De reusachtige bevolking van Azië is dus samengepakt in enkele groote gebieden, n.l. in Zuid-Achter-Azië (China), Voor-Indië, Achter-Indië en sommige der groote eilanden, o.a. Java, waar het wemelt van menschen.

Niet enkel van de menschheid, maar ook van het *christendom* is West-Azië de bakermat. Van Jerusalem uit verbreidden de Apostelen en de leerlingen van Christus het Evangelie eerst naar de aangrenzende landen, Syrië en Kl.-Azië, vervolgens naar Mesopotamië, Indië en Armenië. Even spoedig als de Kerk in de eerste eeuwen der Christelijke jaartelling in West-Azië opbloeide, werd zij echter in den loop der volgende tijden door dwaalleer en scheuring en den Islam verwoest. Weliswaar brachten de Kruistochten

---

[1]) Het in 1931 verschenen statistisch jaarboek van den Volkenbond schat het aantal bewoners van Azië op 1091 millioen.

voor de katholieke Kerk van het nabije Oosten eenig voordeel, maar dit was van voorbijgaanden aard. Ook de vruchten van de vreedzame veroveringen der 13e en 14e eeuw, door Dominicanen en Franciscanen behaald, die het Christendom van de Zwarte en Caspische Zee naar Indië en China brachten, gingen tijdens de vervolgingen van de 14e en 15e eeuw te loor.

In Oost-Azië mocht het christendom pas blijvend succes boeken, toen na de ontdekking van den zeeweg naar Indië, christelijke naties, vooral Spanje en Portugal, er vasten voet zetten. Bij de oude garde van Franciscanen en Dominicanen kwamen nu missionarissen uit de nieuwe Orden, vooral Jezuïeten. In Voor-Indië onderscheidden zich met name Franciscus Xaverius, de Nobili e.a. ; naast hen werkten Augustijnen, Carmelieten, Theatijnen, Capucijnen, later ook Missionarissen van Parijs en Milaan. In Achter-Indië kon men Jezuïeten en Missionarissen van Parijs aantreffen, in China sinds het einde der 16e eeuw Jezuïeten, vanaf de 17e eeuw ook Franciscanen en Dominicanen, nog later Missionarissen van Parijs en Lazaristen, bij wie zich de jongere Congregaties van Steyl en Scheut voegden, terwijl Tibet, afgezien van enkele expedities, een gesloten gebied bleef. De Philippijnen werden reeds sinds de 16e eeuw gemissioneerd. Korea en Japan in de 19e, waarop ook Indonesië moest wachten voor de definitieve vestiging van het Christendom.

Ondanks al de vermelde en nog andere pogingen vond het Christendom in Azië tot op den huidigen dag nog slechts geringe verspreiding. In zijn meest krassen vorm heerscht het heidendom nog in het Noorden en op de eilanden van den Maleischen archipel. Het Hindoeisme telt het grootste aantal volgelingen in Hindoestan, ongeveer 215 millioen. De Aziaten van het Zuid-Oosten, de Tibetanen en de Mongolen zijn Boeddhisten ; de Chineezen en Japanneezen vereeren Confucius naast Boeddha en offeren ook in taoistische tempels : de genoemde godsdiensten tellen ± 450 millioen aanhangers. In West-Azië, van Kl.-Azië tot den Indus en verder in het Zuiden van Hindoestan, in West-China en vooral op den Maleischen archipel wonen ± 150 millioen Mohammedanen. Eindelijk telt men, meest in West-Azië, een millioen Joden en in Indië 10 millioen aanhangers van verschillende primitieve godsdiensten. Het christendom in zijn verschillende vormen is het

meest verspreid in het land van zijn oorsprong, Voor-Azië, maar telt zijn belijders over heel het werelddeel.

Streit [1]) drukt de verhouding van de belijders der *verschillende godsdiensten* in Azië procentsgewijze uit : Confucianisten 28.8 % ; Brahmanen 25,3 % ; Mohammedanen 18.7 % ; Boeddhisten 15.1 % ; Shintoisten 5,9 % ; Christenen 3,7 % ; Fetichisten 2,1 % ; Joden 0,1 %.

Van *staatkundig* [2]) standpunt kan men Azië als volgt verdeelen. Heel het Noorden en Centraal-West-Azië behoort aan Rusland ; in het Zuid-Westen vinden we, behalve Perzië en Aziatisch Turkije, eenige kleinere staten, die gedeeltelijk onder de souvereiniteit van Europeesche mogendheden staan, Hindoestan is Engelsch, Indo-China, met uitzondering van Siam, is Fransch en de Zuid-Oostelijke archipel is Nederlandsch gebied. Het onmetelijk Chineesche rijk met zijn bijlanden omvat heel Oost-Azië, terwijl de eilanden van Oost-Azië het Japansche keizerrijk vormen. Spanje moest de Philippijnen aan de Vereenigde Staten van Noord-Amerika afstaan, terwijl Portugal slechts schaarsche brokstukken overhield van zijn vroeger koloniaal bezit.

De houding van de genoemde regeeringen ten opzichte der missies is zeer verschillend. Rusland toont er zich, evenals in het eigen land, tegenover den godsdienst zeer vijandig gezind. De Mohammedaansche bevolking van Voor-Azië is eveneens tegenover het christendom weinig gunstig gesteld. In Afghanistan en Beloetsjistan is iedere evangelisatie onmogelijk gemaakt, evenals in die staten van Centraal-Azië (Tibet, Nepal en Bhoetan), waar de vreemdelingen gehaat zijn. China heeft weliswaar zijn poorten voor de missionarissen geopend, maar christen vervolgingen zijn er nog heden ten dage niet zeldzaam. In Japan bezit de missionaris vrijheid van beweging, die ook Engeland voor Indië heeft toegestaan. De koloniale regeering van Frankrijk werd langen tijd beïnvloed

---

[1]) *Atlas Hierarchicus*, Paderborn, 1929, No. 36.

[2]) Door zijn bergstelsel is Azië in eenige reusachtige hoog- en laagvlakten verdeeld, die de volgende *natuurlijke* indeeling geven : Achter-Indië (China), Centraal-Azië (Tibet, Mongolië, Chineesche bijlanden), Zuid-Azië (Voor- en Achter-Indië), Noord-Azië (Russisch Turkestan en Siberië) en Voor-Azië (in hoofdzaak Kl.-Azië, het Arabische schiereiland, Armenië en de omliggende landen en het Irangebied). Bij Achter-Azië behoort de groep eilanden, die Japan vormen ; tot Zuid-Azië kan worden gerekend de archipel, die Nederlandsch-Indië en de Philippijnen omvat.

door de regeering van het moederland, terwijl ook in Nederlandsch-Indië nog geen volledige godsdienstvrijheid bestaat.

Het *verkeersvraagstuk* is voor den missionaris van groot gewicht. Het doortrekken der dorre woestijnen kost ongeloofelijke moeite en de schaars-bevolkte steppen bieden niet de gunstige voorwaarden voor een krachtig apostolaat. Maar de grootste moeilijkheid vormen de reusachtige bergen, wier kruin in de wolken steekt, en de ondoordringbare wouden met hun leger van wilde dieren en verraderlijke slangen. In den laatsten tijd hebben de Europeesche regeeringen eenige spoorwegen aangelegd, die het verkeer vergemakkelijken ; we noemen hier den Transsiberischen spoorweg van Europa naar het Verre Oosten ; den spoorweg, die Noord- en Zuid-China moet verbinden, met zijlijnen naar den Stillen Oceaan ; ook in Indië is het spoorwegnet reeds aanzienlijk uitgebouwd en Voor-Azië ligt door de lijn van Bagdad open. Maar met betrekking tot de uitgestrektheid van het werelddeel is dit alles slechts gering, zoodat de meeste missionarissen van primitieve vervoermiddelen, als paarden, ezels, wagens en kano's moeten gebruik maken.

Wat bij een *algemeene* beschouwing over Azië de volle aandacht trekt en verdient, is het feit, dat zich in de laatste jaren in Oost- en Zuid-Azië een *omkeer* heeft voltrokken, zooals wij slechts zelden in de geschiedenis ontmoeten. Het duidelijkst treedt deze in China aan den dag, waar men met een duizendjarige cultuur en religie gebroken heeft ; duidelijk ook valt hetzelfde verschijnsel in Voor-Indië waar te nemen, in mindere mate in Achter-Indië, Nederlandsch-Indië en Korea, terwijl in Japan de omkeer zoo goed als zijn beslag gekregen heeft.

De diepste oorzaak hiervan is het allerwegen ontwaakte, zeer hartstochtelijk werkende *nationalisme.* Deze oude cultuurvolken willen op politiek en economisch gebied zelfstandig worden en ook als volken voor gelijkwaardig doorgaan. Hierbij wil men zich de wetenschap en de techniek van het Westen, waaraan men ten deele de bevoorrechte positie der Westersche volken toeschrijft, eigen maken. Dit blijft natuurlijk ook in godsdienstig opzicht niet zonder gevolg. Met den ouden godsdienst is men veelal niet tevreden ; bijna overal wordt de roep naar gewetensvrijheid luid ; van den anderen kant leveren ook de heidensche religies met de Westersche godsdiensten een strijd op leven en dood, en trach-

ten haar systeem wetenschappelijk te motiveeren en te verdiepen.

Men kan wel zeggen, dat het in Azië om het geheel gaat ; alles arbeidt er koortsachtig om de volken als zoodanig voor zich te winnen. Daarom moet de Katholieke Kerk voorzichtig rekening houden met het zelfbewustzijn dier volken, alle krachten inspannen en snel handelen om aan die volken te toonen, dat zij alleen hun op den duur iets waardevols bieden kan.

Azië heeft mannen en vrouwen noodig — en hier benutten we een interview van dit jaar met Mgr. de Guébriant, Algemeenen Overste van de Missions Etrangères van Parijs — die zich geheel aan dit land willen wijden. Laat ons geen tijd verliezen met te spreken over hetgeen men gewoonlijk „de gevaren van het christendom in het Oosten" noemt. Zeker, er hebben roofpartijen en slachtingen plaats gehad en de missionarissen hebben ginds nog altijd veel te verduren. Voor de missies in Azië zijn hulpkrachten noodzakelijk. Tot dusver moest de missionaris alles zelf doen. Hierin moet zoo spoedig mogelijk verandering komen. Geeft hem onderwijzers en scholen, artsen en medisch personeel, contemplatieven en kloosters, maar zorgt, dat allen samenwerken onder de rechtsmacht derzelfde bestuurders : te groote zelfstandigheid van al die medehelpers schaadt. Onder de Orden en Congregaties van Europa en Amerika, die in deze eeuw hebben gehoor gegeven aan den oproep der hooge Oversten, is er niet één, die tegenwoordig niet de vruchten plukt van haar besluit, in de altijd grootere recruteering uit de Christelijke kernen van het Verre Oosten.

Azië verkeert in een stadium van ontwikkeling en in deze beweging der geesten zijn excessen onvermijdelijk. Het mag ons zelfs niet verwonderen, dat deze evolutie in bepaalde omstandigheden tot revolutie overslaat. Maar Azië gaat vooruit en wij moeten mee.

Enkele jaren geleden wilde *China*, onder den invloed van het Bolsjewisme, de missionarissen eenvoudig verjagen. Dit gevaar schijnt thans geweken. Wij danken zulks aan de Goddelijke Voorzienigheid en aan den moed en de tucht der missionarissen, die op hun post bleven, soms ten koste van ontzaglijke offers. De wijze maatregelen van den ver-zienden Missiepaus en de tactvolle bezonnenheid van diens Apostolischen Delegaat hebben ook het

hunne ertoe bijgedragen. Wanneer de vreemde missionarissen [1]) op het oogenblik sterk staan, komt zulks hierdoor, dat China hen beter heeft leeren kennen en weerstandsvermogen heeft ondervonden. Het land begrijpt, dat zij een macht vertegenwoordigen, die reeds diepe wortels in zijn bodem heeft geslagen en dat zij met het volk door onverbreekbare banden verbonden zijn.

In *Indo-China* werken Fransche missionarissen, Spaansche Dominicanen en Missionarissen van de Vreemde Missiën van Parijs eendrachtig naast elkaar. Het bolsjewistisch gevaar schuilt er niet binnen de grenzen van het land, maar te Kanton en Parijs, waar honderden studenten den noodlottigen invloed ondergaan, die hen tot omverwerpers der tegenwoordige orde doet opgroeien.

Japan biedt goede hoop voor de toekomst van het Katholicisme, ondanks het feit, dat er tegenwoordig nog slechts weinig Katholieken zijn. De reden hiervan is deze. Japan heeft getracht een modernen, godsdienstloozen staat te scheppen, maar het is zich bewust, dat die poging mislukt is. Nu probeert men wel het oude heidensche geloof weer in zijn kracht te herstellen, doch de slimste Japanneezen begrijpen, dat die poging ijdel is. Studie en toeleg voeren er altijd dichter bij het Katholicisme. Bekeeringen zijn er weliswaar nog niet in grooten getale, maar wel zijn er bij, die geducht meetellen om den invloed der personen.

In *Korea* hield men dit jaar een synode om een uniforme tuchtregeling te treffen voor de Kerk, die er 100.000 leden telt. Het geloof ontvingen de Koreanen van leeken-apostelen, die er reeds werkten vóór de komst van de priesters der Vreemde Missiën van Parijs, thans, een eeuw geleden. Vreeselijke vervolgingen en talrijke martelaren hebben deze honderd jaren geloofsprediking gekarakteriseerd. Toen de vrijheidsdag begon te gloren, ontwikkelde er de Kerk zich snel.

In *Indië* schiep de politieke agitatie een probleem. Een gelukkige

[1]) Op blz. 42 van den loopenden jaargang vermeldden we, afgaande op het t.pl. aangehaalde jaarboekje „*Missions, séminaires, oeuvres catholiques en Chine*", dat er van 1910 tot 1920 in het geheel slechts 50 vreemde missionarissen kwamen. Een attente en deskundige lezer was zoo vriendelijk ons te berichten, dat er in genoemde jaren reeds enkel 60 paters van Scheut naar China vertrokken.

De bedoelde passage luidt letterlijk: „La maigre augmentation de missionnaires étrangers de 1910 à 1920, 50 seulement.... Dat wil dus zeggen dat het totaal aantal missionarissen van 1920 maar 50 hooger was dan dat van 1910. Dit is gezien de ruïneerende werking der oorlogsjaren niet onwaarschijnlijk; groote uitzendingen zijn door groote verliezen geneutraliseerd.

omstandigheid intusschen is, dat de massa in dit land den christelijken godsdienst niet met een bepaalde natie vereenzelvigen kan, omdat de missionarissen, die er werkzaam zijn, tot allerlei nationaliteiten behooren.

Birma, *Siam* en *Tibet* zijn burchten van het heidensch monnikenwezen, waar de Kerk een machtig tegenwicht zou noodig hebben in den vorm van katholieke kloosters.

Met deze enkele détail-opmerkingen omtrent afzonderlijke landen van den bij uitstek deskundigen leider van een hoogst verdienstelijke missie-instituut meenden we onze algemeene beschouwing over Azië, waartoe wij ons ditmaal wilden beperken, te mogen completeeren. A. M.

CATECHISTEN-NOOD

Het werk dat ik hier ga bespreken zal voor vele lezers wel niet onbekend zijn ; de Kaja-kajas zijn overal bekend dank de vruchtbare pen van mijn voorganger, P. Vertenten, die hier het mooiste en wellicht ook het zwaarste deel van zijn leven heeft doorgebracht. Zeer vele Nederlandsche missievrienden weten dat Zuid-Nieuw Guinee met zijn koppensnellers een zeer hard missieterrein geweest is en nog is. Wel zijn de eerste 15 jaren geduldig wachten zonder *eenig* succes (d.w.z. na 15 jaar geen enkel doopsel dan in doodsgevaar) voorbij en is het werk aan het opbloeien, maar gezien het buitengewoon laag peil van dit volk, gezien de buitengewone terreinmoeilijkheden en afstanden, zal het wel een moeilijke missie blijven, en juist daarom ook voor vele missievrienden, en ik mag gerust zeggen ook voor vele missionarissen, een sympathieke missie.

De groote hinderpaal is steeds geweest de apathie dezer menschen voor elke beschaving ; opgegroeid in hun bosschen, daar levend van jagen, visschen en een beetje planten, waren ze van het begin af heel goede maatjes met de missionarissen.... als ze maar met rust gelaten werden en ze op z'n tijd op sneltocht konden gaan en feestvieren. Zoetjesaan begint daar kentering in te komen, het jongere geslacht, onze eenige hoop, is opgegroeid met veel dingen om zich heen die vreemd waren voor de ouderen en hen niet raakten, maar die op de jongeren toch hun invloed hebben uitgeoefend. Gedurende de eerste 15 jaren vruchteloos wachten

ging de groote strijd tegen die onverschilligheid. Nu echter zijn we gekomen in een nieuw stadium: de oude moeilijkheid blijft gedeeltelijk, maar een nieuwe en zeer groote moeilijkheid doet zich voor n.l. de ontzettende uitgestrektheid van het land.

Wij bewerken op het oogenblik een land zoo groot als Nederland en daarvoor zijn we met zegge 6 paters-missionarissen, van welke ik me zelf voor het gewone werk nog wel half kan uitschakelen, want wil ik heel dat gebied op zijn tijd eens bezoeken om een overzicht te houden over het geheel, dan gaat daar al heel wat tijd mee heen. Een gebied zoo groot als Nederland moet door 6 missionarissen bewerkt worden, en dat gaat niet per auto of per trein: zelfs wegen of paadjes zijn soms ver te zoeken. Langs de kust kan hier en daar nog een stuk gefietst worden over het strand, maar verreweg de grootste afstanden moeten worden afgelegd te voet, langs paadjes of geen paadjes, over bruggen van boomstammen als die er zijn, of anders door de rivieren, of urenlang over moerassen per uitgeholden boomstam of te voet, soms diep door het water en soms minder diep, soms uren lang door dichte oerbosschen en soms urenlang door het hooge gras der gloeiend heete vlakten, met de gevaren te land en te zee van Sint Paulus, en helaas ook met het gevaar van valsche broeders gelijk de Apostel ondervond.

Iedereen begrijpt wat er aldus van intensief bewerken komen kan, hoe vaak (of hoe weinig) de dorpen bezocht kunnen worden en last not least wat er van de missionarissen geeischt wordt. Om eenigszins contact te kunnen houden met de menschen in de dorpen, die vaak maar om de 2 of 3 maanden bezocht kunnen worden, ook al loopt de missionaris elke maand zijn 300 of meer kilometer, moeten zij helpers hebben, die het contact met ons H. Geloof aanhouden, terwijl zij voorttrekken langs andere dorpen. Vooral op het oogenblik is dat noodig nu het voor de Protestantsche Zending, die zich hier pas in ons werk heeft ingedrongen, zoo gemakkelijk is er van te profiteeren dat de missionaris verder moet, en zoo de baan vrij moet laten om weer te laten neutralizeeren wat hij zelf met zijn bezoek heeft uitgewerkt. Vergeet niet dat we hier werken bij een zeer laag staand volk, dat voor een groot deel nog nooit kennis maakte met de beschaving en daarom luistert naar alles wat nieuw is en heelemaal geen onderscheid kan maken. Willen we dus onzen invloed bevestigen dan moeten we zelf verder kunnen trekken

terwijl andere mindere krachten ons werk stabiliseeren, en daarvoor hebben we onze *Cathechisten* noodig.

De Missie op Zuid Nieuw Guinee is nog niet ver genoeg gevorderd om die helpers uit het eigen volk, uit onze eigen Christenen te betrekken. Zeker, het behoeven geen bolleboozen te zijn, maar ze moeten toch minstens genoeg kennen om geen ketterijen te verkoopen, en vooral ze moeten propagandageest en tact bezitten om de menschen te trekken en te leiden, want ook dat heeft dit volk noodig.

Ze moeten op de hoogte blijven van de gebeurtenissen en van de stemming in het dorp, zoodat de missionaris als hij terug komt terstond weet hoe de toestand is. Ze geven onderricht aan de jeugd en aan een enkele oudere Kaja-kaja die er wat meer van weten wil en smokkelen er in stervensgevaar door het Doopsel nog heel wat den hemel in. Zij moeten zijn de voortzetters van ons werk, en ze moeten vaak evenveel of meer geduld hebben dan de missionaris zelf.

Wijl we al die eischen nog niet stellen kunnen aan onze bekeerde Kaja-kajas, moeten we die Catechisten laten komen van de Kei eilanden (ruim 1000 kilometer hier vandaan), of zelfs van Celebes wat nog drie keer verder is. Ik wil niet beweren dat al die leekenapostelen allen evenveel apostelbloed hebben, maar toch moeten we het grootste deel van ons werk aan hen overlaten en ligt ons werk lam zonder hun hulp. De missionaris heeft het meeste invloed in de dorpen waar de beste Catechisten zitten.

Zes missionarissen voor een gebied als het onze met de verkeersmiddelen die we hier hebben, is onzinnig als we iets bij dit oervolk willen bereiken.

Trouwens de Zending, die haar Dominees niet overal noodig heeft voor de toediening der Sacramenten zooals wij Priesters overal noodig zijn, steunt bijna uitsluitend op inlandsche krachten en al hun propaganda en het bezetten van dorpen gebeurt uitsluitend door inlanders. Bij het begin hunner actie in Mei 1930 is een hulpprediker hier geweest gedurende een maand om het terrein te verkennen en verder is het werk geheel aan de inlandsche Protestantsche Catechisten overgelaten en ze werden tot nu toe (1 Juni '31) zelfs door geen Europeesch Zendeling meer gecontroleerd.

Kunnen we tegenover die gemakkelijk aan te werven krachten niet onze Catechisten stellen, dan wordt het werk dubbel moeilijk.

Ons werk breidt zich zeer snel uit; daartoe dwingt ook de nood

willen we niet te laat komen. Het laatste jaar alleen zijn er in 25 dorpen catechisten geplaatst zoodat we die dorpen onder onzen invloed hebben en de jeugd kunnen opvoeden tot Christenen. De Catechisten worden in een dorp geplaatst allereerst om dáár te werken, en door hun propaganda wordt dit dorp weer een middelpunt voor de naastbijgelegen dorpen. Ze gaan vaak ook op zoek waar nog dorpen liggen, want meen niet dat Nieuw Guinea heelemaal bekend is. Men kan soms tamelijk dicht bij dorpen in de bosschen zitten zonder dat men iets weet van hun bestaan. De Catechist onderzoekt dus de omstreken, gaat hier en daar wat praten met de menschen, deelt wat tabak uit die overal welkom is, en maakt zoo het terrein klaar voor een volgend bezoek van den missionaris.

Pas nog stuurde ik er een naar een zoo goed als onbekend gebied waar de menschen een heel slechten naam hadden als koppensnellers: dat was ongeveer alles wat we van hen wisten. Na 1½ maand kwam hij terug op Merauke met het verblijdende bericht dar hij al 150 kinderen in het onderricht had en dat er nog verschillende dorpen lagen, die ook een Catechist voor hun kinderen gevraagd hadden.

En als men dan weet dat de Zending daarheen elk oogenblik een Protestantsch Catechist kan sturen, en de middelen ontbreken om er zelf een te sturen, dan drukt dit zwaar op een missionarishart, misschien zwaarder nog dan vroeger toen we hier jaren vruchteloos gewacht hebben op het eerste Doopsel.

Het is niet mogelijk om overal Catechisten te sturen waar we zouden willen, we moeten de menschen vaak aan hun lot overlaten.

Hoe edelmoedig en voelend voor ons geloof zoo'n Catechist ook moge zijn, toch moet hij zichzelf, vrouw en kinderen onderhouden, en wegens de zeer lange afstanden waarlangs alles moet worden aangevoerd is de levensstandaart hier zoo hoog dat elke Catechist ons f 25.— per maand kost. En als we die niet hebben moeten we dus de menschen laten loopen, ook al voorzien we dat ze onherroepelijk voor ons verloren zullen zijn.

Onze Missionarissen overwerken zich op het oogenblik, ze bereizen afstanden die men in Nederland zelfs niet beſietst, en nog moeten ze zooveel overlaten aan hun leeken helpers. Maar als ze dan zien hoe al hun trekken en zwoegen nog zooveel zielen onaangeroerd moet laten, omdat ze zich zelf niet kunnen vermenigvuldigen en

geen middelen hebben om Catechisten aan te stellen, dan is dat heel wat zwaarder dan alle lichamelijke vermoeienis.

Onze missie verkeert in een crisistijd, uitbreiding is mogelijk aan alle kanten, en het gevaar is groot dat als wij het niet doen de Zending het doen zal. En die uitbreiding is alleen mogelijk als we voldoende middelen hebben om meer Catechisten te plaatsen. Zeker elke uitbreiding vraagt ook meer van de krachten onzer missionarissen, maar ten slotte is dat bijzaak, en die er zich zelf niet voor over heeft om het werk van O. L. Heer te doen moet nooit missionaris worden. Wat dat betreft is er van onzen kant geen bezwaar, maar we kunnen niet alles: we kunnen ons zelf geven maar meer niet. Tenzij de missionaris zichzelf kan vertienvoudigen door zijn Catechisten.... als hij de middelen heeft er te onderhouden.

De Catechisten zullen steeds een levenskwestie zijn voor deze missie maar zijn dat op het oogenblik meer dan ooit. Met zich alleen dood te werken kan de missionaris niet het derde deel bereiken van wat hem mogelijk is met 10 Catechisten.

Moge er in Nederland vrienden gevonden worden die onzen nood begrijpen en het werk der Catechisten bijzonder willen steunen.

Het Liefdewerk van S. Petrus werkt zoo schitterend in Holland: daardoor wordt getracht den missionaris volledige evenwaardige krachten ter hulp te sturen, een prachtig en het meest noodzakelijke werk op het oogenblik, maar een utopie voor ons hier bij de koppensnellers. Doch ligt het niet in dezelfde lijn den missionaris leeken-krachten te verschaffen, die, al zijn ze niet evenwaardig, toch onontbeerlijk zijn? Onze missie valt of staat met de Catechisten.

Hun onderhoud is duur, des te meer durf ik hoopen op hulp, op vrienden die voor een of meerdere maanden of voor een heel jaar zoo'n kracht voor hun rekening willen laten werken! Hun succes komt geheel op uw credit, en elke Catechist die ons hier verschaft wordt op het oogenblik, is een zekere aanwinst van tientallen soms honderdtallen zielen die op geen enkele andere manier gered kunnen worden. Wie durft zich voor dit werk spannen?

We hebben hulp noodig in de toekomst, want het Catechistenwerk is een zware blijvende last voor onze missie.

Vooral *helpt nu* om nieuwe dorpen te bezetten, over een jaar komt Uwe hulp voor vele dorpen misschien reeds te laat.

Merauke (Z.-Nieuw-Guinea). N. VERHOEVEN M.S.C.

MISSIE-ACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND

NEDERLAND.

EEN NEDERLANDSCH VOLKENKUNDIG MISSIEMUSEUM.

Een genereus besluit van den Tilburgschen Gemeenteraad zal voor de verdieping van onze missie-actie van groote beteekenis zijn.

Reeds sinds 1927 was het Gemeentebestuur overtuigd van de wenschelijkheid in Tilburg een museum te vestigen, waar o.a. ook de zich langzamerhand vormende collectie van schilderijen en andere merkwaardigheden een passend onderdak zou vinden. Herhaalde overweging bond ten slotte de oplossing van dit vraagstuk aan een opzet van veel grootscheren omvang, dan een stedelijk museum bieden kan. Het Dagelijksch Bestuur concentreerde zijn pogingen op de stichting van een dubbel museum : een volkenkundig missie-museum en een natuur-historisch museum.

Voor het eerste zocht het contact met de missioneerende orden, die in Tilburg zijn gevestigd, met Z. E. Kard. van Rossum, met Z. Hoogw. Exc. Mgr. Diepen. De sympathie en instemming, welke het denkbeeld vond, leidden tot een contact met den Priestermissiebond, waaruit na langdurige onderhandelingen het voorstel sproot, dat door den Tilburgschen gemeenteraad is aanvaard. Dit voorstel komt in het kort hierop neer :

De Priestermissiebond roept een Stichting in het leven, welke een Nederlandsch Volkenkundig Missiemuseum zal oprichten.

Daartoe gaat deze Stichting een overeenkomst aan met de Gemeente Tilburg, waardoor de oprichting en het onderhoud van het Museum finantieel mogelijk wordt.

Het bestuur der Museumstichting zal bestaan uit zeven leden, van welke er drie door den Priestermissiebond en drie door het Gemeentebestuur van Tilburg worden benoemd. Van de drie eerstgenoemde leden wordt er een aangewezen op voordracht der Vereenigde Missionarissen. Deze zes leden kiezen in een voltallige vergadering een zevende lid, dat tevens als voorzitter optreedt.

Het Stichtingsbestuur heeft de geheele finantieele en administratieve leiding van het museum. De daarvoor noodige reglementen behoeven echter — evenals een eventueele wijziging der Stichtingsactie — de goedkeuring zoowel van den Priestermissiebond als van het Gemeentebestuur van Tilburg.

Voor de huisvesting van het museum geeft het Gemeentebestuur een gemeubeld gebouw aan de Stichting in bruikleen; de kosten hiervan worden begroot op f 100.000.— Daarenboven stelt de gemeente jaarlijks beschikbaar

een som van f 2500.— tot aankoop van voorwerpen en waarborgt het tot een maximum van f 17.500,—, 90 % van het nadeelig exploitatie-saldo. De overblijvende kosten worden gegarandeerd door den Priestermissiebond, indien en voorzoover deze de jaarlijksche begrooting van het museum zal hebben goedgekeurd.

De bedoeling van het museum wordt in den Stichtingsbrief omschreven als ,,het tentoonstellen van in eenigerlei opzicht merkwaardige voorwerpen, die betrekking hebben op of verband houden met de volkenkunde, voornamelijk van die landen, waarin missioneerende vereenigingen of instellingen, van welke richting ook, werkzaam zijn."

Moge op de uitvoering van dit besluit Gods overvloedige zegen rusten!

Het zal steeds een onsterfelijke eer zijn voor de Gemeente Tilburg zoo onbekrompen de mogelijkheid te hebben geschapen van een verzameling, welke de zegenrijke invloed van den Godsdienst op het leven der volken ad oculos demonstreert.

Dat de ontwikkeling van dit museum veel zal bijdragen om de kennis van den missiearbeid te verdiepen en aldus voor de missieactie een deugdelijk fundament mede te waarborgen, is een zóó gerechtvaardigde verwachting, dat wij reeds nu aan deze Stichting zeer zeker een groote beteekenis mogen toeschrijven.

OPBRENGST DER PAUSELIJKE MISSIEGENOOTSCHAPPEN IN NEDERLAND 1929—1930.

Vergeleken bij verleden jaar toont de *netto opbrengst* der drie Genootschappen een *vooruitgang* van f 4900.—. Want tegenover een achteruitgang van de Voortplanting met f 10.000.— en van de Kindsheid met f 1.800 staat S. P. L. met een vooruitgang van f 16.700.—.

Vergelijken wij de contributies dan ging de Voortplanting achteruit met f 7.600, maar de Kindsheid ging vooruit met f 1800.— en S. P. L. met 9.400.—

Wij trekken uit deze cijfers maar één conclusie: n.l. dat met alle macht moet worden gewerkt aan versterking der parochiale *organisatie*, vooral van de Voortplanting. En dit te meer in *dezen* tijd. Een opvoeren der *groote* giften wordt belemmerd door den nood der tijden: dus moet het aantal der geregelde kleine giften worden vergroot, en wel belangrijk! Want de missiën mogen allerminst nu schade lijden.

Daarom leggen wij alle parochiale Directeuren en Zelatricen ter overweging voor de woorden, door den Algemeenen President der Voortplanting, Mgr. Salotti, geschreven bij gelegenheid van den laatsten Missiezondag:

,,De universeele economische crisis, die dit jaar een maar al te treurigen terugslag op het budget van het Genootschap der Voortplanting heeft veroorzaakt, noodzaakt ons onzen arbeid intensiever aan te vatten!

Zelfs daar waar deze economische crisis het meest critiek was, heeft men ondervonden, dat in de centra waar het Genootschap **goed georganiseerd** *was, deze crisis slechts een geringe of zelfs in 't geheel geen teruggang veroorzaakt heeft. Daar echter, waar het slechts gebrekkig functionneerde, heeft het bedrag der aalmoezen een aanmerkelijke daling ondergaan.*

(Dit verschijnsel is bij onze Nederlandsche parochies zeer duidelijk aan te wijzen. Red. H. M.).

Een dergelijke ondervinding spoort ons aan om aan het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs een steeds solieder grondslag te geven."

I. Pauselijk Genootschap tot Voortplanting des Geloofs.

Bisdommen	contri-buties	giften	bruto-ontvangst	onkosten	netto-opbrengst.
Utrecht	80.651.18	11.920.74	92.571.92	7.177.24	85.394.68
Breda	24.172.02	6.982.73	31.154.75	2.654.75	28.500.—
Haarlem	61.943.41	2.271.44	64.214.85	5.714.85	58.500.—
's-Hertogenbosch	70.498.39	25.320.42	95.818.81	5.521.13	90.297.68
Roermond	40.408.64	2.843.80	43.252.44	1.270.65	41.981.79
Het geheele land	277.673.64	49.339.13	**327.012.77**	22.338.62	304.674.15

II. Pauselijk Genootschap der H. Kindsheid.

Bisdommen	contri-buties	giften	bruto-ontvangst	onkosten	netto-opbrengst.
Utrecht	26.607.39	776.04	27.383.43	3.105.49	24.277.94
Breda	13.701.33	385.—	14.086.33	1.347.19	12.739.14
Haarlem	26.879.88	—.—	26.879.88	8.175.60	23.376.08
's-Hertogenbosch	53.354.26	508.70	53.862.96	8.103.08	45.687.36
Roermond	46.396.96	1.100.—	47.496.96	3.290.—	44.206.98
Het geheele land	166.939.82	2.769.74	**169.709.56**	19.422.08	150.287.48

III. Pauselijk Liefdewerk van den H. Apostel Petrus.

Bisdommen	contri-buties	giften	bruto-ontvangst	onkosten	netto-opbrengst.
Utrecht	32.542.56	39.437.20	71.979.76	Over het geheele land.	Voor het nettobedrag blijven buiten rekening de giften onder beding van vruchtgebruik te samen
Breda	9.762.50	26.785.—	36.547.50		
Haarlem	32.525.59	40.986.29	73.511.87	19.425.21	
's-Hertogenbosch	17.279.34	64.724.19	82.003.53		
Roermond	18.442.36	77.711.80	96.154.16		
Buiten dioc. verband	—. —.—	1.353.30	1.353.30		46.200.—
Het geheele land	110.552.35	250.997.78	**361.550.13**	19.425.21	295.924.92
Totaal der drie Genootschappen . . .	555.165.83	303.106.65	**858.272.46**	61.185.91	750.886.55

HET AANTAL LEDEN VAN DEN NEDERLANDSCHEN PRIESTER-MISSIEBOND OP 1 AUG. 1931.

De cijfers tusschen haakjes geven het aantal aan op 1 Aug. 1930.

	gewone leden	theol. stud.	eere-leden	leden mission.	Totaal
Seculieren					
Aartsbisdom Utrecht	615 (612)	149 (133)	1 (1)		765 (746)
Bisdom Breda	324 (319)	82 (79)	1 (1)		407 (399)
„ Haarlem	647 (655)	156 (138)	1 (1)		804 (794)
„ 's-Hertogenbosch	632 (617)	94 (105)	1 (1)		727 (723)
„ Roermond	548 (525)	96 (103)	1 (1)		645 (629)
Regulieren	1349 (1507)	—	34 (35)	1062 (761)	2445 (2303)
Totaal	4115 (4235)	577 (558)	39 (40)	1062 (761)	5793 (5594)

Nota. Het eigenaardig verschil tusschen de „gewone" en de „missionarisleden" bij de Regulieren is ontstaan, doordat verleden jaar de missionarisleden, die persoonlijk op Het Missiewerk geabonneerd waren, bij de „gewone" leden werden geteld. Indien de Reguliere leden evenals verleden jaar worden gegroepeerd krijgen wij de cijfers 1493 gewone leden en 998 leden-missionarissen, en een totaal aan gewone leden van 4259.

De Reguliere leden zijn verdeeld over de verschillende orden en Congregaties als volgt:

	gew. leden	miss. leden	totaal			gew. leden	miss. leden	totaal	
Assumptionisten	2	0	2	(2)	Per transport	973	675	1648	(1578)
Augustijnen	56	—	56	(60)	Mission. H. Hart	17	70	87	(81)
Benedictijnen	9	2	11	(11)	Montfortanen	26	51	77	(59)
Capucijnen	46	47	93	(87)	Noorsche Mission.		9	9	(10)
Carmelieten	79	13	92	(89)	Norbertijnen	36	14	50	(45)
„ ongesch.	1	2	3	(3)	Oblaten H. Fr. v. S	1	2	3	(1)
Cisterciensers	9	—	9	(8)	„ Onb. Ont. van Maria	1	—	1	(0)
Conventueelen	7	2	9	(10)	Passionisten	24	7	31	(25)
Dominicanen	144	71	215	(216)	Pat. v. d. H. Geest	19	17	36	(31)
Franciscanen	262	72	334	(322)	„ H.H. Harten	59	18	77	(71)
Gez. God. Woord	13	52	65	(54)	Pr. v. h. H. Hart	81	48	129	(123)
Jezuieten	155	84	239	(253)	Redemptoristen	23	36	59	(56)
Kruisheeren	39	20	59	(54)	Salesianen	2	2	4	(2)
Lazaristen	55	65	120	(92)	Scheut	6	49	55	(57)
Maristen	6	2	8	(8)	Trappisten	62	—	62	(57)
Mill Hill	33	185	218	(202)	Varia	4	14	18	(10)
Mission. Afr. Miss.	17	51	68	(62)	Witte Paters	15	84	99	(97)
„ H. Fam.	40	7	47	(45)					
Transporteeren	973	675	1648	(1578)		1349	1096	2445	(2303)

VERGADERINGEN EN VERSLAGEN DER DIOCESANE MISSIECOMITÉ'S.

Het Diocesaan Missiecomité van 's-Hertogenbosch hield Maandag 28 September te Cuyk, ter gelegenheid der Missieweek voor de Dekenaten Cuyk en Boxmeer, zijn tweejaarlijksche vergadering, waar Dr. J. Haest C.M. sprak over de zorg van St. Vincentius à Paulo voor de Missiën.

Het jaarverslag, uitgebracht door Mgr. Hermus, vermeldt dat van de 758 seculieren en 94 theologanten slechts 29 geen lid zijn van den P.M.B., terwijl van 512 regulieren 385 toetraden.

Onder de Missiefeesten van 1929—1931 werden vermeld Boxtel, Schijndel, Nieuwkuyk, Gemert, Aarle Rixtel, Made, Heeswijk, Kaatsheuvel, Budel, Beuningen, Druten, Oisterwijk, 's-Hertogenbosch, Waalwijk, Waspik en het Seminarie te St. Michiels-Gestel.

Met groote voldoening werd herinnerd aan verschillende belangrijke gebeurtenissen op missiegebied, waaraan het D.M.C. in meerdere of mindere mate had medegewerkt, n.l. aan de oprichting van den missiologischen leerstoel te Nijmegen, de verplaatsing van den Missie-Zondag op den voorlaatsten Zondag van October, aan de uitgave van een bundel missieliederen, aan den cursus in de paramentiek voor de missienaaikringen, aan de oprichting van een Nederlandsch Volkenkundig Missiemuseum te Tilburg.

Van de Pauselijke Genootschappen bracht de Voortplanting op: in 1920—'30 f 102.818.— (het hoogste ooit ontvangen bedrag), in 1930—'31, f 95.818,—; waarbij de contributies (dus de inkomsten waarop meer of minder te rekenen valt) bedragen respectievelijk f 69.347 en f 70.498. De H. Kindsheid bracht in dezelfde jaren op f 54.519 en 53.934; S.P.L.: f 76.127.— en f 77.503.— (ongerekend de belaste giften).

Het aandeel dat het Bossche Bisdom heeft in den bijzonderen Missiearbeid is zelfs niet bij benadering op te geven. Men krijgt echter een idee van de cijfers waarover het hier gaat, als men bedenkt, dat van de ongeveer 100 missioneerende Orden en Congregaties van priesters, broeders en zusters, welke Nederland telt, 52 haar moederhuizen of (en) studiehuizen in dit bisdom hebben. Van het aantal Nederlandsche missionarissen werkzaam in de missies mag het bisdom met eere tot zijn zonen en dochteren rekenen: 403 priesters (op 1336), 291 broeders (op 702), 573 zusters (op 1696) d.i. een derde gedeelte van het totaal: 1267 van de 3734.

Het Diocesaan Missiecomité van Haarlem hield Dinsdag 20 October ter gelegenheid van de Mittovos te Haarlem de Zesde Congresdag en herdacht daarbij tevens het 12½-jarig bestaan van het Comité. De drukbezochte vergadering (er waren bijna 200 priesters) welke werd bijgewoond door Z. H. Exc. de Bisschop Mgr. Aengenent, werd door Regent Wijtenburg geopend, die o.a. met kracht en klem aandrong op de versterking der parochiale organisatie van de Pausel. Genootschappen en in het bijzonder aanbeval een volijverige en wel-overlegde deelname aan de groote propaganda, welke door de Broederschap van den H. Geest bij gelegenheid van den Missie-

Zondag is georganiseerd. De Directeur van het pas-opgerichte „Katholiek Centraal Koloniaal Bureau" oud-prof. P. G. Groenen zette de bedoeling van deze nieuwe stichting uiteen en liet duidelijk zien, hoeveel het voorlichtings- en propaganda-werk van dit bureau belooft voor den groei der H. Kerk in onze koloniën. Pater Kuipers S.V.D. vertoonde de première van den film „Ria Rago" voor het bisdom Haarlem.

De vergadering werd ook bezocht door den ZeerEerw. heer E. Possoz Secr. van den Belgischen P.M.B. en door den ZeerEerw. heer J. Lowie, Secr. der Missie-werken in het bisdom Brugge.

Te voren was aan alle leden het Jaarverslag rondgezonden, dat een kort overzicht gaf van den groei der missie-actie in het bisdom sinds de oprichting van het Comité. Daarin kon o.a. worden gewezen op 20 groote missieweken: (Rotterdam, Amsterdam, Den Haag en Haarlem hielden er ieder twee) op den opbloei der Pauselijke Missiegenootschappen, op de bevordering der missienaaikransen, der medische missie-actie. Sinds 1929 was het ledental van den P.M.B. in het Haarlemsche weer flink vooruitgegaan; op 1 Oct. (twee maanden na de opgave van p. 111 en daardoor met medetelling der nieuwe priesters van 1931) telde de P.M.B. 676 seculiere priesters en 129 theologische studenten of te zamen 805 leden; daarenboven waren op dien datum bij het Centraal Secretariaat ingeschreven 325 reguliere priesters, wat het totale aantal op 1130 brengt. Onder de opgesomde acties verdient een bijzondere vermelding de inzameling voor „hongerend China," welke ruim f 8000.— opbracht. Van de Pauselijke Genootschappen gaf de Broederschap van den H. Geest een aanzienlijke vermindering te zien: sinds Juni 1929, daalde de opbrengst tot 71 duizend in 1930 en 64 duizend in 1931. De H. Kindsheid daarentegen kwam van 24.378 op 26.879; en S.P.L. van 63.700 op 67.900.

Deze cijfers illustreeren duidelijk hoe noodzakelijk vooral in het Haarlemsche Bisdom een uitbouw en verzorging der parochiale organisatie is.

GROOTERE MISSIEFEESTEN.

Dekenaten Cuyk en Boxmeer. — Van 27 Sept. tot en met 30 September werden alle parochies dezer beide dekenaten opgenomen in één groote missie-actie, welke haar centra had in de tentoonstellingen te Boxmeer, Cuyk en Grave. Daardoor werden 30 parochiën of openbare rectoraten met ruim 20.000 communicanten bereikt. Behalve godsdienstige oefeningen in de kerken voor jong en oud, werd ook gevraagd dat alle vier de missiedagen de geloovigen in den huiselijken kring 's avonds het Rozenhoedje zouden bidden voor de bekeering der heidenen. Natuurlijk werd in alle kerken gepreekt en gecollecteerd. Om echter de aandacht vooral te spannen op de tentoonstellingen werd het houden van lezingen niet bevorderd.

Deze dagen werden benut voor een grootsche en geestdriftige vergadering der zelatricen van de Pauselijke Genootschappen, waar kapelaan van der Wee den ijver prikkelde en praktisch leidde. Ook vergaderde de Federatie van Missienaaikringen, die thans 54 afdeelingen telt, en die terug mocht

STAND DER PAUSELIJKE GENOOTSCHAPPEN OP DE MISSIETENTOONSTELLING TE HAARLEM

„MITTOVOS"

Op de grootsche Mittovos hadden ook de Pauselijke Missiegenootschappen een groote en actieve stand ingericht, waarvan hierboven de afbeelding gegeven wordt. Het middenstuk werd gevormd door een schilderij van den kunstschilder Wesseling te Heemstede, voorstellende den missiepaus Pius XI vóór de Sint Pieter, het katholieke volk oproepend tot missieactie: „Steunt de Pauselijke Genootschappen."

Aan beide zijden was een standruimte ingericht, welke al de dagen der tentoonstelling werd bediend door een zestal dames, onder leiding van mevr. dr. J. van Schuijlenburch—van den Biesen en mevrouw A. Allard—van Steenhardt-Carré. Als bijzondere atractie stond links een automatische pop, die geregeld propagandabriefjes uitdeelde, en rechts een „kabouter" die nadrukkelijk de bladen van een boek omsloeg, waarop, kort maar krachtig, de plicht van allen, om deel te nemen aan de Pauselijke Genootschappen, werd uitgelegd. Beide „automaten" hadden schitterend succes! In de stands zelve waren een zestal stereoscopische kijkers ter beschikking met foto's, die op de drie Genootschappen betrekking hadden. Ook hingen daar portretten der beschermelingen van S.P.L. en een reproductie van de wereldkaart, waarop de plaatsen stonden aangegeven door Nederl. missionarissen bezet (zie Het Missiewerk XII, p. 78). Ten slotte werden aan de stands vlugschriften uitgedeeld en werd gelegenheid tot inschrijving gegeven.

De groote schilderij is, evenals een reeds bestaande triptiek, eigendom van den P. M. B. en **beschikbaar voor iedere volgende missietentoonstelling, die ze aanvraagt** bij Mgr. Th. M. P. Bekkers te Voorschoten. Deze is ook bereid alle gewenschte inlichtingen te geven.

zien op een vruchtbaar jaar. De cursus in de paramentiek heeft zeer zeker aan vele naaikringen veel nut gebracht.

De „Mittovos" te Haarlem gehouden van 10—25 October. Deze missieactie die 18 parochies omvatte van Haarlem en omstreken, strekte zich — zooals de datums aangeven — uit over een ongewoon langen duur : twee volle weken. Hier werd het voorbeeld van de „Hamat" (Den Haag) gevolgd, dat vele voordeelen geboden had : de eerste week was louter „Congresweek", de tweede week „Tentoonstellingsweek" ; daardoor werden eerstens de missionarissen minder vermoeid, en werd tweedens het publiek beter voorbereid op de tentoonstelling, wat vooral in een groote stad niet mag worden verzuimd. De schitterende uitslag bewees, dat dit goed gezien was.

Zoo begon dus de „Mittovos" op Zaterdag 10 Oct. met een plechtige ontvangst der missionarissen aan het station, in de stad en in de kathedraal; Zondags 11 Oct. preek en collecte in 18 kerken; 's avonds tooneelvoorstelling, de bekende „Drie Wijsheden van vader Wang!" Maandagmiddag begon de Congresweek met voordrachten voor de jeugd en voor volwassenen, o.w. enkele voor bijzondere klassen van personen (onderwijzers, medische missievrienden) ; voordrachten met en zonder lichtbeelden, ook al weer verdeeld over alle 18 parochies. Ook de sport leverde haar aandeel in de actie

Over de deelname aan deze voordrachten was men uiterst voldaan : verschillende van deze werden bijgewoond door Z.H. Ex. Mgr. Aengenent.

Zondag 18 October, Missie-Zondag, was de clou der feestelijkheden : Pontificale H. Mis in de kathedraal, Plechtige Hoogmissen in de andere kerken ; 's middags opening van de tentoonstelling, welke — wat de omvang betreft, — wellicht de grootste is, die in Nederland ooit gehouden werd. In het groote veilingsgebouw voor den Nederlandschen Bloembollenhandel, trof men eerst bij den prachtig versierden ingang het missiepostkantoor en de garderobe ; dan een Arabische woning bij een inzending van het Latijnsch Patriarchaat van Jeruzalem ; daarlangs kwam men in de groote expositie-zaal, waar aan weerszijden langs elke muur 13 groote stands, aan de 26 missioneerende priesterorden gelegenheid gaven hun missiën onder de aandacht der bezoekers te brengen. Deze twee rijen stands werden afgesloten door een grooten stand van de Pauselijke Missie-Genootschappen, waarvan de kunstschilder Wesseling te Heemstede een grootsch schilderstuk had gemaakt, voorstellende Paus Pius XI, die heel de wereld oproept tot de missieactie ; dit schilderstuk domineerde heel de immense zaal ; ter weerszijden waren twee stands ingericht, waar een zestal dames uit de beste standen de aandacht der bezoekers op de Pauselijke Genootschappen vestigden. Als middenstuk was in een groot bloemperk opgericht een groot beeld van het Goddelijk Hart, dat zegenend de handen opheft. Het midden der zaal was ingenomen door groote vitrines, waarin de prijzen der groote loterij waren uitgestald ; de hoofdprijs was door Z. H. den Paus geschonken.

Op deze werkelijk overweldigende zaal, volgde nog een tweede, ingericht voor de Missienaaikransen, voor het St. Melaniawerk en voor het huisvlijtwerk der patronaten en jeugdvereenigingen. Hier vond ook het vica-

riaat Noorwegen een onderdak. Als middenstuk prijkte een maquette van een Chineesch dorp.

Daarachter volgde een gelegenheid om te rusten: wat waarlijk niet overbodig was. Boven was het groote veilingslokaal ingericht als bazar ten bate der missie. En buiten op het ruime parkeerterrein vond men nog een groot paviljoen voor de Medische Missieactie. Het geheel was een exempel van organisatie.

Bijzonder mag de aandacht gevestigd worden op een extra-actie tot uitbreiding van het ledental der Pauselijke Genootschappen, welke reeds in de maand Juni was opgezet, en waarbij verschillende prijzen werden uitgeloofd voor de zelatricen, die de meeste leden aanbrachten. De hoofdprijs daarvoor was geschonken door Z.E. Kard. van Rossum.

Moge deze grootsch opgezette, heerlijk geslaagde actie blijvende vrucht dragen.

VERSCHILLENDE BERICHTEN.

Genootschap der H. Kindsheid. Het Bestuur der Stichting ten bate van het Genootschap der H. Kindsheid heeft zich opnieuw gevormd ; het bestaat thans uit: Mgr. J. M. van Oers, Vicaris-Generaal te Breda, Directeur; Mgr. A. Huurdeman, Vicaris-Generaal te Utrecht; Pastoor Th. Winkelman te Amsterdam ; A. Vingerhoets, rector Tilburg, leden, Dr. G. Lemmens, prof. Roermond, Secretaris-Penningmeester.

Alle deze Hoogeerw. en Zeereerw. Heeren zijn Diocesaan Directeuren v. h. Gen. der H. Kindsheid in hun respectieve bisdommen.

Het Sint-Melaniawerk vierde in September het tienjarig bestaan met een feestvergadering te Nijmegen, waar prof. Brom een feestrede uitsprak, Dir. P. Groenen complimenteerde namens de I.M.V. en zoowel de P.M.B. als de ,,koloniale'' Missionarissen blijken van belangstelling gaven.

Met dankbaarheid en voldoening mag dit leeken apostolaat, dat zoowel hier in het land als in onze Oost op een prachtigen staat van dienst kan wijzen, op deze twee lustra terugzien. De jaarverslagen door het ijverige bestuur gepubliceerd getuigen van veel *persoonlijk* werk der leden : scholen, wijkverpleging, contact met de inlandsche vrouw zijn de groote punten waarop de actie zich met toenemend succes concentreert.

Over de viering van dit tweede lustrum viel als een donkere schaduw de dood van mevrouw van Arcken-Couvreur, die eerst in Indië, maar wel allermeest hier, als leidster van het Secretariaat, samen met haar man den heer van Arcken, de groote stuwkracht voor het succes van dit werk is geweest. Moge God haar loonen in den hemel, en het S.M.W. hier verderen wasdom schenken.

Onze Mail. — Onder deze rubriek meenen wij ook te moeten wijzen op de verschijning van een nieuw veertiendaagsch tijdschrift, uitgegeven door het K.I.B. te 's-Gravenhage, dat de goede diensten van de jaarlijksche ,,Gids voor Katholieken, die naar Indië gaan of daaruit terugkeeren'',

tracht uit te breiden. Op dit terrein kan zeker nog meer gedaan worden en dit meerdere is aan het K.I.B. wel toevertrouwd. En daar het voor den missioneering van onze koloniën van zeer groot belang is, dat de katholieken die „uitkomen" niet alleen degelijk katholiek, maar ook goed geinformeerd zijn, begroeten wij ook in dit tijdschrift het nieuwe periodiek als een nieuw en deugdelijk hulpmiddel voor de groote en goede zaak. Floreat!

Het adres van Redactie en Administratie is: P. J. F. J. Schnebbelié, Dir. K.I.B., De Carpentierstraat 153, 's-Gravenhage. Abonnementsprijs f 3.50 per jaar.

FRANKRIJK.

Het is ongetwijfeld een vruchtbare gedachte geweest, het *eerste nationaal* **Congres van den Priestermissiebond** *in Frankrijk* (10—13 Aug. 1931) te doen samenvallen met de koloniale tentoonstelling te Parijs. Heeft deze omstandigheid meegewerkt om zoo talrijke leden van genoemden bond naar de Fransche hoofdstad te lokken, voor een niet gering gedeelte ook dankt dit nationaal congres zijn schitterend verloop aan de intense voorbereiding en keurige leiding van Mgr. Olichon, nationaal directeur van den Franschen P.M.B. Letterlijk aan alles had deze geboren organisator gedacht en dat wil wat zeggen voor een driedaagsche bijeenkomst van ongeveer 1500 priesters en seminaristen. Noch de regeling der vergaderingen, noch de verzorging, noch het vervoer, noch het logies van zooveel personen lieten iets te wenschen over.

Ook enkele buitenlandsche gasten werden met name verwelkomd: uit België, Mgr. de Trannoy en de eerw. heeren Possoz en Lowie; uit Nederland, Mgr. Bekkers en prof. Mulders.

Laatstgenoemde heeft zelfs de gelegenheid gehad *het ontstaan, den groei en de resultaten van den Nederlandschen P.M.B.* derwijze te schetsen, dat ons kleine land aller bewondering, misschien zelfs sommiger naijver wekte. Door gunstige omstandigheden kon deze voordracht worden gehouden in de plechtige slotvergadering, waar ± 1400 priesters uit alle streken van Frankrijk aanwezig waren en waar Z. Em. Kard. Verdier, aartsbisschop van Parijs, voorzat, omringd door Z. Exc. Mgr. Maglione, pauselijk nuntius te Parijs, maarschalk Lyautey, den organisator der koloniale tentoonstelling, en een dertigtal bisschoppen en prelaten, zoodat „La Croix" niet overdreef, toen zij schreef: „La séance de clôture du premier congrès national de l'Union missionnaire du Clergé de France a été triomphale."

We wachten op het verschijnen van het verslagboek om iets te zeggen van de verschillende voordrachten, die op het congres zijn gehouden; hier volstaan we met de vermelding, dat zij over het algemeen op hoog peil stonden, hetgeen tevoren gewaarborgd was door namen als George Goyau, Père Charles, Mgr. de Guébriant e.a.

Terecht mocht de sympathieke Kardinaal-Aartsbisschop van Parijs aan het einde uiting geven aan zijn voldoening over het welslagen van dit missiecongres en aan zijn verwachting, dat het rijke vruchten zou dragen.

Bij de opening van het *missie-paviljoen op de* **koloniale tentoonstelling** *te Parijs* heeft de Fransche Minister van Koloniën, M. Reynaud, een woord gesproken, dat in vervulling schijnt te zijn gegaan : „Men zal uit alle werelddeelen deze bewonderenswaardige tentoonstelling, die maarschalk Lyautey heeft geschapen, komen bezichtigen ; men zal er de ontzaglijke tempels van Azië en de buitengewone paleizen van Afrika bewonderen; maar hen, die iets van de geschiedenis kennen, zal de grootste ontroering *hier* aangrijpen."

Inderdaad heeft het missiepaviljoen zijn doel bereikt door aan ontelbaarvelen te openbaren, wat de Kerk in de Fransche koloniën op het gebied van godsdienst en beschaving heeft tot stand gebracht. Het heeft zulks gedaan door zijn doelmatige inrichting, duidelijke voorstelling en kunstzinnige versiering. Beelden, schilderingen, opschriften, graphieken, maquetttes, diorama's en nog zooveel meer werkte tezamen om den bezoeker de waarheid in te prenten, dat de missionaris bij de kolonisatie voor het duurzaamste en vruchtbaarste element zorgt, zonder hetwelk de stoffelijke vooruitgang van weinig waarde zou blijven. Wij begrijpen dan ook, dat maarschalk Lyautey, die op Madagaskar en in Marokko het werk der missionarissen had leeren waardeeren, kon getuigen : „De internationale koloniale tentoonstelling zou zonder de missie niet alleen onvolledig zijn geweest, maar zij zou haar schoonste bloem hebben gemist, als het missiepaviljoen hadde ontbroken."

Het deed ook goed te zien, dat in het herbouwde **Nederlandsch paviljoen** de katholieke missiën, wellicht beter dan elders, uitkwamen als een weldadige kracht voor de ontwikkeling des volks. Al was *de inzending, door onze Indische Missievereeniging verzorgd* in het oorspronkelijke paviljoen grootscher en daardoor ook meer instructief, ook de huidige kleinere verlichte kaarten van Nederlandsch Oost-Indië en van Curaçao, geplaatst te midden van zoovele andere relief-kaarten, diorama's en andere vormen van belichting der sociale, cultureele en economische ontwikkeling van „Ons Rijk buiten Europa", deden toch goed uitkomen, dat in onze koloniale samenleving de Kerk een arbeid van hooge beteekenis doet. Ook in de koloniale afdeelingen van andere landen vindt men sporen van den arbeid der missionarissen ; doch met een zekere trots mogen wij zeggen, dat hun werk zich niet zóó aandiende als één algemeene beschavingsfactor gelijk deze inzending dit doet in ons Nederlandsch paviljoen. De correspondent van het Fidesagentschap der Propaganda te Rome bevestigt deze opvatting, als hij na de beschrijving van het Fransche missiepaviljoen wel hier en daar in de verschillende paviljoenen „des choses missionnaires" ontdekt, maar alleen van ons paviljoen getuigt (Ag. Fides. No. 279 : 3-9-31) : „Et dans le grand édifice des Indes Orientales Hollandaises, qui, détruit par un incendie, est ressuscité presque magiquement en quelques semaines, les Missions sont reconnues *comme un élément dans la vie du peuple* (cursiveering van ons, Red. H.M.).

De bescheiden voldoening, dat ons koloniaal paviljoen de beteekenis der missie niet ignoreert, en de erkenning dat het groote Fransche missiepaviljoen verdienstelijk de aandacht vestigt op een weldadige missiewerkzaamheid van eeuwen, mag ons toch niet de oogen doen sluiten voor het feit, dat deze waarlijk grootsche tentoonstelling, trots eenige mooie woorden van zijn organisators, en trots een reeks religieuse plechtigheden, de ontkerstening der wereld en het feit dat het ,,eenig noodige" voor de koloniale machten toch feitelijk maar een bijzaak is, al te duidelijk demonstreert. Dat de Fides-correspondent bescheiden getuigt ,,Nous devons avoir une juste appréciation de l'opportunité qui a été gentiment offerte aux missionnaires de faire connaître leur apostolat" neemt niet weg, dat zijn voorafgaande opmerking over de verschillende secties der tentoonstelling schrijnend waar is : ,,Dans ces sections toutefois, quiconque est au courant des choses, se laisse plus fréquemment impressionner de ce qu'il n'y ait pas une reconnaissance proportionnée aux faits, que de l'abondance des hommages rendus à l'oeuvre des Missionnaires. Evidemment on ne peut dire que le visiteur de l'Exposition de Paris reçoive une impression exagéree de la place qu'occupe le missionnaire dans l'horizon colonial."

Het is goed ook van deze zijde de Parijsche Koloniale Tentoonstelling te beschouwen.

BELGIË.

Ook de *negende* **missiologische week** *van Leuven* (27—30 Aug. 1931) is een succes geworden door het samentreffen van zooveel missionarissen, door de leergierigheid van zooveel belangstellenden, door het gewicht van zooveel besprekingen. Als algemeen onderwerp had men gekozen : het behoud des geloofs bij de bekeerden. Verschillende middelen werden hiertoe aanbevolen, o.a. het organiseeren van bedevaarten (China), het preeken van volksmissies en retraiten (Congo), de veelvuldige en actieve deelname aan de liturgische plechtigheden, het huisbezoek enz.

ZWITSERLAND.

Het volgend *internationaal* **academisch missiecongres** zal op het einde van Juli 1932 gehouden worden te Fribourg in Zw. De studenten-missieclub aan de Alma Mater Friburgensis en het missiesecretariaat van de Pax Romana zijn met de voorbereidende werkzaamheden belast.

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES

MISSIEPERSONEEL

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Vertrokken :			
Z. H. Exc. Mgr. D. J. Theelen..	C. P.	14 Sept. '31	Nicopolis (Bulgarije)
Z. H. Exc. Mgr. E. Lebouille, Coadjutor v/d Apost. Vicaris (3e keer)	C. M.	15 Sept. '31	Yunpingfu
E. H. P. Mewiss en H. van Musch	„	30 Aug. '31	„
E. H. P. Franssen (3e keer)....	„	15 Sept. '31	Perzië
E. H. Th. Veerman en J. Zwarthoed........................	„	1 Oct. '31	Brazilië
E. H. G. van Bakel	„	1 Oct. '31	Soerabaya
E. H. A. Smits (2e keer)	„	14 Nov. '31	Nanchang
E. H. J. Theunissen (2e keer)..	„	14 „ '31	Yukiang (China)
Prs. J. de Rooy, H. v. d. Leeuw, C. Bouchier, W. Samuels en W. Tunn [1])	S. M. A.	Oct. '31	Goudkust (Afrika)
Pr. A. Smetsers	„	„ '31	Beneden Volta
Pr. J. Tubbing (2e keer)	M. S. C.	2 Aug. '31	Ned. N. Guinea
Prs. Adr. Steyger en Alph. van Baest......................	„	15 Sept. '31	Philipijnen
Prs. P. Koop en Alb. Brandts..	„	16 „ '31	Brazilië
Pr. G. Baptist................	„	18 „ '31	Batavia
Prs. B. Kockelkoren en J. Burger	„	18 „ '31	„
Prs. W. Dekkers en J. v. d. Bergh	„	18 „ '31	Celebes
Prs. W. Thieman en J. Verschueren en *Brs.* C. Beyer (3e keer) en J. Tops	„	18 „ '31	Ned. N. Guinea
Pr. M. Pover (3e keer) en *Br.* A. Roosen (3e keer)............	M. S. C.	21 Oct. '31	Brazilië
Pr. Jos Snackers..............	Soc. Vr. Miss. Parijs	Sept. '31	Malakka

[1]) Met hen vertrekt de H. E. P. H. Paulissen, Provinciaal, op visitatiereis.

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
H. E. *Pr.* A. van Kalken, Sup. Miss. (3e keer) en *Prs.* Jer. Awick (2e keer) en L. Weve (2e keer)	S. J.	7 Aug. '31	Batavia
Pr. A. Busch en de fraters G. Boumans, L. Ingen Housz, N. Christen, Th. Holthuizen en C. Looymans.	,,	21 Aug. '31	Batavia
Pr. Adr. Olsthoorn en *Br.* Veronus Mollemans.............	C. S. Sp.	28 Sept. '31	Loango
Prs. Jos. Janssen, Herm. Bonnier	Montfortanen	20 Sept. '31	Shiré (Afrika)
Prs. Theod. Wilshaus (3e keer) en Jos Geurts (3e keer)........	,,	25 Oct. '31	Haïti
Prs. Piet Eken en Eng. Wevers	,,	17 Nov. '31	Mozambique
Pr. Jos. Dreesen (4e keer)	,,	Oct. '31	Ysland
Pr. P. van Uden (2e keer) en Br. Joan. Rutten	Scheutisten	Sept. '31	Congo
Pr. M. van Oss..............	Scheutisten	,, '31	Pep'ing
Prs. Laur. Teepe en Seraph. v. d. Kun	O. F. M.	29 Aug. '31	Batavia
Prs. Gabr. Kuipers (2e keer) en Hyac. Fortuin..............	,,	9 Sept '31	Luanfu (China)
H. E. P. Paulus Stein, Comm. Prov. en de *Prs.* Gam. van Emmerik, Rog. Hoogma, alsmede de fraters Troph. van Kesteren, Hel. van Koppen, Clem. Liefrink, Rod. Verkoyen, Ildeph. Wouters en de *Brs.* Theoph. Pey, Mod. Geelen en Ant. de Groot..	,,	30 Sept. '31	Braziliё
Prs. Rom. Bylhout, Avert. Albers en *Br.* Cal. Tops	O. Carm.	Aug. '31	Malang (Java)
Pr. Ger. Groot	S. V. D.	Aug. '31	Japan
Pr. C. van Baar	,,	Sept. '31	Austr. N. Guin.
Pr. P. van Oirschot	,,	4 Sept. '31	Sinkiang
Prs. J. v. d. Heyden, A. v. d. Hogen, H. Somhorst, J. Tol en de *Brs.* W. Thuis en W. Grobben	,,	14 Sept. '31	Flores
Pr. Henri de Kruif (1e keer) ..	Salesiaan	11 Oct. '31	Miyazaki
Prs. Ant. Welling, Jan Clifford. Henri v. Lunzen en Gov, Roozen	,,	Oct. '31	Hongkong

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Prs. Leo Jaspers, Petrus van Heeze	Salesiaan	Oct. '31	Patagonie
Pr. Jan Elsakkers...........	,,	Oct. '31	Columbia
Pr. W. van Rooy (2e keer) en *Br.* H. v. d. Aa (3e keer)....	Kruisheeren	Aug. '31	Minnesota (U.S.A.)
Br. Alexis J. van Duynhoven..	C. P.	10 Aug. '31	Nicopolis
Frs. S. Staats, M. Nabben en L. Onderwater	Mill Hill	7 Oct. '31	Buea (Kameroun)
Frs. M. v. d. Bosch en Th. Bijnen	,,	8 Oct. '31	Kavirondo
Frs. Th. v. d. Ven en P. Versteegen	,,	8 ,, '31	Boven-Nijl
Frs. M. Boonen (2e keer) en H. van Amstel	,,	31 ,, '31	Philipijnen
Frs. J. Boon, G. Hoogland, F. Groeliker en P. v. d. Valk....	,,	31 ,, '31	Nellore
H. E. *Pr.* H. J. D. van Oort (2e keer), Pro-prefect en *Pr.* Jos. Kuypers en *Br.* Gerlachus Timmermans.	S. C. J.	9 Sept. '31	Benkoelen (Sumatra)
Prs. J. Hermelink en J. v. Houtert	,,	16 ,, '31	Brazilië
Pr. G. Trossel (2e keer)	,,	21 Oct. '31	Brazilië
Prs. Lamb. Verrijt, Ambr. Smits en Clemens Baltus.........	Picpus	Sept. '31	Brazilië
Pr. Joannes Allard en *Br.* Pacomius Heuver	,,	Sept. '31	Banka en Billiton
Prs. W. Voorbaak en K. Klinkhamer	C. ss. R.	13 Oct. '31	Suriname
E. H. dr. G. R. V. Gorissen....	Saec.	Sept. '31	Noorwegen
Br. Faustinus J. Stoverink....	W. P.	9 Sept. '31	Bamako
Pr. Willem Sars en *Br.* Canut Chr. Balemans.............	,,	18 ,, '31	Urundi
Pr. Joh. Kok	,,	18 ,, '31	Nyassa
Pr. Floris Klerk en *Br.* Christiaan A. Schoenmakers............	,,	18 ,, '31	Ruanda
Pr. Willem Ummels	,,	18 ,, '31	Tabora
Pr. Petrus van Spaandonk en *Br.* Arnaud J. v. Helvert....	,,	18 ,, 31'	Uganda
Br. Alfred J. van Dartel	,,	18 ,, 31'	Bukoba
Br. Constantinus M. Hillebrans..	,,	18 ,, '31	Uagadugu
Pr. August van Hoek	,,	2 Oct. '31	Tabora
Pr. Frans Vogels	W. P.	2 Oct. '31	Urundi
Pr. Adrianus v. d. Meer en *Brs.* Wilfried F. de Kok en Colletus J. Langelaan	,,	2 Oct. '31	Mwanza

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Brs. Engelbertus v. d. Voort (2e keer), Valens Vergouwen, Bavo Sneekes en Alexander Kleef. .	Brs. van Oudenbosch	Aug. '31	Java
Br. Cyrillus Schalken (3e keer). .	„	17 Sept. '31	Java
Brs. Aquino van Reeken, Regidius Sanders en Reinoud Tünnissen	Brs. O. O. Maastricht	24 Aug. '31	Java
Brs. Canisius H. v. d. Ven (2e keer), Longinus A. van Spreeuwel (2e keer), Cornelis W. Diepstraten en Hilarion W. Schets	Brs. van Huybergen	25 Sept. '21	Borneo
Frs. M. Willibrordo H. Vos en M. Vincentius Th. v. d. Waarden[1])	Fraters v. Utrecht	18 Sept. '31	Malang (Java)
Brs. Ulpianus Verouden en Chromatius Galjée	Brs. van Dongen	2 Oct. '31	Batavia
Brs. Dimesius H. van Vilsteren, Nicasius van Gerwen, Berthold H. v. d. Broek, Libertius J. Goossens en Minerius J. Timmermans.	Brs. Eikenb. Eindhoven	Sept. '31	Java
Brs. Aurelianus Vinken (2e keer) en Inigo Smeulders (1e keer). .	Fraters van Tilburg	13 Oct. '31	Suriname
Frs. Pacomius Klokgieters en Ennodius Tuytelaars	„	23 Oct. '31	Padang
Frs. Geroldus Smulders en Martinio Fritschy	„	23 „ '31	Celebes
Zrs. M. Alacoque, M. de Klerk en M. Godeliva M. de Blok	Drs. v. O.L.V. v. h. H. Hart	18 Sept. '31	Batavia
Zrs. M. Angelina 't Hoen, M. Clara Mentink en M. Hildegarde Drukker	Dom. H. Fam. Neerbosch	18 Sept. '31	„
Mère Xaveriana Gelsing, *Zrs.* Margaretha Joh. Groot, Engelberta Artsen en Elisabethie Ernste.	Zrs. J. M. J. Mariënburg	17 Sept. '31	Celebes
Zr. Vincenzo Pauw.	„	17 „ '31	Makassar
Zr. Guntram R. M. Vene	Zrs. H. Car.		
Zrs. Bertilla A. M. Vernooy en	Borr. Maastr.	16 „ '31	Benkoelen
Thecla A. H. M. Mulder	„	16 „ '31	Batavia
Zrs. Leocrisia P. Hennigfeld en Josephie J. M. C. Nyenhuis. .	„	16 „ '31	Noorwegen

[1]) Met hen gaat de Algem. Overste Frater M. Andreas op visitatiereis.

Persoonsnamen	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Zrs. M. Theodora W. J. M. Dullaert	Francisc. v. Mill Hill	8 Oct. '31	Kavirondo
Zrs. Angela Chamuleau, Veronica Verhaar en Julia Jenzmionka	Zrs. H. Hart Moerdijk	28 Aug. '31	Finland
Zrs. Agneta C. J. Molenkamp, Barnabee A. C. In 't Groen, Cornelie D. W. Hertogh en M. Helène A. M. Kompier......	,,	9 Sept. '31	Benkoelen
Zrs. Damasia v. d. List, Materna van Loenhout, Susanna Bergmans en Heriberta Compier..	Gasthuis-zusters Breda	11 Sept. '31	Curaçao
Zr. M. Sebastiana H. M. Zijlmans	Zrs. v. Asten	24 Juli '31	Noorwegen
Zrs. Catharina A. Klerks en Isfrida M. Walraven..........	Franc. St. Elis Breda	22 Oct. '31	Padang
Zr. Jean Gualbert	Witte zusters	4 Sept. '31	Algiers
Zrs. Emmanuella Chr. van Gendt en Félicien G. Moons	,,	18 ,, '31	Mangou (Afrika)
Zrs. Bonifacia Th. Popma en Hermina J. Hendriks........	,,	18 ,, '31	Mombaza (,,)
Zrs. Ancilla M. D. de Vries....	,,	18 ,, '31	Karéma, (,,)
Zrs. Reinildis Joh. Michielsen, Berna Ma. Cornelissen en Raimunda Corn. van Bremen ..	Dien. H. Geest Baexem	5 Aug. '31	Kl. Soenda eilanden
Zrs. M. Johanna J. Kloosterman en M. Roberta B. H. M. Sieverding [1])	Arme Zrs. Godd. Kind Amsterdam	17 Sept. '31	Bangka
Mère Vice Prov. Emmanuel Koch *Mère* Prieure Hedwig Schultes, *Mère* Marcella van Dijk, *Mère* Clotilde Pieterse en *Zr.* Ursule Bodewes	Ursulinen Rom. Unie	30 Oct. '31	Batavia
Mère Simone Sarolea..........	,,	20 Oct. '31	Zuid Afrika
Zrs. Adelberta M. W. H. Bertjens, Anastasie J. de Bont en Julienne G. W. M. de Bruyn ..	Kl. Zrs. v. d. H. Jozef Heerlen	9 Sept. '31	Luanfu
Zrs. M. Heriberta A. M. Hullegie, M. Augustinus P. de Groot, M. Ignatius A. M. E. Pril, M. Hermandina Th. G. Hendriks en M. Theodorina J. W. Bakker	Zrs. O. L. Vr. Amersfoort	28 Aug. '31	Malang
Zrs. Andrea van de Laak, Henriette Auerbach en Amelia Kerkhofs.	Drs. v. Liefde v. d. H. Vinc	24 Oct. '31	Soerabaia

[1]) Met hen vertrok de Algemeene Overste op visitatiereis.

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Zrs. Aldegonda W. v. Rixtel, Bertine G. v. Beek, Bertina R. Jansen, M. Ursula M. Weel (1e keer)	O. L. Vr. der Apostelen	26 Sept. '31	Nijl-Delta
Zrs. Jeanne de Rijk, Magda van Schie en Marie Stolwijk (postulanten)..................	St. Franc. Xav. Zusters	Sept '31	Noorwegen
Mej. dr. Louise Veldhuis en Mej. Fides Rammers	Vrouwen van Nazareth	11 Oct. '31	Batavia
Teruggekeerd :			
Z. H. Exc. Mgr. C. Jurgens, Bisschop v. Tuguegarao	Scheut	Nov. '31	Philipijnen
E. H. J. Wolters	C. M.	Nov. '31	Soerabaia
Pr. A. J. J. Schoonen	S. M. A.	23 Sept. '31	Goudkust
Pr. M. Pover en Br. A. Roosen	M. S. C.	16 Mei '31	Brazilië
Prs. J. Vrakking, M. Fransen en *Br.* A. van Dam	,,	8 Juni '31	Philipijnen
Pr. C. Lucas	S. J.	25 Juli '31	Batavia
Pr. X. Uitewael..............	Montfortaan	Aug. '31	Shiré
Pr. Leon. Joosten [1])	Scheutist	Sept. '31	Jehol (Mongolie)
Pr. Fr. Joosten	,,	Sept. '31	Siwantze ,,
Brs. Arnold Houben en Jos. Verhoeven.....................	,,	Sept. '31	Philipijnen
Pr. J. Keyzers, *Br.* J. Maes...	Kruisheeren	Aug. '31	Minnesota
Pr. J. Rijnja	,,	18 Oct. '31	Bondo
E. H. H. J. v. d. Velden en A. van Vlugt	Saec.	Oct. '31	Noorwegen
Fr. P. Ham..................	Mill Hill	31 Juli '31	Buea
Fr. B. v. d. Seyp	,,	31 Aug. '31	Basankusu
Pr. A. van Megen............	Picpus	Sept. '31	Cook-eilanden
Pr. Chr. Peters	O. Cistr.	Aug. '31	Brazilië
Brs. Eust. Eyck, Ivo Tops, Wiro Verhoeven en Ger. Mandigers	Brs. O. O. Maastricht	17 Oct. '31	Batavia
Fr. M. Chrysostomus A. van Zijl	Fr. v. Utrecht	17 Sept. '31	Malang
Zr. Rogata M. C. Dirken......	St. Car. Borr. Maastricht	24 Juli '31	Noorwegen
Zr. M. Theonilla Meertz	Kostb. Bloed	Sept. '31	Belg., Congo
Zr. M. Carola de Roy van Zuydewijn......................	Ursulinen Rom. Unie	Aug. '31	Batavia
Mère Prieure Hedwig Schultes en *Mère* Josepha Börger........	Vught	Sept. '31	Batavia

[1]) Deze is intusschen benoemd tot leeraar i.h. Chineesch aan het studiehuis te Nijmegen.

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Overleden :			
H. E. *Fr.* G. van Dijk, Sup. Miss. geb. 16-9-1872, Missie 1895..	Mill Hill	16 Juli '31	NieuwZeeland
Fr. J. Mertens, overleden te Zevenaar, geb. 17-7-1869, missie 1896—1909.	„	20 Aug. '31	Boven Nijl
Pr. W. C. M. Ummels pr. 1931, missie sinds 30 Aug. 1931....	W. P.	26 Oct. '31	Tabora
Br. Christ. B. Th. Pommer, geb. 6-3-1893, Missie 31-8-1929 ..	Brs. O.L.V. Voorhout	16 Sept. '31	Jung-ping-fu
Fr. Ladislaus van Bladel, na 43 jaren missie overl. te Tilburg	Fr. v. Tilburg	21 Oct. '31	Curaçao
Zrs. M. Liguori Thome, M. Acuta Maier en M. Maura Schmidt..	Zrs. v. h. Kostb. Bloed	Aug. '31	Zuid-Afrika
Mère Maria v. h. H. Kruis, ruim 40 jaar in de missie	Francisc. v. Mill Hill	Aug. '31	Eng. Borneo
Zr. M. Wilhelmina Kousbroek..	Gasth.ZrsBreda	31 Juli '31	Curaçao
Zr. M. Regia Flooren, geboren 1873, Missie 15-8-1903	„	12 Aug. '31	Curaçao
Mère Dorothea, supérieure	Witte Zusters	26 Juli '31	Oeganda
Zr. M. Wulfrana G. J. Wallerbosch, Missie 1881—1926, overleden te Roosendaal	Francisc. v. Roosendaal	2 Juli '31	Curaçao
Mère Dominica Portmans......	Ursulinen U. R.	Aug. '31	Soerabaia

VERSCHILLENDE GEGEVENS.

223 Missionarissen in drie maanden. — Volgens bovenstaande lijst zijn er gedurende de drie maanden Augustus, September en October vertrokken 100 priestermissionarissen, 60 broeders en 63 zusters, totaal 223. 80 % van deze vertrokken voor de *eerste* maal.

Paters Minderbroeders-Franciscanen. — Tot Provinciaal is gekozen de Hoogeerw. Pater Honoratius Caminada, tot dusver directeur van het Missiehuis St. Franc. Solanus te Sittard en bestuurslid van den Nederlandschen Priester-Missiebond.

Paters v. d. H. Geest. — De Congregatie van de Paters van den H. Geest heeft den Nederlandschen tak, waarvan de eerste nederzetting in 1904 te Weert gesticht werd, thans tot een zelfstandige provincie verheven. Tot eersten provinciaal werd benoemd de Hoog-Eerw. pater Bernardus Hilhorst, geboortig uit Amsterdam.

Het aantal provincies, die geen ander doel hebben dan werving en opleiding van aspirant-missionarissen voor de 31 missiegebieden der Congregatie, is zoodoende tot negen gestegen. Buiten Nederland vinden wij de Congregatie thans gevestigd in Frankrijk, Duitschland, België, Engeland, Ierland, Polen,

Portugal en Vereenigde Staten, terwijl ook Rome, Freiburg (Zw.) en St. Alexandre le Catineau (Canada) afzonderlijke studiehuizen dezer paters hebben. Het totaal aspiranten bedroeg bij den aanvang van vorig schooljaar 2.908.

Mgr. Jos. Hoogers, van de Congregatie van Scheut, heeft om gezondheidsredenen ontslag gevraagd als Apostolisch Prefect van Tatung. (In het Nov. nummer van den 12e jrg. is reeds het ontslag vermeld van Z. H. Exc. Mgr. G. Frederix als Apost. Vicaris van Ningsia).

Missionarissen v. d. H. Familie. — Met volle instemming van de H. Congregatie de Propaganda Fide, zullen de Missionarissen van de H. Familie zich in Januari 1932 gaan vestigen op Midden-Java, in het Vicariaat van Z. H. Exc. Mgr. van Velsen S.J. Als voorloopige werkkring is hun opgedragen de parochie Bankong, te Semarang, met de Residentie Koehoes en het Regentschap Pati als terrein voor dienstreizen.

Nieuwe Missioneerende Congregaties.

Dochters der Liefde v. d. H. Vincentius. — Deze Congregatie, waarvan het provinciale moederhuis te Tilburg, Paduaplein 33, gevestigd is, zal zich in Soerabaia belasten met het werk der Don Bosco Stichting (de verzorging der verwaarloosde jeugd). Voorloopig zijn hiervoor drie zusters uitgezonden.

Zusters Dominicanessen v. d. H. Familie. — Deze Congregatie waarvan het Moederhuis in Neerbosch gevestigd is, strekt hare werkkring nu ook tot Nederl. Indië uit en gaat zich op Midden-Java vestigen, in een der staties der Missionarissen v. h. H. Hart.

De Broeders van Liefde, die hun moederhuis hebben te Gent, maar voor Nederland een Juvenaat onderhouden te Eindhoven, (Eikenburg), waar Nederlanders zich kunnen aansluiten, hebben naast hun werkkring in Nederland te Venray en Noordwijkerhout (krankzinnigenverpl.) en te Tilburg en Kaatsheuvel (lager onderw.) ook een nieuwe onderwijs-statie aanvaard op Java in het Vicariaat Batavia, te Poerwokerto, dat bediend wordt door de Missionarissen van het H. Hart. De eerste zes Broeders zijn vertrokken.

Zusters Dominicanessen van New Castle (Natal). — Deze Congregatie, welke vroeger haar moederhuis had te New Castle in Natal, telt onder haar leden voornamelijk Iersche, dan Duitsche, Poolsche en Nederlandsche Zusters. Van de ongeveer 200 leden zijn er 15 van Nederlandsche afkomst. De Congregatie zorgt hoofdzakelijk voor onderwijs in Natal en Transvaal, zoowel voor blanken als voor inboorlingen ; ook heeft zij dag- en kostscholen voor de arme katholieke bevolking in Engeland, bijzonder in de voorsteden van Londen. De omgangstaal is Engelsch. De Zusters bidden allen het Dominicaansch koorgebed. Het moederhuis en noviciaat is tegenwoordig te Rome, Villa Rosa, Via Terme Deciane, Aventino, Rome (147) ; ook te Londen is een noviciaat, n.l. Rosary Priory, Bushey Heath, Londen (W.).

De Zusters verzochten ons de aandacht van Nederlandsche meisjes, die roeping voelen voor het missieleven onder de negers, op haar te vestigen. Hetgeen wij langs dezen weg doen. Men kan aan de beide genoemde adressen nadere inlichtingen vragen in het Nederlandsch.

BOEKBESPREKING

Catechismus picturatus seu imagines ad Em. Card. Petri Gasparri Catechismum neo-communicantium pro pueris et ethnicis.

Katechismus in platen. III De Schepping. — VIII De H. Eucharistie. Uitg. Firma E. Lombaerts, Deurne bij Antwerpen.

Een Nederlandsch priester, wiens bescheidenheid schuil gaat onder anonymiteit, heeft zich tot taak gesteld den katechismus, dien Z. Em. Kard. Gasparri uitgaf voor de Eerste-Communicanten, met treffend plaatwerk te illustreeren.

Een kleine Latijnsche brochure, getiteld : *Catechismus picturatus*, die zoowel den geest als het hart van den Sch. alle eer aandoet, geeft de beweegredenen, waarom en zet de wijze uiteen, waarop die taak werd ondernomen en vervuld. Zonder moeite zal men zich gewonnen geven door het boeiend betoog en des te hooger den ontzaglijken arbeid leeren schatten, die het ontwerpen der afzonderlijke afbeeldingen heeft gevorderd. Ook de technische uitvoering hiervan mag aanspraak maken op groote waardeering. Door het natuurlijk en levendig uitdrukken der bij iedere plaat passende gevoelens, en door een sfeer van geloof en innigen eerbied, die alles omgeeft, bewijst de teekenaar ontegenzeggelijk een groot kunstenaar te zijn.

Tot dusver verschenen twee van de tien ontworpen platen (42 × 27 c.M.), die telkens 9 uitknipbare afbeeldingen (14 × 9 c.M.) bevatten ; zij hebben betrekking op de Schepping en op de H. Eucharistie. De bedoeling is, dat ieder kind die afbeeldingen met onderschrift voor zich krijgt, om ze aldus gemakkelijker op zich te laten inwerken. Wij twijfelen niet, of deze „*katechismus in platen*", die zoo spoedig mogelijk zal worden voltooid, zal veel nut stichten en zijn weg over de wereld vinden.

Over de wereld : want het feit, dat het onderschrift bij de plaatjes (vragen en antwoorden uit Gasparri's katechismus) in het Nederlandsch, Fransch, Duitsch, Engelsch of Italiaansch verkrijgbaar werd gesteld, wettigt de hoop, dat deze platen ook buiten de enge landsgrenzen verspreid zullen worden en ook in de heidensche gewesten goede diensten zullen kunnen bewijzen, daar zij alle waarheden van den katechismus uitdrukken in eene voor alle volken, alsook voor analfabeten, verstaanbare taal, nl. de taal van duidelijk-sprekende beelden, en voor de inlandsche catechisten een niet te onderschatten hulpmiddel zijn om datgene, wat zij in de lessen moeten zeg-

gen, zelf beter te onthouden en door hun toehoorders gemakkelijker te doen begrijpen.

De prijs van de Latijnsche brochure bedraagt 25 ct., van de geheele plaat met Nederlandschen of anderen tekst 15 ct., van iedere afzonderlijke afbeelding met tekst 2 ct. A. M.

Stokman, S. — O.F.M., *De Missies der Minderbroeders op de Molukken, Celebes en Sangihe in de XVIe en XVIIe eeuw.* — Collectanea Franciscana Neerlandica. Deel II, 's-Hertogenbosch 1931, blz. 499—556.

Met deze studie is onze Indische missiegeschiedenis een waardevolle bijdrage rijker geworden. Want tot nu toe ontbrak een samenvattend op bronnenstudie berustend overzicht van het Franciscaansche missiewerk op de Molukken en omliggende eilanden. Wel publiceerde L. Perez O.F.M. in 1913—1914 in het Archivum Franciscanum Historicum zijn „Historia de las Missiones de los Franciscanos en las islas Malucas y Célebes" en gaf veel ongedrukt materiaal, maar hij heeft dit zoo goed als niet bewerkt, was bovendien weinig kritisch en blijkbaar totaal onbekend met de Nederlandsche koloniale litteratuur. P. Stokman heeft zich terdege in zijn stof ingewerkt en is goed thuis zoowel in de oudere als nieuwere litteratuur, waarbij het ietwat bevreemdend aandoet, dat het „Dagh-Register, gehouden in 't Casteel Batavia" hem onbekend schijnt te wezen.

Verschillende onjuistheden zet hij recht, vooral in de gegevens van den kroniekschrijver de Soledade en van den dikwijls zoo onkritischen da Civezza. Met name wordt eindelijk de onmogelijke eerste missie op de Molukken uit de jaren 1522—33, waarvoor Soledade de zegsman is, definitief geschrapt en eveneens, zij het nog schoorvoetend, de Makassarmissie van omstreeks 1550. Feitelijk begint de werkzaamheid der Minderbroeders eerst met de Spaansche bezetting in 1606 en eindigt omtrent 1666 naar aanleiding van 't terugtrekken der Spanjaarden naar de Philippijnen. Hetgeen echter over deze periode kan worden meegedeeld, blijft bij gebrek aan gegevens sterk fragmentarisch. C. WESSELS, S.J.

Lesourd e.a., *L'Année Missionnaire* 1931. — 670 p. — Desclée, de Brouwer et Cie, Paris. — 7 Frcs.

Van harte begroeten we dit jaarboek, dat voor de eerste maal verschijnt en waaraan verschillende missievrienden en missiologen hun medewerking hebben verleend. Een eerste hoofdstuk zet de algemeene organisatie der missiegebieden uiteen; een tweede hoofdstuk beschrijft den toestand in de afzonderlijke missievelden; een derde geeft een idee van het groote missieleger; een vierde stelt ons op de hoogte van de hulp aan de missiën verleend; een vijfde behandelt eenige missievraagstukken van actueel belang; een zesde geeft een alfabetische lijst van Fransche en Belgische missionarissen. Zooals van zelf spreekt, zouden er op détailpuntjes van een werk als het onderhavige bemerkingen te maken zijn, aanvullingen te geven, verbeteringen aan te brengen. Maar het geheel verschaft een even

leerzame als interessante lectuur, waaraan velen te gast zullen gaan. De prijs vormt hiervoor allerminst een bezwaar. A. M.

Bisbal, e.a. *Bibliotheca Hispana Missionum.* I—II. *Semana de Misiologia de Barcelona.* — (293—337 p.) — Barcelona-Sarria, Escuela tipografica Salesiana, 1930.

Deze beide eerste deelen van de Bibliotheca Hispana Missionum, gepubliceerd door de Aferne (Asociación para el Fomento de Estudios Misiológicos), bevatten het verslag van de missiologische week in 1930 te Barcelona gehouden. De meeste voordrachten van den „tomo primero" dragen een geschiedkundig karakter en handelen hoofdzakelijk over den missiearbeid in de Spaansche koloniën. De achttien lezingen, in den „tomo segundo" verzameld, betreffen meer de missieleer en missiemethode, maar ook opstellen met andersoortigen inhoud zijn daar tusschendoor gevlochten. Wij bewonderen zoowel de gelukkige keuze, die het bestuur der missiologische week in de verschillende woordvoerders gedaan heeft, als de voortreffelijke wijze, waarop deze zich van hun taak hebben gekweten. Zoo bezit dit tweedeelig verslagboek niet slechts waarde als document voor de geschiedenis der missiebeweging in Spanje, maar ook als bron voor degenen, die over een of ander missiologisch onderwerp moeten schrijven.

Met belangstelling zien we de verdere volumina van de Bibl. Hispana Missionum, die met deze reeks voordrachten zoo gelukkig heeft geïnaugureerd, tegemoet. A. M.

Thauren, P. Johannes — S.V.D., *Die Missionen der Gesellschaft des Göttlichen Wortes in den Heidenländern.* — Missionsdruckerei Steyl, 193.

Pater Thauren stelt zich ten doel in eenige handige, voor het onderricht en voor studieclubs uitstekend geschikte, boekjes der missiekunde samen te stellen omtrent de gebieden, die door de Paters van Steyl worden bediend. Hij doet zulks zooals men van hem verwachten mocht: ordelijk, zakelijk, degelijk.

Tot dusver verschenen: I *Die Missionen in China*: 1e. Die Missionen in China; 2e. Die Missionen in Zentralasien und Honan. II *Die Inselmission Ostasiens und der Südsee*: 1e. Die Mission in Holländisch-Indiën; 2e. Die Mission auf den Philippinen; 3e. Die Missionen auf Neu-Guinea; 4e. Die Missionen in Japan. III *Im Dienste der schwarzen und roten Rasse*: 1e. Die Mission in Togo; 2e. Die Mission in Mozambique, die Negermission in den Vereinigten Staaten und die Indianermissionen Südamerikas.

Aan het einde van iedere monographie wijst een literatuuropgave den weg voor verdere studie; een enkele maal verwonderde het ons, hierbij niet een boek aan te treffen, dat men er zeker verwachtte, o.a. Planchet, Les Missions de Chine et du Japan, Pékin, 1931; Ohm, Kulturen, Religionen und Missionen in Japon, Augsburg, 1929. Overigens niets dan lof voor deze modellen in hun soort. A. M.

Walter, Georg, P.S.M., *Australien, Land, Leute, Mission.* 261 S. — Pallottinerverlag, Limburg a. d. Lahn, 1928. — Geb. 5 R.M.

Australië is wel het werelddeel, waarvan we het minste weten. Dit geldt

van het tegenwoordige, maar meer nog van het vroegere Australië. Dit boek van den Sch., die bijna dertig jaar in Australië als missionaris werkzaam was en het volk heeft lief gekregen, is daarom bijzonder welkom. Het geeft ons een beteren kijk op het land en zijn volksgebruiken, het schetst de geschiedenis der Australische missioneering, het beschrijft den tegenwoordigen toestand van de Katholieke Kerk in Australië met zijn lichten schaduwzijden, zoodat het voor iedereen, die zich omtrent godsdienstig Australië wil oriënteeren, een veilige en vrij volledige gids is. Verschillende fotos en schetskaartjes verluchten het werk. A. M.

Waitz, Bischof Dr. S., *Paulus, seine Bekehrung und seine Weltmission.* Zeitgemässe Erwägungen über Christliches Leben und Seelsorge. — 228 S. — Verlagsanstalt Tyrolia, Innsbruck, Wien, München. 1931. — Lw. S. 8.50 oder 5.20 R.M.; kart. S. 6.50 oder 4 R.M.

De Hoogw. Sch. heeft zich jarenlang in het leven en de brieven van den H. Paulus verdiept, niet om er een wetenschappelijken commentaar op te schrijven, maar om er gedachten in te vinden, die van waarde zijn voor het christelijk leven en de zielzorg. In dezen eersten op-zich-zelfstaanden band van het groote werk, dat opgezet is als een pastoraal-theologie van den H. Paulus, wordt gehandeld over „Seine Bekehrung und seine Weltmission." Een werk, geschreven met apostolischen gloed en doorspekt met toepassingen op de tegenwoordige tijdsomstandigheden, dat geroepen schijnt om velen tot katholiek leven en katholieke actie op te wekken. A. M.

Knops, S.M.A., *L'Enfant chez les noirs au cercle de Kong (Côte d'Ivoire).* St. Gabriel-Mödling bei Wien, 1931.

De antwoorden op een vragenlijst groeiden uit tot bovenstaand artikel, in het internationale tijdschrift voor taal- en volkenkunde „Anthropos" verschenen, waarvan Sch. ons een overdruk toezond. Het zijn leerzame en interessante mededeelingen van een ter zake kundige, die zoo juist ook het leven van den Stichter van de Sociëteit der Afrikaansche missiën schetste: Moderne Kruisvaarder, Mgr. de Marion-Brésillac. (Xaveriana, No. 91). A. M.

Peeters Joseph, — *Des Papstes Ordnungswille im modernen Missionshilfswesen* — 22 blz. 8° — General sekretariat des Oesterr. Priestermissionsbundes, Wien I. Stephansplatz 3, 1931.

Dit referaat van den letterkundigen medewerker van de Zentrale-Aachen van de Voortplanting, gehouden in de Jaarvergadering van den Priestermissiebond te Weenen op 5 Februari 1931 neemt geen blad voor den mond. Spreker verontschuldigde zich op het eind, dat hij als leek dit alles aan leden van den Priestermissiebond durfde voorhouden. Feit is echter, dat hij niet anders deed, dan de Pauselijke directieven aangaande de missieactie uiteenzetten. Voor lezers van ons tijdschrift laat dit referaat dan ook niet anders dan bekende klanken hooren. In hoeverre de meer of minder scherpe hekeling van bestaande Duitsche en Oostenrijksche toestanden juist is,

kunnen wij niet beoordeelen, maar de uiteenzetting van het pauselijk organisatieplan onderschrijven wij ten volle. Ook in ons land kan de lezing dezer brochure deugd doen. Th. B.

Montalbán, Francisco J., S.J. — *Das Spanische Patronat und die Eroberung der Philippinen*. Nach den Akten des Archivs von Indien in Sevilla bearbeitet. gr. 8° (XII u. 132 S.) — Freiburg i. Br., Herder, 1930. — Geheftet 4.80 Mk.

De schrijver van dit werk, hetwelk tegelijkertijd in het Spaansch verscheen (Burgos, 1930), heeft zich tot taak gesteld : op grond van het ontzaglijk documentenmateriaal in het Archivo General de Indias te Sevilla, de beweegredenen en het doel van de veel gesmade Spaansche ontdekkings- en veroveringspolitiek te achterhalen, waarbij hij tot het besluit komt, dat de missie-idee hierbij domineerde.

Het eerste hoofdstuk van het eerste deel draagt tot titel : het volkenrecht, waarbij achtereenvolgens het recht van bezetting, de pauselijke concessie, de „Defensor Pacis'' van Marsilius van Padua, de donatie van Alexander VI, de theologische beschouwingen van Vitoria en de heerschende ideeën van 1564 ter sprake komen ; het tweede hoofdstuk beschrijft de aanspraken van Portugal op de Philippijnen in het licht van het verdrag van Alcaçova, van de demarcatiebulle des pausen, van de capitulatie van Tordesillas, van de verrichtingen van Legaspi en Urdaneta.

Terwijl aldus het eerste deel de rechtskwestie der verovering heeft uiteengezet, is het tweede deel aan de idealen der verovering gewijd : de koninklijke instructies en het dagboek der zeelieden bewijzen de voorliefde van den Spaanschen Souverein voor de arme Philippijnen ; zeker, de stoffelijke zijde van de onderneming werd niet verwaarloosd, maar de missieidee gaf den doorslag.

Zooals uit deze korte analyse blijkt, kunnen zoowel geschiedkundigen als rechtsgeleerden van hun gading vinden in dit systematisch-opgezette en wetenschappelijk-uitgewerkte boek, hetwelk menig probleem van hun vakstudie belicht. Blijkens de opgave van bronnen en literatuur bleef het werk van den Scheutist Calbrecht, „De Vlamingen en de Spaansche Ontdekkingsreizen tijdens de zestiende eeuw in het Oosten,'' den Sch. onbekend. Hoezeer wij instemmen met de bemerking op bldz. 85, dat de akten van het Concilie van Manila een nadere bestudeering verdienen, toont de opname van een desbetreffend artikel, geschreven door een oud-missionaris in den Philippijnen-archipel, in deze aflevering van ons tijdschrift. A. M.

IMPRIMATUR.

Buscoduci, die 24 Octobris 1931. F. N. J. HENDRIKX, Vic. Gen.

MGR. GERARDUS WANTENAAR

APOSTOLISCH PREFECT VAN BASANKUSU

MGR. GERARDUS WANTENAAR

APOSTOLISCH PREFECT VAN BASANKUSU

Monseigneur Gerardus Wantenaar, wiens portret wij U hier bij aanbieden, is de eerste Apostolische Prefect van Basankusu in Belgisch Congo. Reeds ruim vijf en twintig jaren werken daar de missionarissen der St. Joseph's Congregatie van Mill Hill. De missie is zwaar en moeilijk ; in de eerste vijftien jaren stierven er niet minder dan twaalf priesters, onder wie ook de eerste twee oversten : Father O'Grady, die slechts enkele weken in Congo was ; en Father Donsen, twee jaar later. Father Oomen was overste van 1907 tot 1914, Father Brandsma van 1914 tot 1925. Toen Father Brandsma in 1925 tot eersten Prefect van Kavirondo (Britsch Oost Afrika) werd benoemd, volgde hem Father Wantenaar in Congo op. In 1927 werd dan de missie verheven tot een Prefectuur, en de toenmalige Overste werd eerste Apostolische Prefect.

Geboren te Soest op 19 Maart 1886, studeerde Gerard Wantenaar van 1898 tot 1904 aan het Klein Seminarie te Culemborg, en toen, gevolg gevend aan de goddelijke roepstem : Ga uit uw land, en kom naar het land dat Ik u toonen zal, begaf hij zich naar het Missiehuis te Roosendaal voor de studie der philosophie, en vandaar naar Mill Hill, waar hij, na zijn theologische studiën glansrijk voltooid te hebben, op 25 Juli 1909 priester werd gewijd. Hij werd benoemd tot Professor aan het Missiehuis te Roosendaal, waar hij tegelijkertijd de functiën van Redacteur en Administrateur der Annalen waarnam. Negen jaar lang heeft hij de Annalen verzorgd met de bekwaamheid van een geboren journalist, en met een missiekennis zooals slechts weinigen in den lande die toen bezaten. Op het eind van 1919 vertrok hij naar Congo. Reeds zeer spoedig had hij zich ook hier „ingewerkt" ; en toen Father Brandsma in 1924 naar Europa ging om het Kapittel bij te wonen, benoemde hij Father Wantenaar tot waarnemend Overste.

Father Wantenaar mocht het geluk smaken de eerste twee karavanen van Zusters in zijn missie te verwelkomen. In 1926 kwamen de Zusters Franciscanessen van den H. Antonius te Asten (N. Br.) en vestigden zich te Simba ; het jaar daarna werd ook het nieuwe klooster te Basankusu, de hoofdstatie, bevolkt door de Zusters der Congregatie van O. L. Vrouw ten Bunderen uit Moorslede (België). Sinds 1926 is er ook een sterke opleving van het missiewerk waar te nemen. De Regeering verbood het kopal zoeken door vrouwen en kinderen ; bovendien was er overproductie, en dientengevolge prijsdaling, van dit artikel ; met het gevolg, dat de menschen, die vanwege dit werk steeds maar in de bosschen rondtrokken, naar de dorpen terugkeerden. De Katholieken en catechumenen sloegen hun hutten op rond die van den catechist, en zoo ontstonden in of bij de dorpen de eerste Christenwijken. Ze vormden op zich zelf staande groepen, die door onderling voorbeeld niet alleen blijk gaven van een hooger moreel streven, maar ook een neiging tot gevoeglijk samenleven toonden, die zich uitte in het bouwen van doelmatige huizen en het onderhouden van plantages. Mgr. Wantenaar liet niet na hiervan gebruik te maken. Het opheffen van vrouwen- en kinderarbeid vergemakkelijkte het werk der Zusters ten zeerste ; het centraliseeren van woonplaatsen werd gevolgd door een meer geregeld verloop van het bekeeringswerk en van de parochieele bediening. Oude staties leefden weer op en werden herbouwd ; nieuwe posten werden gevestigd in tot nu toe onbereisde streken. Het beschavingswerk werd vooruit geholpen door de scholen, en door de instellingen voor hygiëne, die alle aan de voorschriften der Regeering beantwoorden. Sinds 1927 wordt de Prefectuur ook regelmatig voorzien van Broeders door het op verzoek van de Afrikaansche Missiën opgerichte „Vrijland" te Arnhem. En dus schijnt nu eindelijk de tijd gekomen, om de tijdelijk opgetrokken missiegebouwen te vervangen door doelmatige, stevige constructies, en om het stoffelijk werk te scheiden van het geestelijke, dat steeds meer de aandacht eischt van Priesters en Zusters.

Een heerlijke taak ligt vóór Monseigneur. Over de 80.000 vierkante Kilometers van zijn Prefectuur, zouden op heden nog ongeveer 145.000 Bamongo, 70.000 Bangandu, 45.000 Ngombe en 9.000 Baenge en andere inboorlingen verspreid wonen ; totaal dus een kwart millioen menschen. En al is er in de vijf en twintig jaren

missiewerk heerlijke vooruitgang gemaakt in het aantal Christenen — in 1907 waren er in de tegenwoordige Prefectuur nog geen 150, thans zijn er over de vijftien duizend — slechts 6% van de bevolking is tot nog toe de ware Kerk binnengetreden, terwijl nog een zelfde aantal, als Catechumenen, onderricht worden in de waarheden des Geloofs. Veel werk is er nog te doen voor het vijf-en-twintig-tal priesters, die onder Mgr. Wantenaar arbeiden, opdat de heropleving moge groeien tot een waar en waarachtig succes. „Het daghet in het Oosten", maar heldenmoed zal er noodig zijn, om al die menschen te maken tot beschaafde, godsdienstige Christenen. De afstanden zijn er zoo groot, de bevolking is zoo dun gezaaid. Meer middelen en helpers zijn er noodig, op de eerste plaats, om te voorzien in de opleiding en salarieering van zwarte onderwijzers. Verder een gelukkige samenwerking van de overige blanken met den missionaris voor het handhaven der wetten, welke het christelijk huwelijk en de daaruit voortspruitende maatschappelijke toestanden onder de inlanders bevorderen.

Mgr. Wantenaar is hier de rechte man op de rechte plaats. Rusteloos zoekt hij contact te onderhouden met zijn priesters op de 8 staties; werkt hij voor de stichting en ontwikkeling van scholen en Zusterkloosters. Ieder jaar volgen op zijn uitdrukkelijk verlangen de nieuwbenoemde Congo-missionarissen van Mill Hill de medische cursus te Rotterdam, opdat voor hen de weg naar de ziel ook door het lichaam moge openstaan, en verlossing van hun kwalen de menschen moge brengen tot den Verlosser van hun zielekwaal. Onvervaard en zonder zorg voor eigen gemak of gezondheid, werkt Mgr. Wantenaar aan de uitbreiding der Kerk in het hem toevertrouwde gebied. En nu hij eenigen tijd in Europa doorbrengt, zal hij niet tevreden zijn met vacantie, maar willen werken om zijn missie meer bekendheid te geven, om den steun van gebed en aalmoes te verkrijgen voor de bekeering van God's zwarte kinderen in het hartje van Afrika.

Roosendaal, N.B. B. H., S.S.J.

OPVATTINGEN EN WETGEVING VAN HET EERSTE CONCILIE VAN MANILA (PHILIPIJNEN) OMTRENT KOLONISATIE EN MISSIONEERING

(SLOT)

6. Verkennings- en veroveringstochten.

1. Voor nieuwe ontdekkingstochten moet de Gouverneur het noodige volk uitzenden, noch in zoo klein aantal, dat zij meenen op rooftocht uit te gaan, noch in zoo groot dat de streek hen niet kan onderhouden, en dat zij gedwongen worden door roof en plundering in hun onderhoud te voorzien. 2. Hij kieze daarvoor godsdienstige en voorzichtige lieden uit, vooral de kapiteins en onderofficieren. 3. Hij geve hun mede de koninklijke voorschriften omtrent deze verkenningstochten. 4. Hij voege er andere instructies bij, welke hij gepast zal vinden al naar den aard van tijd, streek en bevolking, en drukke hen op 't hart de geboden van God en koning, alsook de zijne, te onderhouden onder bedreiging van zware straffen. Vooral de schade welke volgen kan uit zijn verzuimen van 't geven dier instructies of van bestraffing voor overtredingen, is hij persoonlijk aansprakelijk. 5. Hij voorzie hen van de benoodigde reis- en verblijfkosten, totdat men van de inlanders de belasting kan innen overeenkomstig de voorschriften van den koning. 't Is zijn plicht dat, en al wat verder noodig mocht zijn voor het richtig verloop van den tocht, te verschaffen, en wel op straffe van doodzonde en van restitutie van al het onrecht dat den inlander mocht geschieden. Zoo moet de Gouverneur bevelen aan den *circomendero*, (plaatselijk commandant) als hij uittrekt om weerspannige inlanders te onderwerpen, zich te houden aan de vermelde instructies ; zoo niet dan maakt hij zich schuldig aan zware zonde, met verplichting tot restitutie van alle eventueele schade ; evenzoo als hij niet straffend optreedt, en den schuldige niet desnoods uit zijn ambt ontzet, en zelfs, zoo hij 't verdient, niet het leven ontneemt. Zwaar zondigt de Gouverneur, en aansprakelijk blijft hij voor al de verkeerde gevolgen van zoodanig verzuim zijnerzijds. Immers hij is verplicht uit rechtvaardigheid krachtens zijn ambt zorg te dragen voor de inkomsten en eigendommen der Kroon, voor de prediking van 't

Evangelie, en 't welzijn der inlanders in zijne hoedanigheid van Rechter, Vader en Beschermer dezer laatsten, in den naam en in de stede van den koning.

7. Van het algemeen recht en bizonder onrecht, welke bij de straf-expedities plegen samen te treffen.

Wanneer bij gelegenheid dezer tochten geen rekening wordt gehouden met de verordeningen van den koning, die aan de Indiërs rust en vrede wenscht te brengen op echt christelijke manier, ofwel met die van den Gouverneur, van den onmiddellijken Hoofdman, van den Rechter, die hen uitzendt, om in stede daarvan te vuur en te zwaard het land af te stroopen, dan zijn de verkenners verplicht al de bizondere en algemeene schade, toegebracht aan Koning, Kerk en inlanders te vergoeden.

Als ten slotte dit verkeerde optreden het beoogde doel, nl. de onderwerping en bekeering der inlanders ten gevolge heeft, dan behoeven zij niet terug te geven wat zij aan middelmatigen leeftocht, voeding, kleeding en andere behoeften noodig hebben, en aan de Indiërs ontnamen; maar over het onrecht aan particulieren gepleegd moeten zij berouw hebben, biechten en vergoeden. De rest beschouwe men als loon voor het gepresteerde werk en hunne medewerking met de missionarissen: *immers de werkman is zijn loon waard.*

De reden van deze leer is, dat verkenningstochten op zich zelf niet slecht zijn, al zijn velen er afkeerig van, maar rechtvaardig en aan den koning opgedragen door den Paus, die daartoe de macht heeft, overeenkomstig in 't Evangelie staat: *Predikt het evangelie*; *weidt mijne schapen*; *ik heb nog andere schapen die niet behooren tot dezen schaapstal, enz.* Maar omdat de missionarissen deze opdracht van den Paus niet kunnen uitvoeren zonder groote en duidelijke gevaren, kan de koning op lastgeving van den Paus het daarvoor noodige volk oproepen met de vereischte voorzichtigheid tot bescherming en bewaking van de missionarissen en tot schutse van de neofiten, die anders gemakkelijk uit vrees zouden terugvallen.

Dit middel is rechtvaardig, en zoo ooit hard noodig in een tijd, in landen en bij volkeren als heden, die geheel en al verschillen van die der primitieve Kerk. Dat middel houdt niet op rechtvaardig

te zijn en te blijven wegens wangedrag en ongerechtigheden dergenen, die den missionaris vergezellen; en Paus, Koning en Gouverneur verliezen daarom het recht niet missionarissen uit te zenden, die doen wat ze kunnen. En waar degenen, die hen vergezellen als bewakers, door hunne ondeugden een belemmering worden in de prediking, laten de missionarissen hen berispen en bestraffen naar verdienste. En al kan ook niet alles voorkomen worden, dan is dat geen reden om de prediking te staken, daar deze nooit slecht is; zelfs ingeval de predikant zelf niet deugt, blijft hetgeen hij preekt toch waar. Daarom zeggen wij, dat men naast voorkoming of vergoeding der schade aan particulieren veroorzaakt, ook iets geve aan deze helpers van de bedienaren des Evangelies, opdat deze laatsten veilig hun ambt waarnemen.

Al is deze meening nieuw, zij kwam aan alle leden der vergadering waar en noodig voor, en al schijnt zij in tegenspraak met wat wij hooger zeiden, nl. dat de soldaten in geen geval hun onderhoud van de Indiërs mogen nemen, in werkelijkheid bestaat die tegenspraak niet ; immers wij spraken van pacificatie-tochten ; en de onderwerping der Indiërs wordt door dat verkeerd optreden tegengewerkt, omdat de inlanders dan de soldaten eer voor roovers dan voor iets anders houden. Hier hebben wij het over het te veel voorkomend geval, dat, tegen het bevel van den koning in, de soldaten zonder soldij uitgezonden, of zonder vergoeding aan de missionarissen toegevoegd worden, op welke soldij en vergoeding zij recht hebben volgens natuur- en evangeliewet ; dan komt hun het recht toe zich 't noodige onderhoud te verschaffen uit het werk zelf dat zij te verrichten hebben, en het van de Indiërs te eischen, totdat dezen naar reden luisteren en hunne onderwerping inderdaad volge. Wordt dit doel bereikt, dan hebben zij geen verplichting die onderhoudskosten te vergoeden ; maar zoo hunne slechte gedragingen oorzaak zijn van mislukking van pacificatie en bekeering der Indiërs, dan zijn zij wel terdege gehouden tot de vergoeding van alle aangerichte schade en opgevorderden leeftocht, wijl zij niets uitzetten ten nutte van inlanders, Koning en Evangelie wegens hunne groote brutaliteit. Volgt integendeel de bekeering op de expeditie, dan zijn ze ontslagen van restitutie voor onderhoud en proviand, die zij zich tijdens hun verblijf in de streek verschaften, maar wel heeft ieder hunner de schade te vergoeden aan particulieren toege-

bracht, hetzij alleen, hetzij in samenwerking met anderen en dat wel *in solidum* d.w.z. ieder voor het geheel.

Ieder berekene dan wat profijt hij trok uit de *conquista* (verovering) en waarin hij rijker werd dan hij van te voren was, en geve dat alles terug ; evenzoo ingeval hij voor zijn onderhoud te veel uitgaf, te veel namelijk in verhouding tot zijn stand. Daarvan moet in mindering gebracht worden zijn ware verdienste en passend onderhoud. Leefde hij echter op eigen kosten, dan kan al wat men hem verschuldigd was voor zijn onderhoud afgetrokken worden van de vergoeding voor aangebrachte schade, wel te verstaan, zoo de expeditie haar doel bereikte. Zooniet, dan is hij hoofdelijk aansprakelijk voor geheel de schade.

Al mogen zij hun onderhoud, zooals boven vermeld, van de Indiërs eischen, wanneer zij practisch beginnen mede te werken tot hunne pacificatie, en zich aan geen buitensporigheden schuldig maken, schatting heffen van Indiërs die vreedzaam leven en den Koning erkennen als hun hoofd mogen zij niet ; want onderdanen betalen geen oorlogsschatting, en de wil van Gouverneur en Koning is, dat men hierin met groote omzichtigheid te werk ga, en afwachte, dat de Indiërs betalen willen, geven wat zij willen, en op de manier welke zij willen."

Wel met reden merkt hierbij Pater Maries op : ,,Heel het vorig hoofdstuk is een welsprekend bewijs en een heldere spiegel, waarin duidelijk naar voren komen de denkbeelden omtrent rechtvaardigheid, rechtschapenheid en beschavingsdrang van Philips II en zijn raadslieden, denkbeelden die hun tot hooge eer strekken. De koning keurt alle gewelddadige middelen af ; hij verbiedt belasting te heffen van inlanders, die hem niet als hun hoofd verkiezen te erkennen ; als kapiteins en soldaten op verovering uittrekken, dan is het enkel tot bescherming der missionarissen. Stelen de soldaten of geven zij zich aan baldadigheden over, dan moeten zij restitutie doen en zijn strafbaar. Waar en wanneer heeft men ooit een belastingstelsel gehuldigd, dat aan den burger vrijheid laat om te betalen wanneer, zooveel en zooals hij zelf verkiest ? Zeer merkwaardig ook is de eisch van het Concilie, dat ambtenaren en soldaten behoorlijk zullen bezoldigd worden, voorzeker de beste manier om hen te weerhouden van ongerechtigheden jegens de inlanders" (pag. 213).

. 8. Laten wij nu eens zien welke *politieke* ideeën de Vaders van het Concilie er op nahielden, en we zullen zien dat zij onze meest vooruitstrevende autonomisten vier eeuwen vooruit waren, en ver vooruit.

Paragr. 17. „Dat de landvoogd inlanders tot rechters moet aanstellen.'' „Behalve de Hoogere Rechters (Alcaldes mayores) moet de landvoogd in de grootere en gevestigde plaatsen inlanders, *door de Indiërs zelf gekozen,* als rechters aanstellen voor de meer gewone en meest voorkomende gevallen van rechtsbedeeling. Ten eerste omdat Hoogere Rechters, belast met hoogere belangen, niet onder het volk leven, wat ook niet oirbaar is. Het volk heeft meer last van hunne aanwezigheid dan voordeel van hunne leiding ; *'t is moeilijk iemand te vinden die te midden der inlanders verblijft zonder hen tot last te strekken.* Ten tweede omdat het is een natuurrecht, dat nl. de natuur leert zelfs aan redelooze dieren. Zoo zien we kraanvogels, mieren en bijen een aanvoerder en hoofd bezitten uit hun eigen en niet uit vreemd gemeenebest. De H. Thomas leert dat het hoofd van dezelfde soort moet zijn als de ledematen : *id est, ejusdum rationis.* Het stemt overeen met het goddelijk recht, zie Deuter. XV, en met het menschelijk recht. (Euseb. E. III Hist.). Ten derde, omdat de Rechter op de hoogte moet zijn van zijn land en wetten, gewoonten, gebruiken en misbruiken, wat niet het geval is met Hoogere Rechters, die zich moet verlaten op een tolk. Is deze laatste een inlander dan verstaat hij geen Spaansch genoeg, is hij Spanjaard, dan verstaat hij de inlanders niet.... De Hoogere Rechtsmacht late de Indiërs door Indiërs bestieren ; dezen zullen het zonder onkosten van tolken en klerken beter klaarspelen bij mondelinge uitspraak, omdat zij hun landgenooten beter kennen.

Om die redenen meent het Concilie dat het een zware gewetensplicht is bewuste inlanders tot rechter te benoemen overal waar het kan. *En men benoeme ze niet enkel voor den vorm, maar zoo dat ze werkelijk rechters zijn.* Daarom bepale men duidelijk de grenzen hunner bevoegdheid, zoodat alle hooger beroep en alle processen overbodig worden, en de Hoogere Rechter niet tusschenbeide kome om hen te straffen of gevangen te nemen. Laat hen enkel verantwoording schuldig zijn aan den Landvoogd zelf, of aan diens gevolmachtigde ; deze steune hen en verdedige hun gezag, opdat zij niet bang worden de onderhoorigen te kastijden waar dezen het verdienen.

Ziedaar hoe vier eeuwen geleden Concilievaders reeds het beginsel huldigden van zelfbestuur of regeering van het volk door het volk, al bestond hiervoor nergens een precedent, zelfs niet in het eigen moederland. En hunne bedoeling was allesbehalve aan de Indiërs een *schijn*autonomie, aan de inlandsche rechters een *schijn*macht te geven. Neen, op straf van doodzonde en van restitutie van nadeelige gevolgen van verzuim ten deze, verplichten zij den Onderkoning echte en werkelijke rechters te benoemen en hun gezag te handhaven. Al zeer malsch is het argument der Vaders ten opzichte hunner landgenooten, nl. dat men moeilijk iemand onder hen vindt, die geen misbruik maakt van macht, wanneer hij komt te zitten tusschen inlanders. Is dit niet den vinger leggen op de groote wondeplek van alle koloniën, al wordt het niet overal met Spaansche openhartigheid erkend ?

Laat ons even zien hoe de Concilievaders dachten over de *ambtenaarswereld* in de kolonie.

„Over de keuze van Hoogere en Gemeenterechters en andere ambtenaren." Voor deze ambten mogen alleen gekozen worden mannen van bekwaamheid, beleid en verstand, van wie met reden verwacht kan worden, dat zij ze zullen waarnemen zoo christelijk mogelijk, onkreukbaar en trouw. Benoemt de Landvoogd andere personen, om persoonlijke en eigen voordeelen, dan zondigt hij zwaar, en is gehouden tot schadevergoeding. Zijn er meer aannemelijke candidaten, dan moet hij den beste onder hen benoemen.... De Landvoogd heeft als ambtsplicht onderzoek in te stellen, en waar hij ze ontdekt, te bestraffen, waar afpersingen door de leden der Justitie van het volk, door het te dwingen, ten eigen bate of ten bate van crienden, tot hand- en spandiensten, tot huisbouw en huisdiensten, tot houtkappen, enz. Hij benoeme nooit mannen, die niet onder hun onderhoorigen kunnen wonen, maar zich in steden vestigen, om zich door plaatsvervangers te laten vertegenwoordigen.

Hij sta den Hoogere Rechters niet toe hun eigen klerken te kiezen, en dezer soldij te bepalen : dat zijn kunstjes om te stelen. Hij moet ze zelf kiezen. Hij verbiede hun, gelijk de koning het verbiedt, voor hunne diensten rechten te heffen van het volk, of ooit geldboeten op te leggen. De biechtvader lette hierop, en verplichte hen in voorkomende gevallen, tot restitutie.

Hij voorkome dat ooit Rechters aan iemand slaven toewijzen; wie het doet, bezondigt zich zwaar, moet den slaaf zijn vrijheid hergeven en wat hij er voor ontving teruggeven.

Al het hiervoor gezegde, moet de Landvoogd onderhouden en nakomen bij alle andere benoemingen, als inspecteurs, agenten van justitie, klerken en politie, toezien dat zij hun ambt eerlijk waarnemen, en alle verzuim bestraffen.

Evenmin als de Landvoogd zelf mogen Rechters en andere ambtenaren handel drijven, naar koninklijk voorschrift."

't Is of men Johannes in de woestijn hoort preeken, tot de tollenaars: *Vordert niet meer dan wat is vastgesteld*; tot de militairen: *Doet niemand overlast aan, maakt u niet aan afpersing schuldig*; en *weest tevreden met uwe soldij*. Palestina was ook een kolonie. Als de koloniale mogendheden dit koloniaal program huldigden en streng handhaafden voor al hare burgerlijke en militaire ambtenaren, dan zou de gansche wereld spoedig beschaafd.... en *bekeerd* zijn.

Zelfs een heidensch dichter sprak van de *auri sacra fames*, den vervloekten gelddorst, en 't is zoo heet in de Indiën!

Dwangarbeid ten bate van ambtenaren wordt dus onvoorwaardelijk als diefstal verboden. Maar hoe dachten de Vaders van het Concilie over dwangarbeid ten algemeenen nutte, een zeer gewichtig vraagstuk, dat nog onlangs lang en breed in den Volkenbond werd behandeld, maar geen algemeene en afdoende oplossing vond.

9. Over hand- en spandiensten der inboorlingen.

Het is den Landvoogd verboden inlanders te dwingen om als roeiers op lange reizen mee te gaan, b.v. tot nieuwe veroveringen. Ten eerste toch zijn de Indiërs even vrij in hun land als de Spanjaarden in Spanje; die wijsheid werd hun niet ontnomen door Koning of Godsdienst. Ten tweede zijn deze roeitochten èn overbodig, daar ze evenals elders per zeilschip kunnen gedaan worden, èn van geenerlei voordeel voor de Indiërs, die ze best kunnen missen. De koning heeft herhaaldelijk verboden de inlanders overlast aan te doen. Een gemeentehoofd legt hoogst zelden aan zijn volk hand- en spandiensten op die enkel gerechtvaardigd worden wanneer het werk strekt ten algemeene nutte, en allen er deel aan nemen. Doet een of ander voornaam persoon er liefst zelf niet aan mede, dan moet hij betalen wie werkt in zijn plaats: omstandigheden die

zich niet voordoen in 't onderhavig geval, wijl de inlanders er geen belang noch voordeel bij hebben, noch allen er gelijkelijk aan deelnemen. De inlander is aan den koning niets meer verschuldigd dan zijn belasting ; 't is dus onrechtvaardig hem tot roeien te dwingen. Dat is 't werk der vele schippers, die er door den koning voor worden gehuurd en betaald. Hieruit volgt, dat wie hier dringend optreedt, gehouden is aan de inlanders schadevergoeding te geven, als werkloon en onderhoudskosten, slechte behandeling, ziekte en eventueel overlijden, nadeelige gevolgen voor woning, vrouw en kinderen, plantingen en winstverlies.

Evenmin mogen de inlanders tot korteren hand- en spandiensten gedwongen worden, en wel om dezelfde redenen. Men mag ze nog minder verplichten tot hout of steen zagen, kappen en sleepen, gebouwen optrekken waarbij men lange werkuren pleegt te vergen zonder eenige belooning of vergoeding van kosten, noch eenige ondersteuning voor vrouw en kinderen. Dat alles is schreeuwend onrechtvaardig.

Men zal zeggen, dat zoo men de inlanders vrij laat, geen enkele zich leenen zal tot welken dienst ook. Ons antwoord is ten eerste, dat de koning hunne belastingen heeft vastgesteld, ze verder volkomen vrij laat. Ten tweede dat het aannemen van onzen Godsdienst hen hoegenaamd niet dienstplichtig maakt aan particulieren of aan de gemeenschap. Laat de Spanjaarden elkander dienen gelijk in Spanje zelf. 't Is toch bespottelijk dat enkel het overgaan naar Indië aan klein of groot het recht zou verleenen om den caballero of leenheer uit te hangen met alle denkbare gewelddaden en ongerechtigheden jegens den armen inlander, te weinig ontwikkeld en zelfstandig om aan den waan van den Spanjaard weerstand te bieden, alsmede aan de dwingelandij van hooger geplaatsten, wier eenig recht is de onmacht en armoede van den inlander. Als er eens inlanders met wilskracht spraken als volgt : ,,Laat ons met rust. Zeer gaarne willen we christen zijn, en leeren wat wij te belijden hebben, en onderzoeken of de godsdienst iets anders is dan uwe handel en wandel. Als we zien dat hij goed is, maar zeer verschillend van uw gedrag, dan zeggen we, dat we christen willen zijn, maar ieder in zijn eigen huis en erf, volgens wet, recht en reden. Bevalt dat U niet, dan zult gij geen vrede hebben'', dan ware er geen mensch die van eenig recht zou spreken om heel het indische volk

tot dienstknechten te maken van zelfs het uitschot van ons volk.

Moeten deze arme Indiërs, omdat zij nederig, en niet trotsch zijn, er minder om gesteld worden. Nooit heeft de rede gezegd: „De nederige moet vernederd en misprezen worden," integendeel, hij moet verheven en geëerbiedigd worden.

De Landvoogd kan, wel is waar, de Indiërs verplichten tot zaken van algemeen nut; maar hij begrijpe wel, dat hij geen uitzondering mag maken voor Spanjaarden, en dat iedereen in dezelfde maat tot de onderneming van algemeen nut moet bijdragen in degelijke verhouding; zoo kan hij voor inlanders evengoed als voor Spanjaarden eenig verschil maken tusschen de voornamen en den gemeenen man, maar zelden en zonder te groot verschil.

Een derde antwoord op de moeilijkheid is deze. Zoo de Spanjaard met zekerheid wist dat hij alle onrecht den Indiër aangedaan, die hem dient of voor hem werkt, met geldboete goed te maken heeft, zoo hij de tering naar de nering zette, en niet meer inlanders in dienst nam dan hij behoorlijk betalen kan, dan zou er geen tekort aan armen zijn. Maar omdat ten deze geen orde bestaat, worden de inlanders schuw, en zijn er nooit genoeg naar den zin van soldaten en zeelieden.

Een laatste opmerking is deze. 't Is de schuld van de Spanjaarden zelf dat er zoo weinig animo onder de Indiërs voor bedoelde werken gevonden wordt. Hoefde de Indiër niet bang te zijn voor mishandelingen en kon hij vast rekenen op zijn werkloon, dan zouden er liefhebbers genoeg opdagen, gelijk zij zich wel aanbieden bij Spanjaarden, die onder hen den naam hebben hen goed te behandelen, en wel des te meer, omdat ze graag iets verdienen.

Het is den Landvoogd verboden inlanders aan verhuizers naar andere provincies mee te geven, of te gebruiken voor volksplanting elders; de koning verbiedt het: noch als transportarbeiders, op straf van zware zonde, restitutie van alle schade en terugvoering van de inlanders naar hunnen geboortegrond.

Maar het allerergste onrecht plegen wel die Spanjaarden, welke op bevel van den Landvoogd koelies werven, en dezen niet alleen geen geld of loon uitkeeren, maar ze met stokslagen uit hunne huizen halen zonder rekening te houden met welke omstandigheden ook, of b.v. de Indiërs geen verliezen lijden aan beplantingen en velden, of ze vrouw en kinderen niet onverzorgd achterlaten. Dat *onheilig*

volkske valt de dorpen binnen brutaal en onbeschaamd, en geeft zich zelfs over aan plundering bij deze gelegenheid. De Landvoogd is verantwoordelijk voor deze wandaden als hij ze niet bestraft volgens zijn plicht.

Bij deze uittreksels uit de conciliaire voorschriften kunnen we het gereedelijk laten, om het bewijs te leveren dat de Kerk, hier vertegenwoordigd door de Spaansche missionarissen, verre van de Inlanders eenigen onredelijken dwang op te leggen, in hunne koloniale grondwet de Filipinos behandeld hebben veeleer als troetelkinderen, en dat al hunne gestrengheden neer komen op hun eigen landgenooten, op de overheerschers. Wel moesten deze wetgevers groote patriotten zijn, bezorgd voor de eer van hun vaderland, om zoo frank en vrij, zoo openlijk en onversaagd naar best vermogen ongure elementen te weren of aan banden te leggen. Zij hadden uit de geschiedenis der Americaansche *conquistas* genoeg en te over kunnen leeren tot welke uitersten avontuur- en gelukzoekers in koloniën plegen te vervallen, en de Voorzitter, Mgr. Salazar, was een Ordebroeder van Pater Las Casas.

't Is waarlijk de schuld niet van de Spaansche missionarissen, dat de burgerlijke ambtenaren, hoog en laag, zich niet of onvoldoende stoorden aan hunne diep christelijke voorzieningen. Zij hebben er genoeg om geleden, vooral in latere tijden, als de regeeringen in 't moederland en de Landvoogden in hen, niet meer gelijk de vrome Filips II hunne edelste vertegenwoordigers, maar hunne invloedrijkste tegenstanders erkenden. Wie de geschiedenis der Filippijnsche beschaving en kerstening ook maar oppervlakkig kent, weet dat de Spaansche *Frailes* of monniken oneindig meer te lijden hebben gehad van hunne landgenooten dan van de inlanders, omdat *zij* ten minste ten einde toe trouw wilden blijven aan de grondwet ontworpen door de Vaders van het Manileesch concilie, en ten koste van eigen rust en vrede de overtuigde en vastberaden verdedigers en beschermers van de Inlanders gebleven zijn. Zij zijn er dan ook in geslaagd om de innige aanhankelijkheid der laatsten te veroveren, en van de Filippijnen een stuk aardsch paradijs te maken, dat niet zonder reden den eervollen naam verwierf van *Parel van 't Oosten, la Perla del Oriente.*

Als de eerste civiele Amerikaansche landvoogd, William Taft,

in 1890 in dezelfde hoofdstad Manila zijn regeeringsprogram afkondigt, dan zal die eerlijke staatsman ronduit bekennen: „Zoo wij eenige hoop koesteren in de Filippijnen onze amerikaansche beschavingsidealen te kunnen verwezenlijken, *dan danken wij dat aan de prachtige grondslagen daarvoor gelegd door Spanje en zijn monniken.*"

En de grondslagen, waarop die zoo vaak en zoo gruwelijk miskende en belasterde monniken, drie, vier eeuwen lang onvermoeid hebben voortgebouwd, zijn gelegd in de Conciliaire vergadering van Manila bij den aanvang der Spaansche Overheersching.

Stein (L.). S. H. PEETERS, M.S.C.

URBANUS VIII EN DE PROPAGANDA

Geen enkel instituut heeft zulk een werkzaam aandeel gehad in de verbreiding des geloofs, als het Collegium Urbanum de Propaganda Fide, dat alle eeuwen door zijn zetel heeft gehad op de Piazza di Spagna, totdat het dit jaar is verplaatst naar het Borgha. Veel bouwwerken in Rome herinneren aan Urbanus VIII, maar het Collegium Urbanum is zeker een der meest nuttige, want hier zetelde het centraal bureau voor het gezamenlijk missiewerk. Een Spaansch prelaat Juan Vives is er de schenker van.

Reeds bij de eerste vergadering der Congregatie, toen men naar een haar waardig onderdak zocht, stelde hij zijn op 14000 dukaten geschat paleis, dat vroeger aan kardinaal Ferratini behoord had, ter beschikking. Den 1en Juni 1626 had de overdracht plaats van dit paleis, dat voorloopig 10 priesters of clerici uit verschillende volkeren zou herbergen. Vives vermaakte tevens aan de Congregatie zijn geheele vermogen, maar behield zich tijdens zijn leven het vruchtgebruik voor. De Paus bekrachtigde 1 Augustus 1626 deze schenking. Tegelijk richtte hij een pauselijk college of apostolisch seminarie op onder aanroeping der Apostelen Petrus en Paulus, waarin opgenomen en opgevoed zouden worden vrome en geleerde geestelijken, die het geloof zouden gaan verbreiden over de geheele wereld. Drie kanunniken der basilieken St. Pieter, St. Paulus en van Maria de Meerdere werden tot bestuurders benoemd met het recht de leiders en het personeel van het college te be-

noemen, de statuten vast te stellen en deze, zoo noodig, te veranderen. Het college was onafhankelijk van de stedelijke overheid en van het betalen van belastingen en verkreeg alle privilegieën van andere seminaries.

Een andere bul bekrachtigde in 1637 de oprichting van een internaat in het Urbanus-College voor 12 jonge lieden Georgiërs, Persen, Nestorianen, Jacobieten, Melchieten en Kopten, van elk twee, onder de leiding der Propaganda en de toekenning van jaarlijks 850 dukaten, uit te betalen door den broeder van Urbanus VIII, Kardinaal Antonio Barberini. Deze was na den dood van den eersten Prefect Ludovici prefect der Propaganda geworden. Later schonk hij nog 200.000 dukaten en vermaakte aan de Congregatie zijn geheele vermogen. Aan hem dankt de Propaganda ook haar kerk, waarvan den 5den Mei 1634 de eerste steen werd gelegd en tevens door den aankoop van het geheele huizenblok de zoo noodige ruimte tot uitbreiding. Den 1en October 1639 werd dan ook besloten tot verbouwing van het bouwvallig paleis.

Jaarlijks houdt de Propaganda sinds 1633 op Driekoningen een groot talenfeest, waarop in zooveel mogelijk verschillende talen de eenheid der kerk in de verscheidenheid der talen wordt verheerlijkt.

In het jaar 1641 kreeg kardinaal Barberini, om de eenheid van de leiding in een vaste hand te leggen, het geheele bestuur over het college in plaats van de 3 kanunniken; na zijn dood zou de congregatie zelf het ter hand nemen. Barberini riep de Theatijnen, om de opvoeding der leerlingen op zich te nemen. In 1643 keurde de Paus goed de schenking aan de Propaganda door den Benedictijnerabt Barontius van het reeds bestaande Gregoriaansch College met bibliotheek en toebehooren.

De Propaganda, die door Urbanus VIII met groote volmachten werd voorzien, dankt hem dan ook niet alleen haar nieuw tehuis, maar ook haar financieele inrichting, doordat hij haar aanzienlijke sommen schonk; daarbij kwamen zich nog vele erfenissen voegen van Kardinalen en anderen, ook de groote sommen door de Maria-Congregatie's verzameld, zoodat reeds in 1638 de jaarlijksche inkomsten ongeveer 12000 scudi bedroegen, welke later tot het dubbele stegen.

De polyglotte drukkerij der Congregatie, die reeds in 1622 aangevangen in 1624 voor goed door den Paus werd opgericht, was

een krachtig propagandamiddel en stichtte veel nut. Groote verwachtingen had Paus Urbanus VIII van de vruchten der Congregatie en deze werden dan ook ten volle bereikt vooral door de kweekscholen voor goede priesters, aan welker stichting in en buiten Rome de Propaganda groote aandacht schonk. Urbanus VIII liet de voor verschillende volkeren opgerichte colleges nauwgezet visiteeren, waarbij de Propaganda moest vaststellen, dat met uitzondering van het Collegium Germanicum zij alle hervorming noodig hadden.

De Paus bleef krachtig werkzaam ter bevordering van de Missiën. In 1625 werd een Maronieten-College op den Libanon opgericht en in 1627 het Illyrisch-College te Loreto weder geopend. Het Romeinsche Catechumenen-College kreeg van den Paus en zijn broeder een nieuw tehuis, terwijl het te Keulen door den Premonstratenserabt Steinfeld opgerichte Missie-College door den Paus in 1643 onder zijn bescherming en die der Propaganda werd gesteld.

Groote zorg ook koesterde de Paus voor de christenen in het Turksche rijk. Zoo werden, dank zij de bemoeiingen van de visitators door de Propaganda priesterseminaries opgericht in Dalmatië en op Creta. De verschillende diocesen in Bulgarije, Zevenbergen, Bosnië, N.W. Griekenland en de Grieksche eilanden werden gevisiteerd en de misstanden zooveel mogelijk opgeheven. Franciscanen, Jezuieten en Capucijnen werkten in de Levant met den grootsten ijver, de capucijn Pater Joseph wist zelfs Richelieu voor het missiewerk te winnen, waarop de Propaganda aan Pater Joseph den titel verleende van Prefect der Oostersche missiën.

Gewichtig vooral voor de missie in de Levant was het werk te Constantinopel, waar de Jezuieten in 1609 hun door de pest vernietigde nederzetting weer openden. Hun terugkeer aldaar was des te noodzakelijker, wijl sinds 4 November 1720 de zetel van den Patriarch was ingenomen door een man, die de Katholieke Kerk en het Pausdom haatte, Kyrillos Lucaris, een sluwen Cretenser, welke reeds vroeger in Polen de hereeniging der Ruthenen had tegengewerkt en als Patriarch van Alexandrië met Anglicanen en Protestanten verbinding had gezocht.

Reeds Gregorius XV zag in hem een vijand van de hereeniging, maar onder Urbanus VIII werd het gevaar des te grooter, nu

hij in zijn nieuwe positie er alles op zette de Grieksche Kerk van een calvinistischen geest te doordringen. De Jezuieten traden krachtig tegen hem op en door de hulp van den Franschen gezant de Cécy wisten zij, April 1623, zijn verbanning naar Rhodos te bewerken; de gezanten van Holland en Engeland maakten hem echter in October den terugkeer weer mogelijk. Terstond liet hij in Wittenberg een Catechismus drukken, waardoor hij zijn protestante inzichten onder de Grieksche bevolking wilde verbreiden. Slim en sluw was zijn optreden, zelfs verloochende hij openlijk twee zijner volgelingen, maar hij liet hen toch voortwerken. Naar Rome liet hij het bericht zenden, dat hij voor de hereeniging werkte, in werkelijkheid echter gaf hij alleen aan Calvinistisch gezinde geestelijken kerkelijke waardigheden. Het volk beschuldigde hem van de grofste onzedelijkheid. In de Jezuieten zag hij natuurlijk zijn grootste tegenstanders, reeds in 1624 trachtte hij bij de Porte hun uitzetting te bewerken, dit gelukte hem echter niet, daar de Fransche gezant hen beschermde. Gevaarlijker nog werd hun toestand, toen niet alleen de gezanten van Holland en Engeland maar ook de Venetiaansche vertegenwoordiger tegen hen werkten.

In Februari 1625 zond de H. Stoel een priester van den Griekschen ritus, Cannachio Rossi, naar Constantinopel met de opdracht van Lukaris een met het Florentijnsch concilie overeenstemmende geloofsbelijdenis te eischen. Lukaris wist Rossi geheel voor zich te winnen, Césy die de komst van Rossi ongaarne zag, verlangde zijn terugroeping. Rossi berichtte echter naar Rome, dat Lukaris tot alles bereid was en dat het slechts aan Cécy lag, zoo de hereeniging niet tot stand kwam.

Hoewel de Propaganda alle onderhandelingen met Lukaris aan Cécy toevertrouwde, weigerde zij toch Rossi terug te roepen. Dit was een groote fout. In November 1627 kwamen te Rome berichten aan, die allerduidelijkst het valsch spel van Lukaris bewezen. De Grieksche aartsbisschop van Naxos meldde dat hij de protestante leer verbreidde en openlijk als vijand der katholieke Kerk optrad.

De leden der Propaganda, vooral de Secretaris Ingoli, zagen nu de grootte van het gevaar in, hoewel Rossi maar steeds bleef verzekeren, dat alles op laster berustte. Den 13en November werden de volgende besluiten genomen: 1. de door Lukaris verspreide

catechismus moest door een katholieke in de Grieksche taal bestreden worden ; 2. de brief van kardinaal Bessarion over de hereeniging met Rome moest alom verspreid worden ; 3. Lukaris moest tot calvinistischen dwaalleeraar verklaard worden ; 4. Césy moest de afzetting van Lukaris bewerken ; 5. Ook de nuntius te Parijs moest dit van Lodewijk XIII trachten te verkrijgen ; 6. de Porte moest de sluiting bevelen van de drukkerij van Lukaris te Constantinopel ; 7. de eigenaars der Grieksche handelsschepen moesten zich tegen Lukaris verklaren, anders zouden zij de bescherming der christenen moeten missen ; 8. den Franschen koning moest duidelijk het groote gevaar aangetoond worden, dat de schismatieke Grieken zich met Engeland, Holland en de Duitsche protestanten zouden verstaan.

De pogingen van Lukaris, om de Jezuieten te doen uitzetten, gelukten einde Januari 1628 met behulp van den Hollandschen gezant; de Césy bleef hun trouw en wist in hetzelfde jaar hun terugkeer te bewerken.

In de vergadering der Propaganda, 21 Juli 1628, werden berichten voorgelezen van Césy over de voortzetting der calvinistische propaganda. De Congregatie besloot, dat alle missionarissen met de Grieksche patriarchen van Alexandrië, Antiochië en Jeruzalem alles in het werk zouden stellen, om het proces tegen Lukaris in te leiden, de nuntius te Venetië moest eischen, dat de vertegenwoordiger der Republiek zich tegen Lukaris zou verzetten. Aan Césy zou men de gevraagde 12000 thaler zenden onder voorwaarde, dat dit geld eerst aan de metropolieten zou uitbetaald worden, nadat de zaak tot een goed einde was gebracht. Tevens werd voorgesteld, dat Pater Joseph naar Constantinopel zou reizen, om de afzetting van Lukaris te verkrijgen.

In een nieuwe zitting, 25 Juli 1628, onder voorzitterschap van den Paus werden de besluiten van 21 Juli goedgekeurd en de wijze van optreden tegen Lukaris nader besproken. Drie manieren waren mogelijk : een canoniek proces door de Romeinsche inquisitie, een proces door een synode van Grieksche metropolieten en patriarchen en ten derde het schenken van geld aan Grieken en Turken, om deze over te halen tot het afzetten van Lukaris, dit laatste echter met dien verstande dat de eer en waardigheid van den H. Stoel gewaarborgd bleven.

Eindelijk zag ook de lichtgeloovige Rossi zijn dwaling in ; bij schrijven van 25 Juli 1628 berichtte hij de Congregatie, dat hij begreep door Lukaris bedrogen te zijn.

Na langdurige beraadslagingen van de Inquisitie kon de Paus eindelijk 23 Maart 1629 aankondigen, dat het proces van Lukaris beeindigd was, dat men hem kon afzetten en geld aan Cécy tot dit doel kon afzenden. Verdere acten ontbreken echter in het archief der Propaganda. Bekend is echter, dat Lukaris niet in den ban werd gedaan, daar ondanks alles de zaak niet duidelijk genoeg bleek, om een dusdanige veroordeeling uit te spreken.

Men trachtte langs andere wegen de afzetting te bereiken. Daar Cécy alleen niet sterk genoeg stond, trachtte men den keizer voor de zaak te winnen. Zijn gezant Kuffstein kon echter niets verrichten, zijn opvolger Schmid slaagde beter. Deze ontdekte in den schismatieken metropoliet van Berōa, Kyrillos Contari, een gevaarlijken tegenstander van Lukaris. Een hevige strijd ontstond nu, waarbij de gezanten van Frankrijk en van den keizer tegen Lukaris werkten, die van Holland en Engeland hem steunden.

Césy kwam helaas in geldelijke moeilijkheden en werd uit zijn ambt ontzet en vervangen door de Marcheville, die wel de opdracht kreeg, de ordensgeestelijken van alle naties in den Levant en vooral de Jezuieten te Constantinopel te steunen, maar die niets bereikte. Daarbij, onbekend als hij was met de verhoudingen en aanmatigend in zijn optreden stootte hij velen af en geraakte in groote moeilijkheden, zoodat zijn werk geheel lam werd gelegd. Door zijn onverstandig en onzaakkundig optreden haalde hij zich de ontevredenheid der Porte op den hals, zoodat hij 2 Mei 1634 bevel kreeg Constantinopel te verlaten ; de Cécy moest hij de afdoening der zaken overlaten. Een paar malen moest Lukaris voor eenige dagen zijn Patriarchaat opgeven, maar telkens wist de sluwe Cretenser weer te bewerken, dat hij in eere hersteld werd. Contari met behulp van Schmid verkreeg zijn deportatie naar Rhodus, maar in Maart 1637 bezette hij opnieuw onder den jubel der Calvinisten zijn patriarchalen zetel.

Nu waren echter zijn dagen geteld. Schmid klaagde hem bij den Sultan aan, dat hij de Grieken tot opstand aanzette en ook in het verlies van Azow aan de kozakken de hand gehad had. Hij werd in den kerker geworpen en 27 Juni 1638 geworgd. Na zijn

dood ontstond er een sterke reactie tegen zijn streven. Een synode te Constantinopel veroordeelde in September 1638 zijn persoon en zijn leer. Contari onderteekende een door de Propaganda opgestelde geloofsbelijdenis en zond deze naar Rome. Hij werd tot Patriarch benoemd, maar spoedig door den Sultan naar Larissa verbannen en evenals zijn voorganger geworgd.

De Metropoliet van Adrianopel, Parthenino I volgde hem 1 Juli 1639 op. Deze evenals de metropoliet van Kiew veroordeelden in synoden de leer door Lukaris verspreid ; zoo ontstond uit het kwaad het goed, want de Grieksch-Orthodoxe kerk stelde in deze synoden haar leer vast.

Terwijl de door Lukaris veroorzaakte strijd veel onheil stichtte, had daarentegen in West-Azië de missie en de hereeniging der Oosterschen voor wie Urbanus VIII een professio fidei opstelde, groote successen te boeken.

Trouw aan den Paus bleven de Maronieten, voor wie Urbanus naast het reeds te Rome bestaande College, een op den Libanon oprichtte, terwijl hij in 1635 nog een ander stichtte te Ravenna. Verschillende brieven richtte de Paus tot hen, waarin hij hun o.a. schreef, dat hij voor hen bad en gaarne de christenvorsten tot hun verdediging zou oproepen als deze niet reeds elders in strijd gewikkeld waren.

Berichten over Armenië bereikten de Propaganda door den Dominicaan Gregoris Orsini.

De Patriarch Moses III en zijn opvolger Philippus I waren voor de hereeniging gewonnen. In de door Philippus weer opgerichte kloosterschool werkte de Dominicaan Paolo Piromalli, die ook den armenischen Patriarch te Constantinopel Ciriaco van Erivan tot onderwerping bracht.

In 1635 had de Paus den aartsbisschop der in Jeruzalem verblijvende Armeniërs aangemaand zich aan zijn primaatschap te onderwerpen.

Ook de Tataren, Tscherkessen en Georgiërs deelden in de herderlijke zorgen van Urbanus. Tegen het einde van 1626 zond hij er een Dominicaan heen en Theatijnen. Elk land, hoe ver het ook van Rome lag, had de belangstelling van den Paus en werd aan de zorgen der Propaganda aanbevolen.

Veel vreugde beleefde Urbanus, toen in 1627 koning Theopilus

van Iberië een Basiliaan naar Rome zond, om zijn onderwerping aan te bieden. Toen de Theatijn Aritabilis hem mededeelde, dat koning Taimaras Kan van Iberië ook over hereeniging dacht, schreef de Paus hem, dat hij hem toewenschte als Constantijn over zijn vijanden te zegevieren en evenals deze zich aan Rome te onderwerpen.

In Perzië werkten sinds Paulus V de Karmelieten, ook deze ontvingen een aanmoedigend schrijven van Urbanus VIII, om hen aan te sporen, krachtdadig te werken aan de geloofsverbreiding, tevens bekrachtigde hij hun privilegiën, in 1629 beval hij hen aan de nieuwen Shah aan. Een bisdom werd 1632 te Bagdad of Babylon opgericht en door de gift van een Fransche dame van de noodige inkomsten voorzien. In Mossul en Diarbekr vestigden de Fransche Capucijnen eenige nederzettingen. De Propaganda gaf zich veel moeite den chaldeeuwschen Patriarch Elias van Babylon tot de hereeniging over te halen; alle pogingen mislukten echter: hij volhardde in zijn Nestoriaansche dwalingen.

Na de Propaganda geraadpleegd te hebben, vernieuwde Urbanus VIII voor de Indische missie de privilegiën, aan de Jezuieten verleend, vooral in huwelijkszaken. Van veel gewicht was ook het besluit van Urbanus, dat voortaan de missionarissen niet meer gedwongen waren over Lissabon te reizen. De Portugeezen hadden hen, ten gevolge van hun patronaatsrecht over alle missiën, daartoe genoodzaakt.

In Voor-Indië werkten de Jezuieten ijverig voort, vestigden op vele plaatsen nieuwe missiestaties, terwijl Nobili zijn pogingen voortzette, zich aan het leven en de zeden der Indiërs aan te passen. Verschillende orden werden naar Birma gezonden, om daar het geloof te verkondigen. Ook in Bengalen werden door de Augustijnen vele nederzettingen in het leven geroepen, totdat de Groot-Mogol Deschihan, die den christenen vijandig gestemd was, de missie vernietigde. Op Ceylon arbeidden 16 Jezuieten en 24 Franciscanen, door twisten over de troonsopvolging maakte deze missie moeilijke dagen door.

In Siam bouwde de missionaris Margico in 1624 een mooie kerk te Juthia; in 1639 verzocht de koning zelf priesters aan te wijzen als aalmoezeniers voor zijn portugeesche soldaten, terstond snelden Dominicanen, Franciscanen en Jezuieten toe. Dominicanen bouw-

den in 1629 een kerk voor het hof te Kambodscha, terwijl de Jezuiet Alexander van Rhodes in 1624 naar Cochin-China ging, vandaar in 1627 naar Tonking vertrok, om in 1630 weer naar Cochin-China terug te keeren. Zijn arbeid, gesteund door zijn medebroeders, bracht rijke vruchten voort, in 1640 telde men in Tonking 94.000, in Cochin-China 30.000 christenen. Ook op de Molukken en Timor werden velen gedoopt, evenals op de Philippijnen. Vermelding verdienen nog vooral de koene tochten van den Portugeeschen Jezuiet Antonio d'Andrade, die in het onherbergzame Thibet doordrong; in 1632 kwamen eenige zijner ordegenooten hem hulp bieden, deze missie hield echter geen stand.

In China stond men in 1625 den Jezuieten wegens hun mathematische kennis toe, aan het hof te Peking terug te keeren en in de provincie staties op te richten. De Paters Longobardi en Terenz waren sinds 1629 lid der commissie voor de hervorming van den kalender, waardoor zij zich de gunst des keizers verwierven. De Keulsche Pater Adam Schall wist deze gunst aan te wenden ter bevordering van het missiewerk, zoodat men in 1640 meer dan 67000 christenen telde. Over het toelaten van sommige Chineesche gebruiken en ceremoniën ontstond een gevaarlijke strijd, waarbij de generaal der orde Vitelleschi bemiddelend moest optreden.

In 1635 werden de missionarissen door den Augustijner bisschop van Manila bij Paus Urbanus aangeklaagd. Wel trok deze bisschop later, uit hoofde van valsche informaties, zijn aanklacht in, maar de zaak was eenmaal aan het rollen gebracht en werd nu beschouwd als iets, wat de Kerk in het algemeen aanging. De Jezuieten hadden, zich beroepend op S. Paulus en Gregorius den Groote, zoover het hun mogelijk was, getracht zich aan te passen aan de oude Chineesche geestesvorming, aan de bestaande gebruiken der inheemsche bevolking. In plaats van terstond het rijk Gods te verkondigen, hadden zij zeer pedadogisch een brug trachten te slaan naar de bestaande gebruiken, vooral de Chineesche klassieken ontziende en aldus de profane wetenschappen in dienst gesteld van het apostolaat. Dit was des te meer noodig, omdat men te doen had met een oeroud kultuurvolk, dat hardnekkig vasthield aan zijn eigenaardige beschaving en met trotsche zelfoverschatting verachtend neerblikte op alles wat van buiten kwam. Niet aldus handelden de

Spaansche Dominicanen en Franciscanen ; in hun zielenijver predikten zij, het crucifix in de hand, op een in China geheel ongebruikelijke wijze, verbanden de door alle geleerden hooggeschatten Confucius in het diepst van de hel en verklaarden alle vereering der voorouders voor ongeoorloofd. De wijze van werken der Jezuieten werd door hen ten eenenmale afgekeurd. Hun optreden was oorzaak van opstanden, zoodat zij niet alleen hun eigen missie maar ook die der Jezuieten in gevaar brachten. Noodgedwongen zagen de meesten ten laatste in, dat de Jezuieten toch het rechte voor hadden gehad, zoodat zelfs een Franciscaan getuigde : ,,Hadden de Jezuieten een andere methode gevolgd, als zij steeds gebruiken, dan zou China sinds lang noch missionarissen noch Christenen bezitten."

Ook in Japan was een gespannen toestand tusschen de verschillende orden wat daar nog noodlottiger was, omdat de vervolging nog steeds voortwoedde ; hoe hevig echter de onderlinge naijver was, eensgezind gingen allen voor het geloof den dood te gemoet. Vreeselijk hebben velen voor het geloof moeten lijden, zoo stierven in 1630 drie Augustijnen, één Jezuiet, één Franciscanerbroeder en twee Portugeesche vrouwen den vreeselijken dood in de heetwaterbronnen van een vulcanischen berg bij Nagasaki, hun marteling duurde 33 dagen lang. Duizenden hebben in deze vervolging het leven gelaten. Toch bleef de Kerk voortleven, hoewel in het verborgen.

Maakte de Kerk in het Japansche eilandenrijk zware tijden door, groot was de overwinning in Ethiopië ; de keizer legde 11 Februari 1626 voor den Patriarch de geloofsbelijdenis af en bood den Paus zijn onderwerping aan. De missie werd nu door de Propaganda op nieuw ingericht, kerken, scholen en seminarie's gesticht, ja zelfs ging de Paus rond met de gedachte er een universiteit in te stellen. De rust zou echter niet van langen duur zijn ; een schismatieke tegenpartij vormde zich, ontevreden over de strenge zedenvoorschriften der nieuwe leer, de troonsopvolger trad tot deze partij toe, de keizer eerst standvastig, verzette zich slapper, totdat hij in 1632 de Alexandrijnsche leer en kerkinrichting weder invoerde. Den 16den September van dit jaar overleed hij, de missie verloor in hem haar hechtsten steun. De nieuwe keizer trad terstond als vervolger der katholieke Kerk op ; in 1636 werden de patriarch, de Jezuieten en alle Latijnsche missionarissen het land

uitgezet. De Propaganda zond nu Franciscanen en Capucijnen er heen, die echter allen den marteldood stierven. Rome bleef Ethiopië indachtig, in 1689 stichtte kardinaal Barberini, Prefect der Propaganda te Rome een Ethiopisch College. Niets mocht echter baten, de missie was voorloopig onmogelijk.

De Propaganda bleef het oog op Afrika gericht houden. In Febr. 1631 werden Capucijnen naar Egypte gezonden, ook Marokko werd van missionarissen voorzien ; hoewel deze missie zich mocht verheugen in den steun van Richelieu en Pater Joseph mislukte ze.

In opdracht van de Propaganda vestigden zich Fransche Capucijnen aan de kust van Guinea, zij doopten er verschillende stamhoofden, zelfs predikte een der Paters in 1637 aan het hof van den moorschen koning van Besné.

In Oost-Afrika kwam de missie aanvankelijk wel tot bloei, maar door de omstandigheid der hoofden, die nu eens de christenen beschermden, dan weer ze vervolgden kon zij zich niet ontwikkelen.

De christelijke koning van Congo zond in Januari 1634 als afgezant naar Rome Juan Baptista Vives, die den Paus zijn onderwerping aanbood. De Propaganda zond missionarissen, waarvan eenigen in handen der Hollanders vielen ; ten slotte werd deze missie toevertrouwd aan de Capucijnen der Romeinsche provincie.

In Zuid-Amerika waren ook vele orden werkzaam. Zoo konden de Dominicanen uit Peru aan de Propaganda de goede uitslag van hun werken melden. De Congregatie zond van 1636—1639 verschillende Augustijnen daarheen. De Procurator der Jezuieten Bartolemeo Tafur bracht in 1642 de eerste kinabast naar Europa en deelde zijn medebroeders de heilzame werking tegen de koorts mede. Ook in Granada werkten de Augustijnen met goed succes. Berichten over groote bekeeringen onder de Indianen bereikten de Propaganda. Naar Paragay zonden de Jezuieten in 1628 drie en veertig Paters, tien jaren later begonnen zij de Maranonmissie en in 1644 wisten zij Maranhas voor de Portugeezen te behouden tegen de Calvinistische Hollanders. Ook op de kleine Antillen, in Guadeloupe en Martinique werd met ijver voor de uitbreiding des geloofs gewerkt, eveneens in Mexico, van daar uit trok men naar verschillende landstreken. In de kolonie Maryland werkten de Engelsche Jezuieten, de Puriteinen maakten echter in 1644 hun arbeid onmogelijk.

Toen de Brusselsche nuntius bericht zond over de landverhuizing der Puriteinen naar Noord-Amerika zond datzelfde jaar de Propaganda nog Fransche en Engelsche Capucijnen naar Virginië en Nieuw-Engeland.

In Canada werkten Capucijnen en Recolletten; de Jezuieten onder de Huronen en andere stammen.

Het Amerikaansche missiewezen stond vooral onder het bestuur der Propaganda, terwijl in andere missiën de Paus zelf meer op den voorgrond trad.

De Paus heeft echter ook voor deze missie een bul uitgevaardigd, waarbij de slavernij der Indianen verboden werd op straffe van excommunicatie. Een oproer tegen deze bepaling brak uit in Brazilië.

Voor de bekeering der in Carthago ontscheepte slaven uit Afrika werkte vooral met bovenmenschelijke inspanning de negerapostel Petrus Claver. Veertig jaren heeft hij onder hen gearbeid en aldus 300.000 slaven bekeerd.

Hoe krachtig men in Rome de missiën in Oost- en West-Indië bevorderde, blijkt uit de bij de Propaganda binnengekomen rapporten. De misstanden in de Oost-Indische kerk, bovenal bij den Clerus worden in een geschrift van den Franciscaan Gregorius Bolivar blootgelegd en aanwijzingen tot verbetering gegeven. De Augustijnerprior Nieto van Havana bepleit het zenden van een nuntius voor West-Indië en het instellen van een inheemschen clerus.

Het rapport van Bolivar toont duidelijk de misstanden; de secretaris der Propaganda vervaardigde dan ook een memorandum, waarin de middelen ter verbetering werden aangegeven. Vooral hekelt Ingoli het zich mengen van de wereldlijke machten in kerkelijke aangelegenheden en het uitbuiten der inboorlingen. Hij beveelt verder aan de opvoeding van een inheemschen clerus, het vermeerderen van het getal wereldgeestelijken en der hierarchie.

Deze richtlijnen zullen in de naaste toekomst in de oprichting van missie-seminaries voor wereldgeestelijken en in de oprichting van apostolische vicariaten verwezenlijkt worden.

's-Gravenhage. J. KLEIJNTJENS, S.J.

DE FINANCIEELE CRISIS EN DE MISSIES

Diep bewogen door den treurigen economischen toestand, heeft Z. H. Paus Pius XI in Zijn laatste Rondschrijven ,,Nova Inpendent" de geloovigen opgeroepen voor een kruistocht van naastenliefde, om zooveel mogelijk hulp te bieden bij de rampen, waardoor millioenen zijner kinderen thans getroffen worden.

De tegenwoordige crisis is algemeen, is een wereldcrisis geworden. Even goed als in de oude beschaafde wereld, wordt zij ook gevoeld in de afgelegen streken, waar de missionarissen werken aan de verkondiging van het Evangelie en waarop altijd de bijzondere aandacht van den Paus der Missiën gevestigd is.

Reeds in de laatste maanden van het vorige jaar waren in verscheidene Katholieke missies de gevolgen van de economische crisis danig te bemerken. Sindsdien is zij verschrikkelijk verergerd en heeft zij zware slagen aan de missies toegebracht.

Vooral in Afrika is de crisis naar het schijnt, in al haar scherpte te voelen. ,,De handel is verlamd," schreef een correspondent uit Liberia, ,,de inboorlingen willen hunne waren niet afstaan voor de belachelijk lage prijzen, die men hun biedt en de Europeesche goederen vinden evenmin koopers. Ten gevolge hiervan wordt het personeel van de handelsondernemingen ontslagen en alle salarissen worden met 15 pct. verminderd. Onze missiën en vooral onze liefdewerken hebben onder de crisis te lijden. De inkomsten verminderen, maar niet het aantal der zieken. ,,We hebben geen geld," is tegenwoordig altijd het antwoord, wanneer we om hulp aankloppen. Hoe zullen de missionarissen de groote uitgaven kunnen doen, die hun liefdewerken vragen, wanneer de tegenwoordige toestand nog lang zoo voortduurt ?

,,De toestand wordt voortdurend meer zorgwekkend," schrijven missionarissen van de Goudkust en van Eshowe in Zoeloeland

(Zuid-Afrika), „wij moeten onze scholen sluiten, omdat wij de onderwijzers niet meer kunnen betalen.” De missie van Swaziland (Zuid-Afrika) wordt tot overmaat van ramp geteisterd door een buitengewone droogte en door den typhus.

Op het eiland Mauritius, dat in Maart j.l. zoo ernstig getroffen werd door een cycloon, is de toestand nog belangrijk verergerd door de werkloosheid in de rietsuikerindustrie.

.„Wij gaan den ondergang en den dood tegemoet”, schrijft men ons uit Port Victoria, „de missie kan haar charitatieve instellingen niet langer onderhouden.” En uit Diego-Suarez : „Vroeger werd de koffie verkocht voor 10 francs per kilogram, tegenwoordig vindt men zelfs geen koopers voor drie francs.” Dezelfde klachten vernemen we uit Engelsch Oost-Afrika (Oeganda, Kenia, Tanganjika). In het begin van dit jaar heeft de Regeering als bezuinigingsmaatregel de gewone subsidies aan de missielanden ingetrokken. Engelsch-Egyptisch Soedan is bovendien verwoest door de sprinkhanen.

Zelfs de meest welvarende gewesten van Azië maken tegenwoordig een ernstige crisisperiode door. „Wij zitten midden in de economische crisis,” schrijft men ons uit Ceylon, „de cacao is onverkoopbaar en toch kunnen wij het verbouwen van dit gewas niet stop zetten, want dat zou zoowel de ondergang van het land als van de missie beteekenen. Het bestaan van verscheidene missies hangt af van de cacao-industrie”. Uit Singapore schrijft men ons : „Het schiereiland Malakka maakt een ongekende crisisperiode door : de voornaamste producten van het land, rubber en tin, zijn sterk in prijs gedaald, de plantages en de mijnen liggen verlaten en van dag tot dag neemt het aantal werkloozen toe. En de Chineesche communisten maken van de gelegenheid gebruik, om een krachtdadige propaganda te voeren.”

In Fransch Indo-China heeft de Gouverneur-Generaal M. Pasquier onlangs bij de inwijding van den Hoogen Raad voor economische en financieele belangen te Hanoi den toestand van de kolonie verre van rooskleurig genoemd. De nieuwsberichten uit Siam maken melding van talrijke faillissementen van inlandsche en vreemde handelshuizen en vermelden vele gevallen van zelfmoord wegens financieele moeilijkheden. „Deze toestand brengt verscheidene onzer missies in de grootste moeilijkheden.”

Over China behoeven we hier niet te spreken, ieder kent zijn

rampen, burgeroorlogen, verwoestingen en plunderijen van de bandietenbenden. Voeg daar nog bij de propaganda van de communisten, die geheele streken in hun macht hebben en de overstroomingen, die onlangs meer dan vijftig millioen menschen van have en goed hebben beroofd.

De wereldcrisis heeft ook de afgelegen eilanden van Oceanië niet gespaard, waar onze missionarissen ten koste van heldhaftige offers een groot aantal Christengemeenten hebben gesticht, en scholen en kerken hebben gebouwd ter beschaving van de wilde volken. Uit Nieuw-Guinea, de Salomons-eilanden, de Nieuwe Hebriden, de Wallis-Eilanden, enz. uit alle streken vernemen we dezelfde klachten ; overal liggen groote voorraden van onverkoopbare goederen. Tot slot van dit overzicht van de missiegebieden volge hier nog een bericht van de Fidji-eilanden : „Wij kunnen geen koopers meer vinden voor onze copra; onze missies moeten voornamelijk van de opbrengst van dezen tak van industrie bestaan. Als deze toestand nog langer voortduurt, zullen wij veel te lijden hebben."

Uit dit alles blijkt wel duidelijk, dat vele missies in grooten nood verkeeren. Alle Katholieken, die daartoe in staat zijn, zullen moeten helpen, om den geesel, die onze missionarissen bedreigt, af te wenden, opdat de vruchten van hun apostolaat niet verloren gaan en zij, ondanks de vele moeilijkheden, hun werk kunnen voortzetten. De nood in de Oude Wereld is groot, maar in de verre missielanden zijn er ook millioenen kinderen, die hun handen uitstrekken om brood en ontelbare werklieden, die geen werk kunnen vinden. Zij allen zijn onze broeders en zusters en de Paus heeft om hulp gevraagd voor hen allen. Over de geheele wereld zal men zich offers getroosten, om de missies te kunnen redden en overal zal men meewerken aan den kruistocht van naastenliefde door nieuwe stuwkracht te geven aan de Pauselijke liefdewerken van de Voortplanting des Geloofs, H. Kindsheid en het St. Petrus-Liefdewerk.

De feestdag van Christus-Koning is als aangewezen voor een dergelijke beweging van algemeene solidariteit. Alle volken van Zijn Koninkrijk worden door de tegenwoordige beproevingen vereenigd, om eensgezind hun ongelukkige broeders bij te staan in den nood.

De inboorlingen in de kleine Christendorpjes in de missies geven soms bewonderenswaardige voorbeelden van belangeloosheid en edelmoedigheid. Nauwelijks bekeerd willen zij al meehelpen aan

de bekeering van hun heidensche mede-broeders en voor offers schrikken zij daarbij zelfs niet terug. De Christenen van Tanganjika hebben 6576 francs geschonken aan de Voortplanting des Geloofs; uit het Apostolisch Vicariaat van de Oranje-rivier (Zuid-Afrika) kwam bij gebrek aan geld een bijdrage in natura. Eenige zwarten, die werkzaam waren in de bosschen van Noord-Katanga (Belgisch Congo) zonden hunne spaarpenningen naar de 250 Kilometer verder wonende Katholieken en van Kongolo, als een bijdrage in de daar gehouden collecte.

In de missie van Tsjintsjau (Kansoe, China), een streek, die door vele rampen getroffen wordt en slechts 4229 Christenen telt, heeft men het werk van de Voortplanting des Geloofs georganiseerd; de collecte bracht in het eerste half jaar reeds 220 Mexicaansche dollars op. In de Apostolische Prefectuur der eilanden van Shikohu (Japan) hebben alle Katholieken zonder uitzondering zich laten inschrijven als lid van de Voortplanting des Geloofs. Ten slotte vermelden we nog, dat 1181 Katholieken van de Samoa-eilanden in Oceanië (bij dit getal zijn de kinderen inbegrepen) 3965 francs zonden tot steun van de Missiën.

Deze voorbeelden mogen ons tot nadenken stemmen: zeker zullen ze ons wijzen op onzen plicht om mee te strijden in den kruistocht van naastenliefde, volgens den vurigen wensch van Z. H. Paus Pius XI.

Rome. A. F.[1])

BIJ HET GOUDEN JUBILÉ VAN DE STEIJLER MISSIE IN CHINA

1882—18 JANUARI—1932

Op 8 September 1875 had de Stichter van het Gezelschap van het Goddelijk Woord, Pater Arnold Jansen het eerste Missiehuis voor Duitschland, Nederland en Oostenrijk te Steijl geopend. Na een zwaren innerlijken strijd had het huis zich levenskrachtig

---

[1]) *Agentia* (A.) *Fides* (F.) is een persbureau te Rome gevestigd om kennis omtrent de katholieke missies te verspreiden, hetwelk zijn berichten krijgt uit alle missiegebieden der wereld en deze in het Engelsch, Fransch, Duitsch, Spaansch en Italiaansch aan de bladen distribueert; deze plegen hiervan een dankbaar gebruik te maken om hun lezers op de hoogte te stellen van actueel nieuws uit of meer uitvoerige beschouwingen over de missies.

getoond — na vier jaren toch telde 't reeds 10 priesters, en 50 studenten. — Om die levenskracht verder te ontwikkelen was beslist noodig dat het jonge gezelschap een eigen missie kreeg; dit zou begeestering wekken bij de aspirant-Missionarissen, het zou nieuwe roepingen trekken, het zou het bewijs leveren van het groote doel der congregatie.

Pater Jansen herinnerde zich een vroeger samenkomen met den Apostolisch Vicaris van Hongkong, Mgr. Raymondi. Deze had hem krachtig aangespoord tot de Stichting van het Missiehuis. Tot hem wendde hij zich, en op 2 Maart 1879 klonk voor de eerste maal door 't Steyler Missiehuis het Afscheidslied.

„Gaat dan, Broeders, God geleide
Met zijn engelen U ten strijde:"

De vurige energie-volle Johan Anzer en de diep vrome Jozef Freinademetz waren de eerste uitverkorenen. Zij gingen naar Hongkong, naar Mgr. Raymondi. Pater Anzer kreeg een post in het seminarie, Pater Freinademetz kwam bij Pater Piasolli, den lateren Apost. Vicaris van Hongkong, in de zielzorg. Na 1½ jaar waren beiden voldoende met de taal en het werk bekend, nu zagen zij uit naar een eigen missiegebied. 'n Jonge Franciscaan, Pater Möltner, met wien zij de reis naar China gemaakt hadden, bracht hen in kennis met zijn Bisschop Mgr. Cosi, Apost. Vicaris van Sjantoeng. Na gelukkige onderhandelingen met den Generaal der Franciscanen kregen Pater Anzer en Freinademetz het zuidelijk gedeelte van Sjantoeng ter missioneering. 18 Januari 1882 kwamen beiden in hun gebied aan: de geboortedag van het Steijler Missiewerk; Steijl had zijn eerste eigen Missie.

Het gebied, dat zij kregen, was zoo groot als Nederland en België samen en telde toenmaals 9.000.000 inwoners. 't Westen was zeer vruchtbaar; de Gele Rivier en het Keizer-kanaal waren de waterwegen, het oosten was bergachtig en kaal. Het middel van bestaan is de landbouw; overbevolking en rooverplagen zijn oorzaken van vaak groote armoede, overstroomingen veroorzaken hongersnood. De hoofdstad van het gebied, Yenchowfoe, is de geboortestad van den grooten Confusius, den stichter van het Confusianisme.

Hier begonnen de Steijler Paters hun arbeid. Zij troffen in het geheele gebied slechts één Christenstatie aan, Poeoli, met 158

Christenen. Wel verhalen oude Missieberichten van kerken te Yenchowfoe en Tsining, in deze jaren was hiervan echter geen spoor meer te vinden. Heel het gebied lag nog vast gesloten in het heidendom.

Voorloopig bleven de Paters onder 't Vicariaat Sjantoeng. Van Steijl uit kwamen de Paters Wervel en Riehm te hulp. Pater Wervel werkt nu nog onverdroten onder zijn Chineezen. Hij is de eerste Steyler Missionaris die zijn 50 jarig jubileum vieren mag. Ontzettend zwaar waren de beginmoeilijkheden. Er was geen goed tehuis voor de missionarissen, er was geen bruikbare kerk, er waren onder de enkele Christenen geen katechisten. Met groote liefde en energie begonnen zij echter het werk. In Yankoe stichtte Pater Freinademetz 'n kleine gemeente, Pater Anzer in Tsinanfoe. Te Poeoli kwam 'n klein weeshuis voor jongens en een voor meisjes. Ook naar Tsaochowfoe was een katechist gestuurd. Dat verwekte een verwoeden storm onder de heidenen. De katechist werd weggejaagd, Pater Anzer werd gegrepen, onder de oogen van den mandarijn geslagen, mishandeld en voor dood neergeworpen, buiten de stad. Dat was in Mei 1883. Zijn sterk gestel hielp hem weer gauw op de been. Het Missiehuis Steyl zond elke kracht, welke maar eenigszins te missen was naar Sjantoeng; in 1883 2 paters, 2 diakens, 2 broeders. Nu begon Pater Anzer terstond met een klein-Seminarie. Pater Laxhuber, toen nog diaken, nam de leiding, de eerste klas werd, 2 jaar na het begin van het Missiewerk in Zuid Sjantoeng, geopend met 11 leerlingen.

In 1884 kwam Pater Anzer naar Steyl voor 't Generaal-kapittel. De zegen des Hemels lag over de Missie en daarom draalde Rome niet om in 1885 Zuid-Sjantoeng te verheffen tot een zelfstandig Vicariaat. Pater Anzer werd de eerste Bisschop. De Bisschopswijding had plaats in Steyl door de Bisschoppen van Keulen, Roermond en Trier. Op 31 Juli hield de nieuwe Bisschop zijn intocht in zijn hoofdstatie Poeolie. Het was een zegetocht, een processie zooals Sjantoeng nog nooit had aanschouwd.

Nu was de zorg het zoeken naar een geschikte hoofdstatie. Poeolie was wegens ligging en klimaat hiervoor niet geschikt. De Bisschop richtte 't oog op Yenchowfoe, 't middelpunt ook van 't burgerlijk bestuur van Zuid Sjantoeng. Er was binnen de stad veel vrij veld, aankoop van een stuk grond scheen hem daar niet

moeilijk. Doch daar stak een storm op, geweldig en groot: de Confusianisten zagen hun heilige stad bedreigd, zij riepen alarm en de stad werd voor den Bisschop gesloten. Op aandringen van de Confusionistische priesters volgden andere steden het voorbeeld. In het Oosten werden Pater Nies en Freinademetz uit hun statie verdreven. Te vergeefs nam Mgr. Anzer zijn toevlucht tot Peking om 't Oostelijk gedeelte te behouden; het zou hem een zwaren strijd van 10 jaren kosten. In 1889 onderging Pater Freinademetz zijn eersten „vuurdoop". Hij was naar den districtscommisaris van Tsaochien geweest. De onderhandelingen waren schitterend verloopen. Nauwelijks in z'n herberg teruggekeerd werd hij overvallen, onbarmhartig geslagen, met alle mogelijke vuil besmeerd en gebonden buiten de stad gesleept. In 'n oogenblik van rust begon de pater te spreken over den H. Godsdienst welken hij bracht. Hiervoor had dat gepeupel geen ooren en na enkele oogenblikken lag hij alleen met zijn, eveneens gebonden begeleiders op die plaats. In 1890 vertrok Mgr. Anzer wederom naar Europa om het protectievraagstuk te regelen. Na zijn terugkomst kreeg hij vasten voet in Tsining, waarheen de groote Katechistenschool verlegd werd. In 1892 werd de Missie plechtig aan den H. Geest toegewijd. Deze toewijding wordt elk jaar plechtig hernieuwd. Door geregelden groei van het missiepersoneel kon ook het missiewerk zich steeds verder ontplooien. Hierdoor echter groeide ook steeds meer de haat der zonen van Confusius. In 1894 werd de gemeente Boeolieng bestormd; vijf Christenen werden vermoord, vele gewond. Van alle kanten kwamen roovers opdagen, 'n plaag die nog tot op onze dagen voortduurt. In al zijn kracht en energie stond over alles de Bisschop Mgr. Anzer, met vaste hand leidde hij het werk en ondanks lijden en vervolging groeide de Missie. Het plan om in Yenchowfoe de hoofdstatie te vestigen was nog nooit opgegeven; werd in 1895 de Bisschop, bij zijn bezoek aan den mandarijn in de stad door 't gepeupel nog mishandeld en geslagen, in 1896 kon hij zegevierend zijn intocht in de stad houden. De stad van Confusius was, ook de hoofdstad van 't Christendom in Zuid Sjantoeng geworden!

'n Nieuwe storm dreigde. Gedurende den Chineesch-Japanschen oorlog (1894/95), had zich 'n sekte gevormd tot afweer der roovers, de boksers. Dra wendden deze zich echter ook tegen de vreemdelingen en de Christenen. Kerken en Christenhuizen werden verbrand,

Christenen van alles beroofd en verjaagd. Toen deze sekte zich echter ook vergreep aan heidenen, greep de regeering in, in een „bokserslag" werden de boksers verslagen. De missie kreeg van de regeering een kleine vergoeding. Toch werkte de sekte in 't geheim nu voort. Terwijl Mgr. Anzer in Europa was voor een nieuw generaal kapittel vielen de paters Nies en Henle in den nacht van 1 op 2 November onder de messteken van boksers. In de regeering kreeg de conservatieve partij na een kleine nederlaag, weer de bovenhand en nu werd de missie aansprakelijk gesteld voor alles. Te midden dezer woelingen ontvingen 7 chineezen de H. Priesterwijding, 4 reeds waren vroeger gewijd. De eerste heerlijke vruchten van het seminarie waarmede Mgr. Anzer zoo kort na de opening der missie reeds begonnen was. De storm woedde door, nam toe in hevigheid. Missionarissen werden herhaaldelijk mishandeld, Christenhuizen geplunderd en verbrand, Christenen van alles beroofd. Zelfs de regeering stemde met het gebeuren in en raadde het volk aan zich tegen de vreemden te verzetten, de bokserbeweging werd officieel erkend en sloeg over op geheel China. De Gouverneur van Zuid-Sjantoeng, een goed meenende man, kon niet meer instaan voor 't leven der missionarissen en gaf bevel dat zij zich in de havensteden moesten terugtrekken. Pater Freinademetz, P. Wewel en P. Dosterst bleven verborgen in 't binnenland werken. De missie scheen te moeten sterven toen de nederlaag der Chineezen tegen de Europeesche troepen door den val van Peking zeker werd. Een nieuw-China stond op — 'n China dat alles van het Westen wilde leeren. Er moesten westersche scholen komen en westersch onderricht. De missie greep die gelegenheid met beide handen aan, de missionarissen verspreidden zich weer over het gebied, zusters Franciscanessen kwamen te hulp, een weekblad, voor de bokser-opstand begonnen, herleefde weer, veel nieuwe stichtingen rezen op. De zware storm was voorbij, al zou er steeds veel lijden blijven.

In 1903 ging Mgr. Anzer naar Rome, waar hij onverwachts den 24sten November stierf. Hij werd begraven op 't Campo Santo, onder de 12de kruiswegstatie, naast Dr. Schaepman. Zijn opvolger werd Augustinus Henninghaus, die tot nu toe de Missie leidt.

In „Chineesche vrede" groeide de missie nu snel en zeker. Steyl zond elk jaar nieuwe krachten. In 1905 kwamen de Steyler zusters ook te hulp die begonnen met de zorg voor de vrouwen en meisjes

in Poeoli en Yenchowfoe. Onder leiding van Pater Röser werd in 1910 een inlandsche zuster-orde gesticht „zusters van de H. Familie" Tsingtau en Yenchowfoe kregen een hospitaal. 't Seminarie werd verplaatst naar Yenchowfoe.

Voor 't schoolwezen was Pater Stenz, de groote organisator. In Tsining kwam 'n middelbare school, in Taikia een kweekschool welke nu in 1931 door kwaadwillige soldaten is verbrand. Van deze scholen uit werd heel het schoolwezen geregeld en geleid.

In de hoofdstad werkte volop een drukkerij. Pater Erlemann, Br. Jozef en Herman zorgden voor den bouw van de kerken en gebouwen.

Met dien „Chineesche vrede" was echter nog veel lijden verbonden. De rooverplaag werkte steeds door. In 1911 kwam door 'n mislukte oogst 'n ontzettende hongersnood over 't land gevolgd door een typhus-epidemie ; 3 Paters, 2 Broeders en 4 Zusters stierven binnen enkele maanden. In 't zelfde jaar nog kwam de groote omwenteling in China, de keizer moest wijken voor de republiek. Een wegens wreedheid beruchte sekte de „Tsabangdi" verwoesten enkele Christengemeenten waarbij Christenen werden gedood of gewond. In 1914 begon de Europeesche oorlog. Het moederland kon niet meer helpen, geen nieuwe krachten kwamen bij. Daarbij was Sjantoeng rond Kiantschau nog het tooneel van den strijd tusschen Duitschers en Japaneezen. Erger werd de toestand nog toen China zelf in oorlog kwam met Duitschland. Eindelijk meenden de Missionarissen te kunnen herademen toen in 1918 de vrede kwam. Doch toen juist kwam het ergste. De haat tegen de Duitschers werd met leugen en laster alom aangewakkerd, het gevaar was groot dat alle Duitsche missionarissen zouden moeten repatrieeren. Mgr. Henninghaus riep telefonisch de hulp in van omliggende Vicariaten van Kardinaal Gibbons en Mgr. Freri in Amerika. In 1919 kwam het lang gevreesde bevel. Onder militaire begeleiding werden de missionarissen naar Yenchowfoe gebracht, vandaar naar Shanghai. „God laat soms het water tot aan de lippen komen, maar nooit er overheen", schreef Pater Buis uit Medemblik ; juist op 't laatste moment kwam de redding. Kardinaal Gibbons had met succes de hulp der Amerikaansche regeering ingeroepen. Alle missionarissen die noodig waren voor charitatieve werken mochten blijven. Twaalf missionarissen werden naar Duitschland terug gestuurd, de overigen

konden terug naar Sjantoeng. Met een later bevel werden nog enkele teruggestuurd, doch daar de boot reeds weg was konden zij blijven. In Zuid-Sjangtoeng hadden èn Christenen èn heidenen alles gedaan om hun missionarissen te behouden. Zoo bedaarde dra deze storm. In 1920 kwamen de 2 eerste Amerikaansche S.V.D.ers te hulp, in 1921 kon Steyl weer nieuwe krachten zenden ; ook alle uitgewezen missionarissen konden weer terugkomen. In 1924 was, de stand der missie 106.500 gedoopten, 44.000 Katechiumenen, 63 Europeesche priesters, 27 inlandsche, 14 Broeders, 67 zusters S. Sp. S. en 95 Chineesche Zusters. Naast bijna 8000 doopsels in stervensgevaar had de missie in dat jaar nog 6.000 doopsels waarvan 2926 van volwassenen. Zoo was door lijden en kruis de missie uitgegroeid tot een der vruchtbaarste van China. In 1925 werd het Vicariaat verdeeld in 't Vicariaat Yenchowfoe en het Vicariaat Tsingtau. Tot Apostolisch Vicaris van Tsingtau werd benoemd Mgr. Weig, S. V. D.

Uit deze missie werden verder genomen, de stichters van de S. V. D. missies in Duitsch Nieuw Guinea, in Japan, op de Philippijnen, op Timor (Mgr. Noyen) in Kansoe en in Honan.

Op 18 Januari 1932 was het 50 jaar geleden dat Steyl hier het werk begon. Ook de H. Vader wilde dezen dag niet voorbij laten gaan zonder van zijn meeleven te doen blijken. De Apostolische Vicaris van Yentchowfoe Mgr. Henninghaus mocht het volgend schrijven ontvangen :

„Aan onzen eerbiedwaardigen Broeder Augustinus Henninghaus, titulair-Bissschop van Hipaepe, Apostolisch Vicaris van Yenchowfoe.”

Pius XI, Paus.

Eerbiedwaardige Broeder, heil en Apostolischen zegen !

Daar het 50ste jaar nadert, sedert de Congregatie van het Goddelijk Woord, wier lid Gij zijt, voor het eerst het Licht van het Evangelie bracht naar Zuid-Sjantoeng, kunnen Wij niet nalaten U op bizonder hartelijke wijze geluk te wenschen met den heerlijken voortgang van het Christelijk leven aldaar, die volgens Gods welwillend raadsbesluit voor het grootste gedeelte aan U te danken is.

U hebt immers gedurende 45 jaren met volhardende trouw uw moeite en uw ijver gewijd aan het heil der zeilen van China.

Gedurende 27 jaren hebt U ook den last van het Bisschoppelijk ambt met de grootste omzichtigheid en opoffering gedragen.

De rijke vrucht van dezen uw arbeid is alom bekend, de gegeven feiten leveren hiervoor een welsprekend bewijs. Is niet de kleine Christengemeente welke Uw Gezelschap bij zijn komst in Sjantoeng aantrof, uitgegroeid tot een groote schare ; en is niet het mosterdzaadje een groote boom geworden ? Daarbij komen de charitatieve werken van beteekenis welke U ondanks groote moeilijkheden temidden van ongunstige tijdsomstandigheden tot stand bracht, waaronder het nieuw opgerichte melaatschen tehuis uitmunt. Bovendien de beide priester-seminaries waarin reeds talrijke Chineesche priesters een voortreffelijke vorming in de kerkelijke wetenschap en deugd ontvingen. Ja, ook de opperherders zelf, die nu in China als Apostolisch Vicaris of Prefect werken, zijn uit uw school en opleiding voortgekomen.

't Is derhalve niet te verwonderen dat niet alleen de Christenen, maar zelfs de heidenen U hun bewondering en hoogachting openlijk betuigen.

Wij echter die klaar en duidelijk inzien dat het meest offervolle en tegelijkertijd het meest vruchtbare van alle Apostolische werken in den missiearbeid onder de heidenen gelegen is, willen tot bewijs van onze bizondere welwillendheid en onze hoogachting jegens U en Uw Gezelschap dat zich zoozeer verdienstelijk maakt, voor de H. Kerk, deze gelegenheid van het genoemde gouden jubilé gebruiken om *U onder het getal van onze Troon-assistenten op te nemen.* Deze waardigheid zal U door een afzonderlijke breve worden verleend, welke Wij U spoedig zullen doen toekomen.

Intusschen wenschen Wij U, eerbiedwaardige Broeder en mede het geheele Gezelschap van het Goddelijk Woord en al de U toevertrouwde geloovigen al het goede in rijkste mate en verleenen U als onderpand van den Goddelijken zegen en van onze heel bizondere liefde van harte in den Heer den Apostolischen zegen.

Gegeven te Rome bij St. Pieter op 3 December,
feest van den H. Franc. Xaverius in het jaar 1931,
het 10de van Ons Pontificaat : Pius XI Paus.

Deze zoo bizondere erkenning en onderscheiding van den H. Vader zal een weldoende prikkel zijn voor dezen Bisschop en zijn

missionarissen om ook in deze nu weer zoo zware omstandigheden het hoofd recht te houden en het vertrouwen op de Voorzienigheid te bewaren. Sprekend over de toekomst zegt Mgr. Henninghaus:

,,De toekomst is door donkere wolken verduisterd. De droeve financieele toestand in Europa en Amerika werkt natuurlijk in op de missielanden, vooral op die welke op de hulp van die landen zijn aangewezen. De nood is dan nog verhoogd door de vreeselijke overstrooming die zulke heerlijke en bloeiende provincies heeft verwoest. De oogst is weg, geweldige stukken bouwland zijn in een zee veranderd. Ontelbare huizen zijn ingevallen, daaronder ook verschillende gebedshuizen. Ook de H. Hart Kerk van Kuych is ingestort.

Gevaarlijker nog is het vooruitdringen van de Japaneezen in Mandchourije. Na zoovele burgeroorlogen, na de groote rooverplaag en 't woelen der communisten is het land toch al in een onzegbaar leed gedompeld! Voor ons staat de hongersnood en 't verschrikkelijk spookbeeld van een oorlog. O, ons gebed moet wel zijn: ,,Geef vrede, O Heer in onze dagen".

Thans telt het Vicariaat Yenchowfoe: 95.715 Christenen, 24.000 Katechumenen; 71 Paters van het Goddelijk Woord, waarvan 6 Chineezen; 27 Chineesche wereldpriesters; 21 Broeders, 71 Steyler zusters; 102 inlandsche zusters.

Het Vicariaat Tsingtau: 30.512 Christenen; 5694 Katechumenen; 28 Paters van het Goddelijk Woord; 6 Inlandsche priesters; 5 Broeders; 52 Zusters.

Teteringen. J. B., S.V.D.

UIT DE WIJDE WERELDMISSIE

VOOR-INDIË

LAND, VOLK EN MISSIE

Indië is geen land, maar een werelddeel. SIR JOHN STRACHEY

Land. Tusschen de fantastische hoogten van het Himalaya-gebergte ten Noorden, en de twee reuzenarmen van den Indischen Oceaan in het Westen en het Oosten, breidt zich het ontzaglijke schiereiland, *Voor-Indië* geheeten, uit, meer dan 3000 Km. in de lengte — een afstand als van Napels naar Archangel — en met een gemiddelde breedte van 800 K.M. Het is zoo groot als de helft van Europa, ongeveer vier millioen K.M².

De grootste Zuidhelft, Dekan, vormt een hoogland, de kleinere Noordhelft bestaat uit laagland.

Dit laagland, naar zijn bewoners (de Hindoes) *Hindoestan* geheeten, omvat nog twee verschillende deelen : het Indusgebied in het Westen en hetGanges-Brahmapoetragebied of het eigenlijke Hindoestan in het Oosten. In het eerstgenoemde zijn in de provincie Pendsjaab of Vijfstroomenland de rivierdalen zeer vruchtbaar, maar bestaan de streken er tusschen uit gras- en struiksteppen. Door het eigenlijke Hindoestan stroomt de Ganges, de heilige rivier der Hindoes, die zich later met de Brahmapoetra vereenigt. De Gangesvlakte is zeer vruchtbaar, goed bebouwd en dicht bevolkt, evenals Bengalen, maar de kuststreek is bedekt met ondoordringbare, ongezonde moeraswouden, waarin een menigte wilde dieren huizen.

Dekan is een laag plateau, in het Westen door de West Ghats, in het Oosten door de Oost Ghats van de zee afgesloten. De kustvlakten zijn goed besproeid en vruchtbaar, terwijl aan de Westkust of die van Malabar mooie havens liggen; de Oostkust of de kust van

Coromandel bezit duinen en haffen (strandmeren) en is arm aan havens.

Zoo wisselen in dit uitgestrekt gebied met-sneeuw-bedekte bergen, vruchtbare laagvlakten, maagdelijke wouden, kale plateau's en gloeiende zandwoestijnen elkaar zonder merkbare overgangen af.

Aan dit varieerend karakter van het landschap beantwoordt een groote verscheidenheid van *planten* en *dieren*. Nagenoeg alle soorten zijn er vertegenwoordigd : van olifanten en tijgers af tot de kleinste, vergiftige diertjes der moerassen toe ; rijzige palmen vindt men er even goed als ondoordringbare oerwouden.

Indië is voor het grootste deel een tropisch land met een ongezond *klimaat*. Na enkele maanden van betrekkelijke koelte doet de zon den grond uitdrogen, totdat de plotseling invallende regens alles in een bloeienden tuin omtooveren. Lang duurt die groene pracht echter niet, want nauwelijks is de rijke oogst (vooral rijst en gierst) binnengehaald, of men ziet weer het dorre landschap van voorheen. Blijft evenwel de regen eenigen tijd uit of valt er niet in voldoende mate, dan teistert spoedig hongersnood het land.

Aldus vormt de landbouw het *hoofdmiddel van bestaan* ; in goede jaren kan het land groote hoeveelheden graan uitvoeren. De veeteelt speelt er geen rol. De bodem levert steenkool, ijzer, goud en edelgesteenten. De nijverheid heeft zich in lateren tijd krachtig ontwikkeld, in 't bijzonder de katoenspinnerij en weverij.

Volk. Niet enkel de gebiedsomvang en verscheidenheid van bodem en klimaat, maar ook het verschil van *bevolking* en cultuur maakt Indië als het ware tot een op zich zelfstaand werelddeel. Donkergekleurde inboorlingen met hun primitieve beschaving, lichter-getinte koningskinderen uit het „vorstenland", die in schitterende paleizen een ongekende Oostersche pracht ten toon spreiden, trotsche Brahmanen, die zich slechts bezighouden met bespiegelingen over het oneindige, leven er tezamen met stammen van allerlei standaard en zeden. Oorzaak van deze rassenvermenging is het feit, dat in den loop der tijden, volkeren met de meest uiteenloopende beschaving het land zijn binnengedrongen en zich met de bewoners hebben vereenigd.

De *oorspronkelijke landskinderen*, tot wie ook de Wedda's op het paradijselijke Ceylon behooren, vinden we op 't oogenblik nog

slechts in de oerwouden en ontoegankelijke bergen. Als eerste stroom van „indringers" kwamen naar Indië de *Dravida's*, die nu alleen nog in 't Zuiden tamelijk onvermengd zijn gebleven, en op 64 millioen worden geschat ; de hoofdstam vormen de Tamoelen met ± 19 millioen leden. Daarna volgden de met ons stamverwante *Ariërs* ; behalve eenige kleinere groepen, die naar het Zuiden afzakten, verspreidden dezen zich vooral over het noordelijk deel ; in het Noord-Westen worden zij nog vrijwel onvermengd aangetroffen. De Ariërs zijn de eigenlijke grondleggers van de Indische beschaving geworden. Ook andere kleinere groepen landverhuizers : Scythen, Iraniërs en Turken uit het Noord-Westen en vooral *Mongolen* uit het Noord-Oosten hebben het hunne tot deze rassenvermenging bijgedragen. Van overzee kwamen tenslotte *Arabieren* en *Europeanen* het land binnen.

Deze allesbehalve homogene bevolking van Voor-Indië, die men met inbegrip van Ceylon en Birma op 350 millioen schat, leeft bovendien *ongelijk verspreid*. Terwijl ten W. van Jodphur (in de Ragputana) ware woestijnen liggen en het midden van het schiereiland slechts een schaarsche bevolking telt, is de Ganges-vallei van Calcutta tot Dehli overbevolkt. Een tamelijk breede strook tot aan den voet der bergen uit het noorden, van Peshawar tot Dacca, draagt de dichtste bevolking. De kuststreken zijn ook rijk bevolkt, evenals eenige verzamelpunten o.a. de havensteden Bombay en Calcutta, de handelsstad Madras, de heilige stad Benares met haar 1450 tempels en 570 moskeeën, waar tallooze pelgrims komen bidden en baden in de Ganges, verder Pondichery, Mangalore enz. ; ook de westelijke kust van Ceylon is goed bevolkt.

De *talen* verschillen nog meer dan de rassen. Om van de tallooze dialecten niet eens te spreken, groepeeren zich rondom een vijftiental hoofdtalen niet minder dan 222 talen ; zoo rekent men tot de Dravidische talen het Tamoelsch, het Kanaraïsch, het Malayalam, het Telugu ; tot de Indo-Arische talen het Bengaleesch, het Hindi, het Hindostani of Urdu, het Pundjabi, het Marathi, het Gugarathi, het Singaleesch enz. Van de mannelijke bevolking kan 14%, van de vrouwelijke bevolking slechts 2% lezen en schrijven.

Het *familiale* leven berust in het algemeen op de verhoudingen van monogamie en patriarchaat, maar de vrouw bekleedt een nederige positie, de opvoeding laat te wenschen over, het coelibaat

wordt veracht en de kinderhuwelijken zijn een gruwel, die een zee van ellende veroorzaakt en de ergste toestanden op zedelijk gebied schept. Weliswaar schijnen de huiveringwekkende bijzonderheden over de ellende van millioenen Indische kinderen, enkele jaren geleden door een Amerikaansche schrijfster, Miss Mayo, in haar boek „Mother India" (London, 1927) meegedeeld, sterk overdreven [1]; maar dat dit verderfelijke instituut in Indië nog steeds wordt gehandhaafd, ondanks de duizenden en duizenden Hindoes, die een Europeesche beschaving genoten hebben, is in ieder geval een der vele, door de Engelschen aangevoerde bewijzen, dat Indië bij een algeheel terugtrekken der Europeanen weer in de voormalige barbaarschheid zou terugvallen.

Op *maatschappelijk* gebied bestaat onder Indië's bevolking het kastenwezen. Ontstaan in den tijd van de Arische volksverhuizing om een vermenging met de donkerkleurige Dravidische bewoners van het land te voorkomen, alsook ter verheffing van het aanzien der priesterlijke zangers en dichters, der krijgshaftige veroveraars en der landbouwers in de Indus- en Gangesvallei tegenover de niet-Arische, oorspronkelijke bevolking, de Shudra's, — ontwikkelde zich deze maatschappelijk-godsdienstige indeeling des volks aldoor verder, zoodat we tegenwoordig meer dan 3000 kasten tellen [2]. Noch de overbruggende leer van een Boeddha (557—487 v. Chr.) noch de ideeën van geestelijke leidslieden als Ramanuja (1048-1138) of Ramananda (14e eeuw) e.a., konden de macht van het kastenwezen en daarmee de verschrikkelijke splitsing der bevolking bezweren. Weliswaar leidde het moderne verkeer en de moderne opvoedingsinstituten tot een zekere vermindering van het kastenonderscheid, maar toch zijn de afzonderlijke kasten, wat het gebruiken der maaltijden en het sluiten van huwelijken betreft, nog scherp van elkaar onderscheiden. Slechts in hun houding tegenover de ruim 50 millioen kastenloozen, de „untouchables", treedt bij de moderne reform-Hindoes een veranderde stemming aan den dag, niet zoozeer uit maatschappelijk-godsdienstige overwegingen, als onder den drang van politieke omstandigheden.

Ook op *staatkundig* gebied vormt Voor-Indië geen eenheid.

---

[1]) Hiertegen schreef Range Iyer, „*Father India*", New York, 1930.

[2]) Aufhauser, *Indien und Siam*. Bilder von einer Missions-Studienreise. Paderborn, 1929, S. 23 flgd.

Weliswaar omvat het keizerrijk Indië, waarover de koning van Engeland als keizer regeert, het uitgestrekte gebied van Voor-Indië met Beloetsjistan en Birma in Achter-Indië. Maar vooreerst behooren tot dit keizerrijk niet de in Voor-Indië. gelegen onafhankelijke staten Bhoetan en Nepal, noch ook enkele minder belangrijke Fransche en Portugeesche bezittingen. Vervolgens bestaat ruim één derde van het keizerrijk Indië uit betrekkelijk onafhankelijke staten en staatjes, de „Indian States", welke in totaal een bevolking omvatten van bijna 70 millioen zielen, geregeerd door 562 vorsten. En nog vertoonen deze staten een groote verscheidenheid. Sommige vorsten zijn eigenlijk niet veel meer dan groot-grondbezitters, anderen daarentegen heerschen over zeer groote landstreken: de Nizam van Hyderabad b.v. heeft 12½ millioen onderdanen en zijn macht strekt zich uit over een gebied, dat ongeveer zoo groot is als Engeland en Schotland samen.

Al deze vorsten hebben verdragen of overeenkomsten gesloten met de Britsche kroon, die zij als hun gemeenschappelijk hoofd erkennen. De souvereiniteit der „Indian States" is zeer beperkt, zooal, wat vele hunner aangaat, aanwezig. Verschillende belangrijke aangelegenheden vallen buiten de machtsbevoegdheid van deze heerschers, wat niet wegneemt, dat in de rechtsverhouding tot het Britsch gezag een principiëel onderscheid bestaat in vergelijking met de gebiedsdeelen van Voor-Indië, welke onder rechtstreeksch bestuur van Engeland staan [1]). Het eiland Ceylon vormt sinds het einde der 18e eeuw een Britsche kolonie op zich zelf.

Onder *godsdienstig* oogpunt beschouwd lijkt Indië weer een op zich zelf staand werelddeel, waar wij bijna alle bestaande eerediensten ontmoeten.

Van de *inheemsche* eerediensten telt het Animisme onder de oorspronkelijke bewoners 10 millioen aanhangers, het Boeddhisme (in Birma en op Ceylon) 11½ millioen, het Jaïnisme — aldus genoemd naar de Jaïna's, leerlingen van den godsdienststichter Mahavira — nog ruim 1 millioen; de overgroote meerderheid echter (217 millioen) belijdt het Hindoeisme [2]).

[1]) Naar aanleiding van den grooten opstand der Sepoya's (inlandsche troepen) onttrok een besluit van het parlement (1858) het bestuur der Indische bezittingen aan de Oost-Indische Compagnie om het aan de Engelsche regeering op te dragen.

[2]) Väth, *Im Kampfe mit der Zauberwelt des Hinduismus.* Berlin-Bonn, 1928 Abs, *Indiens Religion. Der Sanatana-Dharma.* Eine Darstellung des Hinduismus. Bonn-Leipzig, 1923. — Mercator, *Het Hindoeisme*, H. M. 10, 245—262.

Naast deze inheemsche heeft Indië ook *vreemde* godsdiensten aanvaard. De Islam (Mohammedanisme) heeft zich stormenderhand een plaats veroverd in het noorden van Indië en telt tegenwoordig 70 millioen volgelingen ; het Parsisme, dat in Perzië voor den Islam zwichten moest, heeft naar Indië een 100.000 vereerders van Zoroaster gestuurd; Joden zijn er 20.000 en bijna vijf millioen Christenen.

Uit dit korte overzicht blijkt, dat het Hindoeïsme en het Mohammedanisme de twee meest verspreide eerediensten zijn in Indië ; zij staan er bovendien sinds eeuwen vijandig tegenover elkaar, in hun vijandschap gevoed door oude veeten, economische kwesties en godsdienstige onverdraagzaamheid. En vooral door het verleden.

Het *Hindoeisme* had in Voor-Indië de macht in handen vanaf de verre dagen der Arische verovering. Voor het eerst werd zijn opperheerschappij ernstig in gevaar gebracht, toen in 257 v. Chr. keizer Açoka het Boeddhisme tot staatsgodsdienst proclameerde. Duizend jaar lang spande het Boeddhisme zich in om de bovenhand te verkrijgen, maar het schoot nooit stevige wortels in het land zijner geboorte ; en eindelijk, omstreeks het jaar 900 n. Chr. overwon het Hindoeïsme, hetwelk men de resultante kan noemen van het oudere Brahmanisme en het Boeddhisme, definitief ; het laatstgenoemde verdween praktisch uit het eigenlijke Indië.

Maar weldra dreigde een nog ernstiger gevaar. Van ongeveer het jaar 1000 n. Chr. stroomden horden *Mohammedanen* de Indische vlakte binnen door de Noord-Westelijke passen. Werden zij eerst door rooflust aangedreven, weldra vonden zij het beter te blijven en het land te regeeren, dat zij met het zwaard veroverd hadden. De afgodendienst der Hindoes was hun een ergernis en zoo werd ook hier, evenals elders, hun oorlogskreet : „Geloof of sterf". En zij maakten inderdaad zeer vele bekeeringen. Eenige Mohammedaansche regeerders vervolgden op wreede wijze de Hindoes, die den Profeet geen eer wilden bewijzen. Nog op het einde der 12e eeuw was Sultan Tipu een meester in het maken van gedwongen bekeeringen. De Mohammedanen echter, die Indië met het zwaard gedurende zeven eeuwen regeerden, konden of wilden het land niet veranderen in een wildernis, door alle ongeloovigen, die den godsdienst van den Koran niet wilden aanvaarden, te vermoorden. Zoo bleef het grootste deel der bevolking Hindoe. Toch is het proselytisme steeds een

kenmerk van het Mohammedanisme gebleven. Steeds nieuwe bekeerlingen stroomden van het Hindoeïsme naar het Mohammedanisme gedurende de voorbije eeuwen. Zelfs sinds de „pax Britannica" [1]) het evenwicht bewaart tusschen den strijdlustigen Mohammedaan en den vreesachtigen Hindoe, blijft toch het Mohammedanisme in gevechtshouding; indien er al geen gedwongen overgangen meer plaats hebben, behalve dan in tijden van opstand en publieke onrust, toch hebben er voortdurend overgangen plaats. [2])

We zouden niet durven beweren, dat de groei in de verhouding ten voordeele der Mohammedanen uitsluitend moet toegeschreven worden aan hun bekeeringswerk; er zijn ongetwijfeld andere factoren in het spel, b.v. de verschrikkelijke kindersterfte onder de Hindoes, ten deele te wijten aan de kinderhuwelijken. Maar het feit blijft bestaan, dat het strijdlustige geloof van den Koran een ontzaglijke expansiekracht bezit. De Mohammedanen hebben niet vergeten, dat eens hun zwaard Indië veroverd heeft en dat zij eeuwenlang geregeerd hebben over heel de uitgestrektheid van het land. Maar omgekeerd weten de Hindoes, dat vòòr de Mohammedanen hun groote radja's over Indië heerschten. Zij stellen de Mohammedanen verantwoordelijk voor al het ongeluk, dat over Indië is gekomen en nog zal komen.

Eeuwenlang heeft men getracht, de twee volksgroepen nader tot elkander te brengen. Abkar de Groote (1556—1605), de Mohammedaansche overheerscher, trachtte een nieuwen godsdienst te stichten, die Hindoes en Mohammedanen zou vereenigen. De autoriteit van den almachtigen tiran was hiertoe echter niet groot genoeg. Gandhi is erin geslaagd, Mohammedanen en Hindoes in het lijdelijk verzet te vereenigen. Doch deze unificatie kan slechts tijdelijk wezen. De tegenstellingen zijn te groot. De Mohammedaan is voor den Hindoe een onrein wezen, de Hindoe voor den Mohammedaan een afzetter en woekeraar, die leeft van het zweet en de tranen van de volgelingen van den profeet, den dienaar van den eenigen en waren God, Allah.

[1]) Het eeuwenlang door invallen van vreemde potentaten getourmenteerde Indië vond eerst onder de Engelsche overheersching (definitief sinds 1858) een betrekkelijke rust. De enkele opstanden sindsdien waren, hoe bloedig ook, — het drama van Lucknow staat met vurige letters in Indië's geschiedenis geschreven — eenvoudig niets in vergelijking met de ontzettende oorlogen, waaraan het vóór de komst der Engelschen regelmatig ten prooi was.

[2]) Dahmen, *De Islam in Engelsch-Indië*, Xav. no. 54.

Missie. Volgens het laatstverschenen Catholic Directory of India, Burma and Ceylon (1931) omvat de Apostolische Delegatie van Voor-Indië, officieel van Oost-Indië geheeten, tegenwoordig [1]) 54 *kerkelijke gebieden*, nl. 10 aartsbisdommen, 34 bisdommen, 3 apostolische vicariaten, 3 apostolische prefecturen, 3 zelfstandige missies en de nieuwe Syrische kerk Melankara. Op ons verzoek heeft destijds de Apostolische Delegaat, Z. H. Exc. Mgr. L. Kierkels, zelf in ons tijdschrift [2]) de namen dezer kerkelijke gebieden willen aangeven en er bij gevoegd, in welke bestuursverhouding deze staan ten opzichte van Rome.

De geestelijke zorg voor deze gebieden is toevertrouwd aan verschillende *missioneerende Orden en Congregaties* van verschillende nationaliteiten. Bovenaan staan de Jezuieten met 7 missiegebieden (Fransche in Trichinopoly en Trincomalie; Belgische in Calcutta en Galle; Italiaansche in Calicut; Spaansche in Bombay; Amerikaansche in Patna); dan volgen de Capucijnen met vijf missiegebieden (Italiaansche in Agra en Allahabad; Belgische in Lahore, Fransche in Ajmer en Engelsche in Simla); de missionarissen der Vreemde missiën van Parijs in Pondichéry, Mysore, Coïmbatore, Salem en Sikkim; die van Milaan in Hydarabad en Dinajpur; die van Millhill in Nellore en Kashmir-Kafiristan; de Carmelieten van verschillende nationaliteiten in Verapoly en Quilon; de Fransche Salesianen van Annecy in Nagpur en Vizagapatam; de meestal Fransche Oblaten van de Onbevlekte Ontvangenis van Maria in Colombo en Jaffna (op Ceylon); de meestal Amerikaansche priesters van het H. Kruis in Dacca en Chittagong; de meestal Italiaansche Salesianen van Don Bosco in Madras, Krishnagar en Assam; Italiaansche Benedictijnen van den H. Sylvester in Kandy; Engelsche Franciscanen in Bellary; Spaansche Lazaristen in Cuttak; Portugeesche wereldpriesters in Goa, Cochin en Meliapoer; Syro-Malabaren in Ernakulam, Changanacherry, Kottayam en Trichur.

Afgezien van de inlandsche geestelijkheid, waarvan het grootste gedeelte in de Goaneesche en Malabarische bisdommen verblijft,

---

[1]) Voor een korte schets der *missiegeschiedenis* van Voor-Indië veroorloven we ons te verwijzen naar het bijna-uitverkocht boek: *De katholieke missie in wezen en ontwikkeling* (1924), waarvan de theologanten van het Groot-Seminarie te Hoeven binnen afzienbaren tijd een algeheele omwerking zullen bezorgen.

[2]) H. M. 13, 89—92.

zijn de *nationaliteiten* der missionarissen in de volgende rangorde in Voor-Indië vertegenwoordigd: Franschen, Italianen, Belgen, Spanjaarden, Amerikanen, Engelschen, Nederlanders. Intusschen vergete men niet, dat reeds meer dan de helft der priesters in Voor-Indië inlanders zijn — velen van hen wijden zich echter niet aan de zielzorg — en te Rome het streven bestaat om langzamerhand het geheele gebied uitsluitend aan de inlandsche geestelijkheid toe te vertrouwen.

Bij het overzien van den *algemeenen toestand der missie* [1]) in Voor-Indië ontdekt men gemakkelijk licht en schaduw.

Een *lichtzijde* is ongetwijfeld de sterkere aangroei der bekeering, welke gedurende de laatste tien jaren gemiddeld 42% bedroeg tegenover 19% gedurende de twintig voorafgaande jaren; intusschen telt de ruim 350 millioen-zielen-sterke bevolking van Voor-Indië met inbegrip van Birma nog slechts 3.566.390 katholieken. Niet enkel wat klimaat en kultuur, maar ook wat den godsdienst betreft, vormt het Vindhya-gebergte een grensscheiding: vier vijfde van de Indische katholieken woont nl. ten Zuiden daarvan, slechts één vijfde in de uitgestrekte vlakten van het Indus- en Ganges-gebied; en van de katholieken ten Zuiden van genoemd gebergte woont weer één derde aan de Zuid-West-kust, de z.g. Malabarkust.

Een andere lichtzijde vormt de oprichting van katholieke scholen, waarbij de bedoeling voorzit, te komen tot lagere scholen voor jongens en voor meisjes in iedere statie, tot middelbare scholen in de grootere plaatsen en tot universitaire colleges in de hoofdsteden. Voor-Indië bezit thans ongeveer 3700 volksscholen, 300 middelbare scholen, verschillende industrie-, landbouw- en handelsscholen, en vijf universitaire colleges, te Calcutta, Bombay, Trichinopoly, Mangalore en Madras, geleid door Jezuïeten.

Al staat op het gebied der pers in Voor-Indië het katholicisme bij het protestantisme ten achter, toch verschijnen er reeds meerdere katholieke bladen en tijdschriften in Europeesche en Indische talen en is ook hier een opbloei waar te nemen. Onder de voornaamste katholieke weekbladen noemen we: The Examiner (Bombay), The Catholic Leader (Madras), The Week (Poona-Bombay), The Catholic Herald of India (Calcutta), waarbij we voegen

[1]) Schmidlin, *Das gegenwärtige Heidenapostolat in fernen Osten*. II Halbb. Münster i. W., 1929, S. 24 flgd.

het maandschrift, The Light of the East, (Calcutta) door de Jezuïeten opgericht om te bewijzen, dat Christus, die het Licht der wereld is, ook het Licht van het Oosten is en moet zijn.

Eindelijk mogen we als een lichtzijde beschouwen de godsdienstige gezindheid van het Indische ras, culmineerend in verzaking aan deze wereld en bespiegeling over de andere.

Als *schaduwen* vallen echter hiernaast: het nog altijd nijpend gebrek aan voldoende missiepersoneel: 3545 priesters en 6000 broeders en zusters zijn volstrekt onvoldoende voor dit ontzaglijk gebied; de achterstand, vooral wat het hooger onderwijs betreft, bij de Protestantsche zending; de onvoldoende aanpassing in de methode van missioneering aan het volk en zijn gebruiken; het feit, dat nog veelal de Hindoes den katholieken godsdienst geschouwen als een godsdienst van paria's, met wie geen enkel zelfbewust Hindoe in betrekking zou willen treden; de vijandschap tegen het christendom van Arya Samaj, een Hindoesecte, in 1875 gesticht met het doel het Hindoeïsme te zuiveren van afgodendom en polytheïsme; de felle propaganda door de Hindoe-missie en den Islam gevoerd; het nationalisme, dat in het hart van menigen Hindoe een bitteren haat wekt tegen het christendom als tegen iets vreemds, iets dat verband houdt met het juk, hetwelk zoo schrijnend zijn schouders schuurt. Kenners van de Indische toestanden meenen intusschen, dat in het autonome Indië, waarop de nationalistische beweging uiteindelijk aanstuurt, het apostolaatswerk niet belemmerd zal worden, als slechts het ontwikkelingsproces zich langs de lijnen van geleidelijkheid zal hebben voltrokken; bij een gewelddadige breuk echter met de Britsche regeering zou de positie van vreemde priesters en bisschoppen onhoudbaar kunnen worden.

Hiermede komen we van zelf aan de *taak*, welke de missie in Voor-Indië wacht.

Afgezien van den hoognoodigen steun aan de Indische missie in geld en personen, dient men met alle macht te werken aan een degelijke opleiding van een inlandsche geestelijkheid[1]) en aan de voorbereiding op een inlandsch episcopaat. Reeds is dit werk krachtig ter hand

---

[1]) Mgr. Aelen, *De opleiding der inlandsche geestelijken in Engelsch-Indië*, Verslagboek. Eerste intern. Missiecongres in Nederland, (gehouden te Utrecht, 25—29 Sept. 1922), samengesteld en uitgegeven door Mgr. A Hermus en Kap. A. de Wit, blz. 246—256.

genomen, sinds men allerwegen beter het woord van Leo XIII begon te begrijpen, door dezen vèr-blikkenden Paus bij de oprichting der hiërarchie in Indië (1886) geschreven : „Indië zal zich niet bekeeren tenzij door het apostolaat van zijn eigen zonen”. Hoopvol stemt het ook te constateeren, dat naast de Syro-Malabaarsche bisschoppen Indië reeds vier inlandsche bisschoppen van den Latijnschen ritus telt, nl. de kerkvoogden van Tuticorin (1923), Mangalore (1928), Kottar (1930) en Kumbakonam (1931).

Met het oog op het gevoel van eigenwaarde van den Indiër moet de Kerk verder niet slechts een godsdienst van naastenliefde en heiligheid brengen, maar zich ook als kultuurdraagster door niemand laten overtreffen ; zij trachte derhalve ook in het Hindoeistische Noorden colleges op te richten, zich vertrouwd te maken met de Indische wetenschappen, literatuur en kunst [1]), zij neme desnoods wetenschappelijke grootheden in haar dienst om invloed te krijgen in die kringen en bij de hoogere kasten : de bekeering der Brahmanen is immers het moeilijkste probleem, waartegenover de Kerk in Indië zich geplaatst ziet. Principieel vermijde zij iedere polemiek met en vooral iederen spot tegenover het Hindoeïsme, maar verdoezele van den anderen kant de scheidingslijn niet tusschen het Christendom en het heidendom. Minder nog in het uiterlijk optreden en zijn leven, dan wel door den geest van zelfoverwinning en ascese trachte de buitenlandsche geloofsverkondiger zich aan te passen aan den landaard van het volk, aan zijn beschaving en gebruiken, ook die van het kastenwezen : want noch de geleerdheid van een professor, noch de opofferende naastenliefde van de ziekenzuster, noch de schoonheid eener onbegrepen muziek kunnen zich, wat aantrekkingskracht op den Indiër betreft, ook maar in de verte meten met de geeselroede en het leege bord. Een voorname taak van de missioneering in Indië is derhalve duidelijk te demonstreeren, dat er in de katholieke Kerk ook plaats is voor boete, verzaking, versterving en gebed : hetgeen ongetwijfeld doeltreffend zou kunnen geschieden door een contemplatieve monnikenorde [2]).

Hoeven (N.B.). ALPH. MULDERS.

---

[1]) Dahlmann, *Indische Fahrten*, 2 Bd., 2e Aufl. Freiburg i. Br., 1928.
[2]) Ridder de van der Schueren, *Monnikenwerk in Indië*, De Beiaard, 1923, I, blz. 321, 409.

MISSIE-ACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND

BINNENLAND.

Nationale Directeur der Pauselijke Missie-genootschappen. — Op voordracht van het Hoogwaardig Episcopaat van Nederland heeft de S. Congr. de Propaganda Fide te Rome benoemd tot nationaal directeur van het Pauselijk Genootschap tot Voortplanting des Geloofs en daardoor ook van het Pauselijk Liefdewerk van den H. Apostel Petrus tot opleiding van een inlandsche geestelijkheid in de missiën — als opvolger van wijlen Mgr. Pompen — den doorl. en hoogw. heer mgr. J. M. van Oers, vicaris-generaal van Z. H. Exc. den Bisschop van Breda.

Het nationaal secretariaat en de administratie van de beide missiegenootschappen blijven dezelfde als tot dusver. Belanghebbenden kunnen zich dus richten: voor het Pausel. Gen. tot Voortpl. des Geloofs tot den doorl. en hoogw. heer mgr. A. Hermus te St. Michiels-Gestel (N.-Br.) voor het Pausel. Liefdewerk van den H. Apostel Petrus tot den hoogeerw. heer Mgr. Th. M. P. Bekkers te Voorschoten (Z. H.)

Dagelijksch Bestuur van den Ned. Priestermissiebond. — Z. Hoogw. Exc. de Aartsbisschop van Utrecht, President van den Ned. Priestermissiebond, heeft in de vacature, ontstaan door het overlijden van mgr. J. Pompen, benoemd tot lid van het Dagelijksch Bestuur den zeereerw. hooggel. heer prof. dr. Fr. Feron, voorzitter van het D.M.C. Roermond, prof. aan het Seminarie aldaar.

Daardoor is ook aangevuld het Comitatus Nationalis der Pausel. Missiegenootschappen, dat door het Motu Proprio ,,Decessor noster'' is ingesteld om de harmonische samenwerking der beide genootschappen te verzekeren. Dit Comité bestaat in Nederland uit dezelfde leden als het Dag. Best. van den P.M.B., (dat vóór het M.P. als trait-d'union fungeerde); het wordt dus gevormd door den nationalen directeur Mgr. J. M. van Oers, door twee vertegenwoordigers van de Voortplanting, Mgr. A. Hermus, nation. secr., en Prof. Feron, nation. bestuurslid, en door twee vertegenwoordigers van S.P.L., Mgr. Th. M. P. Bekkers, nation. secr., en Past. A. de Wit, nation. bestuurslid.

Diocesaan Thesaurierster der H. Kindsheid, Bisd. 's-Bosch. Z. H. Exc. de Bisschop van 's-Hertogenbosch heeft onder dankbetuiging voor haar trouwe

diensten eervol ontslag als dioc. thes. der H. Kindsheid verleend aan Mej. E. Straeter te Tilburg en in haar plaats benoemd Mevr. M. A. C. B. Schots-Schoenmakers, Nieuwlandstraat 49, Tilburg.

De Mitto-vos te Haarlem, bracht een netto saldo van ongeveer f 19.000.— dat op de gewone wijze onder de P.M.B. en de deelnemende Missioneerende Orden is verdeeld. De heer P. van Tetering, de ziel der schitterend-geslaagde organisatie, is bij deze gelegenheid door Z. H. den Paus onderscheiden met het Eerekruis „Pro Ecclesia et Pontifice".

Een lofwaardig initiatief der Federatie van Missienaaikringen. — Door steeds meerdere afdeelingen werd aan het Bestuur der Federatie van Missie-Naaikringen in het Bisdom 's-Hertogenbosch gevraagd om nieuwe patronen ter versiering der paramenten. Dit is de reden, dat genoemd Bestuur besloten heeft zes maal per iaar op ongeregelde tijden patronen toe te zenden, die voldoen aan de Kerkelijke voorschriften. Bij elke toezending zal minstens één patroon speciaal voor deze uitgave ontworpen worden door een kunstschilder. De bij de Federatie aangesloten afdeelingen kunnen zich hierop abonneeren voor f 3.— per jaar. Voor andere vereenigingen of particulieren is de prijs f 4.— per jaar. Diegenen, die gaarne nader kennis willen maken met de uit te geven patronen gelieven zich voorloopig op te geven bij Mej. A. Tilman, Vughterdijk, No. 24 te 's-Hertogenbosch.

Het eerste nummer met inschrijvingsbiljet is onlangs toegezonden.

De bedoeling is, in de elkander opvolgende nummers een zoo groot mogelijke verscheidenheid van patronen aan te brengen, zoodat getracht zal worden aan een ieders verlangen zooveel mogelijk te voldoen.

Alle patronen, hetzij groote of kleine, alhoewel niet telkens streng origineel, voldoen aan de eischen der Liturgie.

Bij een groot origineel in kleuren weergegeven motief wordt een uitgewerkt patroon afzonderlijk verkrijgbaar gesteld ; de kleine patronen worden dusdanig weergegeven, dat het voorbeeld onmiddellijk geschikt is ter nawerking.

Wanneer speciale patronen gewenscht worden, zal bij aanvrage hiervan het Bestuur gaarne aan dit verlangen voldoen, mits meerdere abonné's eenzelfden wensch te kennen geven. Het Federatiebestuur schrijft, deze uitgave met vertrouwen te ondernemen, maar ontveinst zich niet, dat hierdoor groote finantieele offers aan de Federatiekas kunnen gevraagd worden, te meer, daar het geen half werk wil leveren, doch patronen wil brengen door erkende kunstenaars ontworpen. Wil het echter na één jaar het werk niet behoeven stop te zetten, dan is aller medewerking noodig, en wij ondersteunen dan ook het verzoek tot inteekening, en de aansporing aan geabonneerden: Geef Uwe patronen niet door aan andere afdeelingen, of aan vereenigingen, of aan particulieren buiten Uw eigen afdeeling, maar brengt allen een klein geldelijk offer zoodat door een voldoend aantal abonné's verzekerd worde het welslagen van deze publicatie, die op een gelukkige wijze de cursussen in paramentiek in Tilburg en Den Bosch, en onlangs

te Nijmegen onder medewerking der R.K. Leergangen gehouden, voortzet.

Het Liefdewerk St. Franciscus Xaverius op de groot-seminaries. — HAAREN. Al moet 1931, wat betreft de totale omzet, onderdoen voor zijn voorganger, toch is de som van f 1556.67½ een mooie opbrengst, in aanmerking genomen de bescheiden werkkring onzer vereeniging, die beperkt blijft binnen de muren van het Seminarie, — gezien ook het feit, dat de geldelijke steun voor het missiewerk niet het hoofddoel onzer Vereeniging is. De voornaamste bronnen van inkomsten zijn contributie's, giften bij gelegenheid der heilige wijdingen, giften van kaartclubs enz. enz., maar vooral de niet te onderschatten opbrengsten van het Brokkenwerk, dat dit jaar f 400 bedroeg. Aan de missie komt direct ten goede f 1039.81½, het overige indirect nl.. als abonnements- en contributie-gelden, kalenderverkoop enz. De verdeeling geschiedt als volgt:

Uit het batig saldo wordt een beschermeling bij S.P.L. onderhouden; overigens wordt het verdeeld tusschen verschillende missiegenootschappen en missieorden.

De meer geestelijke arbeid der vereeniging ontwikkelde zich in het afgeloopen jaar tot aller bevrediging.

HOEVEN. Ook deze vereeniging wijdde zich bijzonder aan studie en gebed. Daarnaast kon zij de missies materieel steunen met f 1409.—, vorig jaar met f 1728.—. (De brokken brachten op f 495.— vorig jaar f 640.—. Postzegels f 290.— vorig jaar f 327.—.) Het bedrag werd verdeeld op dezelfde wijze als dat van Haaren.

Het Bestuur vraagt vooral medewerking buiten het Seminarie door inzameling van brokken.

Dankbaar gedenkt ons tijdschrift de stille maar waardevolle hulp, die het van deze vereeniging mag ontvangen.

WARMOND. Bij het afsluiten van het derde lustrum berekent deze vereeniging dat zij over 15 jaren in het geheel heeft kunnen uitkeeren f 90.000.—, dank zij de vele medewerking, die zij buiten het Seminarie geniet. Het laatste jaar was de netto-opbrengst f 4140.—. De busjes brachten bijna f 3500.— op, de brokken ruim f 100,—; de kalenders gaven een netto winst van f 500.—.

Het netto bedrag werd verdeeld onder verschillende missioneerende orden.

Uit persoonlijke bijdragen der leden wordt een beschermeling van S.P.L. ondersteund.

ROERMOND. Ook voor deze vereeniging bleef de opbrengst van verschillende onderdeelen beneden die van verleden jaar: het totaal netto-saldo was echter f 5.— hooger, n.l. f 1535.—. Hiervan werd f 250.— besteed voor een beschermeling van S.P.L., en het overige werd verdeeld onder verschillende missies.

Men kan 't Liefdewerk steunen:

1e. Door 't verzamelen en opsturen van z.g. brokken: zilverpapier,

postzegels, theelood, kapsules. Het werk wordt vergemakkelijkt, wanneer men alles afzonderlijk houdt.

2e. Door 't verspreiden van onze kinderkerkboekjes. ,,Jezus en ik''. (Prijs 50 cent) en ,,Laat de kleinen tot Mij komen'', (27 cent.)

3e. Door 't koopen van postzegels. Voor postzegelverzamelaars bestaan postzegelboekjes, waarin meer of minder waardevolle zegels, die per stuk verkocht worden. Men kan dus zijn verzameling aanvullen en tevens nog de Missie steunen.

Missievereeniging Rolduc 1931. — Deze legde zich allereerst toe op de ontwikkeling harer leden door voordrachten en lectuur. Het bestuur had wel meer belangstelling bij de leden gewenscht. De club besteedde f 1550.— aan missiesteun, o.a. voor een beschermeling van S.P.L.

Missie-inzendingen op de Parijsche Koloniale Tentoonstelling hebben de volgende bekroningen verworven.

Een gouden medaille in klasse 66: het Missiehuis te Tilburg; een zilveren medaille in klasse 2b. de Indische Missievereeniging; en in klasse 6, de hoedenvlechtschool van het Mariapatronaat te Paramaribo.

BUITENLAND.

DE ONTVANGSTEN DER PAUSELIJKE MISSIEGENOOTSCHAPPEN IN HET DIENSTJAAR 1930—1931.

Door een misverstand werd de in September 1931 verschenen rekening en verantwoording der Pauselijke Missiegenootschappen van de Voortplanting en van Sint Petrus, eerst in December door ons ontvangen; wij meenen echter dat het ook thans nog door onze lezers op prijs zal worden gesteld dat wij uit deze rekeningen eenige gegevens lichten, welke een goed inzicht in den omvang en den arbeid dezer Genootschappen mogelijk maken.

Eerst een en ander over de ontvangsten: wij beperken ons daarbij tot de voornaamste deelnemende landen, welke wij hiernaast in één tabel samenvoegen.

Bij het beoordeelen van de dáár gegeven cijfers moet men met verschillende zaken rekening houden.

1. De cijfers van de Voortplanting geven de *netto*-opbrengst der verschillende nationale Raden; die der Kindsheid en van S.P.L. de *bruto*-ontvangsten. De Voortplanting ontving dus meer dan hier staat aangegeven; en bij de beide andere komt een kleiner bedrag *direct* aan de missies ten goede dan hier wordt opgesomd. ,,Direct'' zeggen wij; want indirect strekken ook de ,,onkosten'' tot voordeel der missies; daaruit wordt immers allereerst bestreden het uitgeven der Annalen in de verschillende landen, waardoor de *missiegeest* — een onmisbare voorwaarde voor den bloei der missiegenootschappen — wordt onderhouden en versterkt; en daarenboven hangt de opbrengst der Genootschappen nauw samen met een deugdelijke

Ontvangen in elk der onderstaande landen.	Voortplanting in Lires fl. 100,— zijn Lt. 7651.	Kindsheid in Fr. francs fl. 1.— is frs. 10.	St. Petrus in Lires.	Totaal der 3 Genootsch. in Guldens.	Gemiddeld p. katholiek.
					in centen
Amerika: Ver. Staten	23,869,094,77		645,833,67	3,724,246,—	19
Amerika: Canada Quebecq	2,155,058,80	5,196,790,38	338,059,14		
Amerika: Canada Toronto,	410,223,90			379,529,—	10
België	3,395,166,75	1,625,506,30	1,039,339,55	742,224,—	10
Duitschland Aken	3,859,000,—		398,243,72		
Duitschland: München	1,861,400,—	6,601,822,91	587,514,60	1,551,184,—	7,5
Engeland	972,510,—	362,372,05	247,445,32	195,708,—	10
Frankrijk: Parijs	3,510,734,91		2,330,742,58		
Frankrijk: Lyon	4,106,998,—	4,652,318,58	963,051,37	1,891,625,—	4,5
Ierland	1,392,819,20	650,000,—	2,320,—	257,372,—	8
Italië	6,221,728,90	2,525,000,—	1,702,047,65	1,288,317,—	3
Hongarije	195,963,—	40,111,80	56,487,80	37,011,—	0,65
Nederland	2,489,499,37	1,644,499,50	2,476,632,97	845,939,—	34
Oostenrijk	152,015,50	139,348,—	21,546,25	36,622,—	0,6
Polen	1,465,211,30	493,000,—	75,087,91	250,646,—	1,2
Portugal	82,189,45	50,055,—		15,744,—	0,3
Schotland	417,825,—	182,000,—	56,024,90	80,140,—	13,5
Spanje	1,602,700,15	685,800,—	773,165,90	379,150,—	1,8
Tcheko-Slowakije	208,806,45	114,335,—	30,091,70	42,663,—	0,3
Zwitserland	781,109,80	714,000,—	378,523,05	222,986,—	16
Totaal over heel de wereld	Lt. 63,133,272,97	Frs. 27,835,023,26	Lt. 13,080,247,56		
Guldens	8,226,570,—	2,783,502,—	1,712,074,—	12,722,146,—	

administratie, zoodat het geld daaraan besteed, overvloedig zijn nut oplevert.

2. De cijfers van S.P.L. vertegenwoordigen ook onder ander opzicht niet het juiste bedrag dat *thans* aan de missie ten goede komt. In de aangegeven som zijn nl. vervat Lt. 3.229.978.08 aan beurzen, (waarvan alleen

de rente voor uitkeeringen gebruikt wordt), en Lt. 793.835.08 welke geschonken zijn onder beding van vruchtgebruik door de schenkers; het restant moet echter worden verhoogd met ruim Lt. 700.000.— aan rente, zoodat het directe nuttig effect van dit Liefdewerk feitelijk op ongeveer tien millioen Lire moet worden geschat.

3. Indien men de cijfers over Nederland vergelijken wil met onze publicatie van November l.l. zal men een verschil bemerken. Dit komt omdat hier gegeven wordt de opbrengst der Voortplanting in Nederland over 1929—1930, terwijl wij benutten de opbrengst 1930—1931. De oorzaak ligt in de indeeling van het boekjaar, dat bij de Nederl. Voortplanting reeds sinds jaren van Juni—Juni loopt.

4. Als men de absolute opbrengst van de verschillende Nationale Raden onderling vergelijkt, ziet men dat Nederland bij de Voortplanting de 7e plaats inneemt, bij de Kindsheid de 5e, bij S.P.L. de 1e; vergelijkt men de landen (waarvoor men de twee Raden van Canada, Duitschland en Frankrijk telkens bijeen moet voegen) dan heeft Nederland bij de Voortplanting de 8e en bij S.P.L. de 2e plaats.

Neemt men echter de absolute opbrengst van de drie Genootschappen *samen* dan stijgt Nederland naar de 4e plaats, en vergelijkt men de **relatieve** opbrengst per katholiek dan neemt Nederland veruit de **eerste** plaats in.

5. Deze laatste vergelijking openbaart ons een merkwaardige zaak. Maakt men aan de hand der cijfers van de laatste kolom een volgorde op, dan krijgt men immers: Nederland (34), Ver. Staten v. N.-Amerika (19); Zwitserland (16); Schotland (13.5); Engeland (10); Canada (10); België (10); Ierland (8); Duitschland (7.5); Frankrijk (4.5); Italië (3); Spanje (1.8); Polen (1.2); Hongarije (0.65); Oostenrijk (0.6); Tchecho-Slowakije (0.3); Portugal (0.3).

Aanstonds valt op dat de zoogenaamde ,,katholieke'' landen achteraan komen. Men zij echter voorzichtig daarover een minder waardeerend oordeel te vellen; zij heeten immers ,,katholiek'', omdat de inwoners in overgroote meerderheid als katholiek *te boek staan*; de moderne afvalligen, die in de ,,protestantsche'' landen in meerderheid ten laste der niet-katholieken komen of zich van de katholieke kerk ook openlijk afscheiden, blijven in de katholieke landen veelal verscholen onder de ,,katholieken'' en drukken daardoor het gemiddelde cijfer; zij doen zelfs meer en erger: doordat de scheiding tusschen geloovige katholieken en naam-katholieken veel minder scherp is dan in de gemengde landen, is het veel moeielijker de kerkelijke organisatie goed te doen functioneeren; en zoo verkleint deze omstandigheid de mogelijkheid de missiegenootschappen organisatorisch sterk op te kouwen.

Bij Nederland doen zich dan nog een tweetal andere oorzaken voor, die een gunstigen invloed hebben op ons zeer hoog gemiddelde, nl. de grootheid van onze geld-eenheid, waardoor in den regel een ,,kleine'' Nederlandsche aalmoes al aanstonds aanmerkelijk meer waard is dan een Belgische, Fransche of Italiaansche; en de geringe omvang van ons land, die een deugdelijke organisatie gemakkelijker maakt.

Al deze natuurlijke oorzaken, die hoegenaamd niet afhangen van den ijver der bestuurders van de Genootschappen, maken het zooveel gemakkelijker te profiteeren van de buitengewoon-sterke kerkelijke organisatie, die in ons land onder Gods zegen is gegroeid, en een krachtige religieuze mentaliteit heeft geschapen, welke de bedoeling der Pauselijke Genootschappen gemakkelijk begrijpt, en er gaarne aan deelneemt.

* * *

Deze overwegingen zullen ons zeker bewaren voor een zekere chauvinistische zelfvoldaanheid, welke uit den geweldigen groei der missiebeweging in ons land maar al te gemakkelijk ontstaan kan.

Bedenken wij toch steeds, dat dit alles meer zegen dan verdienste is. En passen wij het woord toe van Christus: ,,Wie zijn hand aan de ploeg slaat en achterwaarts ziet, is Mijner niet waardig.'' Door al te veel ons te verlustigen in hetgeen werd bereikt en in den voorsprong, die wij — voor een groot deel *zonder* onze verdiensten — op anderen hebben, vergeten wij al te gemakkelijk, dat er nog zooveel te doen valt. De H. Stoel stelt de deelname aan de Pauselijke Genootschappen als een *minimum* voor *allen*. Welnu met 34 ct. per hoofd zijn wij daar nog lang niet aan toe. Als men in een gemiddeld gezin van 5 personen rekent dat 2 volwassenen lid zijn van de Voortplanting, 3 kinderen van de Kindsheid, en dat er éénmaal aan S.P.L. wordt bijgedragen, dan brengt zulk een gezin per jaar op : 2 × 1.30 + 3 × 30 + 1 × 50 of f 4.—, zegge 80 cts. per hoofd.

Door een **algemeene** deelname is dus zeker, door contributies alleen, **verdubbeling** der opbrengst te bereiken.

Welnu, laat de gelukkige ontwikkeling der Pauselijke Genootschappen voor ons meer een **aansporing** zijn dan een reden tot voldoening. Feit is het dat in menige parochie de **organisatie** veel te wenschen overlaat. Laat men dáár zien naar hetgeen anderen bereikten, niet om redenen van verontschuldiging te zoeken, maar om te besluiten : wat *zij* kunnen, kunnen *wij* ook.

Dàt is zelfs in de huidige benarde omstandigheden mogelijk.

Want dat eischt alleen maar zorg voor het kleine, goede indeeling der parochie, trouwe zelatricen, volhardende en waardeerende leiding.

Door deze conclusie te trekken zullen wij goed maken, wat anderen — dikwijls zonder hun schuld — te kort schieten, en zullen wij zóó medehelpen tot het groote doel, dat in deze tijd de missies althans geen schade lijden door ons gebrek aan medeleven.

Th. B.

UITKEERINGEN DER PAUSELIJKE GENOOTSCHAPPEN AAN DE MISSIES, DIE AAN NEDERLANDSCHE ORDEN OF CONGREGATIES ZIJN TOEVERTROUWD.

	Voortpl. in Lires	Kindsheid in Fr. francs	S.P.L. in Lires
Bangka en Billiton	125,000,—	18,000,—	1,910,—
Batavia: Jesuiten	131,350,—	15,000,—	55,035,—
Bandoeng: Kruisheeren	70,000,—		
Poerwokerto: Miss. H. Hart	100,000,—		
Benkoelen (Prs. v.h. H. Hart)	130,000,—	??	2,210,—
Ned. Borneo (Capucijnen)	130,000,—	40,000,—	3,820,—
Celebes (Miss. H. Hart)	135,000,—	40,000,—	24,830,—
Nieuw-Guinea (Miss. H. Hart)	140,000,—	45,000,—	6,575,—
Kl. Soenda Eilanden (S.V.D.)	320,000,—	45,000,—	27,303,—
Malang (Carmelieten)	160,000,—	??	5,730,—
Padang (Capucijnen)	115,000,—	40,000,—	3,820,—
Soerabaya (Lazaristen)	160,000,—	14,000,—	7,940,—
Suriname (Redemptoristen)	145,000,—	54,000,—	3,820,—
Curaçao (Dominicanen)	90,000,—	15,000,—	5,730,—
Bulgarije (Passionisten)	65,000,—	??	6,910,18
Finland (Prs. H. Hart)	55,000,—	??	—.—
IJsland (Montfortanen)	65,000,—	??	—.—
Bondo (Kruisheeren)	90,000,—	12,000,—	5,566,85
Goudkust (Cadier en Keer)	140,000,—	??	5,921,—
Beneden Volta („ „)	130,000,—	??	12,811,80
Jubbulpore (Norbertijnen)	90,000,—	??	—.—
Yunpingfu (Lazaristen)	135,000,—	35,000,—	6,635,—
Luanfu (Franciscanen)	110,000,—	32,000,—	15,953,—
Surigao (Miss. H. Hart)	—.—	21,000,—	19,370,—
Associatio pro Orientalibus in Hollandia	40,000,—	—.—	—.—
Totaal	2,871,350,—	426,000,—	221,890,87

Nederland bracht voor de Voortplanting *netto* op Lt. 2.489.499.37, aanmerkelijk *minder* dus, dan de stricte-Nederlandsche missies van datzelfde Genootschap in hetzelfde dienstjaar ontvingen.

Dit voordeelig verschil wordt nog veel grooter als men het volgende bedenkt: in 1927 werkten in de missien, die door de Voortplanting geholpen worden, ongeveer 1000 Nederlandsche priesters, 600 Nederlandsche Broeders en 1600 Nederlandsche Zusters: totaal 3200 Nederlandsche missionarissen. In de hierboven opgenoemde 25 gebieden, die in haar geheel

aan Nederlandsche Orden of Congregaties zijn toevertrouwd, werkten echter slechts 500 + 400 + 1250 of 2150 van die 3200 Nederlandsche missionarissen.

Onze eigen landgenooten genoten dus uit den steun der Voortplanting :

1. de geheele opbrengst van Nederland ;
2. daarenboven nog ongeveer 400.000.— Lires of ruim 50.000.— gulden, die in de rekening zijn aan te wijzen ;
3. alles wat de overige ruim 1000 Nederlandsche missionarissen ten goede kwam, maar wat niet te berekenen is, omdat zij arbeiden in missies aan andere nationaliteiten toevertrouwd.

Deze zeer-menschelijke berekening geven wij ter overweging aan hen, die in al te menschelijke-beperktheid, wel eens meenen, dat het ,,voordeeliger'' is eerst aan de ,,eigen'' missies te denken, omdat de Voortplanting ,,zoo weinig'' uitdeelt.

Dat dit Genootschap ,,te weinig ''geeft ligt zeker niet aan de Romeinsche bestuurders, maar aan de geloovigen, die te weinig offeren. Maar zelfs dit ,,weinige'' is voor onze menschen meer dan wij zelf geven.

Het is goed — naast de principieele en meer ideëele overwegingen — ook dit te bedenken.

De verklaring van dit voor ons gunstige verschil vindt men voornamelijk in twee feiten : De Ver. Staten, die bijna een derde deel der wereldopbrengst vormen, zenden betrekkelijk weinig missionarissen in het veld (in 1927 214 der 7588 Propaganda-priesters-missionarissen of nog geen 3 %) ; Nederland echter, dat maar een 22e deel van de totaal opbrengst bijeenbrengt, zendt buitengewoon veel missionarissen (in 1927 783 der Propaganda-priesters-missionarissen of ruim 10 %). En zoo deelen wij ruimer dan wij geven.

Door deze zakelijke verklaring wordt het tegelijk duidelijk, waarom het zelfde verschijnsel zich niet vóórdoet bij de beide andere Genootschappen. Dáár zorgt Amerika niet voor zulk een surplus.

Daarenboven kunnen wij bij de Kindsheid het juiste aandeel niet aangeven, omdat een aanmerkelijk deel der gegevens ons ontbreekt.

En bij S.P.L. moet men daarenboven rekening houden met verschillende andere feiten, die een vergelijking als bij de Voortplanting onmogelijk maken.

Eerstens is de opbrengst van S.P.L. voor een groot deel geschonken in de vorm van beurzen, en bij die beurzen levert Nederland het aanzienlijkste deel, nl. 1 millioen van de 3. Van deze beurzen wordt echter alleen de rente uitgedeeld.

Tweedens besteedt S.P.L. een veel grooter stuk der uitkeeringen aan buitengewone uitkeeringen voor seminariebouw, nl. 4 millioen tegen nog niet 4½ millioen aan studietoelagen. In 1930—1931 kwamen onze Nederlandsche missies voor die uitkeering niet in aanmerking omdat er geen seminaries in aanbouw zijn.

Derdens : Onze ,,Nederlandsche'' missies zijn grootendeels nog ,,jong'' ; bij de meesten is de seminarieopleiding nog maar in haar begin (onze kolo-

niën tellen zelfs nog geen enkel groot-seminarie en nog maar betrekkelijk weinig klein-seminaristen) zoodat op deze uitkeeringen ook Nederland maar een bescheiden aanspraak maakt.

Laat ons blij zijn, hier het voorbeeld dat Amerika bij de Voortplanting geeft, te kunnen volgen, en daardoor een ongezochte gelegenheid voor ware edelmoedigheid te vinden. Th. B.

De Pauselijke Genootschappen in de Missies. — De bedoeling der Pauselijke Genootschappen is, *alle* kinderen der Kerk een *minimum* te laten bijdragen aan de uitbreiding der Kerk. Daarom zoeken de Romeinsche hoofdbesturen de Genootschappen ook te vestigen in de missies zelve. Met de doorvoering daarvan zijn zij thans een paar jaar doende. Het succes is, dat de Voortplanting in 1930—1931 *uit* de missies ontving : Lt. 537.383.59 of bijna 75.000 gulden ; en S.P.L. 11.293.86 of ongeveer f 1500.—.

Een bescheiden maar toch wel veelbelovend begin.

En een actie, die een sterke bevestiging is, voor onze propaganda: De Pauselijke Genootschappen vóór alles als een minimum van allen !

Th. B.

Prefectuur Bandoeng, De missie van de Kruisheeren op Java is verheven tot apostolische praefectuur en zal voortaan heeten Apostolische Praefectuur van Bandoeng.

Het deel van Java, met welks zielzorg de Kruisheeren sinds einde 1926 zijn belast en dat zij overnamen van de Jezuïeten, omvat de residentie Midden en Oost-Preanger, Krawang, Cheribon en Indramajoe.

In het voorjaar van 1927 vingen de nieuwe missionarissen er hun werkzaamheden aan.

Prefectuur Poerwokerto. De Missie van Midden-Java der Missionarissen van het H. Hart (Missiehuis Tilburg) is verheven tot Apostolisch Prefectuur en zal voortaan genoemd worden de Apostolische Prefectuur van Poerwokerto. Ze omvat het Westelijk deel van Midden-Java n.l. de residenties van Tegal, Pekalongan, Wonosobo, Bagelen en Noord en Zuid Banjoemas.

Deze Missie werd 3 December 1926 als deel van het Apostolisch Vicariaat van Batavia ter evangelisatie toevertrouwd aan de Missionarissen van het H. Hart. Er zijn nu 10 Paters werkzaam, te Poerwokerto, Poerworedjo, Tegal, Pekalongan en Tjilatjap ; verder zijn er in dienst van het onderwijs werkzaam 12 broeders van Liefde (Gent), 15 religieuzen Ursulinen (Weltevreden), 19 Zusters-Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart (Tilburg) en 7 Zusters-Dominicanessen (Neerbosch.)

Deze bedienen 25 scholen met een totaal van 2200 leerlingen.

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES

MISSIEPERSONEEL

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Vertrokken :			
Z. H. Exc. Mgr. C. Jurgens, Bisschop Tuguegarao	Scheut	8 Jan. '32	Philipp.
E. H. B. Kuenen (3e keer)....	Laz. (C. M.)	9 Dec. '31	Brazilië
E. H. N. Smits	,,	Nov. '31	Nanchang
Frs. G. Braam, S. Krijgsman, W. Lamers (1e keer)............	Mill Hill	4 Nov. '31	Basankusu
Br. Martinus Appelman (1e keer)	,,	12 Oct. '31	Boven Nijl
Fr. F. Koperdraad (3e keer)....	,,	18 Jan. '32	Madras
Pr. S. van der Werf (1e keer)..	M. S. C.	28 Nov. '31	Batavia
Pr. A. Bröcker (2e keer)	,,	15 Jan. '32	Celebes
Brs. M. Fransen en A. van Dam (2e keer).	,,	6 Febr.'32	Surigao
Pr. P. van Mechelen..........	Marist	3 Dec. '31	Zd. Sal. Eil.
Pr. Lamb. L. Gielen en Br. Joes. Swinkels (1e keer)	O. E. S. A.	18 Jan. '32	Bolivia
Prs. J. van Berkel, C. Molenaar, K. Perik (1e keer)	S. V. D.	25 Nov. '31	Kl. Soenda
Prs. Inn. Huinck en Jos. Sprenkels (1e keer)	O.P.	21 Nov. '31	Porto-Rico
Prs. M. Wilkens, J. v. d. Steegt, N. Haveman (1e keer)	M. S. F.	Jan. '32	Batavia
Pr. Fridolinus (W. E. van Veggel)	O. M. Cap.	3 Dec. '31	Ned. Borneo
Br. Beda (Dingeman van Oers) (1e keer).	,,	3 Dec. '31	Padang
Pr. Flavianus van Liempt (3e k.)	O. F. M.	9Dec. '31	Brazilië
Pr. J. Peters (1e keer)........	Montf.	25 Oct. '31	Columbia
Pr. Jos. Brouwers (5e keer)....	,,	9 Dec. '31	Denemarken
Br. Ferdinand (2e keer)	,,	3 Nov. '31	IJsland
Prs. Cyr. Thewes (prov.), Wilh. Meyer (beide 3e keer) en Leop. Wysbek (2e keer)	O. Carm.	9 Nov. '31	Brazilië

Persoonsnamen.	*Orde of Gongr.*	*Datum.*	*Missie.*
Pr. Cajetanus van Poppel (4e k.)	O. M. Conv.	Oct. '31	Griekenland
Pr. C. Bronsveld (1e keer)	W. P.	Nov. '31	Tabora
Pr. M. Strang (1e keer)	,,	Nov. '31	Oeroendi
Pr. P. van de Ven (1e keer) ..	,,	Nov. '31	Tanganyika
Br. Marcellinus A. Posthumus (1e keer).	Norb. v. Tongerloo	12 Jan. '31	Uelle (B. Cg.)
Br. Bernulfus W. B. den Dubbelden (1e keer)	Brs. O.L.V. v. Smarten, Voorhout	6 Feb. '32	*Yungpingfu*
Frs. Ildefonsus Olders en Realino Janssen (2e keer) Odulfinus Smetsers en Evonius Segers (1e keer).	Frs. van Tilburg	20 Nov. '31	Curaçao
Zrs. Amabilis Verburgh en Anna-Marie Duardo (1e keer)......	Dom. van Voorschoten	20 Nov. '31	Curaçao
Zrs. M. Françoise Wayers, M. Godefridus Martens, Petronilla Beyers, Irma Bollen, Antonia de Padua de Jong, Cornelia Marie van de Loo, Pia Goudsmits, Ariana Straathof, M. Clementine Coret, Jeanne Verschuren, Berchma Tyhuis, M. Margaretha Schellens, Hieronyma Royackers (allen 1e keer) [1]......	Zrs. van OLV. van Schijndel	20 Nov. '31	Curaçao
Zrs. M. Xaveria G. M. Thorborg en M. Bernadette G. M. de Jong (1e keer) [2]............	Franc. van Asten	4 Dec. '31	Borneo
Zrs. M. Virginie Schilderman, M. Hubertina Simonse en M. Alphonsa Hoogenbos (1e keer)..	Dom. van Neerbosch	25 Nov. '31	Batavia
Zrs. Leonida H. M. Santen, Humilia M. A. v. d. Lans, Gracia M. A. C. van Kessel, Sapientia A. M. Laagland, Melecia J. M. Jansen (1e keer)............	Zrs. H. Car. Borr. Mstr.	25 Dec. '31	Batavia
Zrs. M. Angela, M. Teresia, M. Laurentina, en M. Rosaria (1e keer)	Slotzrs. v. Steyl	25 Dec. '31	Philipp.
Zrs. M. Gregoria J. M. Pierik en Alberta C. E. Saris (1e keer)	Zrs. v. Barmh. v. Boxmeer	29 Oct. '31	Malang

[1]) Deze Zusters nemen op Curaçao scholen over van de Francisc. van Roosendaal.

[2]) Deze Zusters vertrokken naar de nieuwe statie te Sintang, waar zij de bediening van het Landschaps ziekenhuis op zich nemen.

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Zr. Marie Ernestine (1e keer) ..	Witte Zrs.	5 Nov. '31	Zanguebar
Zrs. M. Antonia M. L. v. d. Ven en M. Canisia C. M. H. Bijnen (1e keer).	Franc. van Veghel	13 Nov. '31	Ned. Borneo
Zrs. M. Alarda H. M. Putker, M. Magdala J. J. Verhuizen, M. Cajetani ,J. M. van Helvoirt en M. Alice A. B. van Beek (1e keer).	,,	13 Nov. '31	Phillip.
Zrs. M. Cordula Preiachart, M. Thoedora Issing, M. Reginata Hulsken	Zrs. v. h. Kostb. Bloed Moerdijk	14 Dec. '31	Rhodesia
Zr. M. Longina M. Schaap [1]) ..	Zrs. H. Hart	4 Dec. '31	Benkoelen
Zr. Maria Witburges E. Hesp..	Franc. Miss. van Maria	22 Mei '31	Faroer-Eil.
Zr. Basinus Chr. Wulms	,,	9 Aug. '31	Congo
Zr. Dalmatia Jac. Velt	,,	22 Sept.'31	Japan
Zrs. Petrus van Asch, M. Torken en Gontiana G. Bon	,,	22 Sept. '31	Br.-Indië
Teruggekeerd :			
Mgr. G. Wantenaar, Ap. Prefect	Mill Hill	23 Nov. '31	Basankusu
Pr. C. van Uden	W. P.	5 Dec. '31	Oeroendi
Pr. G. Terneldeli	,,	26 Sept. '31	Boekoba
E. H. P. Vonken	C. M. (Laz.)	Dec. '31	Ningpo
E. H. C. Klamer	,,	16 Dec. '31	Soerabaya
Fr. J. Bergmans	Mill Hill	22 Sept. '31	Kavirondo
Fr. P. Schouten	,,	25 Oct. '31	Boven-Nijl
Fr. Stafhorst	,,		Nellore
Br. Joseph van Vugt	Norb. Berne	14 Oct. '31	Jubbulpore
Pr. R. Weber en *Br.* F. Crooymans	M. S. C.	23 Dec. '31	Ned. N. Guin.
Pr. J. Klemann	,,	13 Jan. '32	Celebes
Pr. M. Voets	Scheut	Sept. '31	Soei-yuan
Pr. Th. van Erp	,,	Nov. '31	Bn. Kasai
Pr. Adr. Groenewoud	,,	Nov. '31	Leopoldville
Pr. A. Koopmans	C. Ss. R.	17 Dec. '31	Suriname
Frs. J. Haaselhorst, R. Jasawihardja, J. Noyons, en P. Zoetmulder	S. J.	19 Sept. '31	Batavia
Pr. B. Coenen	,,	21 Oct. '31	Batavia
Prs. G. Kuypers en Arn. Driessen	Montf.	Jan. '32	Shiré

[1]) Deze Zuster vertrok naar Telok Betong waar deze Zusters haar derde statie beginnen. De ZeerEerw. Alg. Overste vertrok met haar ter visitatie.

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Pr. Cajetanus van Poppel	O. M. Conv.	Sept. '31	Griekenland
Pr. J. v. d. Heyden..........	C. S. Sp.	22 Jan. '32	Bg. Congo
Br. Albert Versteegen	O. S. Cr.	18 Oct. '31	Bondo
Fr. Virgilius Vinken	Frs. Tilburg	17 Dec. '31	Suriname
Brs. Maternus M. G. Brouwers en Serphinus F. van Tilburg....	Brs. van Huibergeb	Dec. '31	Nd. Borneo
Brs. Romuoldus Strauer, Richardus van den Bergh en Wynandus Hilhorst................	Brs. Oudenbosch	12 Oct. '31	Soerabaya
Zr. Arnolda Bijvang	Gasth. zrs. Breda	16 Dec. '31	Curaçao
Overleden :			
Br. H. Adan, geb. 1859, missie 1886......................	M. S. C.	28 Nov. '31	Papua
Br. B. van den Berg, geb. 1898, missie 1930	,,	18 Nov. '31	Philipp.
Pr. J. van Riet, geb. 1880, missie 1920....................	,,	25 Nov. '31	Tsuapa
Br. J. Mutsaers, geb. 1866, missie Rotsgeb. 1889—1905, overleden te Maastricht	S. J.	15 Oct. '31	Rotsgebergte
Pr. Al. Soer, geb. 1853, missie Rotsgeb. 1886—1931, overleden Glacier co, Montana	,,	29 Nov. '31	Rotsgebergte
Pr. Rogerius C. van den Bosch, geb. Oudenbosch 1869, missie Rumenië, overl. Hal (België).	O. M. Conv.	5 Nov. '31	Rumenië
Pr. J. Lipperts, geb. 1905, missie 1930....................	S. V. D.	Dec. '31	Austr. N.-Guinea
Br. Staniaslas Randag, missie 1903......................	C. Ss. R.	30 Nov. '31	Suriname
Zr. M. Sancia Jof. Roefs, missie 1888....................	Franc. Rosendaal	18 Sept. '31	Curaçao
Zr. M. Lambertina H. J. M. van Woerden, missie 1908	,,	25 Sept. '31	Curaçao
Zr. Micheline J. M. Pallada, geb. 1883, missie 1912	Gasth. zrs. Breda	Dec. '31	Curaçao

VERSCHILLENDE GEGEVENS.

Z. Hoogw. Exc. Mgr. I. Verriet O.P. — Op Driekoningendag werd te Venray de nieuw-benoemde Apostolische Vicaris van Curaçao plechtig in zijn geboorteplaats tot Bisschop geconsacreerd door den Metropoliet der Nederlanden.

De nieuwe Bisschop, Mgr. Innocentius Verriet werd te Venray geboren

en is op 4 November l.l. 51 jaar oud geworden. Na bij de paters Franciscanen te Venray zijn voorbereidende studies gemaakt te hebben, trad hij op 20-jarigen leeftijd in de orde der Dominicanen. In 1905 werd hij priester gewijd, waarna spoedig zijn benoeming volgde tot leeraar aan het Dominicus-college te Nijmegen. Na drie jaren het leeraarsambt te hebben vervuld, werd hij door zijn Overste naar de Dominicaansche missie op Curaçao gezonden, waar hij 16 Mei 1909 aankwam. Daar was hij achtereenvolgens kapelaan te Pietermaai en Otrobanda, secretaris van den Bisschop, pastoor te West-Punt en pastoor te Playa op het eiland Aruba.

Pater Verriet was een harde werker in de zielzorg; zoo hard werkte hij, dat zijn gezondheid er door werd geknakt en hij met verlof naar Holland moest.

Toen hij hier weer wat op verhaal was gekomen, werd hij op medisch advies afgekeurd voor de missie. Dat was een teleurstelling! Maar op zijn herhaald aandringen mocht hij toch eindelijk terug naar zijn geliefd Curaçao. Daar hij geen zware zielzorg zooals preeken en biechthooren meer op zich mocht nemen, werd hem een andere taak toegewezen, n.l. die van sociaal werker.

Onder zijn leiding kwam de R.K. Volksbond tot bloei, hij redigeerde het arbeiders-orgaan, de „Union" en spoedig kreeg hij er ook de redactie van de „Amigoe di Curaçao" bij. Bovendien had hij nog tal van vergaderingen bij te wonen, met of zonder spreekbeurt.

Alles te zamen is pater Verriet twintig jaar in de missie van Curaçao werkzaam geweest. Hoezeer zijn arbeid daar algemeen gewaardeerd werd, blijkt wel uit het feit, dat zijn confraters, de paters missionarissen, die zelf in de gelegenheid werden gesteld hun stem uit te brengen voor een candidaat voor het hooge bisschopsambt, hem als den meest geschikten hebben voorgedragen.

In ons volgend nummer zullen wij zijn beeltenis publiceeren, hopelijk met een artikel van zijn eigen hand.

Begin April hoopt de nieuwe kerkvoogd naar zijn missiegebied af te reizen. Geve God hem een zegenrijk bestuur, vele jaren!

Het Centraal Missie-Bureau te Batavia. — 1 November j.l. is de Hoogedelgestrenge Heer W. Burer, Oud-Hoofdambtenaar, onder hartelijke dankbetuiging eervol ontheven van zijn ambt als Missieafgevaardigde der Oost-Indische Kerkoversten bij de Centrale Regeering te Batavia welk ambt hij gedurende zoovele jaren ten bate dier Missiën zoo uiterst verdienstelijk heeft vervuld.

Op 31 October j.l. werd de Stichting „*Centraal Missiebureau*" in het leven geroepen, dat vanaf 1 November de werkzaamheden van den Heer Burer heeft overgenomen. De Heer Burer blijft als adviseur aan het C.M.B. verbonden.

Het C.M.B. bestaat voorloopig uit twee afdeelingen, n.l. afdeeling A voor de behandeling van Algemeene zaken; het Hoofd dezer afdeeling is de Zeereerwaarde Heer Ger. H. Baptist m.s.c.

Afdeeling B voor de behandeling van zaken van Onderwijs en Opvoeding; het Hoofd dezer afdeeling is de Zeereerwaarde Heer Dr. Jos. van Baal. S.J.

Voor de behandeling van zaken richte men zich tot het C.M.B. onder het navolgende adres: Aan het Centraal Missie-Bureau Afdeeling Algem. Zaken (of: Onderwijs). Entree Gondangdia 12, Batavia-Centrum.

Nederlandsche Capucijnen en de Bekeering van Rusland. — In de particuliere audiëntie, welke de H. Vader op 23 October j.l. toestond aan Z.Exc. mgr. Michaël d'Herbigny, S.J., president der Pauselijke Commissie voor Rusland, verleende Zijne Heiligheid aan den H. E. P. Gondulphus Fermont van Terneuzen, Definitor generaal der Minderbroeders Capucijnen, de volmacht over te gaan van den Latijnschen op den Byzantijnsch-Slavischen ritus. De H. Vader gaf bij deze gelegenheid Zijne hooge voldoening te kennen over het besluit van het Hoofdbestuur der Orde om het werk der bekeering van Rusland te beginnen onder de leiding van dezen verdienstelijken religieus.

In het Generalaat der Paters Capucijnen te Rome is bereids een Kapel ingericht volgens de voorschriften van den Byzantijnsch-Slavischen ritus en 16 December j.l. droeg Pater Gondulphus voor den eersten keer de H. Mis op in genoemden ritus.

Voor het bekeeringswerk der Russen ontvangen verder vier jonge Religieusen van de Nederlandsche Capucijnenprovincie hunne opleiding te Rome aan het Pauselijk Russisch College en twee hunner hopen, in den loop van het thans aangevangen jaar, met den H. E. P. Gondulphus zich naar het terrein van hun apostolisch werk te begeven.

Nieuwe Missioneerende Congregatie. De Nederlandsche Provincie van de *Congregatie der Zusters van het Arme Kind Jezus* (Simpelveld), welker Provinciaal Moederhuis is gevestigd te Maastricht Boschstraat, zullen een missiestatie beginnen in de *Prefectuur Malang* en wel te Passaroean. Met de Christiaan Huygens, 27 April van Amsterdam en 6 Mei van Genua, zullen zes Zusters daarheen vertrekken. Zij zullen daar voorloopig beginnen met een Lagere Holl. School, een Fröbelschool voor jongere kinderen en les geven in naaien en vrouwelijke handwerken.

Het aantal Missioneerende Zusters Congregaties, die Nederlandsche Zusters onder haar missionarissen tellen is daarmede gestegen tot 48.

De Zusters Franciscanessen van Roosendaal, de Zusterscongregatie die als eerste van de schitterende trits onzer missioneerende Nederlandsche vrouwencongregaties het missieveld tot haar arbeidsterrein koos, heeft met groote dankbaarheid het 75-jarig jubileum van haar arbeid in *Suriname* (haar tweede missieveld) gevierd. Ook wij brengen hulde aan de schare dappere vrouwen, die zoovele jaren lang door onderwijs en opvoeding de Blijde Boodschap ingang hebben doen vinden in tal van zielen.

Twee nieuwe Apostolische Prefecturen. Nog juist vóór het afdrukken van dit nummer konden wij hier melding maken van twee Maasbodeberichten, welke van een nieuwe uitbreiding der Kerkorganisatie op Java melding maakten.

BOEKBESPREKING

Dahlmann, Joseph, S.J. — *Indische Fahrten.* Zweite, verbesserte Auflage. Zwei Bände, gr. 8⁰ (XXXIV u. 656 S., 502 Bildern, 423 Tafeln u. 3 Karten). Freiburg i. Br., Herder, 1927. — 24 Mk.; geb. 30 Mk.

De in 1930 overleden schrijver, Orientalist van naam en professor aan de universiteit van Tokio, heeft ons in zijn gerenommeerde „Indische Fahrten", in 1907 voor de eerste maal verschenen, veel meer geschonken dan de benaming „Reisewerk", die hij zelf aan den neerslag van zijn „Wanderungen" geeft, zou doen vermoeden.

Het naar inhoud en vorm voortreffelijk werk — een standaardwerk in den eigenlijken zin van het woord — is de rijpe vrucht van ingespannen voorarbeid en een driejarige studiereis door China en Japan; Java, Siam en Birma; Voor-Indië en Ceylon. Het geographisch element treedt bij de meesterlijke beschrijving op den achtergrond, het kunsthistorisch daarentegen op den voorgrond. Met bewonderenwaardige kennis van zaken speurt de diepzinnige vorscher den samenhang na tusschen de drie groote cultuur-kringen van het Oosten en toont met triomfantelijke duidelijkheid den invloed van de Indische op de Chineesche en Japansche cultuur door middel van het Boeddhisme, hetwelk merkwaardigerwijze uit zijn geboorteland zoo goed als verdween, om China en Japan te bezetten. Het voornaamste voorwerp van zijn toegewijde belangstelling vormen haast overal de grandioze tempelruïnen, welke met name in Achter-Indië (denk aan den reusachtigen tempel van Angkor, die te Parijs de koloniale tentoonstelling beheerschte) en op Java (denk aan de Boroboedoer) den zegetocht der Indische cultuur demonstreeren.

Door sommige stukken van meer missiegeschiedkundigen en godsdienstwetenschappelijken aard weg te laten, wist de Schr. in deze tweede uitgave ruimte te winnen om de vertakkingen van de monumentale kunst van den Islam en het Hindoeïsme uitvoeriger te bespreken, zoodat degene, die dezen bekwamen en bespraakten gids op zijn tochten volgt, een overzicht en indruk krijgt van de voorbije of nog bloeiende cultuur-uitingen van het Hindoeïsme, het Boeddhisme en het Mohammedanisme: de geschiedenis van den titanischen strijd tusschen deze drie wereldgodsdiensten laat hij ons lezen in marmer en steen.

Calcutta en Bombay met haar geweldige grootte; Benares, de heilige

stad van de Hindoes, aan de oevers van den Ganges ; Dehli en Agra met haar betooverende paleizenpracht ; Dardschiling aan den voet van de besneeuwde Himalaya ; den berg Abu met zijn weelde van tempels ; de sprookjesachtige schoonheid van de grotten in de Ghats ; Peschawar en de imposante monumenten aan de grens van Centraal-Azië ; Fatehpur's acropolis, de keizersstad van den genialen Abkar den Groote ; de koningsgraven van de doodenstad Udaipur ; Madura en de exuberante heiligdommen van de Zuidelijke zone ; Birma en Siam met hun trotsche pagoden ; Kambodsja en Java, China en Japan : al deze plaatsen en landen en nog zooveel andere heeft Dahlmann bezocht en begrepen en hij weet over hun godsdienst en zeden, hun geschiedenis en cultuur, ook over hun soms paradijselijke natuur zoo boeiend te vertellen, dat men zich onder leerzame leiding op reis waant in een wonderland.

Reeds het doorbladeren alleen van dit rijk-geïllustreerde boekwerk verschaft zelfs dengene, die niet veel van kunstgeschiedenis weet, een intens genot door de openbaring van een fascineerende wereld ; en de mannen van het vak zullen gretig bij dezen kunstzinnigen kenner van Indië te gast gaan om zich te verzadigen aan hoogere dan culinaire geneugten.

Zooals wij van Herder gewoon zijn, is de technische uitvoering van het boek, met name van de meer dan vijfhonderd foto's, allerkeurigst.

ALPH. MULDERS.

Ricard, Robert. — *Etudes et Documents pour l'histoire missionnaire de l'Espagne et du Portugal.* 8°-237 p. — Aucam, 8 rue des Récollets, Louvain. 1930.

Met dit inhoudrijke deel is de „collection de la section scientifique de l'Aucam" waardig geopend. De geleerde schr. bundelt er een reeks studiën en documenten, welke betrekking hebben op de missiegeschiedenis van Spanje en Portugal, reeds in verschillende tijdschriften door hem gepubliceerd, maar hier gerangschikt onder drie deelen : Mexique, Brésil, Islam. Hij heeft daarbij de bedoeling den lezer te overtuigen, dat de kolonisatie van Amerika door Spanje en Portugal iets anders is geweest dan een aaneenschakeling van strooptochten en moordpartijen.

Het wetenswaardig allerlei, uit de beste bronnen geput en volgens een goede methode verwerkt, zal ongetwijfeld in verschillende kringen bijzondere belangstelling wekken. En zou hetgeen omtrent Las Casas en Alonso de Montúfar wordt gezegd, geen aanleiding kunnen worden voor hun ordebroeders, de Dominicanen, om de verdiensten van den eerste en het leven van den laatste in een definitief werk vast te leggen ? Zal de geschiedschrijver van de missioneering der Franciscanen in Mexico geen nieuwe aanwinst boeken in de hier gepubliceerde documenten uit het Archivo General de Indias te Sevilla ? Zullen de Augustijnen geen kennis nemen van het archiefstuk over hun Mexicaansche provincie der 16e eeuw? Vinden de Jezuïeten geen kostbare mededeelingen in het artikel over Antonio Vieira en de Braziliaansche missies van de 17e eeuw ?

Nog andere en niet minder merkwaardige beschouwingen, zooals over het apostolaat der Morisco's, zijn te vinden in dit boek, hetwelk van ernstige studie en rijke belezenheid getuigt. A. M.

L o t a r, e.a. *Après la Conversion*. Compte rendu de la neuvième semaine de missiologie, 206 p. Editions de l'Aucam, 8 rue des Récollets, Louvain, 1931. — frcs. 25.—.

Op de negende missiologische week van Leuven (27—30 Aug. 1931) zijn missionarissen en oud-missionarissen van verschillende orden en congregaties aan het woord geweest, om uit de praktijk te betoogen, wat, volgens hen, *na de bekeering* dient te geschieden om de christenen in het geloof te bevestigen.

Want dat er ook in de jonge Christenheid afval plaats heeft, is even droevig als zeker. Als middelen om dien afval te stuiten werden behandeld de bedevaarten (China), de retraiten (Voor-Indië), het gebruik van sacramentaliën (Congo), het apostolaat (hierover sprak de eenige leek-woordvoerder, de Indische bekeerling Dr. Zacharias), het bevorderen van de godsvrucht en het wekken van contemplatieve roepingen, het theater, de pers enz. Ongetwijfeld vormen deze uiteenzettingen van hetgeen in verschillende missies op dit gewichtig punt geschiedt, telkens gevolgd door een ongedwongen gedachtenwisseling, een welkome bron voor de beoefenaars der missiewetenschap, die zich omtrent den stand van deze zaken wenschen te orienteeren, en een kostbaar hulpmiddel voor de missionarissen, om eigen praktijk aan die van anderen te toetsen.

Zoo sluit dit zevende verslagboek, — want de negen missiologische weken van Leuven hebben slechts zeven verslagboeken uitgegeven — zich waardig bij de vorige aan. A. M.

O l i c h o n, Mgr. A. — *Premier Congrès national de l'Union missionaire du Clergé de France* (10—14 août 1931). *Compte rendu et rapports*. — Bureaux de l'U. M. C., 11, rue Crillon, Paris.

Hoe jammer, dat van dit uitstekend geslaagd missiecongres (H. M. 13, 113) geen keurig verslagboek verscheen. Het formaat ervan is minder prettig, de papiersoort heel gewoon, de volgorde willekeurig, zoodat we er niet uit weten te komen, op welke vergaderingen bepaalde voordrachten zijn gehouden, en een register ontbreekt. Maar hiermede zijn ook al onze bezwaren — technische en uiterlijke — tegen dit verluchte verslagboek naar voren gebracht; de zakelijke inhoud ervan is belangrijk en leerzaam en verdient te worden geraadpleegd.

Sommige sprekers — sinds de bijwoning van dit congres ben ik voorgoed genezen van den waan, als zouden alle Fransche sprekers ,,orateurs'' zijn — spraken er zelfs met gezag, o.a. Mgr. de Guébriant, algem. Overste van de Missions Etrangères te Parijs, Les Missions de l'Indochine française (p.65—72); Mgr. Le Hunsec, algem. Overste van de Paters van den H. Geest,

l'Oeuvre de la Civilisation en Afrique fétichiste (p. 73—82) ; Georges Goyau, Le Clergé français et les missions sous l'ancien régime (p. 33-39) ; Arnou S.J., Quelques points d'un programme de politique colonial (p. 53-58), e.a.

A. M.

Katechismus in platen. I Onze Vader. — II Wees Gegroet. Uitg. E. Lombaerts, Deurne bij Antwerpen.

Van den reeds vroeger door ons aanbevolen platenkatechismus (H. M. 13, 124) zijn weer twee nieuwe reeksen verschenen, elk omvattende negen voorstellingen. Ook deze plaatjes, welke betrekking hebben op het Onze Vader en het Wees Gegroet, zijn met nauwlettende zorg gekozen en geven juist aan wat bedoeld wordt in elke waarheid van den katechismus.

Intusschen heeft de ontwerper een lofprijzend schrijven ontvangen van Z.H. Paus Pius XI, die verwacht, „dat het werk veel nut zal stichten voor de vergemakkelijking van het onderricht der jeugd."

De platenkatechismus zal in tien reeksen, waarvan er reeds vier verschenen, nl. I, II, III, VIII, volledig zijn. A. M.

Van Breda, P. Gregorius, O.M. Cap. — *De missie Borneo op het einde der* XVII*e eeuw.* — Franciscaansch Leven, 14e Jrg. 1931, blz. 62—68, 112—117, 147—154.

Gedurende heel de Spaansch-Portugeesche missieperiode der zestiende en zeventiende eeuw treedt in onze Indische eilanden-wereld Borneo nooit op den voorgrond, hoezeer ook de geographische ligging ten opzichte van de beide belangrijke missiecentra Malakka en Manilla een spoedige en belangrijke geloofsverkondiging zou doen verwachten. Onder de oorzaken mag zeker naast het voortdurende tekort aan werkkrachten, de sterke mohammedaansche propaganda onder de kustbevolking en de lastige verbinding met de Dajakstammen in het oerwoudrijke binnenland genoemd worden.

Sporadische bezoeken van missionarissen zijn in hoofdzaak voor de westkust bekend. Zoo bijv. die van de Augustijnen Martin de Rada (1578) en Rodrigo de San Miguel (1623), van de Franciscanen Francisco de S. Maria en Miguel de Falavera (1587), waarbij de eerste een geweldadigen dood vond. Antonio Pereira S.J. verbleef in 1608—1609 meer dan een jaar aan het hof van den sultan van Broenei, verschillende zijner ordebroeders gaan er bij tijd en wijle aan land, zoodat een bericht uit 1656 melding maakt van ongeveer 700 gedoopten en goede vooruitzichten geeft voor de prediking onder de heidenen in het binnenland. Maar van een geregelde missioneering is toch nergens sprake.

Alleen aan de zuidkust in het gebied van Bandjermasin heeft in de laatste jaren der zeventiende eeuw de Theatijn P. Antonio Ventimiglia de stichting van een missie beproefd onder de Biadjoe's, een der talrijke Dajakstammen. Het is deze poging, waarover in Nederland nog maar weinig bekend is, die de schrijver aan de hand van de beste bronnen verhaalt. Onder groote tegen-

werking van Portugeesche handelaars uit Macao en met veel ontbering heeft Ventimiglia er van 1688 tot aan zijn dood in 1693 gearbeid. Hij werd zelfs bij breve van 19 Januari 1692 door Innocentius XII benoemd tot apostolisch vicaris van Borneo, welke aanstelling echter als in strijd met het patronaatsrecht door Portugal niet erkend werd. (Th. C. de Bem, *Memorias historicas chronoligicas da sagrado religião dos Clerigos Regulares em Portugal e suas conquistas na India Oriental*, Lisboa 1794, p. 373—374 ; bij denzelfden schrijver, II, p. 11—12, ook in extenso het eedsformulier waarvan p. 115, noot 30a sprake is).

Bijzonderheden over Ventimiglia's bekeeringswerk vernemen wij maar weinig. Na zes maanden onderricht had hij in 1689 ontrent 1800 Biadjoe's gedoopt, maar later klaagt hij, dat van de 15 stammen, waaraan hij het Evangelie had verkondigd, tien weer in 't heidendom waren teruggevallen. Over zijn dood deelt de schr. niets naders mede. Toch bestaan er twee berichten, een van den Nederlander Jacob Jansz. de Roy uit 1694 en een van den Engelschen kapitein Daniel Beeckman (*A voyage to and from the island of Borneo in the East-Indies*, London 1718, p. 123—125) uit 1714, dat hij vermoord is geworden.

Zoover wij weten heeft Ventimiglia geen medewerkers of opvolgers gehad ; allerlei moeilijkheden vooral van de zijde der Portugeesche kooplieden in Macao hebben dat belet. Alleen bij den juist genoemden Beeckman komt een aanwijzing voor, waaruit men zou kunnen afleiden, dat later nog een missionaris tot de Biadjoe's is doorgedrongen, maar ook deze zou spoedig vermoord zijn.

Aan het einde zijner studie werpt de schrijver nog een terugblik op deze missieperiode der Theatijnen en komt tot het besluit, dat de mislukking in hoofdzaak moet geweten worden aan twee oorzaken : het gebrek aan missie personeel en de nauwe verbinding der geloofsprediking met de koloniale politiek van Portugal.

Had P. Gregorius hier zijn geschiedkundige bijdrage afgesloten, dan hadden wij hem dankbaar moeten zijn voor het gebodene. Hij gaat echter op het laatste punt : de afhankelijkheid der missie van de wereldlijke macht, nader in en is daar zoo slecht over te spreken, dat zijn bezonnenheid hem in den steek laat en hij woorden neerschrijft, die tot een ernstig woord van kritiek noodzaken.

Zonder eenigen twijfel zal een ieder, die met de koloniale missiegeschiedenis van den Portugeesch-Spaanschen tijd eenigszins op de hoogte is, den schrijver volop bijstemmen, dat de innige samenweving van godsdienst en politiek krachtens het zoogenaamde patronaatsrecht, waardoor de regeering een aanzienlijk en zelfs overdadig medezeggingschap bezat bij de regeling van kerkelijke aangelegenheden in de missielanden, allerminst een ideale toestand was. Deze overgroote afhankelijkheid van het wereldlijk bestuur heeft aan de geloofsprediking menig nadeel berokkend en dikwijls grooter goed belet. Maar, ook al weegt men deze fouten en tekortkomingen op haar volle gewicht, dan nog zal elk onpartijdig historicus moeten erkennen, dat de Kerk voor de

kerstening der heidensche volkeren zeer veel aan de Portugeesche en Spaansche kroon verschuldigd is. Aan millioenen en millioenen zielen hebben haar missiebemoeiingen den weg ter zaligheid geopend. Een enkele blik op de Nederlandsche en Engelsche koloniale politiek uit dien tijd maakt dit zoo mogelijk nog duidelijker.

Voor den schrijver schijnt deze waardeering niet te bestaan. Onder den indruk van de mislukte Borneo-poging, (die, dit zij terloops opgemerkt, volstrekt niet in haar geheel aan de Portugeesche regeering te wijten is, maar voor een groot deel aan de hebzucht van Portugeesche kooplieden), schuift hij alle verdiensten op zij en ziet enkel en alleen den ongunstigen kant van deze „kroonmissies". Haar bestaan acht hij een kwaad en een ramp en wel van dusdanige afmeting, dat zij hoe eer hoe beter dienden te worden vernietigd. En denkend aan hetgeen de Nederlanders gedaan hebben, komt hij tot de verbijsterende uitspraak : „Het is mede de verdienste onzer voorvaderen geweest, — hunne schanddaden op te sommen is onze taak nu niet —, dat zij deze kroonmissies radicaal opruimden."

Het zal wel de eerste maal zijn, dat een katholiek schrijver aan de Vereenigde Oost-Indische Compagnie een pluim op den hoed steekt wegens haar radicale opruiming van missies. Haar verdienste is, dat zij de missieposten op Ambon en in de Molukken, in Makassar en op Malaka, aan de kust van Malabar en op Ceylon volkomen heeft vernietigd, dat zij voor tienduizenden katholieke inlanders elke zielzorg onmogelijk heeft gemaakt, dat zij hen terug heeft gedreven tot het heidendom of in de armen heeft gejaagd van het protestantisme. Wij hebben als katholieken er altijd over getreurd, wij hebben als Nederlanders er ons over geschaamd — wij hebben het mis gehad ; de vernieling en vernietiging dezer „kroonmissies" is juist een verdienstelijk werk geweest !

Wij vertrouwen, dat de schrijver zelf de ongerijmdheid zijner uitspraak zal inzien. De stelling : beter geen missie dan een kroonmissie, zal toch hij zeker niet willen onderschrijven. C. WESSELS, S.J.

Albe. *Toen de H. Petrus afstemde op.....* Radiosprookje in drie tafereelen, 48 blz.

P. Martinianus, Minderbroeder. *Om den Missiepost.* Een kinderspel van fantasie en werkelijkheid in 3 bedrijven.
Uitgaven van Het Missieklokje, Oever 12, Antwerpen.

De Missieprocuur der Belgische Franciscanen, die met pakkende middelen een echte volksche missieactie voert, zendt ons deze beide tooneelstukjes toe, waarop wij gaarne de aandacht vestigen van hen, die door een kinderspel hun missieactie willen steunen en aantrekkelijk maken. Th. B.

Henri, Edm., *Lijdensapostolaat.* Uit het leven van een knaap. 30 bl. Drukkerij van Averbode, 1931. — 1 fr.

Een treffend verhaal der laatste levensmaanden van een twaalfjarigen knaap, die zijn lijden opofferde om zielen te winnen voor Christus. Geschreven

door dengene, die den jongen tot deze apostolische opdracht aanspoorde, verscheen deze brochure in 1929 in de Fransche reeks der Xaveriana en werd sindsdien in het Engelsch en Spaansch en nu ook in het Vlaamsch vertaald. A. M.

Huonder, Anton — S.J. *Aan 's Meesters voeten.* 3e deel : De gloriemorgen, vertaald door J. B. Poukens, S. J. — in 16⁰ — 368 pag. — Leuven, De Vlaamsche Drukkerij, 1931.

Dit werkje behoort niet tot de boeken, die in ons tijdschrift worden besproken. De vriendelijke toezending mogen wij dus beantwoorden met een enkele vermelding. Dit zal trouwens aan de verspreiding van het werk geen schade doen : de overwegingen van Huonder zijn bekend genoeg en bevelen zich zelf aan. Th. B.

Jourdan, P. Vital — C. Ss. CC. *Le Père Damien de Veuster* in 8° — XVI + 542 pag. — Maison-mère, 35 Rue de Picpus — Paris (XII) — 16 Rue Damien de Veuster, Braine-le-Comte (België) — 1931.

De vele meer of minder uitvoerige publicaties over den heldhaftigen Melaatschen-apostel Damiaan de Veuster, hebben „Pater Damiaan" een populariteit bezorgd van een edel soort, edel als de heldhaftige naastenliefde waarvan hij het slachtoffer werd, edel en daarom bewonderd door allen, maar slechts ten volle verstaan door hen, die de diepte van zulk een zelfverloochening weten te peilen. Aan de reeks dezer publicatiën in alle beschaafde talen, die in dit werk bijna vier dicht bedrukte bladzijden beslaat, voegt P. Vital Jourdan een nieuwe levensbeschrijving toe, „d'après sa correspondance, les temoignages contemporains, et de nombreux documents inédits" ; deze laatste putte hij uit de Archieven der Congregatie van Picpus, zoowel uit die van het moederhuis te Parijs, als van Leuven, Tremeloo en Hawai. De advocaat Emile de St. Auban, de vroegere verdediger der Picpus-paters, die door de kerkvervolgende wetten van Combes in 1903 voor de rechtbank gedaagd waren, noemt dit werk „la Vie très complète, définitive."

Als zoodanig is het zeker bedoeld, en het maakt op den lezer ook den indruk dat dit doel bereikt is. In ieder geval biedt het werk een menigte van bijzonderheden die men elders niet vindt en een prachtige bloemlezing uit de correspondentie van den melaatschen-apostel, die zóó zijn samengevoegd, dat zij zonder te vermoeien door de veelheid der gegevens een treffend beeld geven van den grootschen opgang van dit leven van totale zelfopoffering, van de eerste roeping af tot den heldhaftigen dood toe.

Het keurig uitgegeven werk is verlucht met talrijke foto's.

Het kan niet anders of iedere aandachtige lezer zal bij zich zelf ondervinden de waarheid der woorden welke kard. van Roey tot den schrijver richtte :

„Vous m'avez appris à mieux connaître et à admirer davantage une des plus belles et des plus grandes figures de chez nous, si proche de nous, si puisamment sympathique, et dont la vie est pour tous un admirable exemple et une profonde leçon. Th. B.

Vat, fr. Odulphus van der — O. F. M. *P. Nicolaus Herborn en de buitenlandsche missies.* Overdruk uit Collectanea Franciscana Neerlandica (Deel II), 's-Hertogenbosch, Teulings' Uitg.-Mij., 1931, blz. 395—425.

In deze uitstekende monografie over den Franciscaan Nicolaus Herborn zet de geschoolde Schr. achtereenvolgens uiteen, hoe zijn beroemde ordebroeder op het algemeen kapittel van Toulouse (1532) voor de eerste maal nauwer contact kreeg met de jonge missiebeweging ; hoe hij in den vrijen tijd, dien het kapittel hem liet, uit de aanteekeningen, tijdens de zittingen en bij private gesprekken met missionarissen gemaakt, een klein werkje samenstelde met den titel : *Relatio vera de novis insulis* (1532) ; dat hij nog hetzelfde jaar als generaal-commissaris in een rondschrijven aan alle provincies zijner jurisdictie een „*Epitome convertendi gentes Indiarum*" gaf, waarvan de lezerskring echter tot Europa schijnt beperkt gebleven ; dat hij kort daarop een volledig missiehandboek op het getouw zette, een „*Opus tripartitum de conversione gentium*", hetwelk weliswaar nooit is gedrukt, maar desniettemin in de lijn der ontwikkeling als de bekroning van Herborns missiezorgen moet beschouwd worden ; een al te vroege dood had intusschen de algeheele voltooiïng van dit plan verstoord en een einde gemaakt aan Herborns werkzaamheid in Spanje en elders, welke door den Schr. scherpzinnig werd nagespeurd, kundig ontleed en vlot beschreven.

A. M.

Atlas der Arbeitsfelder der Gesellschaft des Göttl. Wortes. — Veröffentlichungen des kartographischen Institutes der Gesellschaft des Göttl. Wortes, Sankt Gabriel, Mödling bei Wien.

Het wakkere Gezelschap van het Goddelijk Woord (Societas Verbi Divini = S.V.D.) bezit in zijn studiehuis St. Gabriël te Mödling bij Weenen een „missionskartographisches Institut", hetwelk ons een model-atlas van de missiegebieden, aan genoemd gezelschap ter bewerking toevertrouwd, heeft bezorgd.

Vooraf wordt in enkele bladzijden een in het Duitsch gesteld overzicht gegeven van hun verschillende nederzettingen in Europa, China, Zuid- en Noord-Amerika, op de eilanden en in Afrika. Daarna volgen een twaalftal met-groote-zorgvuldigheid-samengestelde en keurig-gedrukte kaarten, welke zakelijk dezelfde zijn als die werden opgenomen in de monographieën van p. Joh. Thauren (zie H.M. 13, blz. 126).

Dergelijk werk, waarmee ook groote financiëele offers gepaard gaan, verdient aller oprechte waardeering en daadwerkelijken steun.

A. M.

IMPRIMATUR.

Buscoduci, die 24 Januarii 1932. F. N. J. HENDRIKX, Vic. Gen.

MONSEIGNEUR P. I. VERRIET, O.P.

TIT. BISS. VAN ELEUTHERNA,
APOST. VIC. VAN CURAÇAO

DE MISSIE VAN CURAÇAO

Hoeveel katholieken telt de Curaçaosche Missie?

Zoo ongeveer 65 duizend.

En de totaal-bevolking van de kolonie, of liever van 't gebiedsdeel Curaçao, — want sinds de laatste grondwetsherziening mogen we niet meer spreken van „kolonie", doch spreken van „gebiedsdeel", — is.... ? Plus minus 75 duizend.

Zoodat dus rum 90 procent van de bevolking katholiek is.

Men staat gewoonlijk verstomd, wanneer men deze cijfers hoort, en vraagt vol verbazing: Maar hoe is 't mogelijk dat in betrekkelijk zóó korten tijd de overgroote meerderheid der bevolking katholiek geworden is? en, laten we met trots en voldoening erbij voegen, niet maar katholiek op z'n Fransch, doch voor 't meerendeel, goed praktizeerend katholiek.

Het antwoord op deze vraag is niet zoo moeilijk te geven; — wel blijkt er weer eens te meer uit de bijzondere leiding der Goddelijke Voorzienigheid, die de menschelijke wijsheid weet te beschamen, en te benutten tot bereiking van een hooger doel.

Er zijn twee factoren, die hebben meegewerkt, om deze inderdaad schitterende resultaten mogelijk te maken.

En wel vooreerst het feit, dat tot aan het jaar 1863, waarin de slavernij werd afgeschaft, de bevolking der Curaçaosche eilanden bestond uit een groot aantal slaven en een klein aantal vrijen, meestal protestantsche heeren, die zich over 't algemeen al heel weinig aan de geestelijke ontwikkeling en beschaving van den armen negerslaaf lieten gelegen liggen. Den slaaf opnemen in zijn eigen, officieel erkenden protestantschen godsdienst, daarvan kon natuurlijk geen sprake zijn. Daarvoor was z'n godsdienst tè hoog en de slaaf tè laag. Het eenige wat men toestond was, dat een Roomsch priester, die zoo nu en dan Curaçao bij toeval aandeed, of zich ter sluiks daar vestigde en voor korteren of langeren

tijd getolereerd werd, zich het lot van den armen negerslaaf aantrok, dezen onderrichtte in de eerste beginselen van onzen officieel zoo gesmaden en gehaten godsdienst en nà voldoende onderricht katholiek doopte en maakte tot kind van de Roomsche Moederkerk.

Wij mogen de Voorzienigheid dankbaar zijn, die de waanwijsheid der menschen heeft weten te benutten, om ons volk te brengen tot de ware Moederkerk.

Een tweede factor is, de degelijke wijze waarop sinds de komst van den Zeereerw. Heer M. Niewindt, den lateren eersten Apostolisch Vicaris van Curaçao, in 1824, het missie-werk is aangepakt en georganiseerd.

Het is een buitengewoon voorrecht en voordeel voor de Curaçaosche Missie geweest, dat zij aan 't hoofd heeft gehad een man, met een zoo buitengewoon organisatorisch talent, als Mgr. Niewindt. Begaafd met een helder verstand en scherpzinnig oordeel, — een arbeidskracht die door de moeilijkheden nog meer geprikkeld werd, — een uithoudingsvermogen, dat groeide naar gelang de berg van moeilijkheden hooger steeg, was Mgr. Niewindt inderdaad de Man der Voorzienigheid, groot van geest en groot van hart, een Apostel in den waren en vollen zin van het woord. Hij hield er niet van de weinige arbeidskrachten, de weinige priesters die heel langzaam en geleidelijk zich ter zijne beschikking stelden, te concentreeren in één punt, om van daaruit de verschillende deelen van zijn eilandenrijk te bewerken. Decentralisatie in de actie, was zijn devies. Hij zond ze heen, om in de verschillende bevolkingscentra parochies op te richten : — parochies, d.w.z. een kerk, en naast die kerk een school, ook voor de armsten onder de armen, de arme slavenkinderen. Want wat is een parochie zonder school ? Maar al te goed begreep hij, dat alleen godsdienstig onderwijs het volk, waarvan een groot deel nog leefde in slavernij, zou kunnen beschaven en rijp maken voor de vrijheid, waarvoor de groote man geheel zijn leven lang met mannenmoed gestreden heeft.

Trouw werd hij in dat beschavingswerk terzijde gestaan door de Zusters Franciscanessen van Roosendaal, die thans 90 jaar op Curaçao werkzaam zijn. 't Is ons een aangename plicht dit even te mogen vastleggen. In krachtigen jeugdmoed, en jeugdliefde en begeestering voor de heilige zaak van ons geloof, dorst deze Congregatie, die toen nauwelijks 10 jaren telde, het in 1842 aan, om de eerste

Zusters te sturen naar de landen van overzee, en daar onder de bezielende leiding van Mgr. Niewindt te gaan arbeiden aan de geestelijke en lichamelijke opheffing van den armen negerslaaf. Echt pionierswerk is er verricht door deze goede Zusters, en wij kunnen de Zusters van Roosendaal niet genoeg danken voor 't ontzaglijk veel goed dat zij in die 90 jaren op Curaçao tot stand gebracht hebben.

Wie thans allerwege die nette, doch eenvoudige schoolgebouwen ziet, en daarnaast een nederige Zusterswoning, zal zich nauwelijks een denkbeeld kunnen vormen van de toenmalige toestanden, toen de Zusterkens op ossenkarren naar de buitendistricten togen, en bij haar nadering de arme negerslaven in 't struikgewas wegvluchtten, als zagen zij wezens uit een andere wereld; toen diezelfde Zusterkens in een arme rieten negerhut haar intrek namen en daar de jeugd om zich verzamelden, om ze de eerste beginselen bij te brengen van godsdienst en beschaving.

Gedurende tientallen van jaren hebben de Zusters van Roosendaal alleen de lasten gedragen van het onderwijs op de drie Benedenwindsche eilanden, Curaçao, Aruba en Bonaire. En daarom mogen zij terecht, naast Mgr. Niewindt en zijn onversaagde medehelpers, beschouwd worden als de medegrondlegsters van de beschaving op Curaçao.

Naast de Zusters Franciscanessen van Roosendaal moeten met eere genoemd de Zusters van Breda, die sinds 1855 op Curaçao werkzaam zijn. Met een onuitputtelijk geduld hebben zij zich gedurende al die jaren gegeven, en blijven zij zich geven aan de verpleging der arme lijdende menschheid in ziekenhuis, krankzinnigengesticht en melaatschenhuis. Voor ontelbaar velen zijn zij door haar engelachtig geduld en echte christelijke naastenliefde geestelijk en lichamelijk tot heul en steun en troost geweest.

Het gevolg van deze van den beginne af aan doorgevoerde decentralisatie in de actie, was een nauwer contact met het volk, wat de beschaving zeer ten goede kwam. De priester leefde inniger samen met het volk, ging als een vader om met het volk, ging rond als een weldoener, leerde beter de nooden en zwakheden van het volk kennen, en kon zich met meer kracht en toewijding geven aan het echte beschavingswerk.

Zoo werden de grondslagen gelegd van de thans zoo schoone

en bloeiende Curaçaosche missie, met haar overal verspreide nette nederige dorpskerkjes en propvolle scholen, waar het beschavingswerk door onze edelmoedige en heldhaftige voorgangers met zooveel moed en vertrouwen begonnen, wordt voortgezet en verder uitgebouwd.

Iets was er, wat steeds als een donkere dreigende wolk bleef zweven boven de missie, die zooveel beloofde, het chronisch gebrek aan priesters. Het krachtig, bezielend woord van Mgr. Niewindt had velen naar Curaçao geroepen. Toen hij in 1860 het moede hoofd neerlegde, telde de missie 13 parochiekerken en 24 missionarissen, voor een katholieke bevolking van ruim 25.000. Doch helaas, met den dood van dezen grooten kerkvorst scheen de ziel aan de Missie ontvloden. Sommige priesters namen ontslag, andere gingen met verlof, om niet meer terug te keeren. Het zoo schoon begonnen en zooveel belovend werk zoude ten ondergang gedoemd geweest zijn, ware het den opvolger van Mgr. Niewindt, Mgr. Kistemaker niet gelukt de Missie toe te vertrouwen aan een orde. Bij decreet van 9 Juli 1868 van de Congregatie der Propaganda Fide werd de Curaçaosche missie toevertrouwd aan de Nederlandsche provincie der Paters Dominikanen. Hiermede was de toekomst van de Missie verzekerd, en de schoone droom van Mgr. Niewindt, voor welks verwezenlijking hij zooveel jaren gearbeid had, werkelijkheid geworden.

De lijn was getrokken, het systeem opgezet en deugdelijk bevonden. De verdere uitbouw was voorbehouden aan de Dominikanen, die sinds 1870 met zooveel vrucht werkzaam zijn in de Curaçaosche Missie. Met den nooit falenden steun van Nederlands katholieken werd het onderwijs geleidelijk verbeterd en uitgebreid. Wat er aan kerken en schoolgebouwen en gestichten in onze missie staat, is in hoofdzaak tot stand gekomen door den finantieelen steun van Katholiek Nederland. Wij erkennen het met groote dankbaarheid.

Op den duur bleek het voor de Congregatie van Roosendaal onmogelijk om alleen den last van heel het onderwijs te dragen. In 1886 kwamen de Fraters van Tilburg, om zich te belasten met de opvoeding der mannelijke jeugd, eerst in de hoofdstad van Curaçao, later ook op de hoofdplaatsen der eilanden Aruba en Bonaire. In 1890 kwamen de Zusters Dominikanessen van Voor-

schoten naar de West, om het onderwijs op de Bovenwindsche eilanden, St. Martin, Eustatius en Saba, die tot dan zoo goed als van alle onderwijs verstoken waren geweest, op zich te nemen. Ook het eiland Aruba ging in den loop der jaren over in handen der Zusters Dominikanessen, terwijl in latere jaren de Zusters van Schijndel van de Zusters van Roosendaal de scholen overnamen, gelegen op Curaçao beoosten de haven.

Neerlands Katholieken stonden steeds bereid, wanneer er een beroep gedaan werd op hunne liefdadigheid.

Neerlands Katholieken stonden pal, wanneer het gold de verdediging van de belangen der missie en van het onderwijs. Met overgroote dankbaarheid en diepen weemoed gedenken wij den pas, na een kortstondige ziekte, overleden Heer A. C. A. van Vuuren, gedurende ruim 25 jaren Lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal. Jarenlang heeft hij, ridder „sans peur et sans reproche" op de bres gestaan, ter verdediging van de belangen van Curaçao, speciaal van het katholiek onderwijs op Curaçao. Dat de Regeering eindelijk het goed recht van het Katholiek onderwijs heeft erkend, is voor een goed deel te danken aan het onvermoeid en onversaagd strijden van dezen man. De Curaçaosche missie, priesters en religieuzen zullen den Heer van Vuuren blijven gedenken in groote en innige dankbaarheid, als den eminenten en onverschrokken verdediger van hun belangen in 's Lands vergaderzalen.

Door het blijvend contact van priesters en onderwijzers met het volk is het mogelijk geworden dat volk op te voeren op een trap van beschaving, die wij 50, 60 jaar geleden nauwelijks hadden durven droomen. Het katholiek geloofsleven en de katholieke praktijken zijn geleidelijk dieper tot ons volk doorgedrongen. Men kan zeggen : het Curaçaosche volk is katholiek en voelt zich katholiek, is gelukkig in zijn katholiek geloof, dat in de vele jaren van misère zijn groote troost en sterkte was.

Neemt men in aanmerking de omstandigheden waarin men leeft, — de gevaren van een havenplaats van internationale beteekenis, — de gevaren die het tropenklimaat noodzakelijk met zich meebrengt, — de invloed van vreemde elementen, lang niet altijd de beste, die op Curaçao zijn komen neerstrijken, en waartegen dikwijls zoo moeilijk valt op te tornen, — dan staan we dikwijls verstomd over zooveel echte deugd.

Het godsdienstig, eucharistisch leven bloeit steeds hooger en hooger op; — en openbaart zich in een steeds veelvuldiger ontvangen der H. H. Sacramenten, in een toenemend kerkbezoek, niet alleen op Zon- en feestdagen, waarop de kerken steeds gevuld zijn, maar ook in de week, — in den heel bijzonderen luister waarmede de kerkelijke feesten gevierd worden. Wanneer het ons gegeven is het familieleven, dat, helaas, dikwijls nog veel te wenschen overlaat, hooger op te voeren en dieper te doordringen van den echt-christelijken geest, dan gaat de Curaçaosche missie een schoone toekomst te gemoet.

Daartoe moge ons helpen Maria, de Onbevlekte, onder wier Moederlijke bescherming wij ons episcopaat gesteld hebben!

Een krachtig middel om het godsdienstig en zedelijk peil van ons volk hooger op te voeren, wat van zelf weer zijn terugslag zal hebben in het familieleven, is een flinke degelijke, op godsdienstigen grondslag gebaseerde organisatie van onze schoolvrije jeugd: een werk dat wij met de hulp van Gods genade en van onze Goede Moeder Maria hopen ter hand te nemen.

De geachte lezers van dit tijdschrift, en de Eerwaarde Heeren Leden van den Priester-Missiebond verzoek ik dringend om een gebedje, dat de Goede God ons pogen moge zegenen.

Sprekend over onze Curaçaosche Missie, moeten wij het bij herhaling vernemen: Maar dan zijn de toestanden daar, ongeveer zooals bij ons in 't land. De Curaçaosche Missie is dus geheel geschoeid op Hollandsche leest, en eigenlijk veel te gewoonhollandsch, om er veel belangstelling voor te hebben.

In antwoord daarop zou ik durven vragen: Is het juist niet een eer voor de Nederlandsche missionarissen die daar werken, dat zij het zóóver gebracht hebben? En moet het niet een reden tot trots zijn voor de Nederlandsche Katholieken, dat zij door hun gebed en offers zulke schitterende resultaten hebben mogelijk gemaakt?

Een reden tot trots en dankbaarheid, maar ook een reden te meer om dat schoone werk daarginds verricht, met hunne belangstelling, gebeden en offers te blijven steunen.

God zegene de vele edelmoedige weldoeners van de Curaçaosche Missie!

† P. I. VERRIET, O. P.
Tit. Biss. v. Eleutherna.
Ap. Vic. v. Curaçao.

ST. VINCENTIUS' MISSIEWERK

„St. Vincentius à Paulo! Een veel-besproken, veel geprezen maar weinig gekende heilige" — deze woorden waarmede Prof. Geurts een zijner „Van week tot week" series betitelde, teekenen inderdaad, in zekere mate, de groote en geniale figuur wier nagedachtenis zelf zoo nog blijft deelen in de vergetelheid welke de nederige priester steeds heeft gezocht. Weinig is er trouwens, ten onzent — in oorspronkelijke werken tenminste — geschreven over dezen hervormer van het geestelijk leven in Frankrijk en den organisator der christelijke naastenliefde, — alleen enkele vertalingen of middelmatige bewerkingen van fransche biografieen, waar de schrijvers zelf er nog zelden in slaagden ons een juist beeld te geven van een leven dat in alles schijnbaar zoo eenvoudig, maar in werkelijkheid zoo buitengewoon grootsch en vruchtbaar is geweest. Deze teleurstelling moesten wij wederom ervaren toen, een paar jaar geleden, drie schrijvers van naam — Henri Lavedan, Paul Renaudin en Antoine Redier — vlak op elkaar deze heilige aanklampten. Antoine Redier meende zelfs zijn werk te mogen aandienen als „*La Vraie Vie de St. Vincent de Paul*". Hebben wij dan hier eindelijk het *ware* leven van Vincentius? Pastor, die, in een der laatste verschenen deelen van zijn geschiedenis der Pausen, ook een gedegen en overzichtelijk hoofdstuk wijdt aan onzen heilige, plaatst hier een veelzeggend vraagteeken. Een twijfel die inderdaad gemakkelijk te rechtvaardigen zou zijn aan de hand der volledige uitgave van Vincentius' nagelaten geschriften, zoo meesterlijk verzorgd door Pierre Coste. Telkens blijkt dat er eene meer dan gewone vaardigheid wordt vereischt van den geschiedschrijver die het zich tot taak zou stellen eene figuur als die van Vincentius ten voeten uit te teekenen. Zij die er zich aan wagen geven ons gewoonlijk niets meer dan een flauw en flets beeld, zij doen grepen uit het overweldigend materiaal dat zij niet bij machte zijn te verwerken, en zoo krijgen wij ongemerkt eene geheel verkeerde voorstelling waar de legende dikwijls maar al te zeer te kort doet aan de geschiedenis.

Wat kennen wij dan eigenlijk van Vincentius' leven? Bij het hooren alleen van dien naam rijst wel voor onze oogen de eerbiedwaardige gestalte van den beminnelijken grijsaard, omringd

van zijn vondelingen, zijn weezen, zijn armen en zijn zieken, — de heilige der christelijke naastenliefde, die zijn naam heeft gegeven aan de Conferentiën van Ozanam en door meerdere Congregaties van Broeders en Zusters als patroon wordt vereerd. Zeker, dat alles was Vincentius, de heilige die open oog en hart en hand heeft gehad voor de ellenden van zijn tijd, — ook en vooral echter voor de geestelijke ellende die diepere wonden had geslagen in het maatschappelijk leven der 17de eeuw. Zoo zal het voor velen wel vreemd schijnen dezen naam ook in verband te zien gebracht met de missie-actie, een liefdewerk, zoo blijken sommige ijveraars wel eens te meenen, dat, in zijn tegenwoordigen vorm tenminste, eene vinding zou zijn van onzen tijd.

Die ijver waarmede in onze dagen aan het missie-bevel van Christus wordt beantwoord, mag ons niet uit het oog doen verliezen de verdiensten der baanbrekers die, in den loop der eeuwen, de wachters zijn geweest van het heilige vuur.

De H. Vincentius was een der baanbrekers die, bij den aanvang der nieuwere tijden, de missie-gedachte mede tot ontwikkeling brachten, en gerust zelfs mag beweerd worden dat hij vóór alles is geweest het ideaal niet alleen van een heilig priester en sociaal werker, de nimmer volprezen heilige van de daad, maar ook en vooral het ideaal van een ijverig missionaris. En tòch is het deze uiting vooral van Vincentius' veel-omvattend liefdadig genie, die minder bekend is bij onze nederlandsche katholieken. Hoevelen zijn er, buiten den kring van familieleden, vrienden of weldoeners van de Lazaristen of van de Dochters der Liefde, die den heilige kennen als eigenlijken stichter dezer beide bloeiende missie-congregaties?

Hoe zeer de naam van „*Congregatie der Missie*" — deze toch is de oorspronkelijke en juridische benaming van ons genootschap — hoe zeer dus die naam het wellicht zou doen vermoeden, tòch was de bekeering der heidenen niet de eerste opzet dezer stichting. Vincentius was de man die zich in alles door de Voorzienigheid liet leiden — „*Il faut côtoyer la Providence*", zoo placht hij te zeggen in zijn plastische beeldspraak. De kustvaarder dan van Gods Voorzienigheid, steeds op den uitkijk in welke richting zij hem zou seinen te koersen, kwam in de gelegenheid den geestelijken nood te peilen waarin, toenmaals vooral, het plattelandsvolk verkeerde.

Evensnel als het gevaar begreep hij, practisch van geest als hij was, wat hier redding kon brengen, en hij begon met het preeken van missies, toen een nieuwigheid, thans, na gebruik van eeuwen, nog steeds hèt beproefde middel van geestelijke volksverheffing. Missies geven in de dorpen, en, om de vruchten ervan te bestendigen, zorg dragen dat er waardige priesters werden gevormd en aangesteld, werd in 1625 het tweeledig doel van de Congregatie der Missie.

De Congregatie bestond dus reeds, en nog was er van vreemde missies geen sprake. Al heel spoedig echter kwamen deze in haar verschiet. In April 1640 werden er door Rome twee aangeboden: Babylonië in het Oosten en Pernambuco in het Westen. Het voorstel was gewichtig, vooral om het beginsel dat er in opgesloten lag en waarover uitspraak moest worden gedaan. Was er iets tegen? Schijnbaar wel. Vincentius had met zijn Congregatie zeer zeker succes gehad in Frankrijk, maar tè weinig nog dan dat de invloed die er van uitging, reeds het geheele land kon bestrijken. Er ware dus grond geweest voor de houding van zgn. voorzichtigen, ook heden ten dage nog wel eens aangenomen tegenover de missie-actie, en welke ongeveer hierop neerkomt dat men, terwijl er in eigen land en stad nog zoo veel te doen is, niet gerechtigd heet zoo sterk te ijveren voor de zieltjes in den vreemde. Van zulke voorzichtigheid was bij Vincentius geen spoor te vinden. Hij aanvaardt het voorstel, in een brief van 1 Juni 1640, „met allen eerbied en nederigheid, zoo zegt hij, als komende van God," en weidt dan verder uit over de redenen die zijn besluit rechtvaardigen. Dit antwoord ging het aanvaarden der twee aangeboden missies ver voorbij, en is een beginsel-verklaring waarmede de geheele toekomst der Congregatie ten dienste wordt gesteld van de Voortplanting des Geloofs, ook in den engeren zin van het woord. En van dat oogenblik af kan men de vreemde missies in Vincentius' geest en hart zien leven als een heilig plan dat geleidelijk naar verwezenlijking streeft. De nieuwe richting lijkt hem niets anders dan een gevolg van het eerste ongewijzigde doel, nl. het Evangelie verkondigen aan de armen, vooral onder de plattelandsbevolking en de geestelijken bijstaan in het aankweeken der wetenschap alsook van de deugden voor hun levensstaat vereischt.

Is het apostolisch ijveren onder de heidenen eenmaal integreerend deel geworden van zijn stichting, dan laat Vincentius er zijn vroom-

overwegende gedachten over gaan, vindt gronden om er alles voor over te hebben en predikt die op de hem eigen, onnavolgbare wijze overal waar het pas geeft : in de geestelijke conferenties met de zijnen en vooral in zijn brieven. Het zijn meestal redenen ontleend aan het bevel van Christus, de katholiciteit der Kerk, den nood der heidenen, het verhevene van de missionaris-roeping, enz. — dus de bekende redenen, maar dan diep en overtuigend gevoeld, als heiligen zulks kunnen ! Vincentius leerde zijn volgelingen dat eene meditatie dàn pas blijkt te deugen wanneer de vrome gevoelens, door haar verwekt, worden omgezet in daden.

Zich bereid verklaren voor Babylon en Pernambuco was dus zijn eerste missie-daad. Die plannen echter wilden niet vlotten. Maar, tot ze geheel van de baan zijn geraakt, zien wij den heilige er aan vast houden en geregeld op terug komen in zijn brieven, tot 1647 toe — in sterke tegenstelling met de gelatenheid waarmede hij van een ander amerikaansch plan gewaagt. Die houding was slechts tegenstrijdig in schijn : zij die van wie het eerste plan was uitgegaan, hadden er Rome niet in gekend, en Rome voorbij gaan was voor Vincentius alleszins het onmogelike.

Mèt Rome dan kwam in 1645 de eerste Lazaristen-missie tot stand, en wel in Noord Afrika, te Tunis en Algiers : Vincentius zelf had daar in slavernij gezucht en wist wat er voor ijverige priesters was te doen. In 1648 volgde reeds de tweede missie, op het eiland Madagascar, en de wensch van den heiligen stichter was dat zijne missionarissen zouden trachten van daar uit een weg te vinden naar China, — een aanzienlijk fonds zelfs werd daartoe bijeen gebracht.

Van Parijs uit hield Vincentius, met warme liefde, de missies hoog en zette haar kracht bij zooveel hij kon. Hij stuurde niemand naar den vreemde dan op uitdrukkelijk, meermalen herhaald verlangen, waarbij hem nog uit deugd en aanleg moest blijken dat de candidaat werkelijk door God was geroepen. De uitverkorene kreeg dan heel het hart van zijn geestelijken vader mee. Men zou ieder vertrekkenden geloofsheld b.v. den benoemingsbrief van Vincentius aan zijn eersten missionaris van Madagascar kunnen meegeven voor het eerste uur na het afscheid. Al is dit schrijven bijna drie eeuwen oud, nog zou het dienen, zoo niet om het zware offer te doen vergeten, dan toch om de toekomst met blijheid tegemoet te gaan.

Naast warme woorden had Vincentius ook warme daden voor zijn zonen onder de heidenen. Te veel om te noemen ! Bij het bedingen der voorwaarden was hij hun toekomst indachtig. O, niet om ze te brengen in een land overvloeiend van melk en honing — hij wist dat zelfs groote ontberingen onvermijdelijk waren en hij die ook van de zijnen mocht vragen — maar tòch, het onmogelijke nam hij niet aan. Voor iederen missionaris is hij zorgzaam als een moeder. Hij belooft en stuurt van alles — hoe zou hij ook het werk onzer hedendaagsche naaikringen gewaardeerd hebben ! In gedachte leeft hij met hen mee, schrijft hoe hij zich voorstelt dat men het vlugst de taal zou kunnen leeren en het best de geloofswaarheden duidelijk maken aan het volk. In den refter van het Moederhuis St. Lazare worden missie-verhalen voorgelezen, en, keert er iemand uit die verre landen terug, dan wordt hem verzocht het woord te voeren over de missies.

Niet wijken voor de moeilijkheden in een werk door God gewild, is altijd een stelregel geweest voor de heiligen, ook voor Vincentius. De overste van Marseille was van meening dat het niet gaan zou met de missie van Tunis door te zetten : weinig resultaat en kosten zóó hoog dat al het geld van de Congregatie niet toereikend zou zijn. Hij ontving het volgend antwoord : „. . . . Als het heil van ééne ziel zoo veel waard is dat men er zijn aardsch leven aan moet wagen, hoe kunnen wij er dan, om wat onkosten te sparen, een zoo groot aantal prijs geven ? En gesteld dat er van die missies niets terecht kwam, al lieten we dat barbaarsch en godverlaten land alléén maar de schoonheid zien van onzen godsdienst door er mannen heen te zenden die de zeeën oversteken, eigen land en eigen gerief vrijwillig achterlaten en zich bloot stellen aan duizenderlei smaad om hun broeders te troosten en te steunen, ik houd het er voor dat geld en priesters wel besteed zouden zijn."

Geld en priesters ! niets was hem te veel voor zijn apostolischen arbeid. Op het droeve bericht uit Madagascar dat er weer drie missionarissen waren gestorven, riep hij zijne communiteit toe : „Deze of gene onder ons meent nu misschien dat wij Madagascar maar moeten opgeven ? Vleesch en bloed zullen aanraden er niemand meer heen te sturen, — maar dit weet ik zeker, de geest spreekt een andere taal !"

Zoo stichtte Vincentius de eerste missies zijner Congregatie. Zoo heeft hij ze met volharding ten einde toe geleid en bestuurd. Op dien grondslag en naar dat voorbeeld hebben zij zich uitgebreid, en vinden wij thans Vincentius' Zonen en Dochters werkzaam over de geheele wereld, steeds bezield met den zielenijver die brandde in het hart van hun H. Stichter.

Ik zei het reeds, zijn wensch was geweest dat zij zich ook een weg zouden banen naar China. Den tijd echter dat zij dat groote, thans hun voornaamste arbeidsveld zouden betreden, mocht Vincentius niet meer beleven. Hij stierf den 27sten September 1660, en de eerste Lazaristen voor China bestemd, de italiaan Appiani en de duitscher Müllener, vertrokken in 1698. Het was toen nog geen eigen missie, en de enkele priesters die er, op verzoek der Propaganda, heen werden gezonden, stonden onder de jurisdictie van den bisschop van Peking en werkten daar samen met de P. P. Jezuïeten. De tweede en droevigste periode der onverkwikkelijke ritenkwestie hebben zij er meegemaakt, doch steeds aan de zijde van Rome. Te Peking gevestigd, waar zij bij afwisseling in gratie waren aan het keizerlijk hof — Appiani bracht bijna twintig jaren in de gevangenis door — missioneerden zij tot diep in het binnenland. Een aanzienlijke uitbreiding was het, toen de Lazaristen, in 1783, na de opheffing der Societeit van Jezus, de missie van Peking overnamen. In tegenstelling met hetgeen de naam zelf hier zou doen vermoeden, lagen de posten dezer missie verspreid over drievierden van het geheele rijk en omvatten de tegenwoordige provincies Hopei, Hukuang, Honan, Kiangsi en Chekiang, met nog Mongolië en Tartarije. Aanvankelijk bleef men samen werken, en teekenend zijn hier de woorden van een der PP. Jezuïeten die zich afvraagt of de nieuw-aangekomenen leven als leden der Societeit, of dat zij zelf Lazarist zijn geworden, — een voorbeeld dat, in de latere geschiedenis der missie, nog meermalen navolging zou vinden bij de zonen van Vincentius en Ignatius, voor wien onze heilige zelf trouwens steeds de grootste vereering koesterde.

Met den overgang der missie begint ook een nieuwe periode in haar geschiedenis; de oude hierarchische organisatie wordt geleidelijk omgezet in een nieuwe, door indeeling van het missiegebied in Apostolische Vicariaten. China immers was destijds verdeeld in drie groote bisdommen: Macao, Nanking en Peking,

waar de Propaganda haren invloed dikwijls niet naar wensch kon doen gelden wegens de protectoraatsrechten van Portugal. Het waren toen zeer moeilijke tijden, daar het op doodstraf was verboden den katholieken godsdienst te prediken. Vele missionarissen stierven dan ook den marteldood, en met eerbied gedenk ik hier onze beide gelukzaligen, Franciscus Regis Clet die, den 18den Februari 1820, na een vruchtbaar doch uiterst moeizaam missieleven, door wurging werd omgebracht, en Joannes Gabriel Perboyre wiens leven en dood een zoo treffende overeenkomst toonen met die van onzen Zaligmaker.

Met de oprichting der Vicariaten werd ook eene verdeeling tusschen meerdere missioneerende Orden noodzakelijk. Zoo werd in 1838 Mandsjoerije afgestaan aan de Vreemde Missiën van Parijs, Hupé in 1839 aan de Franciscanen en de Priesters der Propaganda, terwijl de Lazaristen zelf vast werden aangesteld over de Vicariaten van Kiangsi en Chekiang, met behoud tevens van Honan, Mongolië en Chehli (thans Hopei). Deze laatste provincie onderging in 1856 een nieuwe verdeeling, waarbij het zuid-westelijk Vicariaat terug kwam aan de Jezuïeten. Nadat het verdrag van Tientsin (1860) de godsdienstvrijheid had gewaarborgd, ging het werk zóó snel vooruit dat nieuwe krachten te hulp werden geroepen. Mongolië werd in 1865 overgedaan aan de Congregatie van Scheut en Honan aan de missionarissen van Milaan. Vier Vicariaten bleven den Lazaristen nog over : noord- en zuid-west Chehli in het Noorden, Kiangsi en Chekiang in het Zuiden. Deze missies zou de Congregatie behouden, tot in 1926 het Vicariaat Suenhwafu van Peking werd afgescheiden en toevertrouwd aan den inmiddels overleden eersten chineeschen bisschop, Mgr. Tchao, terwijl kort geleden nog een soortgelijke maatregel werd genomen voor het Vicariaat Chengtingfu, waar eveneens een bloeiende zelfstandige missie onder de leiding werd gesteld van den inlandschen seculieren clerus. Onze eigen missies werden ondertusschen nog herhaaldelijk verdeeld en vormen thans 13 Vicariaten, nl. 6 in de provincie Hopei, 4 in Kiangsi en 3 in Chekiang. Het gezamenlijk grondgebied heeft eene bevolking van ruim 50 millioen zielen, terwijl het aantal katholieken geschat kan worden op ongeveer 692.000 — een derde dus van het totaal aantal katholieken in geheel China. Van de 646 priesters in deze Vicariaten werkzaam, behooren

er niet minder dan 432 tot den inlandschen clerus (± 50 %) nl. 120 Lazaristen en 312 seculieren. Van de 6 bisschoppen in 1926 door Z. H. den Paus gewijd, zijn er twee van onze Congregatie en staan thans nog aan het hoofd van twee inlandsche Vicariaten, terwijl kort geleden een derde werd benoemd voor het vicariaat Paotingfu.

Op deze cijfers wilde ik even uwe aandacht vestigen : zij zijn niet de vrucht alleen onzer moderne missie-actie, maar van de doelbewuste overtuiging waarmede onze missionarissen, van meet af aan, geijverd hebben voor de vorming eener degelijke inlandsche geestelijkheid. In 1788 reeds werden de eerste grondslagen gelegd van het Seminarie te Peking : begonnen met 15 studenten, telt het er heden 120, buiten de leerlingen der voorbereidende scholen. Het voorbeeld van Peking werd al heel spoedig gevolgd door de andere Vicariaten, en zoo geven de laatste statistieken een totaal van 691 seminaristen. Buiten enkele beurzen ons toegekend door het St. Petrus Liefdewerk, moet in het onderhoud dezer seminaries haast uitsluitend door de missie zelf worden voorzien, en zoo blijft deze dus hoofdzakelijk aangewezen op het particulier initiatief harer weldoeners. Hoe vruchtbaar dit particulier initiatief ook kan werken, leeren wij uit het voorbeeld van een onzer iersche Confraters, voor enkele jaren te Dublin overleden, die geheel zijn leven heeft geijverd voor de opleiding van inlandsche priesters in China : in 34 seminaries werden door hem beurzen gesticht, en niet minder dan 170 priesters hebben hem de verwezenlijking hunner roeping te danken. Even teekenend is het feit dat in 1848 reeds Mgr. Mouly, de toenmalige Vicaris van Peking, voor zich als Coadjutor vroeg een zijner inlandsche helpers. Rome echter zou nog 75 jaren wachten alvorens er toe over te gaan chineesche priesters tot bisschop te wijden. Uit dankbaarheid nog jegens onze katholieke families die aan Vincentius hun kinderen hebben afgestaan voor zijn missiewerk in China en de weldoeners die dezen arbeid blijven steunen, zij het mij geoorloofd te wijzen op het betrekkelijk groot aantal nederlandsche Confraters in die missie werkzaam. Buiten de 40 priesters over de 12 andere Vicariaten verspreid, heeft Mgr. Geurts voor zijn nederlandsche missie van Yungpingfu 18 priesters, die samen werken met 11 inlanders, en, in de 30 jaren van het bestaan dezer missie, het aantal katholieken hebben vertienvoudigd.

Vele cijfers zou ik nog kunnen geven, die de maatstaf zijn niet alleen van den materieelen vooruitgang dezer missie van China, maar ook van het intens katholiek leven dat onze christenen aldaar bezielt. Zoo wijs ik slechts op de 9000 retraitanten van verleden jaar, — een werk dat vooral gedijt in Chengtingfu, het Vicariaat van Mgr. Schraven.

Deze missie onderscheidde zich ook weer door het groot aantal heiden-kinderen in doodsgevaar gedoopt: niet minder dan 11519 op een totaal van 50672 voor onze gezamenlijke Vicariaten, — ruim een vijfde dus van het succes dat de weldoeners van het Liefdewerk der H. Kindsheid aldaar te boeken hebben. Het aantal doopsels van volwassen katechumenen bedroeg 11773, terwijl nog 5808 volwassenen in stervensgevaar werden gedoopt. Ik had ze deze dagen herhaaldelijk voor oogen, in de laatst verschenen statistieken over het dienstjaar 1930—'31, die lange lijsten van dorre cijfers en opsommingen. Niet overal, helaas, was vooruitgang te bespeuren. Zulks is te wijten aan den geweldigen terugslag door het missiewerk, en de scholen meer in 't bijzonder, ondervonden van de burgertwisten die het land onafgebroken blijven teisteren. Achteraf beschouwd, staat men nog verbaasd dat er zooveel behouden kon worden en zelfs uitbreiding verkregen — volgens de allerlaatste berichten boekte ons Nederlandsch Vicariaat van Yungpingfu een record-cijfer met zijn 1788 doopsels van volwassenen. Die doode cijfers spreken dan een stille hulde aan de moedige mannen en vrouwen, die, alle beproeving en tegenwerking ten spijt, de hitte van den dag blijven dragen.

Moedige mannen en vrouwen.... want ook de Zusters hebben haar aandeel gehad in dit werk, al houden zij zich steeds bescheiden op den achtergrond. De 70 europeesche of amerikaansche Zusters, behoorend tot verschillende congregaties, en vooral de talrijke inlandsche genootschappen met haar 517 leden, zouden meer verdienen dan een eervolle vermelding, — maar vooral heb ik hier het oog op het keur-leger van Vincentius' Liefdedochters, die, als eerste europeesche missiezusters, in 1847 naar China zijn vertrokken. Twaalf waren zij toen, en thans tel ik er 366, waarvan ook weer ruim de helft inlandsche. Haar werk ? Overal hebben zij gasthuizen voor ouden van dagen, hospitalen, klinieken, scholen,

weeshuizen, — in één woord, ook in China zijn zij gebleven wat Vincentius zich had voorgesteld als ideaal voor zijn Zusters: de dienaressen der armen. Zij eveneens tellen martelaressen in hare gelederen, en ik denk hier aan de 10 Zusters die den 21sten Juni 1870 te Tientsin zijn gevallen als eerste offers van het werk der H. Kindsheid. Op de booze geruchten rondgestrooid tegen de „blanke duivelinnen," die men beschuldigde de kinderen te dooden om ze de oogen uit te rukken voor de bereiding van toovermiddelen en medicijnen, was het volk in opstand gekomen. Om het gevaar af te wenden begaf de fransche consul zich naar de rechtbank van den mandarijn: op den terugweg viel hij, met zijn kanselier, badend in zijn bloed. Door die eerste misdaad aangemoedigd, overrompelde het gepeupel de woning der missionarissen en vermoordde de beide priesters, den franschen lazarist Chevrier en zijn chineeschen Confrater Ou. Verwittigd van hetgeen er voorviel, vereenigden de Zusters zich voor het tabernakel, en, gesterkt door de H. Communie, die Zuster Overste zelf uitdeelde, bleven zij biddend den dood afwachten. De beulen kondigden hun komst aan door geschreeuw en hevige slagen op de voordeur. De Overste ging open doen, — niet zoodra echter had zij zich vertoond, of met een sabelslag werd haar het hoofd gespleten. De andere Zusters vielen weldra ook onder de lansen, messen en knotsen der moordenaars. Zoo stierven de Zusters van Tientsin, — toen haar droevig einde bekend werd, vroegen 300 Dochters der Liefde hare plaatsen te mogen innemen....

Het is slechts één periode uit de tallooze beproevingen waarmede onze missie had te kampen. Herhaaldelijk vloeide daar het bloed van missionarissen en christenen — kort geleden nog heeft u kunnen lezen hoe wederom twee onzer inlandsche priesters gruwzaam ter dood werden gebracht en talrijke missionarissen en zusters in gevangenschap werden weggevoerd door de roode legers van Kiangsi. Denken wij ook eens aan de meer dan 6000 slachtoffers gevallen in de jaren 1899—1900, onder den opstand der Boksers! De ondervinding der laatste jaren leert ons dat priesters en zusters die naar China worden uitgezonden, nog de hoop kunnen koesteren dat lot eenmaal te deelen. „Semen est sanguis martyrum" — het bloed der martelaars werkt als een vruchtbaar zaad. Geen enkele missie wellicht bewees dat zoo duidelijk als die van

Peking, waar, sedert dien beruchten opstand der Boksers, het aantal katholieken is geklommen van 30.000 tot bij de 40.000.

Den dood vreezen zij niet, onze broeders en zusters in het verre China, waar zij het werk dat Vincentius eenmaal voor hen droomde, blijven voortzetten, — zij zijn bereid den strijd vol te houden tot weer de dagen komen van vrede en vrijheid, om dan, ook met onze hulp, den rijken oogst binnen te halen die thans ontkiemt uit hun eigen zweet en bloed en het bloed hunner christenen wier trouw aan de kerk van Christus een der schoonste bladzijden vult in de geschiedenis der missie van China.

Wij zagen het dus, Vincentius' missiewerk in China mag wijzen op een zegenrijk verleden. Dit verleden echter houdt ook een waarschuwing in, en wel tegen al te naturalistische opvattingen, wanneer het er om gaat theorieën op te bouwen in welker banen sommigen onzer hedendaagsche missiologen — de goeden niet te na gesproken — het bekeeringswerk willen leiden. Terwijl zij meenen gerechtigd te zijn het missiewerk aan een zgn. wetenschappelijke kritiek te toetsen, denkt men wel eens onwillekeurig aan stuurlui die zich veiliger achten aan wal. Zeker, ook onze missionarissen weten dat hun pogen het werk blijft van menschen, en dus, in dat opzicht, onvolmaakt. Maar zij doen hun best en blijven voortgaan op den weg afgebakend door hen die rechtens daartoe zijn aangesteld. Ook door hen alleen echter laten zij zich leiden. De leiding moet inderdaad van boven komen, en onzen broeders op het missieveld bewijzen wij geen goede diensten, wanneer wij die leiding op een of andere wijze verdacht gaan maken. Zoo klonk het b.v. al heel vreemd — over de bedoelingen oordeel ik natuurlijk niet — toen ik eens, op eene vergadering van den Priester Missiebond, door een hoogstaand en ontwikkeld leek boudweg hoorde beweren dat het Concilie van Shanghai een mislukking was geweest.... zonder dat voor deze onverantwoordelijke uitspraak andere bewijzen konden aangevoerd worden dan het „hooren zeggen van iemand te X.".... „iemand" die wellicht gemeend heeft het pleit te mogen opnemen voor sommige ontevreden elementen. Het zijn misschien maar paradoxen, en deze moeten „cum grano salis" worden aanvaard — ook paradoxen echter kunnen gevaarlijk zijn, en zeker mogen zij niet gebracht worden op zulk een terrein. Wij behoeven Rome

heusch niet vooruit te loopen : herhaaldelijk zijn wij er getuigen van met welke zorgzaamheid de belangen van het missiewerk daar ter harte worden genomen. En Rome, dat beter is ingelicht, waardeert ook ten volle het werk zijner strijders die de hitte van den dag blijven dragen. Rome weet o.a. wat ik u verhaalde over de missie van Peking, hoe zij nl. van den beginne af de volle aandacht schonk aan de noodzakelijkheid der opleiding van inlandsche priesters. Daarom klonk het alweer heel vreemd op diezelfde vergadering en als een moeilijk te verdedigen legende, ook eenigszins gevaarlijk in haar strekking, toen andermaal werd gewaagd van den noodkreet der Trappisten van Yangkiaping in ons toenmalig Vicariaat van Peking, die versterking vroegen uit Frankrijk, en anders genoodzaakt zouden zijn Chineezen te nemen. Men gunne zich even de moeite het annuarium van Planchet, ,,Les Missions de Chine et du Japon," open te slaan, en men zal daar zien hoe de bloeiende communiteit, na de recente stichting nog eener dochter-abdij in ons vicariaat van Chengtingfu, naast 7 europeesche priesters ook 9 inlanders telt, terwijl de broeders, voor de overgroote meerderheid, inlanders zijn. Ziet men daar dan de zoo gevreesde uiterste noodzaak misschien reeds verwezenlijkt ? Men zou het haast gaan denken ! Doch zij is dan een *vitium originis* geweest : in 1887 immers, één jaar pas na de officieele opening van het klooster, leven de 6 europeesche paters al in gemeenschap met 13 inlanders, postulanten of novicen. Het feit(?) door bedoelden zegsman aangehaald zou zich dus voorgedaan hebben heelemaal in het begin der stichting, en in China blijkt men ook al zeer spoedig tot betere inzichten te zijn gekomen.

Andere punten zijn er nog waarop wellicht ook uwe aandacht werd gevestigd, zoo b.v. het moeilijke probleem der verschillende missioneerings-methoden — de geschiedenis is daar om te getuigen dat het werk der genade niet gebonden kan worden door onze menschelijke opvattingen, — dat onze missionarissen, in dien dienst van God, het volle recht voor zich op mogen eischen alle middelen aan te wenden hun door de Voorzienigheid zelf in handen gegeven. Zoo lang zij kunnen wijzen op de duizenden bloedgetuigen van 1900, ,,Bon sang ne pourrait mentir" — zoo lang ook wij heden ten dage nog zelf getuigen zijn van de trouw hunner christenen te midden der beroeringen die het arme China teisteren,

— zoo lang ook zullen zij blijven vertrouwen in de toekomst, overtuigd dat zij onze sympathie bleven behouden, eene sympathie zich uitend in gebed en edelmoedige offervaardigheid, niet in noodelooze kritiek.

Dàt zal onze missieliefde zijn, geheel in den geest van Vincentius, die, met terzijde-zetting van alle menschelijke inzichten, in zijn heldhaftig ijveren voor de uitbreiding van Gods Rijk, ook God alleen voor oogen hield en het heil der zielen.

Nijmegen. DR. J. HAEST, C. M.

DE MISSIE DER SOCIËTEIT VAN JESUS IN TIBET [1]) — 1625—1721.

De eerste katholieke missie in Tibet werd gesticht in 1625. Haar grondlegger was P. Antonio de Andrade.

Sinds jaar en dag liepen er geruchten in Voor-Indië, dat in het ongenaakbare en onbekende land achter het Himalaya-gebergte Christenen zouden wonen, verlaten en vergeten resten uit een vroegere periode der geloofsverkondiging. Reeds in 1599 had een der Indische missionarissen, P. Antonio Mazzavelli, zich aangeboden om een reis daarheen te beproeven en een onderzoek in te stellen. Maar de omstandigheden waren toen niet gunstig.

Heel onverwacht deed zich in 1624 een goede gelegenheid voor. P. Antonio de Andrade, die als overste de missieposten der Societeit van Jesus in het Noorden van Indië bestuurde, was in Delhi in Hindoestan aangekomen en hoorde daar, dat een groote groep Hindoe's op het punt stond een pelgrimstocht te ondernemen naar een beroemde afgodstempel, die boven in het Himalaya-gebergte gelegen was. Onmiddellijk had hij zijn plan gemaakt. Hij besloot met een paar reisgenooten zich bij die pelgrims aan te sluiten en onder hun leiding en bescherming de maandenlange reis te wagen.

[1]) Voor een volledige en gedocumenteerde behandeling zij verwezen naar mijn inleidend hoofdstuk *The Jesuit Mission in Tibet* bij het werk van Dr. F. de Filippi, *An Account of Tibet. The Travels of Ippolito Desideri of Pistoia, S.J.* (Londen 1932) en naar mijn boek *Early Jesuit Travellers in Central-Asia*, 1603—1721 ('s-Gravenhage 1924).

De avonturen en ontdekkingen, die hij als eerste Europeaan in dit Aziatische hooggebergte heeft beleefd, moeten we hier voorbijgaan ; het is voldoende op te merken, dat hij begin Juni de vermaarde tempel van Badrinath bereikte, daarna den levensgevaarlijken overtocht over den 5604 meter hoogen Mana-pas beproefde en eindelijk begin Augustus 1624 Tsaparang bereikte. Deze stad, nu een zeer vervallen dorp in de vallei van de boven Sadlatsch-rivier gelegen, was toen de hoofdplaats van het Tibetaansche koninkrijk Guge.

Zijn komst veroorzaakte groote opschudding. Hij had zich onmiddellijk tot den vorst gewend, maar deze stond aanvankelijk zeer wantrouwend tegenover den vreemdeling en wilde niet aannemen, dat deze voor een andere reden dan om handel te drijven die gevaarlijke reis ondernomen had. Na een eerste uitvoerig onderhoud veranderde echter zijn gezindheid. Al spoedig werd het P. de Andrade duidelijk, dat er van een verlaten Christenheid geen sprake was ; wel achtte hij het mogelijk om onder de heidensche bevolking van dit afgelegen land het geloof te prediken. Zijn onderhandelingen hierover slaagden zoo gelukkig, dat hij einde Augustus ter verdere voorbereiding naar Indië kon terugkeeren. De koning gaf hem een officieel schrijven mee, waarin hij verklaarde volle toestemming te geven om zijn volk te onderrichten en zoo spoedig mogelijk om missionarissen verzocht. Tegelijk beloofde hij een geschikt terrein voor een kerk en de noodige hulp bij den bouw.

De provinciaal der geheele Jesuieten-missie in Voor-Indië, P. Andreas Palmeiro, meende zulk een goede gelegenheid niet te mogen verwaarloozen en stond het verzoek toe. Zoo vertrok P. de Andrade in Juni 1625 voor de tweede maal naar Tibet.

De opbouw van zijn nieuwen missiepost kon nu beginnen. De koning hield zijn belofte en stond in de nabijheid van zijn eigen paleis de noodige ruimte voor kerk en woning af. Persoonlijk legde hij op Paaschdag, 12 April 1626, den eersten steen van het eerste katholieke kerkgebouw in Tibet, dat aan O. L. Vrouw der Hoop werd toegewijd.

Nog was het bouwwerk niet voltooid of reeds kwamen er drie nieuwe missionarissen op het arbeidsveld aan. In een brief van 16 Augustus 1626 deelt P. de Andrade deze bijzonderheden mede

en vertelt tevens het een en ander over de eerste vooruitzichten zijner jonge stichting. Het aanleeren van de buitengewoon moeilijke taal hindert het begin van het bekeeringswerk. Het volk lijkt hem wel geschikt toe en hij prijst den eenvoudigen geest en de goede gesteldheid. Al is ook hun aantal geringer dan in andere streken bijv. in Hindoestan, dan staat daar tegenover, dat door de afgeslotenheid van hun land de menschen minder ondeugden hebben. Dit gedeelte van Tibet is daarbij tevens de toegangspoort tot vele andere Tibetaansche rijken, die dichter bevolkt zijn en in taal niet veel verschillen.

De aanwezigheid in Tsaparang der „Lama's uit het Westen", zooals de missionarissen genoemd werden, werd spoedig genoeg in de naburige staten bekend, zoodat èn de koning van het westelijk gelegen Ladakh èn die van Utsang, het machtigste rijk in Centraal-Tibet, een uitnoodiging aan de vreemdelingen zonden. De voorzichtige P. de Andrade waagde zich echter niet aan een te snelle uitbreiding. Buiten de hoofdstad is uit die jaren slechts één missiepost bekend, die van Rudok, de voornaamste plaats van het gelijknamige district, dat aan den noordkant van het Transhimalaya-gebergte is gelegen. Waarom in dit verafgelegen gebied — de afstand tot Tsaparang is 200 K.M. — een statie werd opgericht, is bij gebrek aan berichten niet na te gaan.

Twee jaar na het begin der missie hooren we iets naders over de eerste resultaten door brieven van November 1627, van twee der aanwezige paters. Beiden geven toe, dat het leven buitengewoon zwaar is en vol ontbering ; zij zien echter de toekomst hoopvol in. „Dit land belooft meer dan welk ander, waarvan ik tot nu toe gehoord heb," schrijft de eene, „omdat het volk gewillig is en van goede inborst," en de andere briefschrijver is van meening, dat het een der meest bloeiende missies der Societeit van Jesus zal worden. Het aantal doopsels is tot nu toe gering, slechts een twaalftal, maar velen bereiden zich door regelmatig onderricht op die groote gebeurtenis voor. Binnen korten tijd zal ook de koningin en een harer bloedverwanten gedoopt worden. Die langzame vooruitgang lijkt hem niet ongunstig. In andere missies immers gaan soms jaren voorbij, vooraleer één doopsel wordt toegediend. En hij wijst op den H. Apostel Jacobus, die bij zijn verblijf in Spanje maar zeven bekeerlingen maakte, ofschoon hij zijn

prediking met wonderen bevestigde en bovendien de gave der talen had.

Met bijzonderen nadruk wijzen beide missionarissen op den voortdurende gunstige gezindheid van den koning. Hij was in alles hun groote steun. Dat er in deze sterk uitgesproken vorstelijke bescherming tevens een groot gevaar schuilde, schijnen zij niet voldoende te hebben aangevoeld. Evenals in alle Tibetaansche staten was ook in het rijk van Guge het boeddhisme of lamaïsme de overheerschende godsdienst en de talrijke kloosters van monniken of lama's hadden er een groote macht. Zij waren met die vriendelijke zorgen voor de vreemde geloofspredikers weinig ingenomen. Uiterste voorzichtigheid was hier geboden, wilde men niet allen tot openlijke tegenstanders krijgen. Deze nu heeft in verschillende maatregelen door den koning genomen beslist ontbroken. Zoo had hij in 1627 aan zijn broeder, die aan 't hoofd van alle kloosters stond, een groot gedeelte van diens inkomsten ontnomen, omdat hij tegen zijn wil in nieuwe leden had aangenomen. Zelfs dacht hij aan een algeheele secularisatie van alle lama's. Geen wonder, dat dit scherpe optreden, dat met zijn vriendschap voor de missionarissen in verband werd gebracht, ontevredenheid en verzet wakker riep. Wellicht ware ter juister tijd door wijze gematigdheid nog een heftige uitbarsting voorkomen, indien P. de Andrade zijn raadsman had kunnen blijven. Maar juist in deze jaren werd hij uit Tibet teruggeroepen om in Goa het bestuur van de heele Indische missieprovincie op zich te nemen. Een langdurige ziekte van den koning maakte het de tegenpartij nog gemakkelijker. Met beide handen greep zij de gunstige gelegenheid aan en met hulp van den koning van Ladakh brak in 1630 een revolutie uit, die een einde maakte aan de regeering van den goedgezinden vorst. Hij werd met heel zijn gezin gevangen genomen en naar Leh, de hoofdstad van Ladakh, overgebracht.

De missie ondervond onmiddellijk den terugslag dezer politieke gebeurtenissen. De kerk en het woonhuis der paters te Tsaparang werden geplunderd en zij zelf hadden veel te lijden van de willekeur der nieuwe machthebbers. De geloovigen namen deels de vlucht of werden gevangen genomen en verbannen. Dit zelfde lot ondergingen ook de twee missionarissen, die in de statie van Rudok verbleven; zij werden echter spoedig weer vrij gelaten

en konden zich naar Tsaparang begeven. Voor zooverre uit de berichten valt op te maken, waren er in 1630 vier missionarissen in Tibet werkzaam.

P. de Andrade had juist in Februari 1631 twee paters van Goa naar Tibet uitgezonden, toen hem de eerste berichten over het gebeurde bereikten. Onmiddellijk stelde hij P. de Azevedo, die reeds vele jaren in Voor-Indië werkzaam was, tot visitator aan en gaf hem uitgebreide volmacht. In de laatste dagen van Augustus bereikte deze Tsaparang. Hij vond er zulk een verwarden toestand en zoo'n vijandige gezindheid bij den militairen gouverneur, die in naam van den koning van Ladakh het bewind voerde, dat hij in overleg met de aanwezige missionarissen besloot persoonlijk met dien vorst te gaan onderhandelen. Hij maakte de reis naar Leh en slaagde erin toezegging te krijgen, dat het missiewerk mocht worden voortgezet. Niettegenstaande dit alles bleef echter de vijandige stemming voortbestaan, zoodat de missionarissen bijna geen zielzorg meer konden uitoefenen; ternauwernood mochten zij hun eigen huis verlaten.

In die omstandigheden besloot P. de Andrade na het beeindigen van zijn bestuur zelf naar Tibet terug te keeren. Zes medewerkers zouden hem vergezellen. Te midden van de toebereidselen stierf hij echter plotseling den 19den Maart 1634. Eerst een jaar later vertrokken zijn reisgenooten vanuit Goa onder leiding van een nieuwen overste, P. Coresma. Zij troffen het bitter slecht. Er heerschte juist een erge hongersnood in Indië, zoodat zij zich zeer moeilijk van levensmiddelen konden voorzien. Het gevolg was, dat twee hunner onder de ontberingen bezweken en stierven, en drie anderen zoo ziek werden, dat zij den tocht niet konden voortzetten. Met slechts één metgezel kwam P. Coresma in Juli 1635 te Tsaparang aan.

Onder zulke omstandigheden het bestuur te aanvaarden over een door vervolging verstrooide en berooide missie eischte een man van grooter wilskracht en offermoed, dan waarover de nieuwe overste bleek te beschikken. Alles viel hem vanaf het eerste oogenblik tegen, land, volk en werk en hij maakte er in zijn verslag aan den provinciaal geen geheim van. De bevolking vindt hij te gering in aantal, te arm en te ruw en bovendien over 't algemeen te onontwikkeld om iets van onze geloofsleer te begrijpen en op te

nemen. Van godsdienstzin is geen sprake. De uiterste armoede van het land maakt het tijdelijk onderhoud der missionarissen onmogelijk en de hooge transportkosten beletten het aanvoeren van levensmiddelen uit Hindoestan. Het vijandige bestuur, waarvan de bewoners volkomen afhankelijk zijn, maakt vruchtbaar werk ondoenlijk. Over de nieuwbekeerden luidt zijn oordeel nog ongunstiger. In tien jaar tijd hebben volgens hem de paters nog geen honderd doopsels toegediend en het grootste gedeelte dier gedoopten behoorde of tot het personeel der missie of tot dat van den koning. Wat er van deze kleine kudde in de vervolging is overgebleven, acht hij slecht onderricht en daarbij zoo arm, dat zij op steun van de missie zijn aangewezen. Volgens zijn overtuiging waren er echter reeds offers genoeg gebracht en zouden de nieuwe, die de toekomst zeker zou eischen, niet opwegen tegen den schamelen oogst, die kon verwacht worden. Men voelt de gevolgtrekking reeds komen : het heeft geen zin hier verder te werken, de missie moet worden opgeheven. Dit is dan ook zijn voorstel in zijn brief van 30 Augustus 1635. Met een ondervinding van nauwelijks twee maanden wordt de moeizame arbeid van jaren veroordeeld.

Weinige weken later spitsten de moeilijkheden in Tsaparang zich verder toe en bereikten haar hoogtepunt in de verbanning der missionarissen. In December 1635 kwam P. Coresma te Agra aan.

Het voorstel tot opheffing werd door den provinciaal P. Tavarez en zijn raadslieden goedgekeurd. Hij bepaalde evenwel, dat twee paters zich zouden vestigen te Srinagar in Garhwal om onder de daar wonende Tibetanen werkzaam te zijn en bij de eerste gunstige gelegenheid naar Tsaparang terug te keeren.

Verschillende missionarissen waren het met de genomen beslissing oneens en wendden zich tot den generaal der Societeit van Jesus te Rome, P. Mutius Vitelleschi. Een brief van een hunner, P. Antonio Mendez, zet zeer scherp hun bezwaren uiteen. Om wille van één ongunstig rapport, zoo schrijft hij, is een onderneming veroordeeld en opgegeven, waarover altijd met lof geschreven is. Tegen alle vorige berichten in van mannen, die met land en volk vertrouwd waren geworden, wordt nu plotseling verklaard, dat de menschen daar niet in staat zijn de geloofswaarheden te begrijpen en op te nemen en dat de moeilijke levensomstandigheden voor de missionarissen te zwaar zijn. Alsof de stammen in Indië meer ont-

vankelijk zijn voor het Evangelie, om van de „Cafri" in Afrika maar te zwijgen! Gevaren en gebrek brengt iedere missie mee; een Paulus en een Xaverius zijn er nimmer door afgeschrikt. Zijn dan de toestanden in Ethiopië (Abessinië) beter, waar ondanks alles bisschop en missionarissen onverschrokken stand houden? En hier is men weggeloopen....

Pater Vitelleschi vernietigde het genomen besluit en beval aan P. Tavarez een nieuwe expeditie naar Tibet uit te zenden. Deze was echter reeds overleden, toen de brief in Goa aankwam, zoodat zijn opvolger, P. Almeida, in 1640 drie nieuwe missionarissen aanstelde. Hun reis was echter vruchteloos. De weg naar Tsaparang bleef gesloten. Regeering en volk, door de lama's opgehitst, toonden zich zeer vijandig. Pater Malpichi en broeder Marques waagden nog een poging om binnen te dringen, maar werden beiden gevangen genomen. De eerste kon ontsnappen, de broeder niet en alle pogingen voor zijn vrijlating aangewend, bleven vruchteloos. Voor zoover wij weten, is hij in de gevangenis gestorven.

Geen spoor van een vroegere geloofsprediking is op heden in het nu diep vervallen Tsaparang overgebleven. De plaats werd in 1912 bezocht door den Engelschen kapitein G. M. Young, die er een minutieus onderzoek instelde naar eventueele overblijfselen der voormalige missie. Ieder huis en iedere bouwval heeft hij bezocht, maar zonder resultaat. Ook van een vroeger kerkgebouw viel geen aanwijzing te ontdekken. Alles is grondig vernietigd geworden en ook bij de bevolking zelve is de herinnering aan vroegere gebeurtenissen volkomen weggevaagd. Slechts een houten kruis, dat misschien uit de verwoeste kerk afkomstig kon zijn, lag vergeten en verweerd op den top van een boeddhistischen grafheuvel.

Reeds tijdens het eerste jaar van zijn verblijf in Tsaparang in 1625 hoorde P. de Andrade van Chineesche kooplieden berichten over het in Centraal-Tibet gelegen rijk Utsang, waarvan Lhasa de meest bekende stad is. Daar lagen de invloedrijkste scholen der boeddhistische lama's. In zijn brieven naar Indië wees hij op de mogelijkheid om dit land vanuit Bengalen te bereiken en er een poging tot missioneering te wagen. De provinciaal der Malabaarsche missieprovincie der Societeit van Jesus, waartoe Bengalen behoorde, schijnt onmiddellijk op dit voorstel te zijn ingegaan, want reeds einde April 1626 ondernamen de beide Paters Cacella en Cabral met broeder

Fonteboa, die echter spoedig overleed, hun merkwaardigen tocht.

Vanuit Cooch Behar drongen zij de voorketenen van het Himalaya-gebergte binnen en bevonden zich als eerste Europeanen in het nog onbekende Bhoetan. Hier vonden zij een vriendelijk onthaal bij den Dharma Rajah, die koning en geestelijk hoofd van 't land was. Hij gaf hun ook verlof om te prediken en beloofde tevens een kerk en huis in zijn hoofdstad Paro. Het werd hun echter spoedig duidelijk, dat een missie hier weinig kans van slagen had en zij vertrokken daarom tegen zijn zin, staken het hoofdgebergte over en bereikten in Januari 1628 Sjigatze, aan de Sanpo of Brahmapoetra, de tweede stad van het rijk Utsang, waar de koning verblijf hield. Ook hier was de ontvangst welwillend en kregen zij toestemming om te missioneeren, wat niet te verwonderen is, wanneer wij ons herinneren, dat reeds een jaar te voren dezelfde vorst P. de Andrade te Tsaparang tot een bezoek had laten uitnoodigen.

Al was hiermede dus het eerste doel van hun onderneming bereikt, toch achtten beide paters met het oog op een doeltreffenden en regelmatigen arbeid meer noodig. Twintig maanden waren er verloopen sinds hun vertrek uit Cochin, waar de provinciaal der Malabaarsche provincie woonde. De weg naar hun nieuw arbeidsveld was gevaarlijk geweest en onzeker en hun ervaringen in Bhoetan bewezen voldoende, dat door dit afgesloten bergland een regelmatige verbinding met hun bestuurscentrum in Indië, van waaruit naast leiding ook alle hulp tot instandhouding, aanvulling en uitbreiding van hun werk komen moest, een onmogelijkheid zou zijn. Dus moest zoo spoedig mogelijk een nieuwe verbindingsweg naar Bengalen, waar Hoegli in het deltagebied van den Ganges een geschikt steunpunt was, geopend worden. P. Cabral, jong en sterk, belastte zich met die taak en vertrok nog vòòr het einde van Januari. Dwars door Nepal begaf hij zich naar Patna aan den Ganges en bereikte in April 1628 Hoegli. Het maakt nu ternauwernood eenigen indruk op ons, wanneer wij hier die namen Bhoetan en Nepal lezen, maar wij mogen toch een oogenblik bedenken, dat in 1628 deze beide landen in het geweldige Himalaya-gebergte nog volkomen onbekend waren, dat nog geen Europeaan ooit een voet gezet had op die levensgevaarlijke bergpaden en in die diep ingesneeuwde passen, noch ook maar eenigermate beseffen kon, wat hem onder die wildvreemde bergstammen dreigde.

Door allerlei omstandigheden werd P. Cabral zoo lang in Hoegli opgehouden, dat hij den gunstigen tijd misliep om nog in hetzelfde jaar naar Utsang terug te keeren. P. Cacella, hiervan onkundig, begon te vreezen, dat de poging om met Indië in verbinding te komen mislukt was en besloot zelf de reis te wagen. Toen hij bij aankomst in Bengalen de toedracht der zaak vernam, wilde hij onmiddellijk naar Sjigatze terugkeeren. Hij liet ter verdere regeling P. Cabral achter en ging in September 1629 met een nieuwen missionaris, P. Diaz, op weg. Diens gestel was evenwel niet op den afmattenden tocht berekend en hij overleed reeds op 3 November. Ook P. Cacella's krachten waren gebroken; meer dood dan levend sleepte hij zich voort over de bergpaden en al bereikte hij ook Sjigatze, het was slechts om er de reis naar het Hemelsch Vaderland te beginnen: op 6 Maart 1630, zeven dagen na aankomst, stierf hij.

Onmiddellijk zond de koning bericht aan P. Cabral, die zich te Cooch Behar ophield. Hij kwam in Juni 1631 voor de tweede maal in Utsang terug. De overste in Cochin had echter ernstige bezwaren tegen de instandhouding van dezen vooruitgeschoven post. Cabral zag nog een mogelijkheid om het begonnen werk voort te zetten, indien een verbinding met Tsaparang kon bewerkt worden en had daaromtrent reeds voorstellen gedaan. Dat in West-Tibet reeds ernstige moeilijkheden waren voorgekomen, wist hij waarschijnlijk nog niet. Hoe ten slotte het verloop der gebeurtenissen geweest is, blijft onbekend bij gebrek aan gegevens, maar in ieder geval werd de onderneming opgegeven, want P. Cabral was in 1632 te Hoegli terug.

Zoo waren dan in West- en Centraal Tibet beide pogingen tot christianizeering ondanks heldhaftige offers mislukt. In Indië bleef men echter belangstellen in die verlaten posten en hoopte bij gunstiger omstandigheden op een mogelijke terugkeer. Eerst in het begin der achttiende eeuw meende P. de Amaral een nieuwe poging te kunnen wagen, waartoe ook het hoofdbestuur te Rome met klem aandrong. Toch werd het November 1713 vooraleer P. Ippolito Desideri met deze taak werd belast. Tijdens zijn studiejaren in Rome had hij over een mogelijke hervatting gehoord en voor zijn vertrek naar Indië had in September 1712 Paus Clemens XI zijn onderneming bijzonder gezegend.

Als reisgenoot werd hem P. Freyre, die reeds twintig jaar in

de missie verbleef, toegevoegd en beiden vertrokken uit Delhi in September 1714. Zij volgden niet den ouden weg van P. de Andrade door Garhwal naar Tsaparang, maar reisden door Kasjmier en Baltistan naar Ladakh, waar zij in de hoofdstad Leh hun werk hoopten te beginnen. Hier deed zich een onverwachte moeilijkheid voor. Het laatste gedeelte van hun tocht was buitengewoon zwaar geweest en de inspanning had P. Freyre zoozeer uitgeput, dat hij weigerde de onderneming verder voort te zetten en zoo spoedig mogelijk naar Indië wilde terugkeeren. In geen geval verkoos hij echter langs den weg dien zij gekomen waren, terug te gaan. Bij navraag liet hij zich vertellen, dat de weg naar Lhasa in Utsang, een afstand van meer dan drie maanden, en vandaar door het gebergte naar Hindoestan, beter begaanbaar was en dus stelde hij deze reisroute voor. Begrijpelijkerwijze weigerde Desideri en drong op de uitvoering van hun opdracht aan. Maar Freyre hield voet bij stuk. Hij zou er zich niet tegen verzetten, indien zijn reisgenoot op eigen verantwoording in Ladakh achterbleef, zelf ging hij in ieder geval heen. Noodgedwongen moest Desideri toegeven ; alleen achterblijven in dit moeilijk genaakbare land zonder verbinding met Indië ware dwaasheid geweest.

Zoo kwamen beiden na zes maanden dwars door de woestijnstreken van het Tibetaansche hoogland op 18 Maart 1716 te Lhasa aan. Binnen een maand tijd keerde Freyre naar Hindoestan terug en liet zijn metgezel alleen achter.

Nog een tweede bezwaar had P. Desideri tegen de reis naar Lhasa ingebracht. Hij had in Indië gehoord, dat daar reeds Capucijnen zouden zijn, uitgezonden door de Congregatie tot Voortplanting des Geloofs. Het zou dus geen doel hebben daar te gaan missioneeren. Inderdaad had de Congregatie in 1704 de missie van Tibet aan de Capucijner-provincie van Piceno toevertrouwd. Van dit besluit was evenwel geen kennis gegeven aan het hoofdbestuur der Societeit van Jesus, zoodat de Generaal, P. Michael Tamburini nog in 1713 bij de uitzending van Desideri van deze beslissing onkundig was en in de meening verkeerde, dat dit vroeger reeds bewerkte gebied nog altijd tot het arbeidsveld der Societeit behoorde. P. Desideri trof bij zijn aankomst ook geen Capucijnen aan, zij waren in 1712 uit gebrek aan de noodige middelen naar Hindoestan teruggegaan. Eerst op 1 October 1716 kwamen zij weer in Lhasa.

Gedurende vijf jaren heeft P. Desideri in Tibet gewerkt. Reeds tijdens zijn eerste audiëntie bij den koning op 1 Mei 1716 kreeg hij verlof om te prediken en om een huis in de hoofdstad te koopen. Hij wilde zich evenwel eerst volkomen op de hoogte stellen van de belangrijkste leerstukken van den boeddhistisch-lamaistischen godsdienst. Om deze zoo grondig mogelijk uit hun eigen werken te kunnen bestudeeren, nam hij achtereenvolgens zijn intrek in hun twee grootste kloosters of hoogescholen, waar hem een eigen kapel voor het lezen der H. Mis werd afgestaan en waar hij overigens het vrije gebruik had van hun bibliotheken en volop gelegenheid om met hun voornaamste leeraren te disputeeren.

Hij had het plan opgevat in de Tibetaansche taal een weerlegging van hun godsdienstige dwalingen te schrijven naast een verdediging van de katholieke geloofsleer. Nauwelijks had hij zich aan het werk gezet of politieke troebelen dwongen hem de stad te verlaten. Want de Dzjoengaren waren in het land gevallen en hadden Lhasa ingenomen en geplunderd. Hij trok zich nu terug in de provincie Takpó-Khier op acht dagen afstand van de hoofdstad en vond daar ruimschoots gelegenheid zijn werk te voltooien. Het bestond uit drie boeken: het eerste bestreedt de zielsverhuizing, zooals deze door het boeddhisme geleerd wordt, het tweede behandelde hun godsbegrip, terwijl het laatste in den vorm van een samenspraak een uiteenzetting gaf van de katholieke leer. Het geschrift veroorzaakte groote opspraak, zoo verhaalt P. Desideri zelf. Het werd een gaan en komen in zijn huis van alle mogelijke geleerde menschen uit de verschillende kloosters om het te lezen en nader te bespreken.

Zijn verblijf in Tibet liep intusschen ten einde. In December 1718 had Rome in laatste instantie beslist, dat de missie daar aan de zorg der Capucijnen zou blijven toevertrouwd. Nog in dezelfde maand en opnieuw 16 Januari 1719 schreef P. Michael Tamburini aan P. Desideri en beval hem onmiddellijk Tibet te verlaten. Eerst in het begin van 1721 bereikte hem deze brief. Hij keerde uit Takpó-Khier naar Lhasa terug en verliet op 28 April 1721 voorgoed de heilige stad van den Dalai-lama. Met zijn vertrek nam de arbeid der Societeit van Jesus in Tibet een einde.

Nijmegen. C. WESSELS, S.J.

TWEE NIEUWE DEELEN VAN DE BIBLIOTHECA MISSIONUM

Vroeger dan aanvankelijk verwacht werd [1]), heeft de voortzetter van Streit's levenswerk twee nieuwe deelen van de Bibliotheca Missionum op de boekenmarkt gebracht.

Met een pieteitvol In Memoriam, hetwelk tevens geschiedkundige waarde bezit, luidt p. Dindinger zijn te vroeg gestorven Ordesbroeder [2]) uit, wiens geest en methode hij zich in langjarige samenwerking heeft kunnen eigen maken en in wiens voetstappen hij bij het voltooien van het monumentale werk getrouw wil treden. Bij voorbaat verontschuldigt zich de sympathieke geleerde, die op zijn beurt van zijn oversten in p. Rommerskirchen een geschoolde hulp ontving, dat het werk wellicht niet zoo snel zal kunnen vorderen als hij zelf wel zou wenschen : een groot gedeelte van zijn tijd wordt n.l. in beslag genomen door het catalogiseeren en inrichten van de Pontificia Bibliotheca missionaria, aan wier hoofd hij als prefect is gesteld.

De zesde band van de Bibliotheca Missionum [3]), opgedragen aan Z.H. Exc. Mgr. Matth. Mugica y Urrestarazu, bisschop van Victoria en voorzitter van den Priestermissiebond in Spanje, die een aanzienlijk gedeelte der drukkosten droeg, omvat de missieliteratuur der 18e eeuw omtrent Indië, de Philippijnen, Japan en Indochina.

Meer dan gewone *belemmeringen* en ware *moeilijkheden* kenmerken deze Aziatische missieperiode.

Vooreerst hadden godsdienstig-, wijsgeerig- en politiek-werkende oorzaken *in Europa* haar noodlottigen terugslag op de missiegebieden. De wederopleving van het Jansenisme in het begin der 18e eeuw deed een vloed van schotschriften over de katholieke landen slaan, waaronder het godsdienstig leven, het gezag van de Kerk, het aanzien van de geestelijkheid noodzakelijkerwijze lijden

[1]) H. M. 13, blz. 27.
[2]) H. M. 12, blz. 167—168.
[3]) Streit-Dindinger, O.M.I., o.c. Bd. VI, *Die Missionsliteratur Indiens, der Philippinen, Japans und Indochinas*, 1700—1799. 32* und 616 S. — Verlag : Franziskus Xaverius Missionsverein Zentrale in Aachen, 1931. — RM. 35.— ; Halblederb. RM. 43.—.

moest. De geest van de Aufklärung werd vaardig over de leeken, ook over sommige bedienaren van het heiligdom, en uitte zich eveneens in een stroom van pamfletten en smaadschriften, die de lucht van Europa verpestten. De politiek in de moederlanden en in de koloniën werd beheerscht en gedragen door de idee van onbeperkte staatsalmacht : de Kerk moest zich buigen voor den Staat en niet zelden werden gunstelingen van dergelijke politici tot de hoogste kerkelijke waardigheden in de missies benoemd ; de woorden Padroado en Patronato hadden nooit zoo'n slechten klank als in de 18e eeuw. De slagen der Bourbonsche hoven tegen de Jezuïeten beroofden het missieveld van velen van diens beste arbeiders, wier invloed tevoren door stelselmatige verdachtmaking reeds was ondermijnd en die niet aanstonds in voldoende mate konden vervangen worden, waarbij dan nog het probleem kwam om de gevestigde missionarissen in te lijven bij de missiegenootschappen, die de plaats de Sociëteit kwamen innemen. En toen de Fransche revolutie met haar funesten nasleep zich in heel Europa, ook op kerkelijk gebied deed gevoelen, lag de voedingsbodem voor iederen missiearbeid zoo goed als braak.

Vervolgens braken *in de missielanden* zelf verschillende stroomingen zich baan, welke wij reeds vroeger [1]) in het kort hebben geschetst. De koloniale macht van Portugal gleed als een schaduw weg, terwijl de moederlanden Spanje en Portugal aldoor meer kerkelijke aanspraken deden gelden. Nog erger was, dat ministers als Pombal missies en missionarissen als aan hun machtswellust overgeleverd beschouwden. De protestantsche koloniale mogendheden trachtten intusschen de katholieke missies te vuur en te zwaard te verdelgen of minstens voor de missionarissen een onzekeren toestand te scheppen, terwijl zij de baan effenden voor de opkomende en financiëel-krachtige protestantsche zending.

Wanneer we verder in deze periode de tegenstelling tusschen missionarissen der Propaganda en missionarissen der eerste ure scherper naar voren zien treden, moeten we bij de beoordeeling daarvan ons wel wachten den tegenwoordigen maatstaf aan te leggen. Dat de oude orden haar missieprivileges, zoo vaak door Rome bevestigd, als kostbaar erfgoed wilden bewaren, kwam ongetwijfeld niet enkel uit een geest van oppositie voort ; van den

[1]) H. M. 13, blz. 25 vlgd.

anderen kant moesten de missionarissen, door de Propaganda uitgezonden, telkens opnieuw ondervinden, dat hun schriftelijk-gewaarborgde rechten niet werden erkend. Op beide zijden kwamen menschelijkheden voor en in vele gevallen speelde de kwestie van nationaliteit een heillooze rol.

Eindelijk leidde het streven der missioneerende genootschappen om aangesloten en voor hen gereserveerde missiegebieden te krijgen, in de 18e eeuw tot verwikkelingen. De desbetreffende wrijvingen waren van te ernstigeren aard naarmate partijen om een ideaal streden, waarbij ook nu en dan zich minder edele motieven deden gelden; daarbij kwam nog het uiterst-langzame verkeer met Rome, zoodat kwesties, welke tegenwoordig in enkele weken afgewikkeld zijn, soms jarenlang de geesten en gemoederen in spanning hielden.

Uit het gezegde is ook ten deele verklaarbaar, waarom de strijd vòòr en tegen de Apostolische vicarissen verder ging. Aan de mannen van het Padroado waren dezen van hun eerste optreden af een doorn in het oog geweest; en de 18e eeuw zou het zien gebeuren, dat Padroado-bisschoppen tegen de Apostolische vicarissen steun zochten bij het protestantsche en anders zoo gehate Engeland. Het ligt derhalve voor de hand, dat een sfeer van vertrouwen ontbrak, waar apostolische vicarissen aan het hoofd werden geplaatst van missiegebieden, toevertrouwd aan andere missiegenootschappen dan waartoe deze titularissen behoorden; en het mistrouwen groeide, wanneer de nieuwe bestuurder niet tot dezelfde natie behoorde als de hem onderhoorige missionarissen; de in brieven en berichten herhaaldelijk terugkeerende vermelding van de nationaliteit der apostolische vicarissen, resp. der missioneerende genootschappen heeft een bitteren bijsmaak.

Tenslotte is een groot deel van het Aziatisch missiegebied gedurende de eerste helft der 18e eeuw in beroering geweest door den Chineeschen ritenstrijd, die ook naar Europa oversloeg en helaas dikwijls ontaardde in beleedigende insinuaties en ander hatelijk getwist.

Naast de vermelde donkere schaduwen vertoont de 18e eeuw echter ook heerlijke *lichtpartijen* op het gebied der missiegeschiedenis. Het missiewerk der Goaneesche Oratorianen op Ceylon vormt een roemrijke bladzijde van hun historieboek. De inlandsche Theatijnen

werkten in vele streken van het Oosten, al berichten ons de bronnen daaromtrent weinig. De Capucijnen oogstten weliswaar in Thibet en Nepal geen onmiddellijk succes, maar hebben er toch bewonderenswaardigen arbeid verricht. De missies op de Philippijnen wisten zich ondanks den veelvormigen strijd op een merkwaardige hoogte te handhaven. De vervolgingen in Achter-Indië deden vruchten van martelie rijpen, welke de vergelijking kunnen doorstaan met het edelste, wat de strijdende Kerk in dit opzicht te aanschouwen biedt. Wat afzonderlijke missionarissen in China presteerden, van alle hulp verstoken, gehaat en vervolgd, gaat menschelijke kracht te boven.

Ook in wetenschappelijk en cultureel opzicht verdienen verschillende missionarissen dezer periode hulde en dank van het nageslacht. In den allermoeilijksten tijd bevond zich aan de Propaganda een Stefano Borgia, die het materiaal voor een omvangrijke missiegeschiedenis verzamelde en de idee van een missiebibliotheek en van een missiemuseum practisch te verwerkelijken zocht.

Van de literatuur over deze veelbewogen missieperiode der 18e eeuw met betrekking tot Indië, de Philippijnen, Japan en Indochina hebben Streit en Dindinger ruim 2000 nummers, met inbegrip van eenige onuitgegeven documenten en linguistica, verzameld en hieraan een aantal registers omtrent schrijvers, personen, zaken, plaatsen, landen, volken en talen toegevoegd. Soms groeit de literatuuropgave uit tot een kleine monographie, zooals bij de Beschi S.J. (blz. 30—41); elders vinden we den inhoud uitgestald van zeldzame werken op missie-geschiedkundig gebied, o.a. de veertiendeelige Historia General de Philipinas door Fr. Juan de la Concepcion O.R.S.A. (blz. 337—340) ; dan weer worden we verrast door de opsomming van hetgeen aan weinig-bekende documenten in de archieven der Dominicanen van de Philippijnsche provincie voorhanden is (blz. 394—398) ; ook krijgen we kennis van verschillende onuitgegeven stukken, vooral met betrekking tot de Philippijnen, welke op naam van Augustijnen staan ; zelfs catalogi, o.a. van Hiersemann te Leipzig, blijken benut voor het samenstellen van waardevolle aktenverzamelingen, b.v. omtrent Sidoti (blz. 403—405).

Ongetwijfeld zal elk gebruik van dezen rijk-gevulden band opnieuw instemming doen betuigen met het gezagvol woord van

Paus Pius XI tot p. Streit gericht: „Alleen een bibliothecaris is in staat den ontzaglijken arbeid, dien gij hebt moeten verrichten, naar waarde te schatten."

Dindinger leidt den zevenden band der Bibliotheca Missionum [1]) in met de mededeeling, dat de Aziatische missie-literatuur der 18e eeuw niet in één deel kon worden samengeperst, weshalve voor de *missieliteratuur omtrent China* de geheele zevende band werd gereserveerd, welks nummering men echter gemakshalve liet aansluiten bij den vorigen. Nog werd afgezien van het aanvankelijk plan om de litteratuur betreffende den Chineeschen ritenstrijd in een afzonderlijken band samen te stellen, en wel wijl een dergelijke schifting vrij lastig door te voeren was en de bedoelde strijd tenslotte toch slechts een onderdeel vormt van de toenmalige missieperiode.

Welk een stortvloed van geschriften de fameuze ritenstrijd intusschen heeft ontketend, blijkt reeds bij een vluchtig doorbladeren van dit zevende deel; bij de onafzienbare massa van drukwerken komt nu nog een groote menigte geschreven documenten in openbare bibliotheken bewaard. Het reeds toen bestaande drukverbod bevatte immers een onrechtstreeksche aansporing om alle bereikbare handschriften samen te brengen; en hierin vinden we verklaring van het feit, dat veel desbetreffend materiaal, uit geheime archieven afkomstig in openbare boekerijen thans ter inzage ligt, te meer, wijl de kloosterarchieven grootendeels daarin zijn terecht gekomen, en de stukken der Propaganda vaak voor persoonlijk gebruik werden afgescheven. P. Dindinger vleit zich terecht met de hoop, door zijn moeizamen en naarstigen vorschersarbeid niet weinig te hebben bijgedragen tot de mogelijkheid eener zakelijke en volledige geschiedenis van den Chineeschen ritenstrijd, of, als men de kwestie breeder wil nemen, aanpassingsstrijd. Het ware voorzeker te wenschen, dat eenmaal een onpartijdig geleerde over tijd en middelen zou beschikken om, met verlof van Rome, een definitieve geschiedenis te kunnen schrijven van de ingewikkelde gebeurtenissen, waarover thans nog de betrokken partijen zich slechts met moeite sine ira et studio schijnen te kunnen uiten.

[1]) Bd. VII. *Chinesische Missionsliteratur* 1700—1799. — 24* und 544 S. — Verlag: Franziskus Xaverius Missionsverein, Zentrale in Aachen, 1931. — RM. 30.—; Halblederb. RM. 38.—.

De *algemeene karakteristiek*, welke van de 18e eeuwsche missieperiode in Indië, op de Philippijnen, in Japan en Indochina werd gegeven, kan ook van China gelden, met dit verschil, dat hier licht en schaduw nog scherper contrasteeren. We zien er voortdurend vervolgingen woeden met haar glorie en haar eindeloos leed; we stooten er op menigvuldige moeilijkheden tusschen de missionarissen onderling, op toegespitst nationalisme met den ellendigen nasleep daarvan, op den terugslag in het missiegebied van de kerkvijandige politiek in de moederlanden; eindelijk ontwaren we nijpend gebrek aan missiepersoneel, waardoor de missie dreigde te gronde te gaan. Maar daarnaast constateeren we ook, dat het oog van Europa eigenlijk pas door den cultureelen arbeid der missionarissen op het Rijk van het Midden werd gevestigd, en dat verschillende inheemsche geestelijken — denkt aan Andreas Ly — bewonderenswaardig werk verrichtten.

Nog veel meer ware te vermelden omtrent den inhoud van dit interessante deel, welks samenstelling geschiedde volgens de beproefde methode (biographische aanteekeningen, inhouds-opgave, verwijzing naar literatuur, enz.) en met voorbeeldige nauwkeurigheid; dat bij zoo'n overstelpende stof een en ander aan het geoefend oog van den scherpzinnigen vorscher ontsnapte, was onvermijdelijk en doet niet de minste afbreuk aan de waarde van het geleverde werk.

Sch. draagt den zevenden band met eerbied en erkentelijkheid op aan Fürst Aloïs zu Löwenstein-Wertheim-Rosenberg, wiens missie-rede op den 56sten Duitschen Katholiekendag te Breslau in 1909 een daad was; die zich meer dan andere leeken voor de bevordering der missiekennis en de verspreiding der missieactie heeft verdienstelijk gemaakt; die ook in de totstandkoming en voortzetting van het monumentale standaardwerk der Bibliotheca Missionum een werkzaam aandeel heeft gehad.

Zoo vormt de Bibliotheca Missionum, welker uitgave ook de centrale van de Franziskus Xaverius Missionsverein te Aken tot eer strekt, niet slechts een onuitputtelijke bron voor de wetenschap in het algemeen en de missiewetenschap in het bijzonder, maar tevens een verheven apologie voor den missiearbeid der Katholieke Kerk.

ALPH. MULDERS.

IETS OVER DE MADOEREEZEN

Ten Noord-Oosten van Java ligt het eiland Madoera, dat slechts door een smalle zeestraat van het moeder-eiland gescheiden, nog duidelijk te zien geeft, hoe het vroeger hiermee vast verbonden was.

In tegenstelling met het vruchtbare Java is Madoera zeer onvruchtbaar, zoo zelfs dat zijn bewoners met de grootste moeite en inspanning nog niet het noodige voedsel uit den bodem kunnen halen. Bijna het geheele eiland is overdekt met kalk- en mergelheuvels, waar slechts wat mais verbouwd wordt en enkele vruchtboomen groeien.

De voornaamste bestaansmiddelen op Madoera zijn daarom de veeteelt, waaraan veel zorg besteed wordt, en de zoutwinning. Deze laatste bron van inkomsten is echter in handen van het gouvernement, en daarom voor de madoereezen weinig loonend. Het met moeite uit het zeewater gewonnen zout moet tegen een lagen prijs aan de regeering verkocht worden.

De vrij dichte bevolking van Madoera kan dus op het eiland zelf niet in haar onderhoud voorzien; en zoo hebben zich langzamerhand vele madoereezen in den oosthoek van Java gevestigd, om daar voor zichzelf landbouw en veeteelt uit te oefenen of werkzaam te zijn op de cultuurondernemingen (rubber, koffie, suiker en tabak).

De meerderheid der bevolking van Oost-Java is thans madoereesch.

De madoereezen vormen een scherpe tegenstelling met de andere bevolkingsgroepen van Java; zoowel in lichaamsbouw als in karakter, zeden en gewoonten is er een groot onderscheid waar te nemen.

De madoerees is forscher, hoekiger en grover gebouwd dan de javaan en soendanees en daardoor ook minder mooi. De madoereesche vrouw vooral staat in schoonheid ver achter bij haar zusters van midden- en west-Java.

De madoerees is ruw en lomp ook in zijn uiterlijk en voorkomen.

Met beleefdheidsvormen houdt hij zich niet op. Om zijn kleeding bekommert hij zich al heel weinig. Een wijde broek tot aan de kuiten, een soort hemd om het bovenlijf, de sarong los om de schouders geslagen, de hoofddoek slordig geknoopt; zijn toilet is gemaakt.

Ook intellectueel is hij minder begaafd. Terwijl de javaan zeer leergierig is en alle middelen gebruikt en alle moeite aanwendt, om zich te ontwikkelen bekommert de orang madoera zich nog weinig om school en onderwijs.

Hij steekt dan ook scherp af bij zijn meer begaafden en fijngevoeligen javaanschen broeder, die juist bijzonder nauwkeurig is in den omgang en gesteld op vorm en beleefdheid. Deze voelt zich dan ook veel voornamer en deftiger en ziet neer op den ruwen madoerees. Hij noemt hem een orang pedis (driftkop) en gaat liever niet met hem om.

Doch de waardeering is van beide kanten. De madoerees moet ook niets hebben van den in zijn oog fatterigen en verwaanden javaan, en voelt zich in diens gezelschap niet thuis. Ofschoon er in Oost-Java langzamerhand door huwelijken wel eenige vermenging ontstaan is, blijven beiden het toch bij voorkeur bij hun eigen volk zoeken.

Heeft de Madoerees dan geen enkele deugd of gunstigen karaktertrek ?

Zeker wel ! En zelfs verschillende.

Algemeen wordt gezegd : Men moet bij den madoerees niet raken aan zijn geld, zijn vrouw en zijn eer.

Hij is zeer spaarzaam en leeft uiterst sober. Zijn geld is hem dierbaar. In tegenstelling met den javaan, die aanstonds opmaakt wat hij verdient, spaart hij zijn zuurverdiende penningen cent voor cent bijeen en zoo kan hij na den oogst met een goed gevulden buidel naar zijn familie op Madoera terugkeeren.

Daar hij door geregelden en dikwijls zwaren arbeid de waarde van het geld kent, is diefstal ook een groote misdaad, en wordt streng gestraft. Dikwijls verschaft hij zichzelf recht, en haalt met geweld terug, wat hem is ontnomen. Een op heeterdaad betrapte dief vindt geen pardon, maar wordt vaak op de plaats van den diefstal zonder mededoogen afgeslacht.

Zijn groote spaarzaamheid is oorzaak, dat hij ook zeer vlijtig en werkzaam is. Als er wat te verdienen is, dan pakt hij aan.

Daarom is hij in de cultures ook zeer gewild als koelie. Zeker tachtig procent van de koelies in Oost-Java zijn madoereezen, die ten tijde van den oogst het dorre en onvruchtbare Madoera verlaten, hier in korten tijd geld komen verdienen en daarna naar hun eiland teruggaan.

Zijn zucht tot sparen maakt ook, dat de madoerees met weinig tevreden is. Het grootste deel van het jaar leeft hij op djagoeng (mais), dat hij op ontelbare manieren weet te bereiden. Als het noodig is, kan hij met vijf cent per dag voor zijn onderhoud volstaan. En daar is het onontbeerlijk strootje (tabak in maisblad) bij inbegrepen.

Een voorbeeld van soberheid : Bij gelegenheid van de spoorwegstaking in 1923 lagen een troep barisans (madoereesche vrijwillige hulptroepen) in Soerabaia ter bewaking van de gouvernementsgebouwen. Als voedsel ontvingen zij elken dag rijst en visch en per man een ei. Dat voedsel was hun te veel. Zij gingen naar hun commandant, en zeiden, dat rijst al een ware feestkost voor hen was ; dus die visch en dat ei konden best wegblijven, vonden zij.

Een mooie karaktertrek van den madoerees is zijn huwelijkstrouw. Het recht van het huwelijk houdt hij hoog. Wie zijn vrouw aanrandt, kan rekenen op een bloedige wraak. En is zijn vrouw medeschuldig, dan wordt ook zij niet zelden door haar man met eigen hand gedood.

Zijn opvattingen omtrent eer zijn wat eigenaardig. Indien het hem zelf betreft, vindt hij het niet erg, als hij wordt uitgemaakt voor alles wat leelijk is. Het zal hem koud laten. Maar raak niet aan zijn familie ; een enkel woord, dat de eer van zijn familie, vooral van zijn reeds overleden voorouders te na komt, maakt hem woedend ; en hij is aanstonds klaar die familiesmaad te wreken met het mes.

Is het nu waar, dat er onder de madoereezen zooveel moorden voorkomen ? En is er reden voor, om iemand die naar Madoera gaat, aan te raden, zich flink te wapenen ? Het eerste is waar ; het tweede is ongerijmd.

Indien men den madoerees geen onrecht aandoet, behoeft men ook niets van hem te vreezen. De vaak voorkomende moorden gebeuren om het geld, de vrouw of de eer. Ook de moorden op europeesche employés in de cultures hebben bijna altijd deze oorzaak : men is zijn geld, zijn vrouw of zijn eer te na gekomen. Voor een

dubbeltje is de madoerees bereid een moord te doen maar dan voor een dubbeltje, dat hem rechtens toekomt en hem onrechtvaardig wordt onthouden.

Wat den madoerees sympathiek maakt, vooral in onze westersche waardeering, is zijn groote oprechtheid. Hij is een man uit één stuk, en gaat recht door zee. In zijn oprechtheid is hij vaak onbeschoft, maar men weet in ieder geval, wat men aan hem heeft; hij draait er geen doekjes om. En wordt hij rechtvaardig gestraft, hij zal zijn straf aanvaarden zonder wrok of vijandelijke gevoelens. Daarom gaat hij in den regel zichzelf bij de politie aanmelden, als hij zich aan een of andere misdaad heeft schuldig gemaakt. Hij vindt, dat hij de straf verdient, en daarom gaat hij ook vrijwillig de gevangenis in.

Die oprechtheid maakt den madoerees ook tot een zeer te waardeeren huisbediende. Het is moeilijk hem iets te leeren in de huishouding, maar lukt dit een beetje, en voelt hij zich thuis bij een familie, dan kan deze zich ook geheel en al op hem verlaten. Hij zal zijn meesters trouw blijven tot in den dood; hun have en goed beschermen, desnoods met zijn leven; en hij zal het als de grootste gunst beschouwen geheel zijn leven in dezen dienst te mogen blijven.

Die trouw en oprechtheid maken de madoereezen ook bijzonder geschikt, om als vrijwilligers in het leger te dienen. Daaraan danken wij het bestaan der barisans, de vrijwillige hulptroepen van het indisch leger.

In 1831 werden deze inlandsch-madoereesche weerbaarheidstroepen officieel door de indische regeering erkend. Toen hadden de madoereesche krijgers echter al twintig jaar uit eigen beweging hulp verleend aan het gouvernement, o.a. bij de verdediging van Mr. Cornelis tegen de engelschen. Zij hadden een groote trouw en krijgshaftigheid aan den dag gelegd.

Ook in den bloedigen Java-oorlog streden zij in de Vorstenlanden aan de zijde van de regeeringstroepen en velen hunner vonden hun graf in den fellen strijd tegen Dipo Negoro. En nooit heeft de regeering te vergeefs een beroep gedaan op de trouw en aanhankelijkheid van de madoereezen aan de nederlandsche vlag. Bij de expedities op Bali (1849) Atjeh (1873—'76) en Lombok (1894) behoorden de barisans tot de beste vechtjassen van het Ned. Ind. leger. In dapperheid vonden zij hun gelijke niet; elke barisan stond vier vijanden.

De barisans tellen op het oogenblik 1600 man : officieren, kader en manschappen ; allen madoereezen. Zij zijn geen eigenlijke militairen ; zij staan dus niet onder de krijgswet, behalve in geval van oorlog.

In de oostmoesson, van Mei tot November, komen zij vijf dagen per week in dienst ; in de natte moesson twee dagen. De overige tijd bewerken zij hun teggals (droge maisvelden).

En hoe staat het nu met den godsdienst van den madoerees ?

Evenals de javaan noemt ook de madoerees zich een volgeling van Mahomed ; maar in tegenstelling met gene beleeft hij zijn godsdienst meer, ofschoon hij er ook niet veel van weet. Doch hij bidt op de gestelde tijden, hij houdt zich nog vrijwel aan de voorgeschreven vastenwet, kortom hij toont zich over het algemeen tamelijk orthodox-islamiet ; en hij is daarom voor het christendom niet zoo gemakkelijk te winnen. Dit blijkt vooral ook hieruit, dat de zending reeds jaren lang op Madoera en Oost-Java werkzaam is, en toch nog slechts een handjevol christenen telt.

Een medeoorzaak hiervan moet ook gezocht worden in het feit, dat de madoereesche scholen minder bezocht worden, en daarom de jeugd moeilijker gewonnen wordt.

Katholieke bekeerlingen blijven ook beperkt tot een enkeling, die door huwelijk of vriendschap met een katholieken javaan tot den godsdienst overgaat. Het is vooral zijn star conservatisme dat hem tegenhoudt. Zijn vader en voorvaderen waren islamiet, dus hij ook.

Hoe lang het nog zal duren, voordat de genade der katholieke waarheid op Madoera zal zegevieren, moet de tijd leeren. Maar dit is zeker, dat, wanneer de madoerees tot bekeering zal komen, hij ook een trouw zoon der Kerk zal zijn.

Moge de vurige wensch van den Apostolischen Prefect van Malang, tot wiens gebied Madoera behoort, binnen niet al te langen tijd vervuld worden, om op dit eiland de eerste missiestatie te stichten en zoo naast den arbeid onder de madoereezen ook de geestelijke belangen van de ongeveer honderd-en-vijftig overal verspreid wonende katholieke Europeanen meer te kunnen behartigen.

P. LUCAS VAN DER LINDEN
O. Carm.

Djember (Oost-Java).

HET OFFER VAN DEN MISSIONARIS

Het missiewerk is op de eerste plaats een werk van offer, mogelijk gemaakt door den offergeest der Katholieken, blijvend bestaanbaar alleen door den offergeest van de missionarissen zelf.

De lasten van de uitbreiding van Christus' Kerk komen voornamelijk ten laste der missionarissen en als er gesproken of geschreven wordt over die lasten, dan dringen zich vanzelf de meer materieele missie-moeilijkheden naar voren, die zeker vaak groot zijn, maar ten slotte voor den missionaris zoo weinig beteekenen in verhouding met de psychische moeilijkheden die het missiewerk zwaar maken.

Ik geloof wel, dat wij missionarissen op Nieuw-Guinea, levend temidden van het meest achterlijke land en volk wellicht der wereld, bevoegd zijn te oordeelen over de beteekenis van de materieele moeilijkheden welke een missionaris kan ontmoeten. Wat klimaat, land en volk betreft hebben we hier wel alle moeilijkheden bijeen, die een missiewerk uiterlijk zwaar kunnen maken.

Zuid Nieuw Guinea is een laag, moerassig, tropisch land, waar alle missionarissen die er aankomen, malariakoortsen wachten. Weinigen ontsnappen er aan en verschillende moesten dit land verlaten, wilden ze niet er aan ten onder gaan. In den regenmoesson staat $\frac{3}{4}$ van dit land onder water : één groot broeinest voor muskieten die als een voortdurende plaag uit de lucht ons in veel streken dag noch nacht rust laten; zijn we op stap in de moerassen en vochtige bosschen, dan krijgen wij daarbij nog de plaag der bloedzuigers die overal doordringen en zich met tientallen tegelijk volzuigen.

Wegen zijn buiten enkele voetpaadjes in dit land nog onbekend ; voor verkeer is men aangewezen op zijn voeten of over de uitgestrekte moerassen op uitgeholde boomen, (als men ook daar niet te voet door moet), en dat terwijl de af te leggen afstanden vaak 100 km. of meer bedragen, en men alles mee moet dragen wat in de komende dagen aan voeding of kleeding noodig kan zijn, omdat men zich midden in de bosschen niets kan aanschaffen.

Vaak komt het voor dat we in de bosschen moeten overnachten ; zelf heb ik het meegemaakt dat we zelfs geen droog plaatsje konden vinden om te overnachten en we eerst met een paar takken in

het water een verhooging moesten maken, om te kunnen slapen.

De gevaren van den kant der menschen zijn niet zoo veelvuldig, al is Nieuw-Guinea in zijn geheel nog lang niet veilig; ik ben niet de eenige hier van onze missionarissen die gevaar geloopen heeft voor zijn leven.

De gevaren te water zijn er wel vele: gevaren op zee in kleine bootjes bij hooge zee, gevaren in rivieren door de krokodillen, die er huizen.

Gevaren te land ook van de hier zeer veel voorkomende giftslangen. Wat voeding betreft moet men zich op reis (en dat is voor verschillende missionarissen bijna dagelijks) vaak met minder dan het noodzakelijke behelpen; moe en afgemat moet men mee aanpakken wil men iets eten en een rustplaats hebben voor den nacht.

We moeten er op rekenen last te krijgen van het ongedierte, waarvan dit volk vergeven is en ten slotte dagelijks verkeeren met een vuil ongekleed volk, welke omgang alleen reeds genoeg is om een beschaafd mensch te doen walgen.

Ziedaar in een paar woorden enkele der uiterlijke moeilijkheden die we hier dagelijks ondervinden; doordat men er aan gewent, gevoelen wij ze gelukkig niet steeds zoo bewust als ik ze hier opnoem (Goddank niet), maar toch blijven zij ook na jaren voelbaar genoeg om van het missionarisleven een voortdurend offer te maken.

En toch beteekenen die offers maar weinig voor ons; met een vroolijk hart komt men er best overheen. Uiterlijk mogen ze zwaar schijnen, zij eischen slechts een heel klein procent op van den dagelijkschen offermoed die van den missionaris gevraagd wordt.

De eigenlijke offers echter laten zich niet zoo gemakkelijk weglachen; die bijten zich vast in de ziel en omdat ze niet gekend of begrepen worden door de omgeving, heeft men ze alleen te dragen.

Een missionaris is door zijn opvoeding, ontwikkeling en beschaving een vreemde in dit land, en hij zal dat te meer blijven naarmate de afstand tusschen zijn beschaving en die van zijn volk grooter is. Men kan opgaan in het volk, het volk met zijn gebruiken door en door kennen, zich met hart en ziel aanpassen, en toch zal men voortdurend, zeker bij een oervolk, ondervinden dat men *alleen* staat, dat wij de menschen niet begrijpen en zij ons niet.

Een missionaris is in deze streken een eenzame, want zelden kan hij een confrater spreken en met zijn volk valt weinig te praten, omdat het alleen maar over de meest alledaagsche dingen denken en spreken kan.... en dan heeft hij vaak zelfs geen tabernakel om naar Hem te gaan, Die ten slotte in alle eenzaamheid steeds weet te troosten.

Alles wat van eenig belang is, voor zich zelf te moeten bewaren en verwerken, nooit met de menschen, die we dagelijks ontmoeten, eens over iets anders kunnen spreken dan over varkens jagen en tabak pruimen; — heel den dag te moeten praten, vaak tegen heug en meug, en nooit een gesprek te kunnen voeren waar onze geest iets aan heeft, dat is een offer veel minder gekend maar veel zwaarder gevoeld dan het slapen onder den blooten hemel in den regen.

Voortgekomen uit een beschaving, die wij al opgroeiend haast zonder nadenken hebben aangenomen, bemerken we pas wat die beschaving voor ons beteekent als we haar moeten missen. Dat we het comfort dier beschaving niet hebben, heeft weinig te beteekenen; maar dat we onzen geest nooit kunnen vernieuwen aan een hoogstaande ziel, aan een mooi stuk muziek of litteratuur, aan een stichtende liturgische plechtigheid, dat drukt op den duur en kan wel eens heimwee wekken naar wat we achter lieten.

O een enkelen keer de H. Mis te moeten lezen op een oude wankele kist of op een paar aan elkaar gelapte balkjes is zoo erg niet, maar daarvan een gewoonte te moeten maken, omdat we voortdurend op stap zijn en elk begin van beschaving, tot zelfs een tafeltje, ontbreekt op de plaatsen waar we de menschen trachten te verzamelen: dàt geeft ons wel eens heimwee naar wat meer gloria externa van O. L. Heer, Die toch wel bij ons komt ook al staan we voor een wankele kist, maar Dien wij toch zooveel gemakkelijker ons nabij gevoelen, als ook het uiterlijke wijst op Zijn ontzagwekkende en troostende tegenwoordigheid. Op de offers die de missionarissen onder dit opzicht brengen moeten, worden ze het minst voorbereid, omdat men ze buiten de missie weinig kent of weinig begrijpt, en toch zijn het juist die offers waaraan wij onze kracht moeten oefenen.

De eischen van onze eigen beschaving doen aanvankelijk voortdurend een tekort in ons leven hier beseffen, en dat is pijnlijk;

maar de onbeschaafdheid onzer omgeving doet ongemerkt het gevaar ontstaan, dat we bedoeld tekort minder gaan voelen, en dat brengt de veel grootere schade dat wij afzakken naar het peil onzer omgeving.

En dan komt het nog veel zwaardere : zooals we met onze beschaving onbegrepen staan tegenover deze menschen, zoo staan we er vaak even onbegrepen tegenover met ons geloof.

Men kan ze, op eenige uitzonderingen na, de noodzakelijke waarheden van ons Geloof wel bijbrengen, zóó dat ze het ongeveer weten en oppervlakkig beschouwd een beetje begrijpen, maar om ze *besef* bij te brengen van onderlinge liefde en barmhartigheid, van Gods goedheid en liefde, in een woord van alles wat er bovennatuurlijk is in ons Geloof, dat blijkt vaak ondoenlijk, zóó geheel gesloten schijnen hun zielen. Ze zullen u gelooven, en het onthouden en het precies weten te zeggen waarom Christus is mensch geworden,.... en ze zullen even egoistisch blijven in hun denken en handelen, en ofschoon ze het *weten*, niet *begrijpen* hoe O. L. Heer zoo „gek" kon zijn om dat te doen voor een ander.

Om rijp te zijn voor ons Geloof is ook eenige beschaving noodig, en dat een missionaris bij een onbeschaafd oervolk vaak moet constateeren dat er van de ziel van ons H. Geloof nog zoo goed als niets is doorgedrongen bij zijn Christenen, is een nieuw offer en niet het kleinste, een nieuwe factor van vereenzaming, en niet de minst erge. En bij die beproeving sluit zich vanzelf die andere aan, die op zich wel minder maar door de menschelijke natuur toch wel zeer zwaar is. Als de mensch vaak niet rijp is om Gods goedheid te begrijpen hoe zal hij dan iets begrijpen van de opofferingen van den missionaris zelf !....

Voor een missionaris, die ten volle zijn plicht wil doen en meer dan dat, om alle zielen een kans te geven op den hemel, wordt zijn offer dan ook dikwerf des te moeielijker omdat het niet door de menschen gevraagd wordt en niet gewaardeerd wordt. De menschen verwonderen er zich over, dat de missionaris hen voortdurend naloopt, en om hen bekommerd is, dat hij zich zoo voor hen moe maakt, dat hij er altijd op uit is de zieken en de stervenden (van wie zij zich juist zoo weinig aantrekken) op te sporen, dat hij door weer en onweer komt om hen te helpen ; dat zijn allemaal raadsels voor hen. Vraag het hun en ze zullen misschien weten

te antwoorden : „hij doet het voor de menschen," maar zij begrijpen het zóó weinig, dat niemand er aan denken zal den missionaris te waarschuwen als er een stervende te helpen is ; en in hun hart vinden ze den missionaris eigenlijk stapelgek, dat hij zich zóó voor hen uitslooft. Met al zijn superioriteit en hoogere geestesbeschaving zal hij vaak nog ondervinden, dat een naakte onbehouwen bosch-mensch uit de hoogte op hem neerziet juist, omdat zijn edelste motieven te hoog zijn om begrepen te worden.

Een missionaris moet strijden, èn voortdurend, èn vaak tegen alles tegelijk, en meestal alleen. Zeker hij heeft zijn Catechisten die hem helpen, die hij niet kan missen, wier opofferingsgeest soms zijn hart goed doet, maar tegelijk is het een groot kruis in het missionarisleven dat hij ook zelfs van hùn innerlijk leven vaak zoo weinig begrijpt. Ongetwijfeld staan zij hooger dan het volk, ze zijn beter ontwikkeld en hebben meer begrip, en toch staat de missionaris vaak voor groote onbegrepen mysteries van egoïsme en onbeschaafdheid bij zijn beste helpers. Zoo wordt elke nieuwe catechist een nieuwe welkome hulp maar dikwijls tegelijk een nieuw kruis. Och we mogen het hun niet kwalijk nemen : O. L. Heer zal dat ook zeker niet doen ; ten slotte zijn ook zij pas een eerste generatie van Christenen ; maar dat verandert niets aan de geestelijke vereenzaming van den missionaris, en de openbaring van het oude heidendom dat we overwonnen meenden, zal ons meer pijn doen in hen dan in onze jonge Christenen. Hoe vaak voelt de missionaris hier de waarheid van wat Vondel dichtte :

Och d'ouders teelen 't kind en maken 't groot met smart,
Het kleine treedt op 't kleed, de groote trêen op 't hart.

Diezelfde gedachte vertolkte een missionaris, die in deze streken al 30 jaren missiewerk achter den rug heeft, toen hij den raad gaf een missionaris nooit lang op denzelfden post te laten ; want na enkele jaren hebben ze allen wel eens op je hart getrapt, en dan is het noodig, dat men weer eens opnieuw kan beginnen, wel met het vooruitzicht op dezelfde teleurstellingen, maar toch met nieuwen moed en nieuw vertrouwen, omdat het ten minste weer andere menschen zijn. En bij al die moeilijkheden en teleurstellingen, groote en kleine tegenvallers, voegt zich de machteloosheid om velen te helpen ! Zoo vele zielen gaan ons dagelijks

voorbij en wij kunnen ze niet helpen, omdat wij te weinig middelen hebben om ze te bereiken.

Wat een pijn doet het groote offers te hebben gebracht (en gaarne) en toch te constateeren, dat het juist *bijna* genoeg is! Een laatste ontbrekende kleinigheid verhindert juist het succes. Die verhindering maakt de offers voor de zielen zeker niet vruchteloos, (we gelooven in de gemeenschap der Heiligen), maar ze kosten toch veel aan den mensch, die blijft in elken missionaris.

Vergeet het dus nooit!

Bij de vele offers en teleurstellingen van een missionarisleven ligt het zwaartepunt in hetgeen er geëischt wordt van de ziel en niet in wat het missieleven eischt van het lichaam. En daarom is het meer noodig dat Gods genade afgesmeekt worde, opdat *die* moeilijkheden verlicht worden, dan dat er gedacht wordt aan zijn lichamelijke lasten. Den missionaris helpen in zijn materieele moeilijkheden is noodzakelijk, daar heeft hij behoefte aan, daar heeft hij recht op en daar rekent hij op, maar hij heeft meer recht op en meer behoefte aan gebed om den strijd om de zielen met een *blij hart* te blijven strijden: en aldus zich gelijkvormig te maken aan den Meester, Die zich geheel gaf voor ons.

Merauke. N. VERHOEVEN, M.S.C.

UIT DE WIJDE WERELDMISSIE

ACHTER-INDIË

LAND EN VOLK, MISSIEGESCHIEDENIS EN MISSIEKUNDE.

Land en Volk. Achter-Indië, ook Indo-China geheeten, is een schiereiland, ten Oosten van Voor-Indië *gelegen*, waarvan het door de breede golf van Bengalen gescheiden is, en ten Zuiden van China. In *uitgestrektheid* moet het weliswaar voor de twee genoemde landen onderdoen, maar het heeft toch een oppervlakte, meer dan 64 maal zoo groot als ons vaderland ; het overtreft derhalve in uitgebreidheid al onze Oost-Indische bezittingen, die ongeveer 50 maal den omvang van Nederland hebben.

Van het Noorden naar het Zuiden wordt dit schiereiland met een rijke kustontwikkeling doorsneden door vijf geweldige bergstelsels, welke een voortzetting vormen van de gebergten van Oost-Tibet. Door de er tusschen gelegen lengtedalen stroomen lange, waterrijke rivieren. Met uitzondering van de Irawadi en de Beneden-Menam zijn deze echter slecht bevaarbaar. Klimaat, planten- en dierenwereld stemmen in hoofdzaak overeen met die van Voor-Indië. De berghellingen zijn met dichte oerwouden bedekt, waarin o.a. veel teakhout groeit.

Staatkundig vallen in Achter-Indië drie hoofddeelen te onderscheiden.

Het Westen staat bijna geheel onder Britsche heerschappij, nl. het groote rijk Birma (welks koning in 1885 werd onttroond) en het zuidelijk gedeelte der landtong Malakka : op Malakka liggen verschillende vazalstaten en een aantal rechtstreeks-door-Engeland-bestuurde bezittingen, de z.g. Straits settlements, waarvan Penang en Singapore (een der grootste havens van Azië) de belangrijkste zijn.

Het Oosten daarentegen, waar we de koloniën Cochinchina in het Zuiden en Tongking in het Noorden en de vasalstaten Annam, Laos en Kambodsja aantreffen, is aan Frankrijk onderworpen; de gouverneur-generaal van geheel Fransch Indo-China heeft zijn zetel te Hanoï.

En in het midden, tusschen de Fransche en Engelsche koloniën in, ligt het nog onafhankelijke koninkrijk Siam — het rijk van den Witten Olifant — met als eenige groote stad, de hoofdstad Bangkok.

De gemengde *bevolking* van Achter-Indië schat men op ongeveer 45 millioen. Behalve de overal verspreide Chineezen en de Maleiers op Malakka, vindt men in Birma den stam der Karenen, de Thai in Siam, de Annamieten, die voornamelijk Annam, Tongking en Cochinchina bewonen, de Khmers in Kambodsja, de Chams in Zuid-Annam, de Laotiërs in Laos, de Moïs of Kha's, een ras van wilden, in de bosschen en bergen.

In al de genoemde landen heerscht het z.g. Zuidelijk *Boeddhisme*[1]) hetwelk in de vijfde eeuw v. Chr. van Ceylon naar Birma kwam en vandaar zich verder over Achter-Indië verbreidde, waar het sinds de 7e eeuw n. Chr. bevestigd is. Geen land ter wereld bezit zulk een rijkdom aan boeddhistische pagoden[2]) als Birma, ofschoon het Boeddhisme niet de eigenlijke drijfveer is van de godsdienstoefeningen der Birmanen: deze is veeleer een vòòr-boeddhistische geestenvereering, waaraan het Boeddhisme zich aanpaste en op die wijze heel het volk onder zijn invloed bracht. Ook in Siam verdrong in de 7e eeuw het Boeddhisme het Brahmanisme en telt er heden 80 % der bevolking tot zijn aanhangers: het „koninklijk land van het Boeddhisme" heeft meer dan 16000 boeddhistische tempels (Vats) met meer dan 132000 monniken (Bhikku's). In Kambodsja, Tongking en de overige deelen van Fransch Indio-China is het Boeddhisme veelal vermengd met den eeredienst van de voorvaderen, terwijl de ontwikkelde klasse van

[1]) In groote lijnen geschetst, omvat het Zuidelijk Boeddhisme het z.g. Hinayana, d.w.z. het kleine vaartuig, hetwelk slechts gericht is op de verlossing van de afzonderlijke personen, en het Noordelijk Boeddhisme het Mahayana, d.w.z. het groote vaartuig, hetwelk de wereldverlossing leert. Deze verdeeling in tweeën heeft, bezien uit den gezichtshoek van de uiterlijke vormen van eeredienst, zin, doch mag ons niet verleiden om de twee deelen als een eenheid op te vatten. Noch het Boeddhisme als geheel, noch het kleine of het groote vaartuig is een eenheid, want het Boeddhisme heeft in elk land een afzonderlijken vorm aangenomen.

[2]) Niet-Boeddhisten mogen hier slechts blootsvoets binnentreden.

Annam bijzonder tot het Confucianisme geneigd schijnt. Door den invloed van de moderne beschaving en de anti-godsdienstige staatsscholen loopt intusschen de godsdienst altijd meer terug en grijpen een genotzuchtig materialisme en een verbitterd nationalisme om zich heen, die groote beletselen voor het missiewerk vormen.

Missiegeschiedenis. Van geheel Achter-Indië kwam *Malakka* het eerst met het Christendom in aanraking. De gelijknamige stad, uiterst gunstig voor den handel gelegen, was in 1511 door de Portugeezen op de Maleiers veroverd. De christelijke leer werd er gepredikt, maar in het verweekelijkende klimaat werd weldra onder de katholieke Portugeezen zelve het zedenbederf dermate erg, dat reeds ten tijde van den H. Franciscus Xaverius Malakka als de meest bedorven der Portugeesche koloniën te boek stond. Wel werd in 1557 door Paus Paulus IV aldaar een bisschopszetel gesticht, doch groote invloed op de bekeering van Achter-Indië is daarvan niet uitgegaan, vooral niet, toen in 1641 de fel Calvinistische Hollanders de Portugeezen verdrongen hadden. Gedurende ruime tijdperken bleef er de bisschoppelijke zetel onbezet; en eerst in de 19e eeuw, nadat onze koning Willem I bij het verdrag van 1824 Malakka aan Engeland had afgestaan, kon het missiewerk in dit gebied krachtig worden hervat.

De bearbeiding van dezen haast verwoesten akker vertrouwde Paus Gregorius XVI in 1838 toe aan het Parijsch Genootschap der Vreemde Missiën, hetwelk, van zijn opkomst in 1653 af, voor Achter-Indië met meer toewijding en ruimer zegen gezorgd heeft dan welke andere missioneerende orde of congregatie ook.

In het uitgestrekte rijk van *Birma*, dat langzamerhand, van 1824 tot 1885, geheel in de macht der Engelschen overging, was reeds in de 16e of 17e eeuw het Evangelie door eenige katholieke missionarissen verkondigd; maar eerst sinds 1721 was er door Italiaansche Barnabieten een vaste missie gevestigd, welke vooral in de havenstad Rangoon zoo goed slaagde, dat hier bij het begin der 19e eeuw een katholieke gemeente van 3000 zielen gevonden werd. Doch bij de toenmalige beroeringen in Europa moesten de Barnabieten, wegens gemis van werkkrachten en geldmiddelen, den ondernomen arbeid laten varen. De missie werd in 1830 door het Seminarie der Propaganda en in 1842 door de Maria-Oblaten van Turijn overgenomen; beide pogingen misten echter den ge-

wenschten uitslag. Daarom belastte Rome in 1856 de missionarissen van het Parijsche Genootschap der Vreemde Missiën ook met de missie in Birma ; en tien jaar later werden hun, voor het Noord-Oostelijk gedeelte van het terrein, nog missionarissen toegevoegd uit het seminarie der Vreemde Missiën te Milaan.

Omtrent het koninkrijk *Siam* werd tegen het einde der 17e eeuw, onder de regeering van Frankrijks koning Lodewijk XIV, de hoop gekoesterd, dat het weldra voor Christus' Kerk zou gewonnen zijn ; maar de uitslag heeft niet aan deze verwachting beantwoord ; heel de 18e eeuw door en nog daarna hielden groote moeilijkheden aan. Eerst na 1858, toen een verdrag tusschen Siam en Frankrijk aan de katholieke missionarissen dezelfde vrijheden toekende als in de 17e eeuw, ging het eenigszins voorspoediger, al telt Siam op 6 millioen inwoners thans nog slechts ruim 32000 katholieken. In 1899 scheidde Paus Leo XIII het apostolisch vicariaat *Laos* van de missie van Siam af.

De eerste pogingen tot bekeering van het Oostelijk gedeelte van Achter-Indië, hetwelk men kan samenvatten onder de benaming *Indo-China*, werden gedaan in de tweede helft der 16e eeuw, eerst door Portugeesche Dominicanen, later door Jezuïeten. Hun ijver bleef niet onbeloond, want tegen het jaar 1650 schatte men er het aantal Christenen reeds op 100000 — anderen spreken van 50000 —, en het is voor dezen, dat de bewonderenswaardige P. de Rhodes naar zielen-ijverige missionarissen zocht. Echter eerst door de oprichting van apostolische vicariaten, welke aan de zorg van het Parijsche Genootschap der Vreemde Missiën werden toevertrouwd, kwam het apostolaat tot normale ontwikkeling en in het stadium van voortdurenden vooruitgang : in 1659 richtte nl. Paus Alexander VII de apostolische vicariaten Cochinchina en Tongking op, met resp. Mgr. Pierre Lambert de la Motte (1624—1679) en Mgr. François Pallu (1626—1684) als titularissen.

Veel meer dan in het overige gedeelte van Achter-Indië, werd in Indo-China sindsdien voor de Kerk van Christus gewonnen. Met name hebben daar de missionarissen sinds eeuwen ernaar gestreefd, een inlandsche geestelijkheid te vormen. En zij konden dat daar met bijzonder goed gevolg, wijl de Annamitische volksstam, verreweg de talrijkste in heel dit gebied, tevens de meest begaafde is van heel Achter-Indië.

De heerlijke uitkomsten der missioneering in de landen van Indo-China, nl. Annam, Tongking, Cochinchina en Kambodsja begroeten we niet slechts met eerbied, maar ook met bewondering: zoo ergens, dan heeft op dit missieveld de Kerk haar heldhaftigen lijdensmoed getoond, maar ook haar onverwoestbare levenskracht. Eenigen dezer geloofshelden, 64 Annamitische martelaren, werden in 1900 door Paus Leo XIII Zalig-verklaard, maar honderdduizenden leverden, in bereidvaardigheid tot zware offers, het bewijs van edele liefde voor Christus en zijn Kerk.

Missiekunde. De *apostolische delegatie voor Indo-China* (residentie te Hanoï) werd opgericht in 1925. Zij omvat de missiegebieden van Siam, Tongking, Laos, Annam, Cochinchina en Kambodsja. Heel dit gebied, met inbegrip van Birma [1]), is verdeeld in 17 *apostolische vicariaten, 2 apostolische prefecturen en één missie*, welke, ten opzichte van Rome, afhangen van de Congregatie de Propaganda Fide.

De geestelijke zorg voor de genoemde gebieden is hoofdzakelijk toevertrouwd aan het *Parijsche Genootschap der Vreemde Missiën*; deszelfs priesters bijgestaan door inlandsche geestelijken, bedienen 13 apostolische vicariaten en wel twee in Birma (Noord- en Zuid-Birma), één in Siam (Bangkok) en tien in Indo-China (Vinh, Phat-Drèm, Hanoï, Hunghoa, Laos, Hué, Quinhon, Kontoum, in Jan. 1932 afgescheiden van Quinhon, Saigon en Pnompenh).

Naast hen bezetten de Spaansche *Dominicanen* der Philippijnsche provincie in Fransch Indo-China drie apostolische vicariaten (Buichu, Haiphong, Bac-Ninh) en Fransche Dominicanen van de provincie Lyon één apostolische prefectuur (Langson en Caobang).

Het Genootschap der Vreemde Missiën van Milaan verzorgt in Birma het apostolisch vicariaat Toungoo en de apostolische prefectuur Kengtung.

Eindelijk werd de in 1930 opgerichte missie van Rajaburi (in Siam) aan de *Salesianen van Don Bosco* toevertrouwd.

Het *missiepersoneel* bestaat uit ± 475 vreemde missionarissen

[1]) Geographisch en cultureel behoort *Birma* tot Achter-Indië, ofschoon het politiek (Engelsch) en kerkelijk (in 1920 werd het onder de apostolische delegatie van Oost-Indië gebracht) tot Voor-Indië moet gerekend worden. Door het feit, dat *Malakka* bij de kerkprovincie van Pondichéry werd ingelijfd (1889), kwam ook dit schiereiland onder de laatstgenoemde delegatie.

en ± 1300 inlandsche priesters. Dit laatste feit levert een bewijs, hoezeer met name het Parijsche Genootschap der Vreemde Missiën zich beijvert, door middel van een groot aantal seminariën, een inlandsche geestelijkheid op te leiden, van wie over het algemeen met grooten lof gewaagd wordt.

Naast hen werken verschillende inlandsche broeders (± 300) en nog veel meer inlandsche zusters (± 4000) ; reeds meer dan 250 jaar bestaat er in Annam een Congregatie van inlandsche zusters : „de Minnaressen van het Kruis."

Ook de contemplatieven ontbreken niet. Sinds 1918 bestaat er in het vicariaat Hué een Trappistenklooster, terwijl de zes Carmelitessenkloosters : Hanoï (1895), Hué (1909), Pnompenh (1919), Saïgon (1919), Buïchu (1923) en Bangkok (1925) bijna uitsluitend door inlandsche zusters bevolkt zijn.

Het *missieresultaat* is, in aanmerking genomen de geringe middelen en de groote moeilijkheden, vrij aanzienlijk : op een bevolking van ± 45 millioen telt men thans ± 1.450.000 katholieken. Maatschappelijk behooren dezen meestal tot de lagere standen der samenleving, maar hun godsdienstig-zedelijk peil staat hoog. Over het algemeen zijn in het Noorden de missieresultaten gunstiger dan in het Westen en Zuiden, waar het Boeddhisme zich duchtig te weer stelt, en bovendien het bergachtige binnenland minder toegankelijk is.

Ondanks het uit China opdringende Bolchewisme vallen er in Achter-Indië *hoopvolle verschijnselen* waar te nemen. Op het eerste Nationaal Congres van den Priestermissiebond in Frankrijk (1931) hebben we een bij uitstek ter zake kundige, Mgr. de Guébriant, Algemeen Overste van het Parijsche Gezelschap der Vreemde Missiën, hooren verklaren : „Depuis plusieurs mois, mes confrères me signalent ça et là l'attitude nouvelle de certains milieux païens naguère encore hostiles au catholicisme et portés maintenant à regarder vers lui comme vers le seul rempart contre l'invasion des barbaries modernes. Cela est intéressant, et autorise les meilleurs espoirs."

Onder de *missiemiddelen*, welke men in de toekomst vooral zal hebben te organiseeren, behooren intusschen het schoolwezen en de pers.

ALPH. MULDERS.

MISSIE-ACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND

NEDERLAND.

Prijsvragen R. K. Universiteit. — Daartoe in de gelegenheid gesteld door het Ariëns-Missiefonds, heeft de Senaat der R. K. Universiteit te Nijmegen, den 26en Febr. 1932, o.a. de volgende prijsvragen uitgeschreven.

De *faculteit der godgeleerdheid* verlangt een theologische uiteenzetting, in verband met de noodzakelijkheid van het Missiewerk, langs welke wegen de heidenen de eeuwige zaligheid kunnen bereiken.

De *faculteit der rechtsgeleerdheid* verlangt een verhandeling over de rechtsverhouding tusschen het gouvernement van Nederlandsch-Indië en de Christelijke kerkgenootschappen in dat gebiedsdeel, met een overzicht van de historische ontwikkeling daarvan.

De beantwoording dezer prijsvragen staat open voor studeerenden van alle inrichtingen van Hooger Onderwijs in Ned. Indië en, wat de eerstgenoemde betreft, ook van het buitenland.

De antwoorden moeten, in het Nederlandsch gesteld, — de theologische faculteit laat ook antwoorden in het Duitsch, Engelsch, Fransch en Latijn toe —, met de schrijfmachine geschreven, en vóór 1 Mei 1933 worden toegezonden aan den Secretaris van den Senaat. Zij moeten geteekend zijn met een kernspreuk, en daarbij moet gevoegd worden een verzegeld briefje, dat dezelfde kernspreuk tot opschrift heeft, en den naam, de Universiteit, Hoogeschool of andere inrichting van Hooger Onderwijs en het adres van den schrijver bevat.

Bij de Rectoraatsoverdracht in September 1933 wordt het oordeel der betrokken Faculteiten over de ingekomen antwoorden in het openbaar medegedeeld en aan de schrijvers van de antwoorden, die door deze faculteiten de bekroning zijn waardig gekeurd, de Gouden Eerepenning uitgereikt.

De zevende **Medisch-Hygiënische Cursus** voor Missionarissen te Rotterdam zal gehouden worden van 12 Sept.—25 Oct. 1932.

Zij, die hieraan wenschen deel te nemen, gelieve zich tijdig schriftelijk op te geven bij het Nederlandsch Medisch Missie-Comité, Mathenesserlaan 263, Rotterdam.

FRANKRIJK.

Een Missiemuseum. — Maarschalk Lyautey, die zich beijvert, Parijs van een koloniaal huis te voorzien, om de documentatie, die de tentoonstelling

van Vincennes had bijeengebracht, ook voor de toekomst te bewaren en tevens een inlichtingen-centrum te onderhouden omtrent de Fransche koloniën en protectoraten, heeft thans het initiatief genomen, om tevens het missiepaviljoen te doen herleven.

De maarschalk heeft daartoe een oproep tot het Fransche volk gericht, waarin hij zegt, dat minder dan wat ook het paviljoen der Fransche missiën mag verdwijnen, daar het werkelijk de ziel is geweest van de geheele tentoonstelling.

Evenwel, zooals nagenoeg alle paviljoens van de tentoonstelling, zijn ook het missiepaviljoen en de kerk reeds gesloopt en staat alleen nog de toren overeind. Het is trouwens niet de bedoeling, eenvoudig maar het paviljoen op een andere plaats weer op te stellen, daar zulk een tentoonstellingsgebouw natuurlijk maar een kort bestaan kan hebben. De bedoeling van den maarschalk is, als straks het „paleis van het overzeesche Frankrijk" zal worden gebouwd, daar tevens weer een missie-geheel aan toe te voegen, een missiekerk en bijpaviljoenen, en aan die ruimten dan de bestemming te geven, dat de kunstwerken, die in het missiepaviljoen zulk een algemeene bewondering hebben geoogst, er voor goed worden geherbergd.

Tevens zouden daar dan de statistieken en grafieken en de archeologische, historische en etnografische voorwerpen, die deel hebben uitgemaakt van de inzendingen der groote Fransche missiecongregaties, permanent geëxposeerd worden.

Maarschalk Lyautey wil op die manier de „gedachtenis aan de Fransche missiën" behouden, door het publiek, dat even spoedig vergeet, als het bereid is zijn geestdrift te uiten, voortdurend een levend beeld van het apostolaat der Fransche missiën voor oogen te houden.

ZWITSERLAND.

Te Freiburg in Zwitserland zal van den 31sten Juli tot den 3den Aug. 1932 het *8ste Internationaal Academisch Missiecongres* plaats hebben.

Het algemeene onderwerp dat er behandeld zal worden, is tweeledig. „La partie théorique d'un intérêt considérable — aldus de beschrijvingsbrief — traitera de l'apport apologétique des missions, en particulier dans l'idée de Dieu, dans les notions de la vie future, de la morale, de la prière et du sacrifice.

La partie pratique traitera de la préparation des étudiants à l'apostolat missionnaire, en particulier de l'apostolat auprès des étudiants et des intellectuels non chrétiens : l'apostolat et les problèmes des races, l'action auprès des étudiants avant leur départ de leur pays, l'acceuil à leur arrivée en Europe, l'organisation des foyers d'étudiants, les moyens pratiques d'apostolat auprès des étudiants étrangers."

Ter gelegenheid van het Congres zal ook een missietentoonstelling worden georganiseerd, waaraan alle Zwitsersche of in Zwitserland gevestigde missioneerende orden en congregaties deelnemen.

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES

MISSIEPERSONEEL.

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Vertrokken :			
Z. H. Exc. Mgr. P. J. Verriet, Apostolisch Vicaris van Curaçao (3e keer) en............			
Pr. Theodardus Bartel (2e keer)	O. P.	22 April '32	Curaçao
Pr. Innocentius de Haas (2e keer)	,,	15 April '32	Porto-Rico
Prs. L. v. d. Eerd (3e keer), L. Dankers (2e keer), R. Zijlstra (2e keer)..............	S. M. A.	29 Jan. '32	Eng. Togoland
Prs. J. v. d. Hout (2e keer) en P. Derickx (1e keer)........	,,	29 Jan. '32	Goudkust
Br. B. van Lieshout (2e keer)..	,,	3 Mrt. '32	Togoland
Pr. Gust de Paepe (1e keer)..	Marist	April '32	Noorwegen
Pr. J. Vrakking (2e keer)	M. S. C.	26 April '32	Philippijnen
Pr. Rols. Wildenberg (1e keer) en *Br*. Vinc. Karregat (2e keer)	C. S. Sp.	5 April '32	Katanga, (Belg. Congo)
Prs. Caesarius Jos Ram en David C. v. d. Made..............	O. M. Cap.	24 Febr. '32	Ned. Borneo
Prs. Redemptus H. Reygersberg en Ludgerus Fr. v. d. Sande	,,	24 Febr. '32	Padang (Sumatra)
Pr. Edmundus Gijsbers en *Br*. Adjutus van Beers..........	,,	27 April '32	Ned. Borneo
Pr. P. Wijtenburg (2e keer)....	S. C. J.	17 Febr. '32	Stanleyville (Belg. Congo)
Prs. G. Jansen in de Wal, J. Scharff en A. van Gils....	O. S. Cr.	Mei '32	Bandoeng
Frater Wilting...............	Salesiaan	25 Mrt. '32	Belg. Congo
Pr. G. van Muyen (3e keer)....	W. P.	12 April '32	Tanganika
Zr. M. Anna Gertr. Selissen....	Franc. v. Asten	26 Jan. '32	Noorwegen
Zr. M. St. Jean de Dieu A. v. d. Borgh.....................	Witte Zrs.	Febr. '32	Kabylie (N. Afr.)
Zr. Marie de la Providence Joh. Staal......................	,,	Febr. '32	Algerië (N. Afr.)

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Zr. Marie St. Clement P. Noyen	Witte Zrs.	5 Mrt. '32	Kabylie (N. Afr.)
Zrs. Junipera Rewitzer en Huberta Dellinger	Zrs. v. h. Kostb. Bloed	29 Febr. '32	Zuid-Afrika
E. Moeder Ubalda en *Zrs.* Rufina C. Breitinger, Renata M. Krause, Reinolda W. Schmidt, Januaria F. Kuck, Majellis M. Heiler, Robertine P. Toschke, Silvestris A. Winterling en Edeltraud M. A. Zeller	,,	14 Mrt. '32	Oost-Afrika.
E. Moeder Gaudiosa en *Zrs.* Columbina K. Kirschenlohr, Ennatha A. Wehlmann, Aquinatis A. Walter, Lybia D. Neckermann, Bernhilda M. Stein, Mirjam C. Koll, Arnoldis M. Ahr, Nothera M. Schmid	,,	22 Mrt. '32	Rhodesia (O.Z. Afrika)
Zr. Hilaria M. Jacobebbinghaus	,,	22 Mrt. '32	O.-Griqualand (Z. Afrika)
E. Moeder Germelina en *Zrs.* Bernarda S. Gamber, Adolfina A. Landowska, Plantilla O. Hierstetter, Ulrica E. Eckard, Ignatiana C. Siepen, Chrysologa S. Kruft, Bertholda R. Herbig, Friedburga B. Bzik, Savina H. Göb, Cortona E. Limp, Edgora E. Schmitt, Jutta Th. Stengele, Thomasa E. Kemkes, R. M. Arndgen	,,	19 April '32	Natal (Z. Afr.)
Zrs. Euphrosina van Boort en Cherubina de Klerk	Francisc. v. Ooirschot	16 Mrt. '32	Theophilo-Ottoni (Brazilië)
Zrs. Adelina Hurkmans en Emerentia de Vent	,,	16 Mrt. '32	Arassuaky (Brazilië)
Zrs. Irena M. A. Meyerink en Clementiana H. A. de Greeff	Zrs. H. Car. Borr. Mstr.	2 Mrt. '32	Noorwegen
Zrs. M. Constance E. M. Antonissen en M. M. A. Buis	Franc. van Roosendaal	1 Mrt. '32	Suriname
Zrs. Marie Cornelita en Marie Clarentia	Zrs. J. M. J. Mariënburg	3 Mrt. '32	Celebes
Zrs. Maria Chrysostoma Zoetmulder en Marie Immaculata van Leeuwen [1]	Zrs. v. d. Goeden Herder	4 Mrt. '32	Batavia

[1]) Met hen vertrok de Provinciaal Overste, Eerw. Moeder Cecilia Faase en Zr. Augustina Ramselaar op visitatiereis.

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Zrs. Hélène Vermeulen [1]......	Zrs. v. O.L.V. Schijndel	3 Mrt. '32	Sumatra
Zrs. Andrea J. van Vessem en Archangela C. Schoonen......	Gasth. Zusters Breda	22 April '32	Curaçao
Zrs. Rosina D. Smit en Zephyrine M. E. Stephens............	Zrs. Dom. v. Voorschoten	22 April '32	Curaçao
Teruggekeerd :			
Mgr. Vitus Bouma, Ap. Prefect	Picpus	21 Mrt. '32	Bangka en Billiton
Fr. H. Janssen	Mill-Hill	24 Dec. '31	Boven-Nijl
Pr. N. v. d. Windt............	S. V. D.	4 Mrt. '32	Kl. Soenda
Pr. J. Klemann..............	M. S. C.	14 Jan. '32	Celebes
Pr. J. Grent en *Br.* A. Vincent..	,,	27 Jan. '32	Ned. Nieuw-Guinea
Prs. W. Hendriks en A. van Iersel	,,	14 Febr. '32	Brazilië
Pr. B. Visser	,,	27 Febr. '32	Poerwokerto
Pr. N. de Lepper..............	,,	27 Febr. '32	Philippijnen
Pr. M. Stigter en *Brs.* H. Mulders en A. van der Linden....	,,	2 Mrt. '32	Celebes
Pr. J. Jansen................	,,	5 Mrt. '32	Philippijnen
Br. Van Doorn..............	S. M. A.	Dec. '32	Togoland
Br. Fabriek	,,	Dec. '31	Lomé
Pr. A. Meeuwsen..............	,,	25 Febr. '32	Goudkust
Pr. J. van Sambeek..........	W. P.	20 Mrt. '32	Bangueolo
Br. Antoine A. de Leyer........	,,	4 Feb. '32	Tanganika
Br. Cyprianus G. van Griensven	,,	22 ,, '32	Oeganda
Pr. Conradus Appels..........	O. M. Cap.	April '32	Ned. Borneo
Br. Rufinus A. van Dal........	Brs. van Huybergen	Mrt. '32	Ned. Borneo
Fr. M. Wilfridus L. J. Welling..	Fraters O.L.V H. Hart	9 Mrt. '32	Malang
Zr. Dymphna L. Schilders......	Gasth. Zusters Breda	3 Mrt. '32	Curaçao
E. Moeder Aloysia Aldenhuizen en *Zr.* Augustina Westmölder	Zrs. v. Liefde Tilburg	Mrt. '32	Suriname
Overleden :			
Z. H. Exc. Mgr. A. Verstraelen, Apost. Vicaris der kl. Soenda eilanden, geboren 19-7-1882, priester 1907, Bisschop gewijd Oct. 1922, Missie 1907.	S. V. D.	16 Mrt. '32	Kl. Soenda eilanden

[1]) Deze zuster vertrok naar Koeta-Radja, om daar de leiding op zich te nemen van een op te richten internaat voor kinderen, wier ouders op buitenposten wonen.

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Pr. Bertrandus Boerke, geb. 1866, priester 1895, missie 1896.	O. F. M.	26 Jan. '32	Luanfu
Fr. M. Willibrordo H. Th. Vos	Fraters O.L.V. H. Hart.	2 Febr. '32	Malang
Zr. Borromea................	Ursulinen v. Bergen	4 Mrt. '32	Uganda
E. *Moeder* Emerentiana J. van Thiel, missie 1906—1933, overleden te Veghel............	Franc. van Veghel	24 Mrt. '32	Ned. Borneo
Zr. Maria Gaudentia C. M. v. Kampen, geb. 1860, missie 1886	Franc. van Roosendaal	18 Jan. '32	Curaçao.
Br. Wulfram G. de Wilde......	W. P.	18 Jan. '32	Kivoe

VERSCHILLENDE GEGEVENS.

Mgr. A. Verstraelen †. — Door een noodlottig auto-ongeval is op 16 Maart 1932 in zijn Missie op Flores plotseling overleden Z.H. Exc. Mgr. Arn. Verstraelen S. V. D., de eerste Apostolische Vicaris der kleine Soenda-eilanden (Flores-missie).

Hij is geboren 19 Juli 1882 te Sevenum, trad op elf-jarigen leeftijd in het Missiehuis te Steyl en is 2 Februari 1907 te St. Gabriel bij Weenen priester gewijd. Van 1907 tot 1911 was hij werkzaam in de missie van Togo en vertrok in 1911 met Pater Noyen naar de nieuwe missie van Flores-Timor.

Na het overlijden van Mgr. Noyen in 1921, werd in 1922 de Apostolische Prefectuur van Flores verheven tot Apostolisch Vicariaat der kleine Soenda-eilanden en Mgr. Verstraelen tot eersten Apostolischen Vicaris benoemd. De Bisschopswijding had plaats op 1 Oct. 1922 in het Moederhuis te Steyl.

Op 2 Februari 1932 herdacht Monseigneur in zijn missie nog zijn 25-jarig priesterfeest. Zijn overlijden beteekent een zeer zwaar verlies voor de Flores-missie.

R. I. P.

Een nieuwe Nederl. Kerkvorst, Mgr. Fr. Joosten, Apostolisch Prefect van Tatung in China. — Als opvolger van Mgr. Jos. Hoogers, die wegens gezondheidsredenen ontslag moest aanvragen als Apostolisch Prefect en nu als professor aan het Centraal Seminarie te Tatung werkzaam is, is tot Apost. Prefect van Tatung benoemd de Doorl. en Hoogeerw. Pater Mgr. Fr. Joosten. Hij is in 1874 te Grubbenvorst (L.) geboren en priester gewijd in 1899.

Reeds in 1901 is de nieuwe Prefect naar de missie van China vertrokken en was werkzaam in het Vicariaat Siwantze; hij heeft dus reeds 30 jaar zwaren missie-arbeid achter den rug.

De Apost. Prefectuur van Tatung (Noord-China) is opgericht begin 1923 en Mgr. Joosten is haar tweede Prefect.

Zusters Franciscanessen van Breda. — Den 19en Febr. 1932 was het 50 jaar geleden, dat de Zusters van het Gasthuis te Breda het huis Zaquito op Curaçao betrokken ter verpleging van de melaatschen.

Reeds bijna 75 jaar verzorgen de Zusters de Melaatschen op Curaçao. Doch aanvankelijk geschiedde dit in een huis op het Rif, dat bij den orkaan van 23 Sept. 1877 werd weggeslagen en waarbij drie Zusters het leven lieten. Enkele dagen verbleven toen de melaatschen in het hospitaal, daarna werden ze verpleegd op Monte Christo. Intusschen werd een nieuw huis gebouwd op Zaquito, dat den 19en Febr. 1882 werd betrokken.

In die 50 jaar zijn verschillende Zusters gevallen als slachtoffer van de gevreesde ziekte en thans wordt nog een Zuster op Zaquito verpleegd.

Als bijzonderheid zij vermeld, dat Zuster Delfine, de eerste Overste van Zaquito, nog in leven is en haar welverdiende rust geniet in het hospitaal op Curaçao.

De Zrs. v. h. Arme Kind Jezus hebben een nieuwe missiestatie aangenomen te Pasoeroean, in de Prefectuur *Malang* van de E.E.P.P. Carmelieten. Begin Mei a.s. hopen de eerste zes zusters hiervoor te vertrekken.

Nieuw Nederlandsch Missiegebied in Britsch-Indië. — Door Zijne Eminentie Kardinaal van Rossum, Prefect van de S. Congreg de Propagande Fide, werd aan de Nederlandsche Provincie der Minderbroeders een nieuw missiegebied toevertrouwd in Britsch-Indië, n.l. *Sind* en *Baluchitan* met hoofdplaats *Karachi*.

Dit missiegebied omvat een uitgestrektheid van 550.250 mijlen.

Volgens de laatste opgave heeft dit gebied op een bevolking van ongeveer 5 000 000 inwoners, 7174 katholieken, waarvan het grootste deel, n.l. ongeveer 5 000 in de stad *Karachi* wonen. Vooral in de steden *Karachi* en *Hyderabad* heeft men gegronde hoop op voorspoedige uitbreiding van den katholieken godsdienst.

Inwijding nieuwe oogenkliniek in Noorwegen. — Onder groote belangstelling der notabelen werd op 22 Jan. 1932 te Hamar, Noorwegen, de nieuwe oogenkliniek van de liefdezusters van den H. Carolus Borromeus te Maastricht, door Monseigneur Kjelstrup ingewijd.

Flores-missie. — In verband met het overlijden van den Apostolisch Vicaris van de kleine Soenda-eilanden, Mgr. Verstraelen, neemt de Provicaris en Vicarius delegatus van genoemd Apostolisch Vicariaat, Pater H. Leven, dit Apostolisch Vicariaat waar.

Eerste steenlegging te Semarang. — Op den 27sten Dec. 1931 had de eerste steenlegging plaats van het bouwwerk „Kweekschool met Internaat" der Z.E. Zusters Franciscanessen aan Pendrikan te Semarang, welke plechtigheid werd verricht door den H.Eerw. Pater A. J. A. van Kalken, S.J.

Thans worden gebouwd : Kweekschool met Internaat; het ligt echter in de bedoeling der Eerw. Zusters, er in de toekomst ook een klooster bij te bouwen.

BOEKBESPREKING

G. Vromant, C.I.C.M. de Scheut, Professor iuris canonici. — *De matrimonio.* — (Ius missionarium. T.V.) Louvain, Museum Lessianum, 1931. In 8, XIII-355 p.

S. viert zijn missieijver uit door in verschillende werken vooral die gedeelten van het Canoniek Recht te behandelen, welke voor den missionaris in de heidensche landen bijzondere moeilijkheid opleveren. Zoo worden aan de ontbinding van het huwelijk van ongedoopten niet minder dan 100 bladzijden, een derde gedeelte van dit geheele werk over het huwelijksrecht gewijd. We vinden in dat gedeelte eene duidelijke uiteenzetting van de toepassing van het paulinische voorrecht, alsook van de uitoefening van de pauselijke macht inzake de ontbinding van het huwelijk.

S. zet altijd sober, maar voldoende de theoretische leer voorop, om dan aanstonds de gevolgtrekkingen te maken, die voor den missionaris van belang zijn, in verband ook met de staatswetgevingen in de verschillende missiegebieden. Aan de Facultates matrimoniales, die door de S.C. de Propaganda Fide gewoonlijk gedelegeerd worden aan de Ordinarii missionum, wordt bijzondere aandacht geschonken.

Onnoodig te zeggen, dat dit werk van groot praktisch nut is, ook voor ons vaderland, waar het moderne heidendom meer en meer ingang vindt en dus velen zich niet meer laten doopen, zoodat de rechtregels door den S. ontwikkeld ook hier meer en meer toepassing vinden.

S. kan zich verzekerd houden, dat zeer veel missionarissen in de moeilijke huwelijksgevallen, die zich vooral in de missiegebieden voordoen, in dit werk een reddenden vriend zullen vinden, die hun praktisch een veiligen uitweg zal geven, terwijl zij geen last zullen hebben van de vlekjes, die ook dit menschenwerk aankleven.

Zoo geeft S. op p. 3 sq. als fundamenteele reden van de uitsluitende macht der Kerk over de substantie van het huwelijk tusschen gedoopten aan het sacrament-zijn van het huwelijk, terwijl ik liever zou zeggen, dat ze te vinden is in het speciaal karakter van dit sacrament, waarvan het overeenkomst-zijn niet kan gescheiden worden. Zoo begrijpen we, waarom de Kerk wel vernietigende beletselen kan stellen voor dit sacrament en niet voor het sacrament des Priesterschaps. Waar S. verder op p. 5 zegt: „Ad illa omnia et singula extenditur exclusiva Ecclesiae competentia; sed etiam ad illa limitatur, ita ut haec competentia exclusiva per se non attingat ea

quae cum vinculo matrimoniali separabiliter seu accidentaliter tantum sunt conexa", zou ik daaraan willen toegeven, dat de Kerk wel en zelfs uitsluitend bevoegd is bepalingen te treffen omtrent de afscheidbare gevolgen van het christelijk huwelijk, die van bovennatuurlijken aard zijn b.v. irregularitas ex bigamia.

Nijmegen. F. VAN WELIE.

Dr. Gerhard Rauschen, — *Patrologie.* — 10te u. 11te Aufl. neubearbeitet von Dr. Berthold Altaner. (Herders Theologische Grundrisse) Freiburg 1931. XX-441.

Ofschoon Prof. Altaner tot nu toe geen naam had gemaakt op patristisch, wel op ander gebied, is deze nieuwe uitgave van het bekende handboek inderdaad een succes. Het was zeer goed gezien, de nieuwste litteratuur sinds de uitgave van 1926 zoo volledig mogelijk op te nemen. Dat de uitgever daardoor gedwongen werd, wegens plaatsruimte, om de oudere litteratuur gedeeltelijk te laten vervallen, is werkelijk niet erg. Die litteratuur kan men elders vinden. Maar de nieuwste publicaties moet men gemakkelijk kunnen vinden. Ze zijn verspreid over tientallen van tijdschriften en daarvan geeft Altaner een vijf bladzijden lange lijst van afkortingen. Met voldoeningen constateeren we, dat hollandsche tijdschriften nu eens niet vergeten zijn.

De ondertitel van het werk luidt: Die Schriften der Kirchenväter und ihr Lehrgehalt. Het laatste kon wel iets uitvoeriger behandeld zijn. Zoo vinden we wel een beknopte uiteenzetting der triniteitsleer van Tertullianus maar niets over die leer bij Novatianus, ofschoon dit even belangrijk is. Voor de leer kan men wel zoo goed terecht bij Cayré, Précis de Patrologie, 1927—1930. Aan Rauschen-Altaner geven we echter de voorkeur voor literair-historische kwesties en vooral voor de volledige nieuwste bibliografie. Voor detail-kritiek is het hier de plaats niet.

Dit beknopte handboek verdient ruime verspreiding. FRANSES.

Missienummer van Roomsch Studentenblad: Missie en Nationalisme. 12e Zomercursus der M.I.A. Losse ex. verkrijgbaar bij Mej. D. C. Küller, Oudwijk 25, Utrecht 94 blz. f1.—.

Doodkorte. Mag. A. C. — O. P., R. van Sante O. P. en Jac. Stolte Missie en Nationalisme. De Gemeenschap, Utrecht 1932, 38 blz.

De voornaamste voordrachten op den Tilburgschen Studentenmissiecursus te Tilburg gehouden, zijn gebundeld in een afzonderlijk nummer van het R. S. B.; de drie principiëele vertoogen zijn daarenboven afzonderlijk uitgegeven door de Gemeenschap.

Cursus en uitgave vormen samen een verblijdend feit. Met jeugdigen durf hebben de Roomsche Studenten een vraagstuk aangepakt, dat principieel niet zoo veel moeielijkheid biedt, maar praktisch ,,voetangels en klem-

men'' verbergt. De principiëele behandeling der zaak door pater mag. Doodkorte brengt met Thomistisch onderscheidingsvernuft een klare definitie der verschillende begrippen, die in geding komen. Pater van Sante volgt hem in de methode maar stapt op het eind al naar de praktijk over. Jac. Stolte typeert zelf zijn voordracht als een ,,wekroep, waartoe ik mij verplicht achtte, toen ik eenmaal menschelijkerwijze gesproken zekerheid had omtrent de behandelde kwesties''. Hij zoekt direct contact met de feiten.

Geen wonder dat zijn inleiding tot debat uitlokte en wel met niemand minder dan prof. Schmutzer; een debat, dat al door de ongunst der omstandigheden niet gevoerd kan worden in de serene rust die daarvoor noodig is, en dat daarenboven, waar het om praktische kwesties en beoordeelingen ging, door de ongelijkheid der partijen, wel onbevredigend verloopen moest. Wat ons nu in deze omstandigheden toch aangenaam treft, is de eerlijkheid van den inleider, die bij het afdrukken eigener beweging een ,,critiek'' voegt op zich zelf, waarin hij zijn bedoeling verduidelijkt en zijn oprechtheid eer aandoet door de aanteekening, ,,Te betreuren zijn enkele platte uitdrukkingen, die door fijnere.... en scherpere vervangen hadden kunnen worden. en enkele zinswendingen, die al te veel hebben van demagogische handigheidjes.''

De critische nabeschouwing van prof. C. C. Berg zal zeer zeker veel bijdragen om de besproken kwesties bezonkener te doen beoordeelen.

Het kan niet anders of de behandeling van dergelijke épineuse vraagstukken, die juist daarom menschen in hun frissche jonge kracht en nobele geestdrift, aantrekt, dreigt door die zelfde eigenschap ook des te spoediger te ontsporen. Wanneer men echter de waarschuwing verstaat van het zeer ware woord van Willem Nieuwenhuis, ,,Ik voel niet zoo veel voor het zoeken naar schuldigen. Er heerscht naar mijn smaak onder de onzen te veel de neiging om telkens de vierschaar te spannen en een veemgericht saam te roepen, dat alsmaar vonnissen velt.'' (blz. 23), dan zal het zoo erg niet zijn, dat de jeugd het verleden aanvaardt als een feit en zich meer interesseert voor nieuwe perspectieven, en dat zij consequenties trekt, die voor het beperkte doel der vorige generatie te ver gaan doch die zij binnen haar bereik voelt (gelijk prof. Berg opmerkt blz. 68). Dan worden immers zakelijk-onjuiste invectieven, gelijk de geestelijkheid zich nu weer van Jac. Stolte moet laten welgevallen, praktisch van zelf te niet gedaan door de bereidwilligheid, om het goede dat een vorig geslacht bereikte, te erkennen en te benutten.

De overige voordrachten, die hoofdzakelijk voor studenten zelf zijn, geven een duidelijk bewijs, dat frissche en veelbelovende strevingen onder onze jongeren groeien. Mogen die ideeën steeds meerderen bezielen! Indien richtlijn 8 tot werkelijkheid wordt en velen in een onbaatzuchtigen edelen geest zich gaarne verheugen over al het goede wat er geschiedt, door wien het ook gedaan wordt, dan kan onze Katholieke cultuur, waarvan de missieijver een noodzakelijke uiting is, op een schoone toekomst rekenen.

Th. B.

INHOUDSOPGAVE
VAN DEN DERTIENDEN JAARGANG

ARTIKELEN.

KLEINERE BIJDRAGEN.

UIT DE WIJDE WERELDMISSIE.

MISSIE-ACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND.

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES.

BOEKBESPREKING.

IMPRIMATUR.

Buscoduci, die 25 Aprilis 1932. F. N. J. HENDRIKX, Vic. Gen.